

ITÄMERI, LÄNSIMERI

**Itämeri poliittisena tilana ja diskursiivisena totuutena suomalaisessa ja virolaisessa
Nord Stream–uutisoinnissa vuosina 2007–2010**

**Sanni Sarelma
Pro gradu -tutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto**

TIIVISTELMÄ

ITÄMERI, LÄNSIMERI

Itämeri poliittisena tilana ja diskursiivisena totuutena suomalaisessa ja virolaisessa Nord Stream–uutisoinnissa vuosina 2007–2010

Sanni Sofia Sarelma

Valtio-oppi

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Marja Keränen

Kevät 2013

162 sivua

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella sitä, minkälaisena poliittisena tilana Itämeri näyttäytyy suomalaisessa ja virolaisessa uutisoinnissa, minkälaisia mielikuvia siihen liitetään ja minkälaisia ovat ne diskurssit, jotka ohjaavat Itämerestä käytyä keskustelua. Pyrin selvittämään, mikä on Itämeren poliittinen merkitys Suomelle ja Virolle keskustelussa jota käydään vuosina 2007–2012 suunnitellun ja rakennetun Itämereen sijoitetun Nord Stream-kaasuputken ympärillä, miksi Itämerestä ja kaasuputkesta käydään sellaista keskustelua kuin siitä näiden maiden yhteiskunnallisessa keskustelussa käydään. Tutkimukseni aineiston muodostavat 597 Suomen ja Viron luetuimmissa päivälehdissä, Helsingin Sanomissa ja Postimehessä julkaistua artikkelia jotka käsittelevät kaasuputkea. Analysoin tätä aineistoa kriittisen diskurssianalyysin, ensisijaisesti Norman Fairclough'n diskurssiteorian mukaisesti olettaen, että sanomalehtiartikkelit sekä ovat valittuja argumentteja että heijastelevat laajaa yhteiskunnallista keskustelua aiheen ympärillä, ja näin ollen paljastavat ne diskurssit joihin suomalainen ja virolainen keskustelu Itämerestä asettuvat. Tulkiten tämän diskursiivisen totuuden sekä heijastavan yleistä keskustelua että ohjaavan sitä. Analyysini kohteena ovat myös Viron ja Suomen viralliset poliittiset linjat, sellaisina kuin ne lehdissä esitetään. Analysoin tätä poliittisen todellisuuden muokkaamista myös Hayden Whiten juonittamisen teorian kautta, tarkastelemalla minkälaista tarinaa Itämerestä kerrotaan kaasuputken tapauksessa. Käsitelen tarinankerrontaa poliittisena, valinnan sisältävänä toimintana, jossa tietynlaista poliittista todellisuutta ja toimintaa ohjataan ja ennustetaan juonittamisen lisäksi muun muassa metaforien avulla. Tarkastelen tutkimustani myös kriittisen geopolitiikan viitekehystä vasten, oletukseni se, että Itämerta rakennetaan retorisesti tietynlaiseksi tilaksi.

Tutkimustuloksekseni esitän, että sekä suomalaiset että virolaiset Itämeri-diskurssit rakentuvat voimakkaasti Venäjän läheisyyden varaan. Itämeri nähdään Suomessa näennäisen epäpoliittisena luonnonsuojelualueena, jossa poliittinen merkitys on olemassa vain kiellon kautta. Vaihtoehtoisessa diskurssissa Itämeri on geopolittisesti hyvin merkityksellinen alue Venäjän vieressä. Virossa Itämerta puolestaan rakennetaan joko romanssin mukaiseksi EU:n yhteisöllisyyden yhteiseksi nimittäjäksi tai olennaisesti Viron itsemääräämisoikeuteen liittyväksi alueeksi jota leimaavat yhteen kietoutuvat, Venäjältä lähtöisin olevat uhat. Virolainen Itämeren tarina näyttää satiirisena tragediana, kun taas suomalainen Itämeren tarina on joko satiirinen komedia, jossa Venäjältä ei sovi puhua, tai romanssi, jossa tulevaisuuden toiveet saavutetaan kansainvälisiä sopimuksia noudattamalla.

Avainsanat: Itämeri, kriittinen geopolitiikka, kriittinen diskurssianalyysi, Viro, Venäjä, energiapolitiikka

SISÄLLYSLUETTELO:

1. JOHDANTO.....	2
1.1 Tutkimusaihe ja toteutus	2
1.2 Itämeren kaasuputki.....	5
1.3 Tutkimuskysymys	7
1.4 Aineisto	8
1.5 Aiempi tutkimus	12
2. ITÄMERI ALUEENA, DISKURSSEISSA JA POLIITTISENA TARINANA – TUTKIMUKSENI METODIT JA VIITEKEHYS.....	14
2.1 Norman Fairclough’ n kriittinen diskurssianalyysi.....	14
2.2 Hayden White ja historian narratiivit – tarinankerronta ulkopoliittisena toimintana.....	18
2.3 Argumentatiiviset metaforat Lakoffin ja Johnsonin mukaan.....	24
2.4 Alueita ja merialueita – kriittinen geopolitiikka ja Itämeri.....	26
3. YMPÄRISTÖ VAI VOIMAPOLITIikka – DISKURSSIEN RAKENTUMINEN SUOMALAISESSA JA VIROLAISESSA UUTISOINNISSA.....	29
3.1 Energia, puolustus vai ympäristö? Kilpailevat diskurssit vuonna 2007.....	30
3.2 Energiapolitiikka, ympäristöuhat ja EU – Itämeri vuonna 2008.....	52
3.3 Uhkakuvien politiikka ja herkkä luonto – Itämeri vuonna 2009.....	66
3.4 Itämeren hauraus ja puolustuspolitiikka – Hiljenevät keskustelut vuonna 2010.....	86
4. JOHTOPÄÄTÖS – ITÄMEREN TARINA.....	94
5. LÄHDELUETTELO.....	112

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimusaihe ja toteutus

Tarkastelen Pro gradu -tutkielmassani sitä, minkälaisena poliittisena tilana Itämeri näyttää suomalaisessa ja virolaisessa uutisoinnissa ja mitä merkityksiä sille annetaan. Kartoitan näitä merkityksiä analysoimalla Suomen ja Viron luetuimpien päivälehtien, Helsingin Sanomien ja Postimeehen uutisointia Itämeren pohjaan rakennetusta Nord Stream-kaasuputkesta. Tutkin, minkälaisia ovat ne diskurssit jotka ohjaavat Itämerestä käytyä keskustelua. Minkälaista poliittista tarinaa Itämerestä kerrotaan, ja miksi merestä ja kaasuputkesta keskustellaan Suomessa ja Virossa sillä tavoin ja niillä sävyillä kuten siitä keskustellaan? Lähtökohtinani minulla on Itämerestä Suomen ja Viron yhteiskunnallisessa keskustelussa, sellaisena kuin se sanomalehtien kautta välittyy, kerrottavan Itämeren tarinan tulkinta ja Itämeren retorisen sijoittamisen selvittäminen.

Oletan, että Itämeri on sekä Suomelle että Virolle tietynlainen ja tiettyjä merkityksiä saava alue, ja että nämä Itämeren politisoinnin tavat eroavat toisistaan. Sukellan tutkimusaiheeseeni kriittisen diskurssianalyysin ja kriittisen geopolitiikan välineiden avulla analysoiden, miksi Itämerestä ja ”Itämeren kaasuputkesta” puhutaan tietyillä tavoilla Suomessa ja Virossa. Mitkä ovat ne syyt ja millaiset ovat ne diskurssit jotka ohjaavat ajattelemaan Itämeren tietynlaisena alueena?

Suomen ja Viron luetuimpien sanomalehtien julkaisemat artikkelit päätyivät aineistokseni ja Itämeri päätyi aiheekseni henkilökohtaisen kiinnostuksen kautta. Valikoin tutkimusaiheekseni meren poliittisen merkityksen ensisijaisesti siitä syystä, että olin huomannut merelle annettavan erilaisia poliittisin sävyin väritettyjä merkityksiä Viron ja Suomen uutisoinnissa. Suuri osa tästä värittyneestä keskustelusta liittyi Itämeren pohjaan vuosina 2007–2012 suunniteltuun ja rakennettuun Nord Stream-kaasuputkeen. Asuin keskustelun kiihkeimmät vuodet, 2007–2009, Tallinnassa. Kiinnostuin virolaista uutisointia seurattessani Itämeren esittämisestä poliittisena objektina. Kun gradun kirjoittaminen tuli ajankohtaiseksi, olin seurannut jo vuosia Itämerestä käytävää keskustelua suomalaisista lehdistä sekä Postimeehestä.

Siirryttyäni Jyväskylän yliopistoon opiskelemaan valtio-oppia kiinnostuin retoriikan tutkimisesta poliittisen vallankäytön ja vaikuttamisen välineenä sekä diskurssianalyysistä vallankäytön ja yhteiskunnallisten ”totuuksien” vaikuttamisen tutkimisen välineenä. Median rooli mielipiteen muokkaajana yhteiskunnallisessa keskustelussa on mielestäni kiistämätön ja kiinnostava.

Kun olin valinnut tutkielmani aiheeksi Itämeren, Nord Streamin ympärille keskittynyt Itämeri-uutisointi valikoitui aiheeksi kiinnostavuutensa ja helpon rajattavuutensa vuoksi. Olin huomannut, että Itämeriä käsitellään poliittisena asiana kyseisessä keskustelussa. Toisaalta Itämerestä kirjoitettua aineistoa löytyi molemmista sanomalehdistä huomattavan paljon. Nord Stream osoittautui Itämerestä käydyistä keskusteluista kiinnostavimmaksi, sillä siinä keskustellaan Itämerestä, kaasuputkesta itsestään ja mereen liittyvistä merkityksistä monipuolisemmin ja laajemmin kuin vaihtoehtoisissa mereen liittyvissä keskusteluissa. Uskoakseni tutkimukseni on kiinnostava myös siksi, ettei sen aihetta ole aiemmin tutkittu kovin laajasti.

Rannikkovaltioissa käytyjen keskustelujen rajaaminen Suomeen ja Viroon valikoitui rajaukseksi toisaalta aineiston helpon saatavuuden ja henkilökohtaisen kiinnostuksen ja kokemuksen vuoksi, toisaalta tutkimuksen koon hallittavissa pysymisen vuoksi. Suomessa ja Virossa on keskusteltu kaasuputkesta ja Itämerestä laajasti, mutta tämä pätee myös muihin rannikkovaltioihin. Kaikkien rannikkovaltioiden käymien keskustelujen analysointi olisi venyttänyt aineiston turhan suuriin mittoihin.

Helsingin Sanomien ja Postimeehen tapauksessa kykenin analysoimaan alkuperäiskielistä aineistoa joka oli kokonaisuudessaan saatavilla, mikä ei olisi tullut kysymykseen esimerkiksi Latvian ja Liettuan luetuimpien sanomalehtien tapauksessa. Helsingin Sanomat ja Postimees ovat hyvin vertailtavissa. Ne ovat molemmat maidensa luetuimpia sanomalehtiä, jotka välittävät tietoa ja muokkaavat mielipiteitä muuallakin kuin Itämereen rajautuvissa pääkaupungeissa. Yhtä mielenkiintoisen ja poliittisesti värittyneen Itämeren olisi epäilemättä tarjonnut myös Ruotsin Dagens Nyheter, mutta aineistoni olisi tässä tapauksessa paisunut pro gradu -työtä laajemman tutkimuksen mittoihin. Ruotsalaiseen Östersjöhön liitetyt diskurssit jääkööt siis mahdollisen jatkotutkimuksen varaan.

Analysoin tutkimuksessani Itämeren tarinan rakentamista ja sitä kautta diskursiivista, poliittista vaikuttamista Itämereen liittyvään toimintaan kriittisen diskurssianalyysin sekä Hayden Whiten juonittamisen teorian (White 1973, 9) mukaan. Oletan, että sanomalehtiartikkelit ovat valittuja argumentteja jotka heijastelevat laajaa yhteiskunnallista keskustelua aiheen ympärillä ja näin ollen paljastavat ne diskurssit joihin suomalainen ja virolainen keskustelu asettuvat. Kartoitan tästä yhteiskunnallisesta keskustelusta Itämeren tarinaa nojautuen Hayden Whiten, Riikka Kuusiston (Kuusisto 1999) ja George Lakoffin (Lakoff 1991) näkemyksiin tarinankerronnasta poliittisen toiminnan ohjauksena ja poliittisena toimintana.

Kriittinen diskurssianalyysi soveltuu tutkimukseeni siksi, että oletan sanomalehtikeskustelulla olevan roolin yhteiskunnallisia totuuksia muokkaavana diskursiivisena toimintana. Artikkeleiden rivien sijasta pyrin analysoimaan rivien välissä sanottua ja löytämään näiden rivien muodostusta ohjaavat tekijät. Kriittinen diskurssianalyysi tuo tähän välineitä ja soveltuu luontevasti muihin metodeihini.

Hayden Whiten arkkityyppijaottelun mukaisesti (White, 1973, 9) tutkin, onko Itämerestä kerrottava tarina Helsingin Sanomien ja Postimeehen sivuilla Whiten arkkityyppien mukaisesti romanssi, tragedia, satiiri vai kenties komedia. Koska aineistoni ei rajaudu pelkkiin poliittisiin puheisiin ja muihin virallisiin kannanottoihin, erottelen näistä tarinoista virallisen poliittisen linjan mukaisen tarinan sekä yleisen yhteiskunnallisesta keskustelusta välittyvän tarinan.

Sivuan tutkimuksessani myös sitä, minkälaisia metaforia Itämerestä käytetään ja minkälaisessa poliittisessä merkityksessä, olettaen, että ne ovat osa Itämerestä kerrottua tarinaa. (Lakoff 1991, 1–4) Riikka Kuusiston (Kuusisto 1999) tapaan oletan tällaisen tarinankerronnan olevan poliittista toimintaa, olennainen osa ulkopoliitiikkaa, sekä yhteiskunnallista keskustelua ohjaava tekijä. Tarinan kertominen tietynlaisena ohjaa soveltuvaan toimintaan (Lakoff 1991, 1–4) ja käyttämään tapahtumista, tällä kertaa Itämerestä ja kaasuputkesta, sopivia diskursseja.

Kriittisen diskurssianalyysin lisäksi, oikeastaan myös vahvasti siihen liittyen, tutkimukseni viitekehyksenä on kriittinen geopolitiikka. Analysoin sitä, millä tavalla ja minne Itämeri sijoitetaan retorisesti suomalaisessa ja virolaisessa keskustelussa. Kriittisen geopolitiikan

näkemyksen mukaisesti oletan Itämerta tuotettavan retorisesti tietynlaisena alueena siitä puhutussa puheessa. (Harle ja Moision 2003, 27) Tätä aluetta tuotetaan kerrottaessa Itämeren tarinaa vallalla olevien diskurssien mukaisesti ja niitä muokaten. Kriittinen geopolitiikka soveltuu tutkimukseeni siksi, että Itämeren tuottamisessa osaksi sosiaalista, diskursiivista todellisuutta tietynlaisena alueena on kyse alueen ja osittain myös kansallisidentiteetin diskursiivisesta muodostamisesta, jota kriittinen geopolitiikka tutkii. Se, miksi Itämerestä ja kaasuputkesta puhutaan tietyllä tavalla, on diskursiivisesti muodostunutta toimintaa, joka liittyy uskoakseni olennaisesti Suomen ja Viron sijoittamiseen maiden yhteiskunnallisen keskustelun diskursseissa.

1.2 Itämeren kaasuputki

Vuosina 2007–2012 Itämereen rakennettu Nord Stream-kaasuputki on hyvin monella tasolla poliittinen projekti. Se on epäilemättä yksi 2000-luvun alun keskustelluimmista energiaprojekteista. Kansainvälisenä projektina, joka ei varsinaisesti sijoitu minkään valtion maille, kaasuputken kommentointi on kuulunut usealle taholle. Siitä on keskusteltu enemmän tai vähemmän kiihkeästi Itämeren rannikkovaltioiden mediassa, valtiollisissa ympäristönsuojeluelimissä ja parlamenttien istunnoissa, Euroopan Unionin parlamentin ja epäilemättä myös lukuisten virkamiestahojen kokouksissa sekä kaupallisten toimijoiden kesken.

Poliittis-taloudelliseen putkiprojektiin on liitetty runsaasti negatiivisia miellelyhtymiä sekä sanomalehtikommentoinnin että akateemisen poliittisen keskustelun tasolla. Sitä on verrattu Molotov-Ribbentrop-sopimukseen ja tituleerattu uudeksi rautaesiripuksi. (Watson 2008; Argus 2009 [Liuhto 2009, 110–111]) Virolaisessa keskustelussa kaasuputkeen on liitetty katastrofin ja tuhon mielikuvia. Toisaalla, esimerkiksi suomalaisessa keskustelussa putkeen on toisinaan suhtauduttu ainakin näennäisesti täysin neutraalina asiana, josta kerrotaan se, mitä se on ainoastaan tai mitä se ainakaan ei ole.

Putkeen on liitetty, ja edelleen liitetään, lukuisia päällekkäisiä merkityksiä. Kaasuputkea on käsitelty sekä ympäristönsuojelullisena, energiapoliittisena (Aalto 2012, Liuhto 2009), geopolitiittisena (Aalto 2012) että taloudellisena kysymyksenä, jonka voidaan väittää olevan joko puhtaasti energiakauppaa tai puhtaasti politiikkaa. Kaasuputkikeskustelun lomaan on

helppo liittää historiapoliittisia (HS 4.3.2007²) ja turvallisuuspoliittisia (Larsson 2008) mielikuvia. Kaasuputkea voisi analysoida myös esimerkkinä Neuvostoliiton jälkeisestä venäläisestä integraatiosta kansainvälisille markkinoille ja EU:n lähipiiriin. (Godzimirski 2012, Smith [Aalto 2012, 122]) Kaasuputken ympärillä käydyssä keskustelussa ovat olleet voimakkaasti esillä myös EU:n ja Venäjän väliset suhteet ja Itämeren asema EU:n sisämerenä sekä Venäjän ja Suomen ja Venäjän ja Viron väliset kahdenväliset suhteet. Näitä toisiinsa lomittuvia ja toisiaan täydentäviä keskusteluja on käyty ja kommentoitu sanomalehtikirjoituksista europarlamenttiin.

Itämeren kaasuputkiprojekti koostuu kahdesta putkesta, jotka kulkevat Venäjän Viipurista Saksan Greifswaldiin. Ensimmäisen putken rakentaminen Itämeren pohjaan alkoi huhtikuussa 2010. Lopulliset luvat putkelle annettiin helmikuussa 2010, jolloin putken osien rakentaminen oli jo käynnissä. Ensimmäinen putki valmistui kesäkuussa 2011. Kaasu putkessa alkoi kulkea saman vuoden lokakuussa. Toinen putki saatiin valmiiksi syyskuussa 2012, ja täysin toimintakykyiseksi lokakuussa 2012. (www.nord-stream.com)

Hanke konkretisoitui vuonna 2007, kun sen luvista alettiin keskustella. Nord Stream-putki on kuitenkin ollut projektina olemassa huomattavasti pidempään. Vuonna 1990 Neste oy selvitti venäläisten yhteistyökumppaneiden kanssa mahdollisuutta vetää kaasuputki Hankoniemeen ja sieltä merenpohjaa pitkin Saksan Greifswaldiin. (Smith [Aalto 2012, 122]) Hanke haudattiin vasta vuonna 2005 kun Saksan silloinen liittokansleri Gerhard Schröder ja Venäjän presidentti Vladimir Putin sopivat kaasuputkesta. (HS 13.2.2010) Tällöin Fortumiksi fuusioitunut Neste myi osuutensa Gazpromille. (Smith [Aalto 2012, 123])

Nord Stream-yritys perustettiin hoitamaan putkihanketta syksyllä 2005. (Niinivaara, Eurooppatiedotus 2010, 12) Nord Streamiin kuuluvat Gazprom, E.ON Ruhrgas ja BASF SE/Wintershall. (Smith, [Aalto 2012, 133]) Yhtiön pääkonttori sijaitsee Sveitsin Zugissa. (www.nord-stream.com) Enemmistön osakkeista omistaa venäläinen Gazprom. (51 %, Kamps, PM 23.3.2010) Gazprom on Venäjän energiakaupassa vahvassa monopoliasemassa. Sitä on luonnehdittu venäläisessä keskustelussa valtion sisäiseksi valtioksi ja Venäjän 2000-luvun ulkoministeriöksi. (Tkachenko 2007 [Aalto 2012, 22]) Venäjän duuma omistaa siitä yhtä osaketta yli viisikymmentä prosenttia. (Aalto 2012, 23) Gazprom on Venäjän tuottoisin yhtiö.

Saksalaisyrietykset E.ON Ruhrgas ja BASF SE/Wintershall omistavat molemmat 15.5 % osakkeista. Loput ovat hollantilaisen jakeluyhtiön Gasunien omistuksessa. (Smith [Aalto 2012, 133]) Suomen entinen pääministeri Paavo Lipponen on toiminut vuodesta 2008 lähtien Nord Streamin neuvonantajana. (HS 13.2.2010) Ukrainan kaasukriisit ovat värittäneet entisestään kaasuputken ympärillä käytävää keskustelua. Venäjän luotettavuutta ja tarkoitusperiä EU:n energiakauppakumppanina on epäilty. (Mm Liuhto 2009, Aalto 2012)

Vaikka Venäjä, joka on esiintynyt kansainvälisessä yhteisössä avoimesti putken takana olevana valtiona (esim. HS 2.9.2009¹), ei ole ratifioinut merialueiden suojelemiseksi solmittua Espoon sopimusta, Nord Stream AG:n oli kansainvälisen painostuksen vuoksi käytettävä sata miljoonaa dollaria ympäristövaikutusten analyysiin. Yhtiö anoi rakennuslupia putkelle neljä vuotta, joiden aikana reitti uusittiin useita kertoja. (Smith, [Aalto 2012, 124]) Putkiprojekti on nähdäkseni pakottanut kaikki osapuolensa joustamaan poliittisissa toimintatavoissaan.

1.3 Tutkimuskysymys

Itämereen rakennettavan kaasuputken valitseminen Itämerestä kertovan sanomalehtiaineiston rajaukseksi paljastaa tutkimusaiheestani, Itämereen liitettävistä poliittisista merkityksistä ja retorista sijoittamisesta Suomessa ja Virossa epäilemättä erilaisen mutta yhtä lailla todellisen Itämeren tarinan kuin vaihtoehtoinen raja-
us olisi paljastanut. Koska kaasuputki on venäläis-saksalainen projekti, siitä kertovassa uutisoinnissa näkyy voimakkaasti Venäjään liittyviä merkityksiä. Vaihtoehtoisissa aineistoissa, esimerkiksi Itämerestä toisesta näkökulmasta kertovissa artikkeleissa olisivat korostuneet mahdollisesti toiset asiat.

En pyri hahmottamaan aineistostani täydellisen kaikenkattavaa Itämeren tarinaa tai kaikkia niitä diskursseja joiden kautta merestä käydään keskustelua. Sen sijaan analysoin niitä merkityksiä, mitä Itämeri saa suomalaisessa ja virolaisessa Nord Stream-kaasuputken liittyvässä uutisoinnissa, minkälaisista poliittisista aluetta siitä rakennetaan, ja miksi merestä puhutaan niiden diskurssien kautta jotka ohjaavat siitä käytävää keskustelua.

Muotoilen tutkimuskysymykseni seuraavasti: Miten, miksi, ja minkäläisten diskurssien ohjaamana Itämeren kaasuputkesta ja sen kautta Itämerestä puhutaan Suomessa ja Virossa? Mikä on Itämeren tässä keskustelussa saama poliittinen merkitys ja millaista tarinaa kertomalla tätä merkitystä tuotetaan luetuimpien sanomalehtien kautta analysoidussa yhteiskunnallisessa keskustelussa?

1.4 Aineisto

Primääriaineistonani käytän Suomen ja Viron luetuimpien sanomalehtien, Helsingin Sanomien ja Postimees -lehden julkaisemia artikkeleita Itämereen suunniteltavasta ja rakennettavasta kaasuputkesta keskustelun kiihkeimmiltä vuosilta 2007–2010. Aineistokseni valikoitui 597 artikkelia, joista 284 on Postimeehestä ja 313 Helsingin Sanomista. Uutisointi oli molemmissa lehdissä mielestäni yhtä runsasta ja kattavaa, mutta Helsingin Sanomissa julkaistiin useammin muutama pienempi artikkeli samana päivänä, kun taas Postimees suosi pidempiä reportaaseja.

Analysoin näitä artikkeleita osana kaasuputken yhteydessä käytyä yhteiskunnallista keskustelua vertailevasta ja kvalitatiivisesta näkökulmasta. Viittaan tästä lähtien yksittäisiin artikkeleihin niiden julkaisseiden lehtien virallisilla lyhennyksillä, PM ja HS, toimittajan nimellä silloin kun se on julkaistu ja julkaisupäivämäärällä. Artikkelit löytyvät lähdeluettelosta julkaisupäiviensä mukaisessa järjestyksessä lehdittäin, jotta lukijan olisi halutessaan helpompi muodostaa oma mielipiteensä aineistosta. Jo pelkät otsikot kertovat tarinaa diskurssien muotoutumisesta.

Yksittäisiä artikkeleita kaasuputkesta on julkaistu molemmissa lehdissä jo ennen vuotta 2007, onhan putken rakentaminen ollut suunnittelussa jo 90-luvun puolivälissä. Vuodesta 2007 eteenpäin projekti oli jo sen verran konkretisoitunut, että sen rakentamisesta voitiin alkaa keskustella. Ehdottomasti kiihkein ja kvantitatiivisesti runsain keskustelu sijoittuu vuosille 2007–2009. Näihin vuosiin sisältyy lupien hakeminen, kansainvälinen keskustelu aiheesta ja rakentamisen aloitus. Tämän jälkeen uutisointi väheni muutamaankin artikkeliin vuodessa. Tutkimukseni kannalta kiinnostavinta aineistoa ovat artikkelit vuosilta 2007–2009, jolloin Itämereen liitettävät merkitykset muotoutuivat ja tavat puhua putkesta

vakiintuivat. Vuonna 2010 keskustelu oli jo ehtinyt laantua melko toteavalle tasolle etenkin Helsingin Sanomissa. Vuonna 2011 kaasuputkikeskustelu oli vähäistä, eikä siinä esiintynyt oikeastaan mitään uutta. Vuonna 2012 Nord Stream liitettiin enimmäkseen Paavo Lipposen presidentinvaalikampanjaan. Tästä syystä vuosien 2007–2010 uutisointi muodostaa mielestäni kattavan katsauksen Itämerestä kaasuputkikeskustelun yhteydessä käytyyn keskusteluun ja Itämeren tarinaan.

Erityisesti Postimees julkaisi paljon sellaisia artikkeleita joissa Nord Stream oli mainittu vain yhdellä lauseella. Näitä olivat esimerkiksi samassa omistuksessa olevan South Stream-putken rakennus ja Latvian parlamenttivaalit. Yhtenä keskeisenä kysymyksessä vaaleissa esitettiin olevan kaasuputken rakentaminen. Uutiset sisältävät maininnan siitä että Nord Stream on yksi vaalien kiistakapuloista. Tämä uutisointi näyttää kyllä sen, että Virossa esitellään myös muiden maiden kantoja aiheesta. Koska kyseinen seikka käy muutenkin ilmi uutisoinnista eikä Latvian hallitus suoranaisesti liity Itämeren merkityksellistämiseen, karsin nämä uutiset. Helsingin sanomien tapauksessa karsin lukuisia pieniä ”tästä on kyse” – tyyliä artikkeleita jotka toistuivat samanlaisina kuukaudesta toiseen aina suurempien Itämeri-uutisten yhteydessä.

Hain uutisia arkistoista hakusanoilla ”Itämeri” ja viroksi ”Läänemeri” taivutusmuotoineen. Helsingin Sanomien tapauksessa kyseinen hakusana sisälsi suurimman osan kaasuputkiuutisista koska projektiin viitattiin genetiivillä ”Itämeren kaasuputki”. Hain myös suoraan tällä sanaparilla. Postimeehen hakukoneessa suurin osa uutisista löytyi hakusanaparilla ”Nord Stream”. ”Gaasijuht” tai ”Läänemere gaasijuht” oli mainittu vain osassa uutisia. Helsingin Sanomissa putkeen viitattiin useimmiten ”Itämeren kaasuputkena”, ei sen virallisella nimityksellä. Virolaisella vastineella yleisimmin esiintynyt sanapari oli nimenomaan Nord Stream, ei ”Läänemere gaasijuht”. Postimeehen artikkeleiden tekstissä putki oli kytketty läheisemmin Itämereen alueena. Itämeren kaasuputki kertoo kyseessä olevan juuri sen Itämereen rakennettavan rakennelman, johon liittyvät kysymykset liittyvät nimenomaan mereen. Sanaparin ”Nord Stream” voidaan olettaa olevan Virossa melko vakiintunut käsite. Yleisön premisseihin (Perelman 1997, 155) voidaan olettaa kuuluvan se, että putki kulkee Itämeressä ja on mahdollinen turvallisuusuhka. Nord Streamilla on epäilyttävän suuryrityksen maine, josta lukijoilla voidaan olettaa olevan mielipide. Itämeren kaasuputki ja Nord Stream ovat retorisia selviöitä jotka ohjaavat käyttämään tiettyjä Itämereen liitettäviä diskursiivisia rakenteita.

Vaihtoehtoinen tarina olisi vaikkapa saksalais-venäläinen kaasuputki, joka ohjaisi puhumaan putkesta kansainvälisen politiikan termein.

Molemmissa lehdissä julkaistiin toisinaan aiheeseen liittyviä virallisia vieraskyniä pääkirjoitusten muodossa. Näissä esitetyt mielipiteet olivat useimmiten tavanomaista uutisointia kärkkäämpiä. Olen huomionut nämä vieraskynät, samoin kuin myös lehdissä julkaistut kaasuputkea käsittelevät kolumnit, osana lehtien virallista linjaa esitettyinä argumentteina. Tätä valintaa perustelen sillä, että nämä vieraskynät ovat lehtien taholta pyydettyjä tai ainakin hyväksytyjä kannanottoja, joiden julkaisemisesta ja kantaaottavuudesta lehti on vastuussa. Vieraskynät asettuvat näin ollen osaksi lehtien argumentointia ja yhteiskunnallista keskustelua.

Samanlaista valintaa sovelletaan toki myös mielipidepalstojen kirjoituksiin ja joissain määrin jopa keskustelupalstojen keskusteluun. En kuitenkaan huomionut mielipidepalstojen tai keskustelupalstojen keskusteluita. Keskustelupalstojen keskusteluita ei ollut jälkikäteen saatavissa, eivätkä ne kuulu lehtiartikkeleiden joukkoon. Mielipidepalstojen keskustelu puolestaan heijastaa kyllä joissain määrin yhteiskunnallista keskustelua, mutta ei tarpeeksi laajasti jotta siitä voitaisiin vetää johtopäätöksiä kansalaisten keskuudessa vallitsevista diskursseista. Lehtien argumentoinnin linjaa nämä kirjoitukset eivät suoranaisesti noudata sillä ne valitaan uskoakseni herättämään keskustelua, ei korvaamaan uutisia.

En huomioi aineistossani myöskään Helsingin Sanomien kanssa samaan konserniin kuuluvien Ilta-Sanomien tai Postimeehen kanssa samaan konserniin kuuluvan viihteellisen Elu24.ee-sivuston artikkeleita. Muiden lehtien uutisoinnista olen huomionut ne artikkelit, jotka on julkaistu myös Postimeehessä tai Helsingin Sanomissa. Helsingin Sanomien tapauksessa muiden lehtien artikkeleita tosin enimmäkseen referoitiin ja siteerattiin.

Kaikki käyttämäni artikkelit on julkaistu sähköisessä muodossa lehtien nettiarkistoissa. Molemmat arkistot osoitteissa www.hs.fi ja www.postimees.ee sisältävät lehtien paperiversioissa julkaistut artikkelit ja vaativat kirjautumisen. On mahdollista, että nettiversiot uutisista eroavat toisinaan paperisista päivitysten vuoksi. Tällöin arkistoon on jätetty vain päivitetty kopio. Muutama Postimeehen artikkeli saattaa olla alun perin julkaistu vain lehden nettiversioissa ja referoitu sittemmin seuraavan päivän

paperiversiossa, etenkin tapauksissa joissa joitakin tapahtumia on seurattu reaaliajassa paperiversioiden painamisen välissä. Nähdäkseni lehtien sähköiset versiot ovat kuitenkin yhtä arvokkaita mielipiteen muokkaajia kuin niiden paperiversiot, joten en näe syytä erotella tällaisia artikkeleita pois aineistostani.

Uskoakseni valtioiden luetuimpien ja arvostetuimpien päivälehtien artikkelit heijastelevat hyvin niitä poliittisia diskursseja joissa keskustelua tietyistä aiheista käydään. Sanomalehtikeskustelussa näkyvät ne poliittiset asenteet ja merkitykset joita keskustelussa on esillä ja jotka vaikuttavat taustalla niin itsestään selvinä oletuksina, ettei niitä tarvitse edes kirjoittaa. Lehtiartikkeleita voisi toki käsitellä puolueettomana totuutena tai värittömänä totuuteen pyrkimyksenä ilman minkäänlaista agenda tai poliittista aspektia. Itse oletan että artikkeleissa esitetyissä argumenteissa puhutaan aina jonkun äänellä, oli se sitten toimittaja, haastateltu, artikkelin aiheena oleva taho tai nämä kaikki. Sanomalehden artikkeli toimii useassa tapauksessa sekä argumenttina että argumentin välittävänä esityksenä. (Fairclough, 1997)

Lehdistössä esitetyt kannanotot ovat argumentteja. Puhujan on valittava argumentaationsa lähtökohdat yleisön jo hyväksymien väitteiden joukosta, eli esiteltävä mahdollisimman hyväksyttävä näkemys merestä ja siihen liittyvistä tekijöistä. (Perelman 1996, 41) Jokainen argumentti edellyttää määrättyjen tosiseikkojen ja arvojen valitsemista ja niiden tietynlaista kuvaamista annetulla kielellä ja itse kunkin merkitystä ilmentävällä painolla. (Perelman 1996, 42) Media vaikuttaa yleisen mielipiteen muodostumisen kautta poliittisiin päätöksiin, joten tietynlaisen sosiaalisen totuuden esittelemisellä on voimakas poliittinen vaikutus. (Kuusisto 1999, 19)

Käsittelen myös artikkeleiden koostamista argumentointina, en puolueettomana tiedon välittämisenä. Argumentointi ei nähdäkseni tapahdu tyhjiössä vaan linkittyy osaksi käytyä keskustelua keskustelussa ”sallittujen” diskurssien puitteissa. (Perelman 1996, Fairclough 1997) Uskoakseni Helsingin Sanomien ja Postimeehen uutisoinnissa välittyvät ne diskurssit, retoriset selviöt (Jackson 2006, 8) ja alkuoletukset jotka ovat kiinteä osa Suomessa ja Virossa käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Näin ollen aineistonani on Nord Stream-kaasuputken tiimoilta käyty keskustelu sellaisena kuin se näkyy Helsingin Sanomien ja Postimeehen uutisoinnissa.

1.5 Aiempi tutkimus

Vaikka sivuan aineistoni painotusten vuoksi myös retoriikan tutkimusta sekä energiapolitiikan ja historiapolitiikan tutkimusalueita, tutkimukseni asettuu uskoakseni selkeimmin kriittisen geopolitiikan ja kriittisen diskurssianalyysin mukaiseen tutkimukseen, politiikkaa painottavasta mediatutkimuksen näkökulmasta. Tutkin poliittista tilanrakennusta ja poliittisten argumenttien valintaa diskursiivisena puhuntana ja tarinankerrontana, jonka tavoite on muodostaa tietynlaista poliittista totuutta. Kriittisen diskurssianalyysin ja tarinankerronnan, näkyvimmin metaforisten valintojen ja juonittamisen, tutkimuksen lisäksi tutkin alueen muodostusta ja merkitykselliseksi tekemistä retorisenä toimintana.

Tutkimuskysymyksestäni ei ole tehty täysin tai edes aihealueeltaan vastaavaa tutkimusta kovinkaan paljoa. Kaasuputkikeskustelua on analysoitu yhdessä Tampereen yliopistossa julkaistussa pro gradu -tutkielmassa, jossa Itämeren rantavaltioiden poliittisia linjoja vertailtiin muun muassa Hayden Whiten juonittamisen näkökulmasta. (Aldighieri 2009) Juonittamisen, metaforien ja tarinankerronnan roolia kansainvälisessä politiikassa on sen sijaan tutkittu laajasti, muun muassa Riikka Kuusiston (Kuusisto 1999), Minna Turusen (Turunen 2001), George Lakoffin ja Mark Johnsonin (Lakoff ja Johnson 2003, Lakoff 1991) sekä Marko Lehden ja David J. Smithin (Lehti ja Smith 2003) näkökulmasta.

Kaasuputkea itseään on analysoitu energiapolitiisesta sekä voimapolitiisesta näkökulmasta melko paljon. Tästä näkökulmasta kaasuputkea ja siitä käytyä keskustelua ovat analysoineet esimerkiksi Pami Aalto (Aalto 2012), Kari Liuhto (Liuhto 2009, Liuhto 2010), Bendik Solum Whist (Whist 2008), Katinka Barysch ja hänen kirjassaan esiintyvät kirjoittajat (Barysch 2008) sekä Robert L. Larsson (Larsson 2008).

Itämereen liittyvästä politisoinnista ja meren poliittisesta käyttämisestä on tehty jonkin verran tutkimusta Itämeren alueen tapauksessa. Itämeren alue on suhteellisen vakiintunut maantieteellinen käsite. Sitä voidaan lähestyä esimerkiksi Neuvostoliiton kaatumisen jälkeisenä alueellistamisena (Lehti ja Smith 2003) tai EU:n makroalueellistamista tarkastelemalla. (Antola 2009) Käsitteellä Itämeren alue tarkoitetaan useimmiten Itämeren rannikkovaltioita. (Valtioneuvoston selonteko 2009, Lehti ja Smith 2003) Monissa

tapauksissa keskustelun keskiössä ovat tuolloin Baltian maat ja niiden itsenäistymisen aikainen kehitys (esim. Lehti ja Smith 2003, Shima 2007). Itämeren alueeseen kuuluvat kuitenkin ainakin EU:n Itämeri-strategian mukaan (Eurooppatiedotus 2010, Antola 2009) kaikki rannikkovaltiot. Venäjän osallisuus tosin on muita pienempi. Kolmas vaihtoehto on tarkastella aluetta Baltian maiden ja pohjoismaiden yhteistyöfoorumina jonka yhteisöllinen kehitys on vaihtelevaa. Varsinaista alueellista integraatiotakin voidaan tulkita olevan löydettävissä (Shima 2007) ainakin historian tapahtumia ja tehtyjä toisistaan erillisiä sopimuksia listaamalla. Itämeren alue on historiapolitiikan ja nimeämisen kautta tuotettu makroalue (Antola 2009, 8) jota rakennetaan yhdistäväksi tekijäksi Itämeren rantavaltioiden välille.

Itämeren itsensä geopoliittista ulottuvuutta pohditaan aineistossani, mutta varsinaista akateemista kirjallisuutta aiheesta ei ole kirjoitettu kovinkaan paljon. Merialueista käydään kyllä geopoliittista väittelyä esimerkiksi Tyynellä merellä (Korhonen, 2011), mutta nämä kiistat liittyvät ensisijaisesti saarialueisiin ja vasta niiden kautta vesialueisiin. Yksi mahdollinen jatkotutkimuksen aihe olisikin mielestäni se, miten merialueita politisoidaan ja merkityksellistetään laajemmin kansainvälisessä politiikassa, esimerkiksi kansainvälisten merialueiden terrorismin uhasta käydyssä keskustelussa, merivoimat omaavien valtioiden armeijoiden näkökulmasta tai aluevesien loukkaamisiin liittyvien kiistojen uutisoinnissa, ja millä tavoin tietyt merialueet esitetään kansallisessa keskustelussa.

2. ITÄMERI ALUEENA, DISKURSSEISSA JA POLIITTISENA TARINANA – TUTKIMUKSENI METODIT JA VIITEKEHYS

2.1 Norman Fairclough'n kriittinen diskurssianalyysi

Tarttuessani valitsemaani aiheeseen ja aineistoon ensisijaiset ennakko-oletukseni olivat, että Itämerellä on Suomelle ja Virolle poliittista merkitystä alueena ja että Itämerikeskustelussa, jota käydään Nord Stream-kaasuputken ympärillä, on poliittisesti värittyneitä sävyjä. Tätä keskustelua käydään tietyistä syistä ja tietyillä, vakiintuneilla tavoilla. Niiden rivien väleissä ja riveillä vaikuttavien, Itämerestä ja kaasuputkesta puhumista ohjaavien syiden ja tapojen kartoittamiseen valikoitui metodiksi kriittinen diskurssianalyysi.

Käsittelen artikkeliaineistoani paitsi argumentatiivisena mielipiteen muokkauksena, myös yhteiskunnallisen keskustelun olennaisena osana. Lehtiartikkelit, kuten myöskään poliittiset puheet ja kannanotot, eivät synny arvottomassa ja historiattomassa tyhjiössä. Ne asettuvat osaksi diskurssien ohjaamaa yhteiskunnallista keskustelua, tämän keskustelun mahdollistamina ja sitä muokaten. Näiden diskurssien kartoittamiseksi on sukeltettava riveiltä rivien väliin kartoittamaan yhteiskunnallista puhuntaa kokonaisuutena tai edes laaja-alaisesti. Tästä syystä analysoin tutkimuksessani Itämerestä käytyä keskustelua ja tässä keskustelussa esitettyjä argumentteja kriittisen diskurssianalyysin metodilla.

Analysoimalla sitä, miten Itämerestä puhutaan ja minkälaiset diskurssit ja diskursiiviset säännöt sitä määrittävät, voidaan analysoida sitä mitkä asiat jäävät ulkopuolelle tietyssä diskurssissa ja miksi. Omassa aineistossani tällaisia ulkopuolelle jääviä asioita voisivat olla vaikkapa ne asiat, joita Itämeri ei keskustelussa kommenttien mukaan ainakaan ole, sekä ne asiat jotka puuttuvat tyystin keskustelusta. Kriittisessä diskurssianalyysissä kiinnitetään huomiota niihin syy- ja seuraussuhteisiin, joihin sosiaaliset tavat ja käytännöt ovat kytkettyneet. Käytän tässä tutkielmassa diskurssianalyysiin Norman Fairclough'n vuonna 1995 julkaistua teosta *Miten media puhuu*.

Termiä diskurssi käytetään laajalti useilla tieteenaloilla. Diskurssi voitaneen määritellä usealla tavalla joista yhtäkään ei voida selittää täysin tyhjentävästi ainakaan lyhyesti. Yhtenevänä tekijänä voitaneen mainita diskurssin yksilöiden ymmärryksen, käsitysten ja sosiaalisen toiminnan todellisuutta säätelevä, rakentava ja muokkaava merkitys. Diskurssi toimii vastauksena kysymyksiin, miksi tietyistä asiasta kommunikoidaan juuri tietyllä tavalla ja tiettyjen tahojen toimesta. Vaikka Fairclough keskittyy analyysissaan enimmäkseen puhunnan kokonaisuuksien muodostumiseen ja näiden muodostumien muokkaavaan vaikutukseen, hän ei hylkää käsitystä diskurssista vallankäytön areenana tai puhunnan ulkopuolelle ulottuvana puhunutta säätelevänä kokonaisuutena. Tässä merkityksessä diskurssia käyttää Michel Foucault (2005), kuten myös Alhanen (2007).

Fairclough erottaa kaksi merkitystä josta toinen on hänen mukaansa kielitieteissä vallitseva: diskurssi sosiaalisena toimintana ja vuorovaikutuksena, ihmisten kanssakäymisenä todellisissa sosiaalisissa tilanteissa. Toista merkitystä käytetään jälkistrukturalistisessa yhteiskuntateoriassa (esim. Foucault 2005, Fairclough 1997, 31, Alhanen 2007) Tämän näkemys käsittelee diskurssia todellisuuden sosiaalisena konstruktiona, tiedon muotona. Fairclough käyttää diskurssia molemmissa merkityksessä liittäen nämä kaksi yhteen. (Fairclough 1997, 31)

Oman tutkimusaiheeni kannalta mielenkiintoinen näkökulma diskurssin käsitteessä on retorisesti muodostetun ja toisintetun todellisuuden käsittely diskurssin sisäisessä puheessa. Mielenkiintoinen keino tähän on retoristen selviöiden luominen. Retorisen selviön käsitettä käyttää esimerkiksi P. T. Jackson teoksessaan *Civilizing the Enemy* (2006)

Jackson keskittyy julkiseen retoriikkaan, jolla rakennetaan poliittista ilmapiiriä halutunlaisen poliittisen totuuden tuottamiseksi. Tietynlaisesta tilanteesta tehdään arkinen ja olemassa oleva teema (rhetorical commonplace), jota voidaan käyttää poliittisen toiminnan legitimointiin ja vastustamiseen. Ennen kuin tällaista retorista, totuutena esitettyä teemaa voidaan käyttää legitimointiin, se täytyy ensin tuottaa ja sitä täytyy käyttää julkisesti niin kauan että sen käyttö on hyväksytty yleisön toimesta. Legitimaation täytyy olla järkevää myös yleisön kannalta, sillä julkisessa retoriikassa on etenkin tässä tapauksessa kyse yleisön suostuttelusta väitettä tukemaan. Rekonstruktion ydin löytyy

Jacksonin mukaan yhteiskunnallisesta kielestä (civilizational language, sivilisaation rakennetta määrittelevä, muokkaava ja tuottava kieli). (Jackson 2006, 8–11)

Itämerestä puhuttaessa käytössä saattaa olla kerralla useampia vallitsevia diskursseja. Vaikka kysymys Itämeren kaasuputkesta esitettäisiinkin valtiojohdon taholta ensisijaisesti ympäristökysymyksenä tai turvallisuus- ja geopoliittisena uhkana ja poliittisena painostamisena, Itämeressä ui kerralla monta diskurssia jotka on huomioitava keskustelussa edes torjumalla. Ympäristökysymys-argumentti kehottaa käyttämään keskusteluun ympäristönsuojeluun kytkeytyvien diskurssien termejä ja puhujia vaikka vaihtoehtoisesti keskusteluun voitaisiin käyttää sotilaallisen tai kansainvälisen talouden diskurssien sääntöjä, termistöä ja käsitteitä.

Hyödyllinen käsite diskurssien hahmottamisessa on Foucault'n diskursiivisen käytännön käsite. Diskursiiviset käytännöt ovat Foucault'n analysoima erityinen käytäntöjen joukko, jotka ohjaavat ihmisten toimintaa diskurssissa, eli sitä, mitä diskurssissa on sallittua sanoa ja mitä ei. Foucault määrittelee diskursiivisen käytännön vakiintuneeksi tavaksi muodostaa diskurssin lausumia. (Alhanen 2007, 44) Diskursiiviset käytännöt luovat erilaisia subjektipositioita eli puhuvan subjektin asemia, joihin diskurssissa toimivat ihmiset asettuvat. (Alhanen 2007, 67) Diskursiivisten käytäntöjen säännöt ohjaavat sitä, mitä diskurssissa voidaan ajatella ja miten kohteista ajatellaan. (Alhanen 2007, 69–70) Diskursiivinen käytäntö on kokonaisuus nimettömiä, historiallisia, aina ajassa ja tilassa määräytyneitä sääntöjä, jotka ovat määritelleet lausumisfunktion toimintaehdot annetulla aikakaudella ja annetulla yhteiskunnallisella, taloudellisella, maantieteellisellä ja kielellisellä kentällä. (Foucault [Alhanen 2007, 84])

Diskursiivisen käytännön ohjaamana voidaan nähdä esimerkiksi suomalainen tai virolainen käsitys Venäjästä rajanaapurina tai kauppakumppanina. Näissä keskusteluissa otetaan useimmiten huomioon yhteinen historia, joko riveillä tai rivien välissä. Esimerkiksi Suomen venäjäsuhhteessa niin sanotusti tiedetään yleisesti olevan tietynlaisia huomioitavia totuuksia. Venäjä on aina Venäjä, vaikka sitten siinä kuuluisassa voissa paistaisi. (Haukkala 2012, 15)

Fairclough analysoi tiedotusvälineiden valtaa, mikä on erittäin hyödyllinen näkökulma tutkimukseeni kriittisen diskurssianalyysin välineiden ohella. Tiedotusvälineiden vallan

luonne on hänen mukaansa kielellinen ja diskursiivinen. (Fairclough 1997, 10) Tiedotusvälineiden kieltä on analysoitava diskurssina ja analyysin tulee olla osa tiedotusvälineiden diskurssianalyysia. (Fairclough 1997, 28) Fairclough'n mukaan ”*joukkotiedotusvälineillä on kyky vaikuttaa tietoon, uskomuksiin, arvoihin ja sosiaalisiin suhteisiin, sosiaalisiin identiteetteihin*”. Ne kykenevät tekemään asioista merkityksellisiä sen avulla, miten ne esittävät asiat.

Teksteillä ja yhteiskunnalla (tai kulttuurilla) on Fairclough'n mukaan dialektinen suhde. Tekstit muotoutuvat sosiokulttuurisesti, mutta ne myös muotoilevat yhteiskuntaa ja kulttuuria tavoilla, jotka voivat olla uutta luovia yhtä hyvin kuin uusintaviakin. (Fairclough 1997, 51) Tekstit ovat yhteiskunnan ja yhteiskunta ainakin joissain määrin tekstien tuotetta samanlaisella kehänä toimivalla suhteella jolla yksilö sekä tuottaa että uusintaa diskurssia diskurssin ohjailemalla puheellaan. Mediapuhe muokkaa poliittista totuutta (Koski 2005) ja yhteiskuntaa (Fairclough 1997).

Tällä näkemyksellä voin perustella aineistovalintaani. Laaja-alainen otos suosituimman päivälehdien artikkeleista heijastelee hyvin niitä poliittisia ja muita yhteiskunnallisia diskursseja joiden kautta Itämeri-keskustelua käydään. Kun otetaan huomioon, että diskurssi ohjaa sen sisäistä puhuntaa diskursiivisin käytännöin, toimittajien tai edes suurten päivälehtien kiistämätön rooli mielipiteen muokkaajina ei vaikuta diktatoriselta. Mediapuhe heijastelee lopulta niitä tapoja joilla kyseisestä aiheesta keskustellaan ja niitä merkityksiä joiden ajatellaan olevan yleisön ennako-oletuksia. Tiedotusvälineiden diskurssi tulisi nähdä monimutkaisten ja usein ristiriitaisten prosessien kentäksi, johon kuuluvat myös ideologiset prosessit. (Fairclough 1997, 67)

Poissaolo tekstissä voi olla yhtä merkityksellistä kuin läsnäolokin. (Fairclough 1997, 139) Kaikki tekstit ovat yhdistelmiä eksplisiittisistä merkityksistä (eli siitä mikä tuli ”sanotuksi”) ja implisiittisistä merkityksistä eli alkuoletuksista, toisin sanoen siitä mitä annetaan ymmärtää sanomatta suoraan. (Fairclough 1997, 140) Ideologioita ja olettamuksia tulkitsemalla voidaan käsitellä rivien välissä sanottua ja sitä, josta ”kaikki tietävät” miksi se jää sanomatta. Oman aineistoni diskursseissa se lienee itänaapurin ja Itämeren geostrategisen position (Vuoristo 1997, 64–76) vaikutus merialueen poliittiseen merkitykseen.

Mediateksti on harkittu argumentti. Mediatekstit eivät ainoastaan heijasta todellisuutta vaan ne luovat todellisuudesta omia muunnelmiaan, jotka vaihtelevat tekstien tuottajan yhteiskunnallisen aseman, etujen ja päämäärien mukaan. Muunnelmat syntyvät niistä valinnoista joita tehdään tekstien tuottamisen eri vaiheissa. (Fairclough 1997, 136) Representaatioon kuuluu aina se valinta, mihin kategoriaan esitettävä asia ”sijoitetaan” kategorioiden järjestelmässä. Nimetäänkö esimerkiksi muiden aiheuttama väkivaltainen kuolema tapoksi, murhaksi vai teurastukseksi, tai kansainväliseen kaasukauppaan liittyvä kiista sodaksi (PM 4.1.2009), kriisiksi, kiistaksi vai konfliktiksi? Metafora vielä laajentaa valintojen mahdollisuutta: sanotaanko polttouhrit vai etninen puhdistus? (Fairclough 1997, 143) Sama asia voidaan muotoilla yhdessä tekstissä relationaaliseksi prosessiksi vailla toimijaa (”elämä käy hankalammaksi”), kun taas toisessa tekstissä se voi olla kausaalinen prosessi jonka toimija on näkyvissä. (Fairclough 1997, 137)

Itämeressä sekoittuu monta diskurssia. Luonnonsuojelun, politiikan, talouden, kansainvälisen liikkuvuuden, historiapolitiikan yms. diskurssien termistöt muodostavat monta eri tapaa jolla merestä puhutaan. Kaasuputkikeskustelua ja sitä kautta Itämerta alueena on mahdollista lähestyä hyvin erilaisista näkökulmista joilla kaikilla on oma painoarvonsa. Kaasuputki on yhtä lailla luonnonsuojelullinen, kaupallinen ja turvallisuuspoliittinen kysymys riippuen siitä kuka milloinkin puhuu ja kenelle. Vaikka keskustelussa keskityttäisiin vain yhteen näkökulmaan kerrallaan, Itämerikeskustelun on turha väittää olevan ”vain” tai ”pelkästään” jotakin.

2.2 Hayden White ja historian narratiivit – tarinankerronta ulkopoliittisena toimintana

Diskursseissa tuotetaan, uudistetaan ja muokataan poliittisia totuuksia. Diskursiiviset käytännöt ohjaavat puhumaan tietyistä asioista tietyillä tavoilla ja termistöillä. Poliittisella puheella tuotettua poliittista totuutta, oman tutkimukseni tapauksessa Itämeren saamia merkityksiä on mielenkiintoista lähestyä myös tutkimalla suoraan sitä poliittista totuutta jota yhteiskunnallisessa keskustelussa ja valtioiden tahoilta annetuissa virallisissa kannanotoissa tuotetaan, ei ainoastaan sen taustalla vaikuttavia syitä ja sen kasvatusalustaa eli yhteiskunnallisessa keskustelussa vaikuttavia diskursseja. Tämä poliittisen totuuden tuottaminen on toki diskurssia muokkaavaa ja toisintavaa toimintaa puhtaimmillaan.

Oletan, että Itämerta alueena ja Itämeren kaasuputken saamia merkityksiä tuotetaan niistä puhutussa puheessa. Näitä merkityksiä tuottamalla ohjataan poliittista toimintaa. (Kuusisto 1999, Lakoff 1991) Tämän puheen tyyli ja siinä käytetyt tietynlaisten diskurssien sanastot kertovat Itämerestä ja kaasuputkeen suhtautumisesta tietynlaista tarinaa. Tällainen tarinan kertominen on nähtävissä valinnan sisältävänä argumentatiivisena toimintana jolla voidaan ohjata poliittista toimintaa.

Tapahtumasta tai asiasta kerrottava tarina kutsuu suhtautumaan tapahtumaan tarinan ehdottamalla tavalla, tragediaan tragediana ja sankaritarinaan sankaritarinana. Poliittisissa kannanotoissa esiintyvää tarinankerrontaa ovat tutkineet esimerkiksi George Lakoff (Lakoff 1991), Riikka Kuusisto (Kuusisto 1999), Marko Lehti (Lehti [Harle ja Moisio 2003]) sekä Minna Turunen (Turunen 2001). Analysoin Itämerestä ja kaasuputkesta kerrottuja tarinoita diskursiivisena mutta myös ulkopoliittisena toimintana. Nämä tarinat muodostuvat tietynlaisiksi syystä. Siihen, minkälaisiksi nämä tarinat muodostuvat, paneudun Hayden Whiten teorian avulla ja siihen, mistä syystä ne muodostuvat kyseisen laiseksi paneudun kriittisen diskurssianalyysin ja kriittisen geopolitiikan viitekehyksen kautta.

Nimeämisellä ja tarinankerronnalla on Riikka Kuusiston teoriassa merkittävä rooli ulkopoliitiikan työvälineinä. (Name-giving and story-telling, Kuusisto, 1999, 20) Symbolisten rajojen veto, toiseuden rakentaminen, yhteisön kuvittelu ja valtion sisäisen järjestyksen legitimointi ovat ulkopoliittista toimintaa, jossa valtion kansalaisten, ”kuvitellun yhteisön” (Anderson, 2007, 9) rakentaminen tapahtuu toisiin vertaamalla. Ulkopoliittikka tuottaa rajoja ja määrittelee yhteisöön kuuluvien yksilöiden kansallisidentiteetin. (Kuusisto, 1999, 23)

Tässä tutkielmassa paneudun poliittiseen tarinankerrontaan Hayden Whiten kirjan *Metahistory -The Historical Imagination of Nineteenth-Century Europe* (White 1973) esittelemän juonittamisen teorian avulla, jota käyttävät tutkimuksissaan myös Kuusisto ja Turunen. Nähdäkseni poliittisista syistä kerrotun tarinan tutkiminen soveltuu erinomaisesti Itämeren saamien merkitysten kartoittamiseen. Ensinnäkin, Itämereen rakennettavasta kaasuputkesta annetut lausunnot ja kannanotot ovat tietynlaiseen poliittiseen toimintaan ja

asioiden ymmärtämiseen ehdotetulla tavalla ohjaavia selityksiä. Itämerestä on muodostettu proosallinen diskurssi. (White, 1973)

Poliittinen puhe, samoin kuin diskurssianalyysin näkökulmasta tulkittu uutisointi kertoo tarinan ja ohjaa toimintaan. Hayden Whiten näkemys tarinan tietoisesta rakentamisesta argumentatiivisena toimintana sopii analyysiin, jossa merkityksiä tutkitaan laajemmasta keskustelusta. Kun keskustelua tulkitaan kronologisesti alusta loppuun olettaen että sille on annettu tarkoituksellisesti tietynlaisia merkityksiä, keskustelusta muodostetaan väkisinkin tarina jolla on alku ja loppu ja jossa on tietynlaisia väittämiä.

Hayden White kirjoittaa teoksessaan (1973) Euroopan historiallisesta tietoisuudesta 1800-luvulla ja pohtii historiallisen tiedon ongelmia, luonnetta ja tarkoituksia. White analysoi ansiokkaiden 1800-luvun historioitsijoiden ja historian filosofiaa teoretisoineiden 1800-luvun filosofien kertomaa historiaa sekä pohtii historiallisen tiedon oikeutusta kyseisellä vuosisadalla. Hän tarkastelee historiallisia kertomuksia verbaalisina rakenteina narratiivisen, proosallisen diskurssin muodossa. Näillä kertomuksilla on ollut omat tarkoituksensa, joita varten ne on valikoiden ja kertojan näkökulman mukaisesti rakennettu. Historialla on kirjoittajansa ja argumentatiivinen luonne.

Aion käyttää Hayden Whiten teoriaa analysoidakseni sitä, minkälaista tarinaa Itämerestä rakennetaan siitä käydyissä keskusteluissa. White itse käyttää juonitamista vain historiankirjoituksen tulkittamiseen, mutta hänen teoriaansa on käytetty poliittisen tarinankerronnan tutkimuksessa aiemminkin. (Esim. Turunen 2001, Kuusisto 1999) Käytän Whiten metodologia lehtiartikkeleiden ja niiden kautta Itämereen linkittyvien diskurssien tarinankerronnan analysointiin. Pyrin selvittämään, näyttävätkö Itämeren prosessit (suojelu, putkenrakennus, poliittiset päätökset) tai laajemmin Itämeren tarina, jos ja kun sellainen lehtiartikkeleista välittyy, komediallisina, tragediallisina, romanssin juonen mukaisina vai kenties satiirisina.

Whiten näkemyksen mukaan historiallinen kertomus on diskursiivinen argumentti (White 1973, 13) joka sisältää moraalisia (tarkoitus, jossa se on kerrottu, White 1973, 433), proosallisia (kertomistyylin valinta, sisältää ideologisen valinnan, ja keinot, White 1973, esim. 433) ja ideologisia valintoja. (White 1973, 22) Tämä liittyy olennaisesti Norman Fairclough'n kriittisen diskurssianalyysin näkemykseen. Fairclough'n avulla voin

analysoida sitä, mistä syystä eli minkälaisessa diskursseissa Itämerestä puhutaan, Whiten avulla sitä, miten puhutaan ja minkälaisella mallilla.

Whiten mukaan toisinaan vallalla oleva käsitys historian kirjoittamisesta tosiasioiden “löytämisenä” (White 1973, 6) ja raportointina on epäpätevä. (White 1973, 433) Historialla tarkoitetaan tässä yhteydessä menneistä tapahtumista raportoitua tietoa. Vaikka pyrkimys objektiiviseen historian kirjoittamiseen on aina olemassa (White 1973, 39, 46, 48), historiankirjoitukseen liittyy aina valinta, sekä proosallinen että ideologinen. Historia on kirjoitettu tarinan muotoon palvelemaan tiettyjä päämääriä yleisön huomioon ottaen. (White 1973, 5) Samankaltainen valinta liittyy nähdäkseni myös lehtiartikkelin kaltaisen argumentatiivisen tarinan muodostamiseen.

Tämän näkemyksen mukaan historiallisen kertomuksen tuottaminen on tietynlaisen diskurssin ohjailua ja täten argumentatiivista ja usein myös poliittista. (White 1973. White ei tosin käytä sanaa poliittinen, *political*, vaan sanoja *ideological* ja *moral* samassa merkityksessä. (Esim. White 1973, 29) Historian kirjoittajan työhön sisältyy sama tarinan keksimisen (“*invention*”, White 1973, 7, 89) elementti kuin puhtaasti fiktiivisen tarinan kertojan työhön. Tekstiä tuotetaan yleisölle, joka tekee osaltaan valinnan vaihtoehtoisten historiankirjoitusten välillä samalla tavalla kuin historioitsija näkökulmaansa valitessaan.

Jos historian kirjoittamisella on ideologinen luonne, itse kirjoitusta voi analysoida myös sen kautta, mitä ideologiaa tukemaan se on kirjoitettu. Käytän tutkimuksessa Itämeren tarinaa analysoitavana aineistona sanomalehtiartikkeleiden kautta. Painotan erityisesti näissä esiintyvää tarinan muodostamista, unohtamatta kuitenkin sitä miten jo kirjoitettua historiaa käytetään tässä tarinankerronnassa poliittisiin tarkoituksiin.

Historian kirjoittamisen ja historiallisen tiedon käyttämistä poliittisiin tarkoituksiin tutkitaan historiapolitiikan metodilla. (Pihlainen 2011, Torsti 2003, Harle ja Moisio 2000) Historiapolitiisesta näkökulmasta menneisyys ei voi olla läsnä muuten kuin representaation kautta. Historiatietoisuuden kannalta olennaista on siis nimenomaan menneisyyteen liittämämme merkitysten funktio ja menneisyydestä puhumisen tai sen representoinnin tarkoitus. (Pihlainen 2011, 13–14) Historiallinen tietoisuus yhdistää menneisyyden ja tulevaisuuden ja rakentaa jatkuvuuden tunnetta. Tässä tutkimuksessa

käsittelen historiapolitiikkaa historiallisen tiedon käyttämisenä poliittisten päämäärien ajamiseen, vaikka käsitteellä on kieltämättä myös laajempia merkityksiä. (Pihlainen 2011)

Historia ei kuitenkaan ole valhetta tai muuten täysin totuuden vastaista. Historiankirjoitus on epätosi koska täydellistä narratiivia ei voi menneiden tapahtumien kyseessä ollessa tuottaa. Poliittisessa argumentoinnissa tällainen argumentatiivinen, ideologinen valinta vaihtoehtoisten narratiivien välillä on mielestäni selviö, sillä poliittinen argumentointi on ideologista. Kilpailevien näkemysten välillä voidaan löytää absoluuttinen totuus lähinnä luonnontieteissä. Sama tietyn näkökulman totuus toteutuu myös mediatekstien tuottamisessa. Artikkelia, dokumenttia tai uutislähetystä varten valitaan tietty näkökulma, ehkä useampiakin. Loogisen tarinan ja syy–seuraussuhteen aikaansaamiseksi raportoinnissa on tehtävä valinta kilpailevien näkemysten välille ja poimittava mahdollisten syiden ja seurausten joukosta ne, jotka parhaiten sopivat loogiseen kokonaisuuteen.

Hayden White erottelee historiallisen tiedon hahmottamisen tasoiksi kronikan, tarinan, juonittamisen tavan, argumentin tavan ja ideologisen vaikuttamisen tavan. (White 1973, 5) Ensin ”historiallisen kentän” (*historical field*, ”*unprocessed historical record*”, White 1973, 5) tapahtumat järjestetään kronikaksi luettelemalla tunnetut historialliset tapahtumat tapahtumisjärjestyksessä. Tämän jälkeen siitä kootaan tarina järjestelemällä sopivat tapahtumat juoneksi jolla on alku, keskikohta ja loppu. Tarinalle luodaan juoni ja yleisön huomioon ottava tarkoitus. White erottelee neljä juonittamisen arkkityyppiä. (Emplotment, White 1973, vars. 29.) Näitä ovat romanssi, tragedia, komedia ja satiiri. Muitakin, kuten eepos, lienee olemassa. (White 1973, 7) Näitä arkkityyppejä käytetään selkeyttämään tarinan rakennetta jotta voitaisiin tehokkaammin selittää mitä kuvatun prosessin aikana on tapahtunut. Hahmottamista ohjaavat kulttuuriset tekijät. (Suomennos arkkityyppi sanasta *mode* on peräisin Turuselta. (Turunen 2001)

Romanssissa tulevaisuuden onni saavutetaan tavoitteet täyttämällä. Romanssi on luonteeltaan eteenpäin vievä ja sisältää uusia elementtejä lopputuloksen saavuttamiseksi. (White 1973, 8–9) Romanssi on itsensä tunnistamisen draamaa, jota symboloi sankarin kokeman maailman ylittäminen ja voittaminen ja sankarin vapautuminen pahan vallasta. (White 1973, 9) Romanssissa sankari usein etenee etsien vastustajaansa. Kun sankarin

matka on tullut päätökseen, hän voittaa vihollisensa ja saa takaisin sen mitä tarinan alussa on menettänyt, vaikka hän kohtaisi matkallaan myös pilkkaa.

Satiirissa romanssin, komedian ja tragedian toivot ja mahdollisuudet on esitetty ironisesti. Satiirissa maailman lopulliset totuudet ovat inhimillisen käsityskyvyn ulkopuolella. (White 1973, 10) *“Satire paints its gray on gray, in the awareness of inadequacy as an image of reality.”* (White 1973, 10) Satiirin ominaisin tyyllilaji on toisin sanoen ironia. (White 1973, 28) Satiiri on romanssin vastakohta eikä siinä ole toivoa paremmasta. Ihminen on maailmansa vanki ja hänen tietoisuutensa ja tahtonsa ovat pimeiden kuoleman voimien uhkaamat (White 1973, 10, 28). Ihminen on riittämätön uhkaa vastaan ja kykenemätön voittamaan sitä. (White 1973, 9)

Kuten satiiri, myös tragedia suuntaa katseensa menneeseen. Tragediaan sisältyy pieni mahdollisuus vapautumisesta. (White 1973, 9) Komedian kaltaisia iloisia sattumuksia tragedioista ei kuitenkaan löydy, elleivät ne ole valheellisia. (White 1973, 9) Tragedialle tyypilliset eri muotoja ottavat luonnonvoimat, kuten kohtalo, ovat vihamielisiä ihmiskuntaa kohtaan. Sankari joutuu usein näiden luonnonvoimien kiroamaksi ja joutuu työskentelemään parempien aikojen toivossa ilman toivoa paremmasta. (White 1973, 9)

Myös komedia on luonteeltaan eteenpäin vievä ja uusia elementtejä sisältävä. Komediasa on toivoa tilapäisestä huonojen olosuhteiden voittamisesta. Sellaiset sovinnolliset tilanteet, joissa toivoa ilmenee, symboloivat tarinan iloisia tapahtumia. (White 1973, 9) Pohjimmiltaan on kyse maailman realiteeteista joita ei voi muuttaa mutta jotka voidaan tunnistaa ja joiden mukaisesti ihmisten on toimittava. (White 1973, 9) Komediasa vaikuttaa useimmiten kahdenlaisia hahmoja, niitä jotka työntävät tarinaa eteenpäin ja niitä jotka vastustavat sitä. (White 1973, 9)

Näitä arkkityyppejä voidaan myös sekoittaa joissain määrin, kunhan genre ja arkkityyppi sopivat yhteen. Koominen satiiri ja satiirinen tragedia käyvät kertomukseksi, satiirinen romanssi puolestaan kumooa itsensä. (White 1973, 10)

Syitä ja lähtökohtia tietylle historiankirjoitukselle voi löytää etsimällä selitystä juonittamisesta (explanation by emplotment, White 1973, 7), argumentoinnista tai ideologiasta (White 1973, explanation by ideological implication, 7) Näillä keinoilla on

mahdollista jäljittää ja hahmotella ne diskurssit joista ja joita varten kyseinen kertomus on koottu. Sama tapahtuma voi palvella montaa eri tarkoitusta monessa eri tarinassa, riippuen siitä mihin "rooliin" se on asetettu tarinassa. (White 1973, 7)

Ideologinen ulottuvuus historiallisessa kertomuksessa reflektoi historioitsijan olettamusten eettistä elementtiä tietyn asian tai tapahtuman suhteen ja implikaatioita siitä, miten historiaa voidaan käyttää nyky maailman ymmärtämiseen. (White 1973, 22) Ideologia vaikuttaa väistämättä diskursiivisen argumentin muodostamiseen. Historiallinen prosessi rakentuu eri tavalla eri ideologioiden mukaan, joten historian kirjoittaminen on poliittinen teko. Myös historian lukeminen, samoin kuin muidenkin diskurssien käsittely näyttyy eri lailla eri ideologisia taustoja vasten peilaten. Lukija ja muut yleisöt ovat diskurssissa samalla tavalla merkittäviä puheääniä kuin diskurssin "tuottajat", kirjoittajat ja "portinvartijat".

Sekä Suomen että Viron uutisoinnissa Itämeri, Suomi, Viro ja Venäjä näyttävät rooleja. Mikään näistä ei ole yksittäinen, tietoinen entiteetti, mutta esimerkiksi Saksa ja Venäjä on mahdollista esittää vihollisina, jotka hyökkäävät haurasta Itämeren vastaan. Viro on mahdollista esittää vihollista vastaan käyvänä pikkuvaltiona, jolla ei oikeastaan ollut mitään mahdollisuuksia vaikuttaa tätä pahantahtoista luonnonvoimaa vastaan. Itämeri on mahdollista näyttää avuttomana kärsijänä tai/ja taistelukenttänä taistelussa hyvän (esimerkiksi toimivan Itämeren suojeleohjelman, puhtaiden laineiden ja hyvinvoivien kirjohylkeiden) puolesta.

2.3 Argumentatiiviset metaforat Lakoffin ja Johnsonin mukaan

Metaforat ovat olennainen osa poliittista tarinankerrontaa, kuten myös muunlaista retorista toiminnan ohjausta. George Lakoff ja Mark Johnson teoretisoivat metaforien vaikutuksesta inhimillisessä käsityskyvyssä. Metaforilla tehdään asioita ymmärrettäviksi ja ohjataan käsityksiä niistä muodostumaan tiettyyn suuntaan. Lakoffin ja Johnsonin teoriaa on käytetty poliittisen puheen tulkinnassa laajasti, myös heidän itsensä toimesta. (Esim. Kuusisto 1999, Lakoff 1991) Metaforat ovat Lakoffille ja Johnsonille muutakin kuin poliittisia työkaluja. Inhimillinen ymmärtäminen on metaforinen prosessi (Lakoff ja

Johnson 2003, 3), jossa mieli käsittelee vieraita tai tuntemattomia ajatuksia vertaamalla niitä johonkin totuttuun tai tunnettuun.

Metaforat määrittävät kokemuksiamme yhteiskunnallisesta todellisuudesta. Kun asioilla ei ole selviä rajoja, jotka erottaisivat ne muista asioista, ihmisillä on tarve kuvitella ja piirtää näitä rajoja ja tehdä asioista selvästi toisistaan erottuvia. (Lakoff ja Johnson 2003, 3) Näitä rajoja kuvittelevia ja piirtäviä metaforia Lakoff ja Johnson kutsuvat ontologisiksi metaforiksi.

Omassa tutkimuksessani analysoin metaforisia argumentteja osana diskursiivisen tarinan tuottamista Itämerestä puhutussa puheessa. Metaforien käyttöä poliittisessa tarinankerronnassa on analysoinut esimerkiksi Riikka Kuusisto (Kuusisto 1999). Analysoidessani Itämerestä ja kaasuputkesta kerrottua tarinaa kiinnitän huomiota artikkeleissa tietynlaisen uutisoinnin sävyn muodostaviin metaforiin. Myös Hayden White (White 1973, 31–34) painottaa metaforien merkitystä tietynlaisen tarinan muodostamisessa. Hänen mukaansa erityisesti runollisen ja kuvainnollisen kielen, Lakoffin (Lakoff 1991, 1–4) mukaan hyvin usein myös poliittisen kielen, tulkinnassa on syytä kiinnittää huomiota edustuksellisiin metaforiin, joilla tietty asia voidaan luokitella huomioimalla sen samankaltaisuutta tai luomalla sille samankaltaisuutta tai erilaisuutta toiseen asiaan. Metaforat ovat kulttuurisidonnaisia. (Lakoff ja Johnson 2003, 142)

Metaforan huolellisella valinnalla on mahdollista liittää keskusteluun sävyjä joita siinä ei luonnollisesti olisi. Hyvä esimerkki usein käytetystä metaforasta yhteiskunnallisessa keskustelussa on sotametafora. Lakoffin ja Johnsonin mukaan esimerkiksi väittelyn vertaaminen sotaan mahdollistaa sotatermistön käyttämisen väittelystä puhuttaessa ja rakentaa näin väittelystä muodostettavat mielikuvat aggressiivisemmiksi. (Lakoff ja Johnson 2003, 5–6) Omasta tutkimusaineistostani löytyvänä esimerkkinä keskustelun ohjaamisesta metaforin mainittakoon Ukrainan ja Venäjän välinen “kaasukriisi”. Postimees uutisoi tapauksen ensin kaasusotana (PM 4.1.2009), joskin sävy neutralisoitui myöhemmissä artikkeleissa. Helsingin Sanomien (HS 4.1.2009) mukaan kyseessä oli kaasukriisi. Helsingin Sanomat käytti sotametaforaa 7.1.2007 tuleviin Venäjän ja muiden maiden välisiin energiariitoihin viitaten. Kaasusodan kyseessä ollessa voidaan pohtia hyökkääjän motiiveja, sodasta aiheutuvaa kärsimystä jolla on moraalisesti vastuullinen aiheuttaja ja osapuolten asemia rauhanneuvotteluissa.

Vaikka sodatkin ovat tietysti kriisejä, sana "kriisi" on sotaa neutraalimpi. Kriisit voivat aiheutua jostakin mutta niitä ei välttämättä ole aiheutettu. Niiden uhrin kaipaavat apua eivätkä sotilaallista puolustamista. Tällainen metafora, joka rakentaa yhden asian toisen termein, on strukturaalinen metafora. (Lakoff ja Johnson 2003, 14) Strukturaalisten ja ontologisten metaforien lisäksi Lakoff ja Johnson luokittelevat orientoivat metaforat omaksi luokakseen. Orientoivat metaforat konstruoivat tietyn asian täysin toisen asian konsepteilla.

Metaforat voivat toimia itsensä toteuttavina ennustuksina sikäli, että ne voivat ohjata käsittämisen lisäksi käyttäytymistä. (Lakoff ja Johnson 2003, 156) Metaforat valitaan useiden eri metaforien joukosta. Vaikka täysin metaforitta puhuminen on vaikeaa, tietyn metaforan valinta merkitsee tietynlaisen todellisuuden kuvaamista. (Lakoff ja Johnson 2003, 157, Lakoff 1991) Valinta sanojen "kriisi" ja "sota" välillä on valinta kahden erilaisen tapauksen välillä. Täysin neutraalia mutta sopivan kuvailevaa sanaa on hyvin vaikea löytää tällaiseen tilanteeseen.

2.4 Alueita ja merialueita – kriittinen geopolitiikka ja Itämeri

Palatakseni luvun alussa esittelemiini ennakko-oletuksiin, oletan Itämeren olevan merkityksellinen alueena sekä Suomessa että Virossa. Kriittisen geopolitiikan näkemyksen mukaisesti oletan Itämerta tuotettavan retorisesti tietynlaisena alueena siitä puhutussa puheessa. (Harle ja Moisio 2003, 27) Tätä aluetta tuotetaan kerrottaessa Itämeren tarinaa vallalla olevien diskurssien mukaisesti ja niitä muokaten. Se Viron ja Suomen vieressä sijaitseva Itämeri jota tuotetaan suomalaisessa ja virolaisessa uutisoinnissa on sosiaalisesti, diskursseissa poliittisesti tuotettu alue. Suomen ja Viron Itämeret ovat toisin sanoen fiktiivisiä enemmän kuin konkreettisia alueita. Analysoin retorisesti rakennetun meren käyttöä diskursiivisena, sosiaalisena totuutena.

Itämerellä voidaan toki nähdä merkitystä myös klassisen geopolitiikan kautta tarkasteltuna, mutta varsinaisena alueena sitä on tästä näkökulmasta hankala tarkastella. Klassisessa geopolitiikassa meri itsessään ei ole tila vaan lähinnä luonnollinen raja (Kjellén 1918 [Harle ja Moisio 2003, 9, 19], Vuoristo 1997) ja valtion geostrategiseen asemaan vaikuttava ominaisuus valtion sijainnissa. Luonnollisella rajalla tarkoitan tässä klassisen

geopolitiikan (esim. Kjellén, Vuoristo 1997) näkemystä valtion rajasta jota ei tarvitse piirtää, kuten vuoristosta tai rantaviivasta. Meren on ajateltu erottavan valtiot toisistaan ja muokkaava rannikko- ja saarivaltioiden asemaa poliittisessa valtapelissä (Vuoristo 1997, 64, Alfred Thayer Mahan 1890, [Harle ja Moision 2003, 21]) Klassisen geopolitiikan kautta analysoitaessa meri olisi nähdäkseni lähinnä ei-tila, alueita yhdistävä kulkureitti, joka ei kuulu alueisiin tai ole oma alueensa.

Kriittisen geopolitiikan näkemyksen mukaan geopolittiset ilmiöt ovat sosiaalisesti ja poliittisesti tuotettuja. (Harle ja Moision 2003, 27) Kriittisen geopolitiikan kantavana ajatuksena on alkujaan ollut politiikan ja maantieteen suhteen problematisointi sekä sellaisten strategioiden dokumentointi, joiden kautta valtiokoneistot tuottavat erilaisia ulko- ja turvallisuuspolitiikan kartoja maailmasta. (Ó Tuathail 1996, [Harle ja Moision 2003, 28]) Kriittinen geopolitiikka ei ole erityisen yhtenäinen tai yksimielinen koulukunta. Tässä tutkimuksessa nojaudun ensisijaisesti Harlen ja Moision (2000 ja 2003), Aallon (2003), ja Lehden ja Smithin (2003) sekä Haukkalan (2012) näkemyksiin.

Harlen ja Moision mukaan kriittisen geopolitiikan tutkija ei ole kiinnostunut niinkään identiteettien olemassaolosta vaan niiden avulla tehtävästä politiikasta. (Harle ja Moision 2003, 32) Tämän näkemyksen mukaan poliittinen tila on tuotettua ja on kiinnostavaa tutkia, miten sitä tuotetaan ja mitä sillä tehdään. Alueet eivät puhu puolestaan, niiden puolesta puhutaan. Kriittisen geopolitiikan tutkijat esittävät geopolitiikan olevan ennen kaikkea diskursiivista, kielellistä toimintaa (Ó Tuathail ja Agnew 1992, [Aalto 2003]). Tämän näkemyksen mukaan diskurssit määräävät yksilöiden sosiaalista toimintaa enemmän kuin yksilöt diskursseja. (Aalto [Harle ja Moision 2003, 131], Aalto 2003)

Sami Moision mukaan (Harle ja Moision 2003, 101) retoriikkaa Suomen poliittisesta sijainnista ohjaa diskursiivinen rakenne jonka puitteissa määritetään se, millaiseksi Suomen poliittista sijaintia rakennetaan. Ilman tätä sijaintia määrittävän puhunnan tulkinta olisi yleisön näkökulmasta täysin sattumanvaraista. Tämä rakenne mallaa hallitsevaa geopolittistä diskurssia jonka puitteissa Suomi on soveliaista sijoittaa. Tässä tutkimuksessa kartoitan sitä, millä tavoin Itämeri sijoitetaan siitä kerrotussa tarinassa Suomeen ja Viroon nähden. Oletan Itämeren retorisen sijoittamisen paljastavan ne diskurssit joiden mukaisesti Itämerestä ja siihen sijoitettavasta kaasuputkesta puhutaan sillä tavalla ja niillä säännöillä miten siitä aineistossani puhutaan.

Koska kieli on poliittisen toiminnan keskeinen väline (Palonen 1988 [Harle ja Moisio 2003, 93]), geopoliittinen kamppailu esiintyy yleensä puheina, teksteinä ja erilaisina karttoina. Kamppailuna geopolitiikka on rajattujen ja kielen välityksellä tapahtuvien geopoliittisten kiistojen tutkimusta: sen mielenkiinto on poliittisessa taistelussa, jossa käytetään apuna maantieteellisiä käsitteitä, vedotaan kollektiiviseen identiteettiin ja tehdään sekä maantieteellisiin että identiteetteihin sidottuja historiantulkintoja. (Harle ja Moisio 2003, 93–94) Geopoliittisen retoriikan tutkimus ei ole mielekästä ilman, että otetaan huomioon argumentoinnin taustalla vaikuttavat rakenteet, erityisesti hallitsevat diskurssit. Kohteena on se, miksi keskustelun osanottajat käyttävät valittuja argumentatiivisia strategioita eli mikä kielellinen rakenne mahdollistaa valitun poliittisen retoriikan käytön. (Harle ja Moisio 2003, 108)

Itämerta on ”kartoitettu” (geo-graphing, Moisio 1998 [Harle ja Moisio 2003, 51]) tietynlaisena poliittisena tilana rannikkovaltioiden diskurssien lisäksi myös kansainvälisellä tasolla, viime vuosina silmiinpistävimmin Euroopan Unionissa. EU:n Itämeri-strategia, jonka kautta jälleen määritelty Itämeren alue on ensimmäinen EU:n tunnustama makroalue (Antola 2009, 9), näkyy ajankohtaisuutensa vuoksi molempien rannikkovaltioiden uutisoinnissa lisäämässä Itämeren ympärillä käytävää keskustelua. Oletan, että Itämeren alueen kautta Itämereen alueena liitetään uutisoinnissa merkityksiä.

Itämeren alue on kuitenkin rakennettu Euroopan Unionia vanhemmalle pohjalle. Itämerta on käytetty rannikkovaltioidensa yhteisenä nimittäjänä jo kylmän sodan loppupuolella (Lehti ja Smith, 2003) Sitä voidaan pitää diskursiivisena keksintönä jolla on tähdätty Euroopan tietyn alueen yhdentymiseen. Kun suurin osa Pohjoismaista liittyi Euroopan Unioniin, Itämeren alueen korvasi nähdäkseni viiteryhmänä Pohjoinen ulottuvuus. Baltian maiden liittyttyä Unioniin makroalueellistamisen keskuksiksi, houkuttelevan menestyneen eurooppalaisvaltioryhmän yhteiseksi nimittäjäksi, tuli jälleen Itämeri Itämeren alueena.

3. YMPÄRISTÖ JA VOIMAPOLITIikka – DISKURSSIEN RAKENTUMINEN SUOMALAISESSA JA VIROLAISESSA UUTISOINNISSA

Mainittakoon, että Itämerestä puhutaan sekä Suomessa ja Virossa, erityisesti sen rantakaupungeissa, paljon ja huolestuneesti. Sekä Postimees että Helsingin Sanomat julkaisevat säännöllisesti pieniä uutisia jäiden lähdöstä, kalastuksesta ja laivaliikenteestä. Jos Itämereen kohdistetaan hyväntekeväisyyskampanja tai muita luonnonsuojelutoimia, se todennäköisesti uutisoidaan molemmissa maissa. Nähdäkseni Itämeri on molemmissa maissa latautunut käsite josta puhutaan useissa diskursseissa. Mereen liitetään lukuisia merkityksiä, joita voidaan tarkastella analysoimalla Itämerestä puhumista. Itämeri on erilainen alue Suomessa ja Virossa, mutta alue molemmissa. Kaasuputkeenkin liitetään useita merkityksiä. Kun tutkimuksessani puhun diskurssien muodostumisesta, tarkoitan niiden muodostumista osaksi Itämerestä käytävää keskustelua.

En väitä, että kaasuputkikeskustelu olisi ainoana tekijänä politisoinut Itämeren alueena tai sen suojelua. Itämeren poliittisuus ei ilmesty kaasuputkikeskusteluun tyhjästä. Itämeri on jo ennen sitä rakennettu diskursiivinen käsiterypäs. Mielestäni Itämeri on alun alkaenkin nähty poliittisena, ainakin poliittisen historian merkityksellistämistä ajatellen. Olennainen osa tätä poliittista merkitystä, kuten aineistostanikin käy ilmi, on Venäjä meren toisella rannalla.

Poliittiseen historiaan verraten Itämeren politisoinnissa ja merkityksellistämisessä on eroja Suomen ja Viron välillä. Molemmissa maissa Venäjä ja muut historiallisesti merkittävät tapahtumat ovat jossain historian vaiheessa liittyneet kyseiseen mereen. Suomenlahtea on vartioitu ja miinoitettu. Aavan meren tuolle puolen on lähdetty pakoon tai työnhakuun, ulapalle hankkimaan elantoa. Metaforisesti ajatellen jonkinlaista poliittista merkitystä voidaan tulkita olevan myös meren nimissä. Suomalainen Itämeri on raja perinteisesti Venäjän vaikutuksen alaiseen itään, Viron Läänemeri (Länsimeri) puolestaan historiassa vähemmän Venäjän vaikutuspiirissä olleeseen länteen. Meri on myös klassisen geopolitiikan mukainen luonnollinen raja. (Kjellén, 1918 [Moisio ja Harle 2003, 9, 19])

3.1. Energia, puolustus vai ympäristö? Kilpailevat diskurssit vuonna 2007

Yleisöllä, tässä tapauksessa lukijoilla, voidaan olettaa olevan tietynlaisia premissejä, esitietoja, jotka ohjaavat sitä, miten esimerkiksi Itämerestä, Venäjästä ja Saksasta ”yleensä” ajatellaan. Itämereen ja kaasuputken molempien päiden valtioihin liittyvien käsitteiden tulkintaa ohjaamassa oli jo ennen vuoden 2007 alkua lukuisia diskursseja joita myöten normatiivinen Itämeri- ja Venäjä-puhe ohjautui. Fairclough’n näkemyksen mukaan tällaiset diskursiiviset normit muodostavat lukijalle ennalta usein ideologisesti värittyneen skeeman. (Fairclough 1997, 162) Olemukseltaan argumentatiivisen artikkelin luettuaan ideaalitulkitsija, joka tuntee tämän etukäteen rakennetun ”käsikirjoituksen”, soveltaa jo olemassa olevia diskursseja tekemiinsä johtopäätöksiin. Teksti nojaa siihen että ideaalitulkitsija täyttää kerronnan aukkokohdat, kääntää implisiittisesti sanotun eksplisiittiseksi ja rakentaa tekstille yhtenäisen, ”suositellun” eli normin mukaisen merkityksen. (Fairclough 1997, 162)

Vaikka Itämereen sijoitettava kansainvälinen rakennusprojekti on melko uutta tietoa, Itämerestä ja kaasuputken lähtöpään valtiosta on nähdäkseni vaalittu pitkäikäisiä, ideologioiden värittämiä diskursseja sekä Suomessa että Virossa. Itämereen rakennettavaan putkeen liittyvät kysymykset liitetään luonnollisesti ”esitietoihin” Venäjästä ja Itämerestä. Kun Itämereen liittyvät diskurssit muotoutuivat kaasuputkikeskustelun yhteydessä, ne muotoutuivat olemassa olevalle pohjalta. Jo olemassa olevien diskursiivisten käytäntöjen (Alhanen 2007, 69–70) säännöt ohjaavat sitä, mitä diskurssissa voidaan ajatella ja miten kohteista ajatellaan.

Itämereen suunniteltavasta kaasuputkesta oli julkaistu satunnaisia artikkeleita myös ennen vuotta 2007, mutta kaasuputken ympärille muodostuvat Itämerestä puhumista säätelevät ja tuottavat diskurssit eivät olleet nähdäkseni vielä muodostuneet. Kummassakaan päivälehdessä ei ollut täysin selvää, minkä diskurssien kautta Itämeren kaasuputkesta puhuttaisiin. Itämereen liittyvien diskurssien muodostumista tapahtui läpi aineiston, pääasiallisesti vuosina 2007–2009. Suurimmat muutokset tässä tapahtuivat vuonna 2007, joten analysoin vuoden 2007 aineistoa kronologisessa järjestyksessä. Vuosien 2008, 2009 ja 2010 uutisoinnin analysoin diskursseittain.

Keskustelu käynnistyi molemmissa lehdissä suurin piirtein samaan aikaan. Suurin osa uutisoinnista sijoittuu helmi-maaliskuulle. Alkuvuonna suomalaisessa uutisoinnissa kilpailevat geostrateginen diskurssi, jossa Itämeri määritellään Venäjän läheisyyden merkityksellistämäksi, hyvin poliittiseksi alueeksi, ja ympäristödiskurssi, joka määrittelee Itämeren epäpoliittiseksi luonnonsuojelun objektiksi. Virolaisessa keskustelussa kilpailevat yhteisöllinen Itämeri-diskurssi ja nopeasti muodostuva yhteen kietoutuvien uhkien diskurssi, tai oikeastaan toisistaan riippuvaisten diskurssien rypäs. Molempien maiden uutisoinnissa on mukana myös energiapolitiittinen diskurssi, joka sekin liittyy nimenomaan Venäjään ja sen luotettavuuteen kauppakumppanina. Itämerestä kerrottavaan tarinaa liitetään yhteisöllisyyttä korostavia merkityksiä myös Suomessa.

Huomattava yhteinen tekijä läpi Itämeri-keskustelun on kritiikin sijaitseminen ulkomailla. Huomattava ero puolestaan on se, miten tähän suhtaudutaan. Virossa muiden maiden kritiikki tukee oman valtion sisäistä näkemystä. Viro brändätään Postimeehen sivuilla nopeasti kriittiseksi Baltian maaksi, joka ajaa asiaansa EU:n sisämeren puolesta aktiivisesti myös Brysselissä, osana Euroopan Unionia. Muualta esitetyt vastalauseet esitetään yhteisöllisen diskurssin osina, tukemassa Viron asiaa. Suomalaisessa uutisoinnissa puolestaan ulkomaista, erityisesti ruotsalaista, kritiikkiä käytetään etenkin aluksi suorastaan oman valtion mielipiteiden korvikkeena, esimerkkeinä siitä miten myös meillä voisi ajatella.

Suomalaisessa uutisoinnissa vuonna 2007 ympäristösuojeludiskurssi vakiintuu niin sanotusti viralliseksi totuudeksi (Suomen poliittiseksi linjaksi, josta poikkeaminen uutisoinnissa näyttäytyy normin haastamisena) kilpailevan geostrategisen diskurssin kustannuksella. Energiapolitiikka kietoutuu geopoliittiseen asemaan, sekä Suomen että Itämeren, sillä toisella rannalla on Venäjä. Virossa puolestaan puolustuspolitiittinen diskurssi, yhdessä energiapolitiikan ja ympäristönsuojelun kanssa, kietoutuu Suomen tyyliin Venäjän lähistöllä olemisen ympärille. Virolaisessa keskustelussa on kuitenkin alusta asti voimakkaasti läsnä kaksi selkeää Itämereen liittyvää diskurssia, EU:lle perustuva yhteisöllisyysdiskurssi ja yhteen kietoutuvien uhkien diskurssi.

Kun Itämeren kaasuputkeen sovellettavat puhunnan tyyli ja puhujien roolit (diskursiiviset käytännöt) eivät ole vielä vakiintuneet, putkea ja sen kautta merta käsitellään Suomessa

energiapoliittisena kysymyksenä (Esim. HS 9.1.2007). Tämän kysymyksen mahdollisiin uhkiin saattaa liittyä Venäjän luotettavuus kauppakumppanina. Uutisoinnissa nostetaan niin sanotusti karhu pöydälle heti alussa.

Vuoden 2007 uutisoinnissa Itämeren geostrategista asemaa pohditaan rivien välien lisäksi myös riveillä. Geostrategisella asemalla tarkoitan tässä tutkimuksessa sitä valtion asemaa kansainvälisessä politiikassa, johon sen maantieteellinen sijainti sen asettaa. (Vuoristo 1997, 64–76) Vaikka käsite on kotoisin geopolitiikan klassisemmalta puolelta, en väitä geostrategisen aseman olevan ennalta annettu, valtion asemaa kohtalon lailla säätelevä tekijä, vaikka tämä on käsitteen perinteinen käyttötapa. (Vuoristo 1997) Oman näkökulmani diskurssianalyttisen luonteen johdosta käytän tätä käsitettä osana diskursiivista, sosiaalista totuutta. Myös klassisen geopolitiikan mukaisia absoluuttisia maantieteellisiä totuuksia voidaan käyttää tietynlaisen tilan ja todellisuuden diskursiiviseen tuottamiseen, sillä Itämeren poliittinen merkitys alueena on nähdäkseni diskursiivisesti tuotettua ja toisinnettua poliittista todellisuutta. Klassisen geopolitiikan ja historian totuudet voidaan kriittisen geopolitiikan näkökulmasta (Harle ja Moisio 2003, 27) nähdä osana tätä prosessia.

Jonkinlainen aavan meren tulta puolen silmäilevä uhka on olemassa jo vuonna 2007 ainakin teoriassa. Suomessa se on olemassa ruotsalaisten ja muiden rannikkovaltioiden mukaan, joiden suhtautumisen voisi ymmärtää olevan suomalaisen kaltaista. Virossa kritiikkiä kaasuputkea kohtaan löytyy laajemmalta alueelta. Viro valtiona on nopeasti mukana kriitikoiden joukossa. Vaikka kaasuputken myöhemmin esitetään uhkaavan erityisesti juuri Viroa, putken sijainti Itämeren pohjassa esitetään heti myös EU:n asiana. Vaikka putken ei suoranaisesti kerrota uhkaavan unionia, Venäjän ja EU:n vastakkain asettelu kauppakumppaneina tulee heti osaksi keskustelua. Viro on huolissaan Itämerestä ja kaasuputkesta myös EU-maana. Energiapolitiikka tulee heti mukaan myös suomalaisessa keskustelussa, kyse on enemmänkin Saksan ja Venäjän välisestä kaupasta johon ei liity yhtä selkeästi yhteisöllistä ulottuvuutta.

Energiapoliittinen näkökulma on suomalaisessa keskustelussa aluksi voimakkaasti mukana. Nord Stream nähdään energiapoliittisena kysymyksenä, jonka tuottaman mahdollinen ongelma on EU:n riippuvuus Venäjästä. (Esim. Ahtiainen, HS 9.1.2007) Tällöinkin kyse on usein esimerkiksi Saksan, haastateltujen (Tymosenko, HS 25.1.2007)

tai määrittelemättömän tahon, huolesta energiariippuvuudesta. Vaikka tässä uutisoinnissa ei liitetä Venäjän energiapolitiikkaa pelkästään Itämereen, pöydälle nostetaan Suomen itäinen rantanaapuri energiapoliittisine taka-ajatuksineen. Vaikka Helsingin Sanomat ei käsittele Saksan kaasuriippuvuutta ensisijaisesti EU-asiana, epäterveenä (esim. Raun, PM 28.9.2007) tai uhkana Suomelle, ilmi tuodaan näkökulmia joiden joku voisi ajatella olevan uhkia ainakin jos pitää Venäjää uhkana.

Suoranaista syytelyä Venäjää kohtaan ei esiinny, mutta Itänaapurin energiapolitiikan rinnastumista samaisen naapurin voimapolitiikan harjoittamiseen tuetaan sodan diskursseihin liittyvällä termistöllä, tuomalla keskusteluun kuvastoa menneiden sotien ja kylmän sodan ajalta. (Mm. HS 15.2.2007¹, HS 15.2.2007²) Yhtenä konkreettisena esimerkkinä, sekä esimerkkinä kritiikin sijaitsemisesta ”meidän puolesta muualla” mainittakoon sotaisia vertauskuva (HS 17.2.2007). Schröderin ja Putinin kahdenkeskisiä suunnitelmia kerrotaan verrattavan Molotov-Ribbentrop-sopimukseen (määrittelemätön taho). Näiden mielikuvien myötä diskurssiin hiipii mukaan Itämeren geostrateginen asema. Kertaalleen (HS 9.1.2007) Venäjän energiapolitiikkaan viitataan suoraan sotametaforalla, mainitsemalla kommentti energiasodista.

Sota esiintyy tässä tapauksessa strukturaalisena metaforana (Lakoff ja Johnson 2003, 14), jolla tietty asia rakennetaan toisen asian termein. Kun kyseessä on energiapoliittinen sota, kyseeseen tulevat hyökkäyksen ja puolustuksen mielikuvat. Metafora on aina vaihtoehtoista valittu ja ymmärrystä ohjaava. (Lakoff 1991, 1–4) Tämänkaltaisen metaforan valitsemiseen ja ohjaavuuteen liittyy myös se, että Venäjää koskevassa keskustelussa sodalla on olennainen rooli Venäjän määrittelyssä, ainakin jos huomioon otetaan poliittinen historia. (Menneiden sotien kuvastoa esittelevissä artikkeleissa poliittinen historia otetaan huomioon metaforien kautta.) Oman kokemukseni mukaan sekä suomalaisissa että virolaisissa Venäjä-diskursseissa historiapoliittinen määrittely ja yhteinen (sota)historia näyttelevät suurta roolia. Kun kyseessä on Venäjän energiapolitiikka, sota metaforana merkitsee enemmän ja erilaisia asioita kuin mitä se merkitsisi vaikkapa jonkin toisen valtion energiakiistoja raportoitaessa.

Sotakuvastoa käyttämällä on nähdäkseni mahdollista paitsi vedota diskursiivisiin sääntöihin, jotka yhdistävät Venäjän käsitteen menneisiin sotiin, myös retorisesti liittää Itämeri, Venäjä ja Sota yhteen sekä liittää Venäjän energiapolitiikka voimapoliittiseen

kuvastoon. Sotakuvaston käyttö Venäjistä ja Itämerestä puhuttaessa on huomattavan yleistä Helsingin Sanomissa alkuvuonna 2007, vaikka se nostetaan pinnalle useimmiten muissa rannikkovaltioissa, erityisesti Ruotsissa, esitettyä kritiikkiä kerrattaessa. Näitä keinoja käytetään analysoimassani keskustelussa myöhemminkin, erityisesti virolaisessa uutisoinnissa.

En väitä, että uutisointi olisi kummassakaan lehdessä poikkeuksellisen tarkoitushakuista tai suoranaisten alleviivaavaa juuri tässä tapauksessa. Molemmista lehdissä voidaan olettaa suomalaisilla ja virolaisilla olevan tietynlainen käsitys Venäjistä joka on monissa tapauksissa latautuneempi kuin esimerkiksi suomalaisten tai virolaisten käsitys Norjasta, joka sekin on merkittävä maakaasua EU:lle myyvä kauppakumppani. (Unger ja Ekvall 2003, 280) Molemmille maille rakkaaseen mereen ollaan nyt suunnittelemassa putkea, jonka toisesta päästä löytyy aiemmin ongelmia aiheuttanut Venäjä.

Energiapolitiikan myötä vuoden 2007 alkupuolella suomalaiseen keskusteluun nouseva Itämeren puolustuspoliittinen rooli esitellään Suomeen rinnastettavan ruotsalaisnäkemysten myötä. Arvostettuna ruotsalaiseverstinä esiteltävä Bo Pellnäs toteaa Helsingin Sanomissa 17.1.2007, että vaikka Ruotsin turvallisuuspoliittinen tilanne on nyt parempi kuin koskaan, hän on huolissaan etenkin Venäjän kehityksestä. Yhtenä esimerkkinä: *“Venäjältä Saksaan rakennettavan Itämeren kaasuputken rakentaminen lisää Venäjän laivaston läsnäoloa Ruotsin aluevesien välittömässä läheisyydessä.”* (Pugin, HS 17.1.2007)

Turvallisuuspoliittisen keskustelun myötä kaasuputkesta tulee juuri Itämeren kaasuputki, meriturvallisuuden uhka kuten jotkut sanovat, ei esimerkiksi saksalais-venäläinen tai venäläis-saksalainen maakaasuputki, saati Nord Stream. Puhumalla kaasuputkesta Itämeren kaasuputkena suomalaisessa keskustelussa se liitetään genetiivillä retorisesti Itämereen. Kyseinen kaasuputki on nimenomaan Itämereen liittyvä asia, eli Itämeri on se asia, minkä kautta putki on määriteltävissä. Näin putkesta puhuttaessa puhutaan samalla Itämeren tilanteesta.

Sanaparin Itämeren kaasuputki voisi ymmärtää myös reduktionistisena metonymiana (Lakoff ja Johnson 2003, 35–37, White 1973, 34–36), jossa paikka katsotaan poliittisen prosessin ja rakennustapahtuman edustajana. Itämeren kaasuputki toisaalta häivyttää

vastuuta esimerkiksi Venäjältä ja Saksalta, toisin kuin vaihtoehtoinen termi venäläis-saksalainen kaasuputki, joka tosin olisi ehkä liian pitkä ja epädramaattinen otsikoihin. Itämeren kaasuputkesta puhuttaessa puhutaan Itämerestä, alueesta, johon kaasuputken rakennus kohdistuu. Virolaisessa keskustelussa kaasuputki vakiintui suunnilleen samaan aikaan Nord Streamiksi, millä voidaan yhdistää vastuu putkesta venäläisjohtoiseksi tiedettävälle suuryritykselle.

Sekä itämeren kaasuputki että Nord Stream rakennetaan retoriseksi selviöiksi. Niistä tehdään arkisia, olemassa olevia teemoja, joita voidaan käyttää poliittisen toiminnan legitimointiin ja vastustamiseen. (Jackson 2006, 8–11) Yleisö saadaan hyväksymään teemat niiden toiston myötä, sillä ne koetaan tarpeeksi järkeviksi ja loogisiksi. Nämä retoriset selviöt ovat samalla diskursiivisia käytäntöjä, jotka ohjaavat ”oikeanlaista” puhuntatapaa. Itämeren kaasuputki ohjaa käyttämään nimenomaan mereen liitettäviä käsitteitä.

Helsingin Sanomat esittelee Ruotsin ja Venäjän vaikeaa suhdetta (HS 15.2.2007¹) ja Ruotsissa kasvavaa huolta Venäjästä (esim. HS 15.2.2007²). Historiallisiksi kiistakapuloiksi mainitaan esimerkiksi kylmän sodan aikainen vakoilu sekä historiallinen, verinen taistelu Itämeren herruudesta. Moni ruotsalainen suhtautuu artikkeleiden mukaan edelleen Venäjään pelonsekaisin tuntein. (HS 15.2.2007¹) Ruotsin Venäjä-suhde rinnastuu Suomeen: ”*Suomen ja Venäjän monimutkaisia suhteita on perusteltu vaikealla historialla ja geopolitiikalla. Mutta myös Ruotsilla on vähintään yhtä traumaattinen historia Venäjän kanssa, eivätkä kaikki arvet ole vieläkään umpeutuneet.*” (HS 15.2.2007¹) Venäjä huolestuttaa ruotsalaisia nimenomaan kaasuputken vuoksi. ”*Monet pitävät sitä ympäristö- ja turvallisuuspoliittisena ongelmana, koska sen suojaamisen arvellaan lisäävän Venäjän laivaston liikehdintää Ruotsin tuntumassa ja jopa vakoilua.*” (Koponen, HS 15.2.2007²)

Naapuruston kritiikkiä esittelemällä ja Suomen ja Ruotsin samankaltaisuuden vetoamalla voidaan tuoda lukijoiden tietoon se mitä samaistuttavat viiteryhmät, kuten ruotsalaiset suomalaisille, aiheesta ajattelevat, eli mitä siitä voisi ajatella julistamatta tiettyä Suomen valtion kantaa, mitä ei ole vielä annettu. Muualla esitelty kritiikki myös korvaa niitä asioita, jotka diskurssissa jäävät sanomatta.

Suomalaisiin Venäjään liittyviin diskursseihin voidaan esittää kuuluvan historialla perustellun epäluulon. Ainakin jos diskurssi ymmärretään Foucault'n tavoin tiedon muodoksi ja todellisuuden sosiaalisesti konstruktioksi (Fairclough 1997, 31, Alhanen, 2007, Foucault 2005), Venäjän läsnäoloa ja poissaoloa Itämeri-diskursseissa on mahdollista tulkita kriittisen geopolitiikan mukaisesti Suomen ja Viron sijainnin retorisenä tuottamisena. Vuonna 2007 Venäjä on suomalaisessa uutisoinnissa vielä selkeästi läsnä, energiapolitiikan, historian ja maantieteellisen sijainnin kautta retorisesti tuotettuna. Myöhemmin silmiin pistää enemmän Venäjän poissaolo, tai oikeastaan läsnäolo ei-perusteena.

Helmikuussa Itämeren puolustuspoliittinen rooli huomioidaan myös kotimaassa, kun ”*Itämeri ja Suomenlahden pohjukka saavat (eduskunnan ulkoasiain)valiokunnan mielestä yhä strategisemmän aseman*”. Syynä on pääasiassa kaasuputki. (Astikainen, HS 8.2.2007) ”*Ulkoasiainvaliokunta (-) huomauttaa vain korostaneensa jo aiemmin, että Itämerellä pitää varautua "uusien uhkien torjuntaan"*. Konkreettiset ehdotukset koskevat artikkelin mukaan venäjän kielen kielikylpyjen järjestämistä yläkouluissa ja Venäjän-tuntemuksen sekä erilaisen yhteistyön lisäämistä. Itämeri tuo lähinaapurin yhä lähemmäksi. Helmi- ja maaliskuun vaihteessa tutkijat Alpo Juntunen ja Ilmari Susiluoto ehdottavat Helsingin Sanomien mukaan että Suomen tulisi hankkia sukellusveneitä, muun muassa kaasuputken vuoksi. (HS 2.3.2007) Gazpromille kerrotaan (HS 2.4.2007) ehdotetun omia asejoukkoja. Kyseessä kerrotaan olevan Itämeren kaasuputken emoyhtiön. (Gazpromin ei ilmeisesti ainakaan vielä keväällä 2007 odoteta olevan lukijoiden laajan kiinnostuksen kohteena.) Näin energiapolitiikan diskurssi ja geostrateginen diskurssi tukevat toisiaan.

Kertaalleen putki kytketään suoraan Suomen mahdollisiin geopolitiittisiin pyrkimyksiin, tosin haastattelussa. Äärioikeistolaiseksikin artikkelissa luonnehdittu isänmaallisuuttaan painottava varatuomari Kari Silvennoinen kertoo Heikki Hellmanille toivovansa Karjalaa takaisin vastineeksi kaasuputkesta. (Hellman, 4.2.2007) Aloitteen tekemistä varten hän on etsinyt ”*maanomistajia, joiden etuja Itämeren pohjaan kaavailtu Venäjältä Saksaan johtava kaasuputki voisi loukata*”. Mainittakoon, että artikkelin sarkastisesta luonteesta päätellen ehdotuksen ei odoteta saavuttavan suurta kannatusta. Silvennoisen edesottamukset pysyvät kuitenkin toisinaan toistuvana komediallisena elementtinä läpi Itämeren tarinan.

Virolaisessa alkuvuoden uutisoinnissa kritiikki on sekä virossa että muualla. Yllättäen puolustuspoliittinen ja geopoliittinen termistö tulevat keskusteluun Suomea myöhemmin. Toisaalta putken (ja sen myötä Venäjän) tuoma uhka on läsnä alusta asti myös Virossa. Huolestuttavat kysymykset kietoutuvat yhteen. Meren saastuminen olisi uhka EU:lle, erityisesti Virolle. Sekä ympäristöuhat että mahdollinen sotilaallinen painostus uhkaisivat/uhkaavat Viron kansallista turvallisuutta. Alkuvuoden 2007 Uutisoinnissa Viro esittäytyy välittävänä ja Euroopan Unionin etua ajattelevana maana, jota huolettavat kovasti kaasuputken vaikutukset ympäristöön, merinisäkkäisiin, kaloihin ja laivaliikenteeseen. Myös pohjaan jääneet miinat huolettavat Viron ympäristöjärjestöjä ja vihreää puoluetta. (Õepa, PM 15.2.2007, Pajula ja Olesk, PM 15.3.2007¹) Sota- ja luontokuvasto ovat uutisoinnissa samanarvoisessa asemassa, molemmat liittyvät Itämeren kokemaan uhkaan ja sitä myöten Viroon.

Helmikuussa 2007 Postimees uutisoi Liettuan vaativan Itämeren kaasuputken vaihtoehtojen käsittelyä. Liettuan ympäristöministeriön kerrotaan vahvistaneen, että maitse kulkeva kaasuputki maksaisi vähemmän ja toisi vähemmän ympäristöuhkia.¹ Jos kaasuputki vaurioituisi rakentamisen aikana merenpohjan kivistöstä, ekokatastrofin uhka olisi todellinen. ”Koska Itämeri on suljettu ja matala meri, ovat saastumisen mahdolliset vaikutukset ympäristöön ja ihmiseen vielä suuremmat.”² Kaasuputken mainitaan saaneen kritiikkiä sen kielteisestä geopoliittisesta, taloudellisesta ja ekologisesta vaikutuksesta Itämeren alueen maihin. Kaasuputken perustaminen Kremliin kerrotaan olevan poliittinen askel, jonka tarkoituksena on vähentää muiden maiden energiaturvallisuutta.³

Venäjän asema Euroopan Unionin vastustajana näkyy Triin Oppin 3.3.2007 kirjoittamassa pohtivassa artikkelissa ”Omatunto on Euroopan kaasun hinta”⁴. Oppi kirjoittaa: ”*Maita horjuttava saastuminen ja poliittiseksi aseeksi muodostunut kaasuriippuvuus Venäjästä ajavat Euroopan Unionia hiljalleen saman katon alle. Mutta sille on hinta.*”⁵ Itämeren ja

1. Ministeriumi kinnitusel maksaks maismaad mööda kulgev gaasijuhe oluliselt vähem ning tekitaks vähem keskkonnaohtusid.

2. Kui gaasijuhtme rajamise käigus vigastatakse mehaaniliselt merepõhjas lebavaid reservuaare ja mürske, siis võib see tekitada ökoloogilise katastroofi. Aga kuna Läänemeri on suletud ja madal meri, siis on reostuse võimalik mõju keskkonnale ja inimesele veelgi suurem.

3. Läänemere-aluse gaasijuhtme kriitikud on hoiatanud selle negatiivsest geopoliitilisest, majanduslikust ja ökoloogilisest mõjust Läänemere regioonriikidele, pidades selle rajamist Kremlipoliitiliseks sammuks, mille eesmärgiks on teiste riikide energeetilise julgeoleku nõrgendamine.

4. Südametunnistus on Euroopa gaasi hind. Siteeraus on otsikko.

5. Igas halvas asjas leidub head ja vastupidi – Maad hukutav saastamine ja poliitiliseks relvaks kujunenud gaasisõltuvus Venemaast tõukavad Euroopa Liitu lõpuks vaikselt ühe katuse alla. (--) Kuid sellel on hind. Hukutav-verbi on johdettu sanasta Hukk joka tarkoittaa turmiota.

kaasuputken tilanne näyttäytyy esimerkkinä siitä, miten EU tarvitsee yhtenäisemmän linjan. Itämeri liitetään Postimeehen artikkeleissa alusta asti EU:n sisämereksi. Itämeri on EU:n ”huolehdittava yhteinen nimittäjä”, jonka asialla aktiivinen jäsenvaltio Viro on. Siinä missä suomalainen näkemys Itämerestä yhteisöllisyyden perustana rakennetaan historiapolitiisesti, Virossa tämä tapahtuu Euroopan Unionin ja makroalueellistamisen kautta. (Macro-Regionalisation, Antola 2009) Nähdäkseni virolaisessa Itämeri-uutisoinnissa näkyy alusta asti voimakkaasti yhteisöllinen diskurssi, jossa Itämerta käytetään laajemman alueen, EU:n, yhdistävänä tekijänä. Tässäkin diskurssissa on läsnä EU:n vastapeluri ja Viron vanha naapuri, Venäjä, Itämereen toimintansa kohdistavana vastuullisena agenttina. (Fairclough 1997, 40)

Postimeehessä siteerataan 3.3.2007 valtiotaan kritisoineen poliitikon Vladimir Milov’n kannanottoa, jonka mukaan Venäjä ei ole luottamuksen arvoinen kauppakumppani niin kauan kuin valtiota hallitsee Putin tai Putinin vaikutusvallan alainen hallitus.⁶ Ympäristösyistä huolestuttava kaasuputki haavoittaisi sekä Euroopan Unionia että Viroa. Erityisen huolestuttavan siitä tekee Venäjä, johon Virossa suhtaudutaan varauksella. Maaliskuun 13 Suomeen valtiovierailulle lähtevä Viron presidentin Toomas Hendrik Ilveksen mukaan 1,3 miljoonaa virolaista eivät ole siinä asemassa jossa saisivat sanella 140 miljoonalle venäläiselle mitään.⁷ Hänen mukaansa ”Suhteet ovat hyvät jos Venäjä päättää että ne ovat hyvät.”⁸ Presidentin sitaateissa tuodaan ilmi myös hänen syvä huolensa Itämeren, EU:n sisämeren, tilasta ja siitä ettei EU:ta ole kuultu riittävästi kaasuputkikysymyksessä.⁹

Mielestäni Viro esiintyy Postimeehessä kansainvälistä politiikkaa koskevassa uutisoinnissa toistuvasti pienenä, joskin menestyvänä maana jonka asemaan kansainvälisellä kentällä vaikuttaa geostrateginen positio Venäjän vieressä. Tämä näkemys ei koske pelkkää Itämeri-uutisoitintia. Kyseessä on nähdäkseni myös suomalaiselle kulttuurille tyypillinen pikkuvaltioidentiteetti. Pienet valtiot menestyvät pienuudestaan huolimatta, toisinaan taas

6. – Venemaa ei ole usaldusväärne partner nii kaua, kuni seda riiki valitseb Putin või tema mõju all olev valitsus.

7. ”Ta märkis, et eestlasi on vaid 1,3 miljonit ja venelasi 140 miljonit. «Me ei ole positsioonis, kus me saaksime venelastele midagi dikteerida,» lisas Eesti president.”

8. “Suhted on head siis, kui Venemaa otsustab, et need on head”

9. “Samal ajal plaanitakse ka gaasijuhtme rajamist merepõhja, ilma et oleks peetud nõu ELi partneritega,” kurtis ta, meenutades, et Läänemeri on Soome lahe sügavaimat soppi ja Kaliningradi piirkonda arvestamata sisuliselt ELi sisemeri. “Oleks loogiline, et meil oleks ELi poliitika, mis puudutaks mere nostrumi seisundit,” märkis Ilves.

niiden menestystä rajoittaa niiden pienuus. Suomi ja Viro ovat tietenkin myös konkreettisesti pieniä valtioita globaalissa mittakaavassa ainakin väkilukujensa, Viron tapauksessa myös alueensa, mukaan laskettuna. Sekä Suomessa että Virossa tämä pikkuvaltioidentiteetti on rakentunut Venäjän varaan. Vastaavanlaisia havaintoja esittelevät myös Harle ja Moisio (2000) sekä Haukkala (2012) Suomen osalta analysoidessaan suomalaista identiteettiprojektia historiapainotteisesti Venäjän negaation varaan rakentuneena. Pami Aalto puolestaan (2003) on analysoinut virolaista kansallisidentiteettiä ja siihen kuuluvia Venäjä-diskursseja samankaltaisin tuloksin.

Presidentti Ilveksen lausunto Viron ja Venäjän suhteista, tällä kertaa Itämereen ja Suomen vierailuun liittyen, on hyvä esimerkki siitä miten Viron nähdään olevan vietävänä Itämereen liittyvissä diskursseissaan. EU:n yhteisöön tukeutuva pikkuvaltio uskaltaa kritisoida Venäjää toisinaan jopa varsin kovin sanoin, jotka loppujen lopuksi Virolaisessa lehdistössä pyörityään kaikuvat kuuroille korville. Venäjän ei tarvitse välittää kriittisestä pikkuvaltiosta, vaikka se kuinka olisi aktiivinen EU:n jäsen ja hyvällä asialla. Nähdäkseni suomessa tällaisen suhtautumisen korvaa useimmiten diskursiivisen käytännön ohjaama huoli siitä, mitä ne meistäkin nyt (Venäjällä) ajattelevat.

Vaikka EU-näkökulma on alusta asti paljon enemmän esillä virolaisessa kuin suomalaisessa uutisoinnissa, Venäjän ja Saksan vastakkainasettelu on ainakin vuonna 2007 toisinaan otsikoissa. Saksan sijoitus Nord Streamiin ja maan painoarvo EU:ssa huomioidaan oikeastaan vain yhdessä kirjoituksessa (Löhmus, PM 12.9.2007), jossa hallituksen epäillään miellyttävän Saksaa sallimalla kaasuputken rakentamisen tutkimusluvan. Toisaalta vuonna 2007 Viro oli EU:n jäsen neljättä vuotta. Ehkei Saksa ei ole vaikutusvaltaisimpana EU:n jäsenmaana edustanut uhkaa tai toiseutta. Jos keskustelua analysoidaan ajankohtansa kautta, voidaan virolaisessa yhteisödiskurssissa huomioida myös käynnissä oleva keskustelu vielä melko tuoreesta jäsenyydestä ja tulevasta euroon siirtymisestä. EU on tästä näkökulmasta nähden yhteisö, jonka merkitys Virolle ei ehkä ole vielä täysin vakiintunut. Toisaalta Nord Stream-keskustelu EU:ssa ei missään vaiheessa näytä horjuttavan EU:n uskottavuutta. Virolaisessa keskustelussa projektin kaupallinen ulottuvuus jää politiikan varjoon.

Alkuvuonna 2007 virolaisessa uutisoinnissa rakennetaan nähdäkseni retorisesti Itämeren yhteisöllisyyttä tuottavana tilana. Pääroolissa tässä on EU, jolle Itämeri on Postimeehen ja

presidentin (Tiks, PM 13.3.2007) mukaan sisämeri. Yhteisöllisyysdiskurssi on mukana myös Helsingin Sanomissa, joskin sitä rakennetaan EU:n sijaan historialla.

Helsingin Sanomien uutisoinnissa vedotaan alkuvuonna 2007 historiaan useaan otteeseen. Ruotsalaista kritiikkiä esitellessä käytetään kylmän sodan kuvastoa, sukellusveneitä ja vakoojia (HS 15.2.2007¹, HS 25.2.2007). Näissä esimerkeissä Venäjä vaanii ulapan takana ihan niin kuin ennen vanhaan. Maaliskuussa julkaistaan kuitenkin myös romanttinen, historiallinen juttusarja Itämerestä yhteisöllisyyden tuojana, siltana Suomen, Viron, ja miksei Venäjänkin välillä. Historiallisten esimerkkien kerääminen voidaan nähdä tarinan rakentamisena, jossa kilpailevien tapahtumien joukosta valikoidaan sopivimmat. Huomattavasti erilainen Itämeri-tarina olisi muotoutunut hylkeenpyynnistä jutustelemalla.

Hayden White analysoi historiankirjoitusta tietoisena, argumentatiivisen aikeen ja luonteen sisältävänä prosessina. (White 1973) Whiten mukaan historialla on ideologinen (White 1973, 7, 29, 89) luonne, minkä Whiten määritelmän perusteella voidaan katsoa tarkoittavan poliittista luonnetta. Nähdäkseni Helsingin Sanomien historiallisen kuvaston käyttö Itämeri-uutisoinnin yhteydessä on ymmärrettävissä historiapolitiittisena rakentamisena. Pilvi Torsti määrittelee historiapolitiikan olevan "*active intentional use of history*", (Torsti 2003, 46) todellisuuden tuottamista luomalla yhteys menneisyyden, nykyisyyden ja usein myös tavoiteltavan tulevaisuuden välille. Historiaa käytetään näin poliittisen retoriikan perusteluna (Paasi [Harle ja Moisio 2003, 124]) Historiallista tietoa voidaan käyttää identiteettipoliittikkana (identity politics, Kaldor [Torsti 2003, 328]), jossa esimerkiksi menneisyyden valikoidusti rakennettua Itämeren roolia kansoja yhdistävänä talvitienä tai yhteistä sotahistoriaa voidaan käyttää vetoamaan kollektiiviseen kansallisidentiteettiin, yhdessä jaettuuihin tulkintaskemoihin Itämeren tai Venäjän merkityksestä. Historiaa voidaan käyttää valikoivasti rakentamaan kansalaisuuden kokemusta. Samanlainen merkitys voidaan nähdä myös luontokuvastolla. (Holsti 2004, 86.)

Vaikka esitänkin historiallisten faktojen olevan Helsingin Sanomien, toisinaan myös Postimeehen, joskin vähemmän, artikkeleissa tietoisesti valikoituja tiettyjen argumenttien muodostamiseen, en esitä artikkeleilla olevan suoranaisesti manipuloivaa tarkoitusta. Historialliset esimerkit ovat hyvää tarinankerrontaa, niillä saadaan lyhytkin tapahtuma kestämään vuosisatoja. Esitän että Itämerellä ja erityisesti Itämerellä Venäjän vieressä, on alun alkaenkin ollut poliittista merkitystä joka liitetään luontoon ja historiaan.

Geostrateginen diskurssi suorastaan velvoittaa käyttämään vakoojia sukellusveneissä. Yhteisöllisyyden diskurssi Suomen uutisoinnissa rakentuu historialle enemmän kuin EU:lle, johon yhdistetään lähinnä energiapoliittisia merkityksiä. Luonnollisesti historia Suomessa ja Virossa liittyy Venäjään, vaikka Itämerestä voisikin kirjoittaa hyvin monta tarinaa.

Helsingin Sanomat käsittelee 4.3.2007 artikkelisarjalla Viron, Suomen ja Venäjän yhteistä Suomenlahtea poliittisen historian näkökulmasta. Itämeren majakoita ja rantojen kansalaisten elämää esitellään Pietari Suuren ajalta Viron ensimmäiseen itsenäistymiseen ja nykypäivään. *”Mutta rantatulia Suomenlahdella on nähty niin kauan kuin tuli on tunnettu, olipa kyse sitten vainovalkeista tai muista merkkisavuista. Eivätkä majakatkaan mihinkään katoa, tietää Suur. ”Ne ovat olleet tässä ja jäävät.”* (Aittokoski, HS 4.3.2007¹)

Itämeri on ikivanha talvitie, reitti, joka historiassa yhdistää Suomen ja Viron. (4.3.2007²) *Suomenlahti ei ole Virolle mikä tahansa poukama, yhtä vähän kuin Suomelle. Elämän akseli, totesi edesmennyt presidentti Lennart Meri, joka myös sanoi hieman suurisuisesti: ”Kansallisvaltio, joka rajoittuu mereen, ei voi olla pieni.”* (Aittokoski, HS 4.3.2007¹)

Suomen kannaksi ja viralliseksi linjaksi myöhemmin vakiintuva ”ympäristökysymys” on näennäisen epäpoliittinen diskurssi jota leimaa poliittisuuden läsnäolon sijasta sen poissaolo ja tämän poissaolon syy. Viro ei ole kuitenkaan alkuvuonna 2007 ainoa ympäristöajattelusta huolehtija. Ruotsalaisten turvallisuushuolten lisäksi alkuvuodesta kerrotaan Helsingin Sanomissa mahdollisten ympäristöhaittojen selvityksestä Ruotsissa, jota varten Ruotsi on saanut rakennuttajilta liian vähän tietoja. Samankaltainen selvitys mainitaan toteutettavan myös Suomessa. (HS 3.2.2007)

Tässä vaiheessa keskustelua kyse on ympäristöhaitoista, joskin mahdollisista sellaisista. Toisinaan kyse on vain ympäristövaikutuksista (esim. HS 1.3.2007) Ympäristönsuojeluongelman hahmottamiseen käytettyjen sanojen valinta sisältää diskurssin muotoutumista ohjaavan valinnan. (Lakoff 1991, 1–4) Ympäristökatastrofi ohjaa painokkaammin vastustavaan toimintaan kuin ympäristöhaitta tai vaikutus. Mahdollisimman neutraalin kielen valinta on tietenkin perusteltua silloin kun kyseessä on mahdollisimman puolueeton poliittinen lausunto tai lehtiartikkeli. Ympäristöhaitat nousevat välillisesti keskusteluun Helsingin Sanomissa 18.2 Annamari Sipilän Venäjän

ulko- ja sisäpoliittisia linjauksia koskevassa analyysissä. Vihreiden Pekka Haavistoa siteeraten Sipilä kertoo Venäjän suunnittelevan kolmenkymmenen uuden ydinreaktorin rakentamista, kaasusta kun saa paremman hinnan vientituotteena. Ruotsin ja Liettuan kerrotaan (HS 20.2.2007) esittävän, että putken voisi ympäristösyistä rakentaa maitse. Syynä ovat Itämeren pohjan kemikaalitynnyrit, joiden rikkoutumisen pelätään aiheuttavan ongelmia ympäristölle.

Helmikuun lopussa (Karismo, HS 28.2.2007) myös Suomen ympäristöviranomaiset moittivat Nord Streamilta saamaansa ympäristöselvitystä riittämättömäksi. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 1.3.2007¹ kiitellään Suomen liittymistä ympäristövaikutusten perinpohjaisempaa selvittämistä vaativiin maihin, vaikka Suomi ei olekaan koskaan kyseenalaistanut Venäjän ja Saksan oikeutta putken rakentamiseen. "Rakentajatahon" suhteutumista ympäristövaikutuksiin "moititaan" huolettomaksi (HS 1.3.2007¹, HS 1.3.2007²).

Siinä missä rakentajatahoa kerrotaan moititun Helsingin Sanomissa melko neutraaliin sävyyn, etelänaapurissa (Öepa, PM 13.4.2007) raportoidaan moittimisesta huomattavasti painokkaammin. Viron viranomaiset ovat Postimeehen mukaan päättäneet palauttaa Nord Streamin lupahakemuksen sen puutteellisuuteen vedoten. Myös turvallisuuskysymykset tuodaan ilmi. Tässä vaiheessa keskusteluun alkavat vakiintua luonnonsuojelutermit. Ympäristöstä kannetaan huolta Suomenlahden molemmin puolin, suomalaisten mukaan myös Ruotsissa (HS 1.3.2007², HS 5.3.2007) ja virolaisten mukaan Ruotsissa, Baltiassa ja Brysselissä.

Helsingin Sanomissa uutisoidaan myös virolaista ympäristöhuolta joka jo tässä vaiheessa on huolta ympäristökatastrofista, sekä pohditaan Itämeren historiapolitiittista merkitystä Virolle. Lahteen uponneen Estonian hautarauhaa on esitetty loukattavan Virossa. (HS 18.3.2007, kaikki päivän artikkelit) Ympäristödiskurssia muodostetaan Helsingin Sanomissa tuomalla keskusteluun Itämeressä ekosysteemiin vaikuttavat harmaa- ja kirjohylkeet, itämerennorpat, lintujen muuttoreitit ja pyöriäiset. Historiapoliittikkaan ja jonkin verran myös turvallisuuteen vedotaan 40 000 tonnilla sotatarvikkeita, joista 13 000 tonnia on kemiallisia aseita. Nämä Itämeren pohjan voimapolitiittiset muistoesineet vierailevat melko tiuhaan myös Postimeehen sivuilla, jossa niiden uhkaavuutta painotetaan

Helsingin Sanomia enemmän. Miinojakaan ei unohdeta. ("Putki läpi Karjalan" HS 18.3.2007²)

Helsingin Sanomissa 18.3.2007 kerrotaan seuraavalla viikolla pidettävästä rantavaltioiden kokouksesta. "Kriittiset Baltian maat" ja Puola eivät ole kutsuttujen listalla. Vaikka kokouksesta kerrottaessa mainitaan myös turvallisuuspoliittisen näkökulman mukanaolo, kaasuputki näyttää muotoutuvan pikkuhiljaa jo ympäristökysymykseksi. *"Suomelle putki on puhtaasti ympäristöongelma. Presidentti Tarja Halonen, ulkoministeri Erkki Tuomioja ja pääministeri Matti Vanhanen ovat kukin todenneet, ettei Suomi näe putkea sotilaspoliittisena kysymyksenä."* (--) *"Mutta ympäristövaikutukset ovat myös nostattaneet vastarinnan."* (Moring, HS 18.3.2007¹) Suomen näkökulmasta Nord Streamin tarjoama ympäristöselvitys on riittämätön, mutta kokoukseen lähdetään maltillisina. Kuitenkin, *"pinnan alla kuohuu"*. (Otsikko 18.3.2007¹) Kriittisen Baltian maan, joka sijaitsee Suomen etelänaapurissa, lehdistössä ei uutisoida tätä kokousta

Viron puolella yhteen kietoutuvien uhkien diskursseissa liitetään yhteen luonnonsuojelun uhka ja Robert L. Larssonin (Larsson, PM 14.4.2007) tuoretta turvallisuuspoliittista pohdintaa, jonka mukaan kaasuputkea olisi mahdollista käyttää vakoiluun. Kesän mittaan Itämeri-uutisointi keskittyy ekologisiin huolenaiheisiin (Saastelaineet Itämerellä¹⁰) ja historiaan, kuten korvaamattomiin laivahylkyihin (Püüa, PM 6.6.2007). Elokuun lopussa raportoidaan Nord Streamin saaneen Gotlannin kunnalta satamanrakennusluvan, vaikka Ruotsissa ja Brysselissä ei putken rakennuslupia ole vielä hyväksytty. Tästä huolimatta Nord Stream sijoittaa Gotlannin logistiikkakeskukseksi tarkoitettuun satamaan miljoonia.¹¹

Itämeren saastelaineet (PM 24.8.2007¹) uhkaavat paitsi herkkää Itämeren luontoa, myös Viron rannikoita. Kun Suomessa Nord Streamin tapauksesta rakennetaan Itämeren kaasuputki, retorisesti itämeren alueeseen liittyvä tapaus, jonka seurauksena on mahdollisia nimenomaan mereen kohdistuvia ympäristöhaittoja, virolaisessa uutisoinnissa meri on tavallaan Viron jatke. Itämeri on tila, joka johtaa Viron rannikolta paitsi Venäjälle, myös Euroopan Unioniin. Itämeri näyttäytyy molemmissa maissa tärkeänä alueena, jonka toisel-

10. Reostuslained Läänemerel, Postimees 24.8.2007¹

11. Kohalike võimude otsus ei tähenda siiski veel seda, et Rootsi oleks gaasijuhtme projektile jah-sõna öelnud. (--)Rootsi riigipäev ei ole oma otsust veel öelnud ning ka Brüssel pole seda teinud. Nord Stream kavatses sellegipoolest investeerida sadama ehitusse erinevate oletuste järgi 6 miljonit kuni 8 miljonit eurot. Seda ka juhul, kui läheb nii, et gaasijuhet Läänemere põhja üldse ei tulegi. Suurprojektile loa saamise korral võib aga torude mere põhja paigaldamine alata juba 2009. aastal.

la puolella on Venäjä. Virolaisessa uutisoinnissa väärin tekeminen Itämerta kohtaan kohdistuu välillisesti Viroon, kun taas suomalaisessa uutisoinnissa ainakin virallisesti vain Itämereen ja sen herkkään luontoon. Välillisesti se aiheuttaa myös Suomen varautumista, sillä Venäjä tulee lähemmäs.

Heinäkuussa tutkija Christer Pursiainen käy pääkirjoituksessa läpi putkea vastaan esitettyjä puolustuspoliittisia ja ympäristönsuojelullisia argumentteja. (Pursiainen, HS 22.7.2007) Tällöin Suomen viranomaiset ovat jo päässeet sopuun ympäristöarvioinnin tutkimusmenetelmistä Nord Streamin kanssa. (HS 16.6.2007¹) Baltian maiden ja Puolan kerrotaan (HS 25.7.2007) pyytävän kirjeitse Euroopan Unionin komissiolta tukea selvittääkseen, voitaisiinko Itämeren kaasuputki sijoittaa maalle. Maat vetoavat ympäristövaikutuksiin. Ympäristöministeri Paula Lehtomäen mukaan *"Suomea ei ole pyydetty kirjelmään mukaan, emmekä me ole siihen mukaan lähdössä"*. (HS 25.7.2007²)

Elokuun alussa lyhyessä uutisessa kerrotaan Viron tiedeakatemian vastustavan lisääntyvää Venäjän sotilaallista läsnäoloa Itämerellä. Elokuussa keskusteluun viimeistään vakiintuu suomalainen rauhallinen ympäristökysymyksiä painottava linja, vaikka Itämeren kaasuputkesta uutisoidaankin enemmän ja tuttavallisemmin. Gazprom on noussut tunnistettavaksi tekijäksi otsikoissa, vaikka putki on edelleen Itämeren kaasuputki. *"Itämeren kaasuputkeen Suomella ei ole poliittisia syitä suhtautua kielteisesti, mutta putken ympäristöselvitykset pitää tehdä kunnolla."* (HS 15.8.2007) Venäjän läsnäolo putken toisessa päässä ja Itämeren toisella rannalla on kuitenkin sen verran tunnistettava tekijä, että sen historiallinen valta-asema Itämerellä otetaan huomioon kerrottaessa, miksi Venäjä ei ole uhka kaasuputkitapauksessa.

Kesään 2007 mennessä Itämereen suunniteltu putki on ehtinyt herättää vaihtelevaa keskustelua ja oleilla erilaisissa diskursiivisissa rakenteissa. Suomen kannaksi on jo lähes vakiintunut ympäristönsuojelullinen näkökanta, jossa Venäjä alkaa olla enemmän ei-ongelma kuin ongelma. Ylivoimaisesti suurin osa puolustus- ja geopoliittisesta argumentoinnista Helsingin Sanomien uutisoinnissa löytyy vuoden 2007 alkupuolikkaalta. Tämän jälkeen ympäristötermistö valloittaa keskustelun. Viro taas on Postimeehen sivuilla nähdäkseni hyvin tietoisesti brändätty ”kriittiseksi Baltian maaksi” ja EU:n etuja ajavaksi valtioksi. Postimeehen sivuilla, toisin kuin Helsingin Sanomissa, puolustuspoliittinen ja ympäristönsuojelullinen diskurssi eivät oikeastaan kilpaile vaan kietoutuvat yhteen. On

Venäjä sitten vakoilemassa tai saastuttamassa, se on uhka Virolle. Loppuvuonna 2007 Helsingin Sanomien uutisoinnin sävy eroaa Postimeehestä huomattavasti. Siinä missä Postimeehen Itämeri-artikkelit ovat jopa avoimen kantaottavia ja selkeästi kriittisiä, Helsingin Sanomat uutisoi maltillisesti ja ottamatta kantaa. Venäjä-suhteesta keskustellaan edelleen, mutta suurin osa kritiikistä on jälleen muualla.

Syyskuussa Helsingin Sanomien kaasuputkiuutisoinnin keskiössä ovat Suomen ja Puolan Venäjä-suhdetta ruotivat kirjoitukset, joissa itse putki on pelkkä sivuhuomaus. Syyskuussa jatketaan (ranta)naapurien mielipiteiden käsittelyä, muun muassa Viron ja Venäjän suhde ja suhtautuminen kaasuputkeen on analyysin kohteena. Pääministeri Matti Vanhanen toteaa kaasuputken rakentamisen olevan Suomen intresseissä, sillä se parantaa EU:n energiaturvallisuutta ja siitä on suotuisia vaikutuksia myös ympäristölle. (HS 21.9.2007) Energiapoliittisesta näkökulmasta on näin esitetty kaksi täysin toisistaan eroavaa kantaa Suomenlahden vastarannoilla. Itämeri on toistuvasti otsikoissa syksyn mittaan myös muista syistä. Lähestyvä Ruotsin EU:n puheenjohtajuuskausi ja Itämeri-strategia kirvoittavat keskustelua vaikka virallinen näkökulma kaasuputkeen on maltillinen. (*"Halosen mukaan Suomi ei ole putkea vastaan "mitenkään mystisen epäluuloisesti". Hän sanoi Putinille, että "ympäristöselvityksen pitää olla asiallinen ja vakava". HS 1.10.2007*)

Ympäristöhuolen tiimoilta uutisoidaan eduskunnasta kärkkäämpiäkin puheenvuoroja. *"Huoli Venäjästä tuli esiin monissa puheenvuoroissa. Ulkoministeri Ilkka Kanerva (kok) myönsi, että Venäjä on kiinnostuneempi yhteistyöstä, josta sille on taloudellista hyötyä, kuin ympäristöasioista. Heidi Hautalan (vihr) mielestä kaikki Itämeri-politiikan ongelmat kiteytyvät Suomenlahden pohjaan suunnitellussa kaasuputkessa. Tuulikki Ukkola (kok) piti epäisänmaallisena, että Suomi sallii Nord Stream -yhtiön kaasuputken aluevesilleen, kun Viro ei sitä salli.* (Mikkonen, HS 25.10.2007¹) Syksyn mittaan Suomen kannaksi muodostuu ympäristökysymys (Mikkonen, HS 25.10.2007¹), vaikka julkisuuteen kerrotaan kärkkäitäkin kannanottoja hallitustasolta. Sen sijaan, että tarve olisi päättää onko putken sijainti Itämeressä tai sen rakentaja puolustuspoliittinen uhka vai ympäristökysymys, voidaan jo keskustella siitä onko se kenties muutakin kuin ympäristökysymys. Turvallisuusuhka on läsnä vain sivulauseissa, eikä se niissäkään suoraan liity juuri Venäjän omistukseen kaasuputkessa. Edellä mainitun eduskuntakeskustelun kaltaiset kriittiset

esimerkit vastustavat selkeästi jo totuttua normia. Itämeren kaasuputki on rakentunut diskursiivisesti ympäristöasiaksi ja Itämeri ympäristöalueeksi, josta halutaan pitää huolta.

Siinä missä suomalainen uutisointi vetäytyy enimmäkseen toteavalle tasolle, Postimeehessä otetaan kärkkäästi kantaa ja ollaan lähtemässä jopa barrikadeille. Kannanotot tapahtuvat nimenomaan Venäjää vastaan. Postimees julkaisee 12.9.2007 pitkän kirjoituksen otsikolla ”Kaasuputki? Kiitos ei!” jossa hallituksen arvellaan hyväksyvän kaasuputken peläten Viron leimautuvan Eurooppalaisten silmissä jälleen muutoksenpelkoiseksi, menneisyyteen takertuvaksi ja ”ryssäfobiseksi” maaksi joka torpedoi Euroopan yleistä etua ajavan hankkeen. Hallituksen esitetään itse aiheuttaneen pelätyn maineen.¹² Viron hyväksyntää kaasuputkelle verrataan Manhattanin saaren ostamiseen intiaaneilta. Toinen käytetty vertaus on vuoden 1978 Neuvostoliiton vastaisiin saastemielenosoituksiin. Barrikadeille täytyisi tälläkin kertaa lähteä, jos hallitus sanoo ”Gaspipeline, jawohl!”¹³. ”Venäjän laivaston vartioima kaasuputki on tulkittava uhkana, kunnes ei ole vakuuttavasti osoitettu päinvastaista.”¹⁴ ”Suomen pääministeri Matti Vanhanen teeskentelee ettei voi lainkaan ymmärtää turvallisuuskysymyksiä”.¹⁵ ”Nyt on vaakakupissa enemmän kuin Itämeri.”¹⁶

Pääkirjoituksessa 15.9 (otsikolla ”Kaasufarssi”¹⁷) Postimees kehottaa hallitusta myöntymään tutkimuksiin kaasuputken vaikutuksesta, jottei se uhraisi Viron ulkopoliittista mainetta ristiriitaisten puolueidensa populismin alttarille. Samana päivänä julkaistu Postimeehen teettämä gallup kertoo, että 85,95 % vastanneista virolaisista kieltäisi kaasuputken rakentamisen. Kärkäs tyyli Postimeehessä vastannee siis suurimman osan kyselyyn vastanneista mielipiteitä. Presidentin kerrotaan todenneen että tutkimuksen salliminen olisi puolueille kannattavaa, mutta kieltäytyneen antamasta ohjeita puolueille.

Viron vihreä puolue vetoaa syyskuussa sekä ekologisiin että turvallisuuspoliittisiin uhkiin joita kaasuputkesta aiheutuisi Virolle ja Itämerelle. Vihreät ovat vakuuttuneita, että Viron

12. Gaasijuht? Täna ei! “meie leplik meel ei pahandaks Euroopa partnereid ning võtaks Venemaalt «veel kord suurepärase võimaluse näidata Eestit ebakonstruktiivse ja paranoiliselt russofoobse riigina, mis on takerdunud minevikku ning torpedeerib üleeuroopalise tähtsusega projekti.» Vabandust, kuid russofoobse riigi maine on Eestile kujundanud praeguse valitsuskabineti põhierakonnad ise.”

13. ”Mida peaksime kirjutama oma särgile täna, kui valitsus ütleb «Gaspipeline, jawohl!»?”

14. ” Vene laevastiku valvatavat gaasitrassi tuleb tõlgendada vastuvõetamatu ohuna seni, kuni pole veenvalt tõestatud vastupidist.”

15. (Andrus Ansipi) Soome kolleeg Matti Vanhanen teeskles, et ei saa julgeolekuküsimusest üldse aru.

16. ...”on praegugi kaalul rohkem kui Läänemeri.”

17. Gaasifarss

kansallinen turvallisuus on ehdotetun kaasuputken myötä selkeästi heikentymässä. ”Emme voi olla varmoja, että Venäjä olisi kansainvälisesti kyllin korrektisti käyttäytyvä kumppani, sillä siltä puolelta kieltäydytään ratifioimasta jo olemassa olevia sopimuksia ja kielletään aika ajoin tapahtuneet ilmatilan loukkaukset.”¹⁸

Ympäristöseikat liitetään nimenomaan kansalliseen turvallisuuteen ja Viron sijaintiin Itämeren rannalla. Metaforisesti voimakkaan uhkaavat myrkkylaineet uhkaavat paitsi luontoa, myös Viroa. Suomessa Itämeri nähdään enemmänkin Suomen vieressä olevana alueena. Molemmissa maissa huoli Itämeren luonnosta on hyvin julkinen, ja sitä halutaan suojella. Kummassakaan maassa oman talousalueen ulkopuolisia merialueita ei julisteta omiksi vaan yhteisiksi. Virolaisessa ympäristödiskurssissa katsotaan kuitenkin Itämeren luonto osaksi myös Viron luontoa, joten sen hyvinvoinnin voidaan katsoa olevan Viron turvallisuuteen (saastumiselta) liittyvä asia. Näin myös näennäisesti Viroon liittymättömät Itämereen liittyvät asiat kuuluvat myös Virolle. Hieman kärjistäen voisi todeta että ”Länsimeri” on osa Viroa sikäli että se nähdään maan rajana vielä pitkään rantaviivan jälkeenkkin, kun taas Itämeri on Suomea ympäröivä alue joka on samalla tie usealle muulle alueelle, vanhaan ystävään Viroon ja hieman uhkaavalle Venäjälle.

Viron hallitus kieltää Postimeehen mukaan (Raun, 20.9.2007²) tarvittavat tutkimukset ja Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov moittii virolaisia kaasuputken turhasta politisoinnista. Hallituksen kerrotaan päätyneen tähän suojellakseen Viron kansallista etua sen talousvyöhykkeellä ja itsemääräämisoikeutta virolaisilla aluevesillä.¹⁹ Meren turvallisuustekijät liittyvät ympäristön lisäksi myös perinteisesti vakoiluun ja sotilaalliseen läsnäoloon. Tutkimusten kerrotaan mahdollistaneen käytännössä Viron luonnonvarojen määrää ja laatua koskevien seikkojen ilmi tuloa. (Raun, PM 20.9.2007²) Erillisessä artikkelissa (Löhmus, PM 20.9.2007³) ruoditaan Ruotsin puolustusministeriön rahoittamaa raporttia, jonka mukaan kaasuputkella on enemmän poliittisia kuin taloudellisia tavoitteita. Putken kerrotaan erottavan Baltian maat muusta Euroopasta.²⁰ Raportissa kerrotaan pidet-

18. ”«Me ei saa kindlad olla, et Venemaa oleks riiklikult korrekselt käituv partner, kui sealtpoolt keeldutakse ratifitseerimast juba alla kirjutatud leppeid või eitatakse kasvõi aeg-ajalt toimunud õhupiiri rikkumisi.» Rohelised on veendunud, et Eesti keskkonnajulgeolek, nagu ka riiklik julgeolek on kavandatava gaasitoruga kaasneva määramatuse tõttu selgelt häiritud.”

19. ”Arvestades Eesti suveräänsust territoriaalmeres ja riiklike huve Eesti majandusvööndis, otsustas valitsus tänasel kabineti nõupidamisel mitte anda luba Nord Stream AG uuringutaotlusele, teatas valitsuse kommunikatsioonibüroo.”

20. ”Nord Streami gaasijuhtme eesmärgid pole majanduslikud, vaid poliitilised. Torujuhe eraldab Balti riigid muust Euroopast, leiab Rootsi kaitseuringute keskuse aruanne.”

tävän kaasuputkea Saksan ja etenkin Venäjän projektina joka ei ole olemassa Euroopan Unionia hyödyttääkseen. Se mahdollistaa Venäjän aseman säädellä sitä kenelle Euroopassa myydään kaasua ja kenelle ei. ”*Hanke tuo kiilan Baltian maiden ja Euroopan Unionin väliin ja tekee yhteisen energiapolitiikan saavuttamisen vaikeammaksi.*”²¹ (Löhmus, PM 20.9.2007³) Raportti myös ennustaa Venäjän sotilaallisen läsnäolon kasvua Itämerellä, erityisesti Suomen, Ruotsin, Viron, Latvian ja Liettuan edustalla. Valmiuksia tähän kehitellään jo ja Nord Stream antaa tähän tekosyyntä.²² Energiapolitiikka linkittyy turvallisuuteen, samoin kuin ympäristöuhat.

Artikkelissa kiinnitetään huomiota raportin toteamukseen, että Nord Streamin toimitusjohtaja Matthias Waring työskenteli Itä-Saksan turvallisuusministeriön Stasin hyväksi Dresdenissä, kun Putin työskenteli KGB:n palveluksessa.²³ Kyseisen huomion sisältävä kappale on otsikoitu ”*Vanat luurajad*” eli vanhat vakoojat/vainolaiset. Keskustelussa ovat toisin sanoen voimakkaasti läsnä sotilaallinen ja vakoiluun liittyvä kuvasto. Toisessa artikkelissa (Kamps, PM 20.9.2007⁴) Nord Streamin kerrotaan palaavan mahdollisesti vanhaan suunnitelmaansa, jonka mukaan putki kulkisi enemmän Suomen ja vähemmän Viron vesillä. Viron vesille oli haluttu enemmän koska Suomalainen selvitys oli arvellut maaperän olevan siellä tasaisempaa ja näin ollen ympäristölle turvallisempaa.

Virolaisessa keskustelussa argumentit ovat hyvin selvillä alusta alkaen. Premisseinä näyttäytyvät Venäjän kiistämätön etulyöntiasema ja Venäjän pyrkimys kasvattaa valtaansa, projektin poliittinen luonne taloudellisen sijasta ja Itämeren heikko asema. Kaasuputken poliittista ulottuvuutta korostetaan Venäjän aseman läpikäymisellä. Vuonna 2007 näitä aspekteja käsiteltiin kaasuputkikeskustelussa merkittävimpinä teemoina. Kaupallinen luonne pääsi keskusteluun lähinnä ”raha ratkaisee, pienet kärsivät”-tyylisinä mielipiteinä edellä mainituissa pääkirjoituksissa ja vieraskynissä. Vastakkain asetellaan pieni valtio Viro joka on Itämeren ja itsepuolustuksen asialla ja ”vanha vainolainen” Venäjä joka ei piittaa merestä vaan omasta hyödystään.

21. ”«Projekt asetab kiilu Balti riikide ja ülejäänud Euroopa Liidu vahele ning muudab märksa keerulisemaks Euroopa Liidu ühise energiapolitiika saavutamise,» tõdeb raport.”

22. ”«Nord Stream võib suurendada Saksamaa energiajulgeolekut, kahandades samas paljude teiste riikide oma. Seega oleks vale järeldada, et torustik on Euroopa Liidu kui terviku huvides,» järeldab raport. Dokument ennustab ka Vene sõjalaevastiku aktiivsuse suurt kasvu Läänemerel. «Eriti Soome, Eesti ja Rootsi, kuid samuti Läti, Leedu ja Poola võivad arvestada Vene sõjaväe suureneva kohalolekuga oma rannikuvetes. Seda võimekust juba arendatakse ning Nord Streami projekt annab selleks ettekäände.»

23. ”Raportis seisab, et Nord Streami tegevdirektor Matthias Waring «töötas Ida-Saksa julgeolekuministeriumi (Stasi) heaks Dresdenis ajal, kui Putin töötas seal KGB teenistuses.»

Myöhemmin syyskuussa Viron parlamentin puhemies Ene Ergma vetoaa Postimeehen mukaan jälleen kaasuputken ekologisiin seurauksiin, jotka voivat olla katastrofaalisia muun muassa mereen upotettujen miinojen ja kemiallisten aseiden läheisen sijainnin vuoksi. (Raun, PM 27.9.2007) Ekologiset ja kansalliseen turvallisuuteen vetoavat argumentit kietoutuvat tukemaan toisiaan. Kemiallisten aseiden uhan pinnalle nostaminen ja katastrofi-metafora luovat kaasuputkiprojektista uhkaavan kuvan. Seuraavana päivänä Ene Ergma vertaa kaasuriippuvaista Saksaa narkomaaniin.²⁴

Lokakuussa Helsingin Sanomissa puhuttaa Suomen ja Viron eriävä kanta Itämeren kaasuputkeen. (Rajamäki, HS 28.10.2007¹ Kunnas, HS 28.10.2007², HS 28.10.2007³, 30.12.2007) *“Virossa vallitsee yleinen käsitys, että kaasuputki on suunniteltu meren alle vain, jotta vältettäisiin yhteistyö joidenkin Euroopan maiden kuten Puolan, Liettuan ja muiden Baltian maiden kanssa. Virossa on puhuttu paljon myös Venäjän ilmoituksesta tuoda laivastonsa turvaamaan kaasuputken rakentamista. Viimeistään laivaston suunnitelu viritti yleisen mielipiteen voimakkaasti kaasuputkea vastaan.”*(Kunnas, Kaja, HS 28.10.2007²) 28.11 Viron ulkoministeri Paet kertoo Helsingin Sanomien mukaan ympäristöseikkojen olevan putken suhteen tärkein huolenaihe myös Virolle. Gerhard Schröderin kerrotaan perustelleen putkea Euroopan Unionin intresseillä. Schröderin mukaan EU:n olisi tuettava kaikin keinoin kaasuputkihanketta, koska se auttaa varmistamaan Euroopan energiansaannin. Tästä syystä putken rakentaminen on ”Euroopan intresseissä”²⁵.

Postimeehen Itämeri-syksy on painokasta luettavaa. Viro on Postimeehen uutisoinnissa näyttäytynyt Euroopan Unionin ja Itämeren asialla olevana maana, joka nyt on saanut väliaikaisesti tahtonsa läpi. Itämeren tarinassa tämä näyttäytyy Whiten termin satiirisena, valheellisena onnistumisena voimakkaampaa uhkaa vastaan. (White 1973, 9) Näkökulmaa vaihtamalla virolaisesta kritiikistä saisi tragedian, johon sisältyy pieni mahdollisuus voitosta uhkaajaa vastaan. (White 1973, 9)

Postimeehen pääkirjoitus otsikoidaan 10.10.2007 ”*Vene karu musklid*” eli Venäjän karhun lihakset. Kirjoituksessa esitetään Venäjän karhun teroittavan hampaitaan Suomenlahdella.

24. Ergma võrdleb Saksamaad narkomaaniga. Otsikko.

25. Schröderi sõnul peaks EL gaasijuhtme projektid igati toetama, kuna see aitab tagada Euroopale energiatarned, mistõttu on juhtme rajamine «Euroopa huvides».

Venäjä on artikkelin mukaan perustamassa sinne uutta tutkaa ja muutenkin vahvistamassa läsnäoloaan. Lokakuun aikana hallituksen toimia ”Viron kansan puolustamiseksi” (Raun, PM 13.10.2007) kiitellään. Venäjän energiaministeri Viktor Hristenko syyttää Viroa kansainvälisen oikeuden rikkomisesta, kun se kieltäytyi myöntämästä Itämeren kaasuputken tutkimuslupaa Nord Streamille. (Tiks, PM 28.10.2007²) Viron taas kerrotaan harkitsevan EU:lle valittamista.

Venäjän karhumetafora on Lakoffin ja Johnsonin teorian kautta tarkasteltuna erittäin mielenkiintoinen. Karhu voidaan nähdä uhkaavan kookkaana, raatelevana haaskansyöjänä joka viihtyy ylhäisessä yksinäisyydessään mutta pitää naapuruston varpaillaan. Tämä strukturaalinen metafora on vakiintunut paitsi kulttuurisesti, myös historiallisesti. Se ei ole peräisin Itämereen liittyvästä keskustelusta, eikä sitä ole luotu Suomen tai Viron poliittista peliä ajatellen, vaan se on vanhempi kuin edesmennyt Neuvostoliitto. (Itämeren alue 2000, 430) Venäjällä valtiosta on perinteisesti käytetty ontologista äiti-metaforaa, Äiti Venäjä-käsitettä joka mahdollistaa valtion näkemisen inhimillisenä suojelijana. (Viro ja Suomi taas ovat molemmat neitoja.) Venäjän suuri ja kömpelö karhu kuvattiin Englannin leijonan vastustajaksi jo Krimin sodan aikaan 1850-luvulla. (Itämeren alue 2000, 430) Huolimatta siitä, ettei karhu-metaforaa ole kehitetty Itämeren tarinaa varten, sen käyttö Postimeehen uutisoinnissa on silti hyvin tietoinen valinta joka mahdollistaa mielikuvat uhkaavasta pedosta.

Tässä vaiheessa keskustelua projektin rooli EU:ssa otetaan tarkastelun kohteeksi. Itämeren merkitys EU:ssa ja EU:n merkitys Itämerelle ei kuitenkaan kehity venäjän vallan kaltaiseksi tragediaksi vaan Hayden Whiten termein enemmän romanssiksi. Alussa EU:n rooli on epävarma, mutta se ei missään vaiheessa näyttäydy virolaisessa uutisoinnissa venäjän talutusnuorassa kulkevana tai pienten jäsenvaltioiden yli kävelevänä ylikansallisena määrällijänä. EU turhauttaa toisinaan, kuten nyt, mutta on lopulta Itämeren asialla kuten jäsenvaltionsa Viro. EU näyttäytyy mahdollisena pelastajana. Presidentti Ilves harmittelee Itämeren käyttämätöntä potentiaalia, onhan Itämeri ainakin melkein EU:n sisämeri. Tästä johtuen Ilves kertoo aktiivisesti ajavansa EU:n Itämeri-strategiaa. (PM 5.11.2007 ja PM 6.11.2007)

Suomen ja Baltian maiden kannat kaasuputkeen ja Itämeren merkitykseen erovat toisistaan huomattavasti myös Brysselissä. Lokakuun lopussa Latvia, Liettua ja Puola ovat aikeissa

kannella Euroopan Unionille kaasuputkesta, Suomi ei näe putkessa turvallisuusuuhkia.²⁶ ”Jos on syytä sanoa kaasuputkelle ei, näiden syiden on oltava peräisin ympäristöstä”, siteerataan Suomen vihreiden Pekka Haavistoa. (Tiks, PM 28.10.2007¹). Kuin tarinan sankari (Lakoff 1991, 1–4) Viro etsii liittolaisia²⁷ kaasuputkea vastaan. Viro on lähettänyt muilla rannikkovaltioille kirjeen, jossa kehoitetaan luopumaan kaasuputken rakentamisesta meren pohjaan siksi että hanke on suunniteltu siten että vältetään Euroopan valtioiden yhteistyötä²⁸, ja koska Viron mukaan ”Nord Streamin omistajien poliittisten ja taloudellisten tavoitteiden vuoksi Itämeren ympäristö on uhattuna”²⁹

Postimeehen toimittaja Lauri Linnamäe julkaisee 10.11.2007 reportaasin pr-illallisesta, johon muiden kriittisten maiden lehdistöä ei ollut kutsuttu. Helsingin Sanomissa 18.3.2007 uutisoitu tilaisuus ei ollut kyseessä, sillä tämä ”kriittisten Baltian maiden” ulossulkeminen tapahtuu Saksassa. Toimittaja Lauri Linnamäe kuvailee Nord Streamin erittäin kallista lobbaus-illallista siirappiseksi ja mauttomaksi³⁰ ja kertoo kertoneensa saksalaiselle kollegalleen tulevansa ”Virosta. Sieltä missä me olemme väinoharhaisia kaasuputken suhteen.”³¹

Postimees kertoo asiantuntijoiden todenneen (Sepp, PM 19.11.2007 ja Bärenklau, PM 29.11.2007) että kaasuputki saattaa viivästyä mutta valmistuu varmasti. Suurimpana syynä tähän on Saksan kasvava kaasuvaje. Artikkeleissa siteerataan useiden eri Euroopan Unionin jäsenmaiden ulkopoliittisia vaikuttajia. Tässä vaiheessa tarinaa näyttää käyvän selväksi, että pienen Viron yli ollaan jälleen kävelemässä.

Nord Stream vahvistaa (Henno, PM 6.12.2007) löytäneensä turvallisen reitin (vain kaksi merimiinakohtaa, matkasta tutkittu jo 60 %). Euroopan komission johtaja José Manuel Barroso esittää (Tiks, PM 20.12.2007) että putkea olisi tuettava koska se sitoo Venäjää Unioniin. EU:n yhteisö-argumenttia käytetään siis puolin toisin, ja kyseessä todellakin on puolia. Viro on Postimeehen sivuilla asetettu barrikadeille. Euroopan Unionia ei silti

26. Soome ei näe Läänemere gaasijuhtmes julgeolekuuhtu, otsikko

27. Eesti otsib liitlasi Läänemere gaasijuhtme vastu, otsikko

28. ”Nord Streami projekt on kavandatud selliselt, et vältida erinevate Euroopa riikide omavahelist koostööd”

29. «Nord Streami omanike poliitiliste ja majanduslikke eesmärkide tõttu satub ohtu Läänemere looduskeskkond»

30. Gaasitoru PR-tiim määrib meediale mett moka peale, otsikko

31. «Eestist. Sealt, kus me juhtme suhtes paranoilised oleme.»

edelleenkin nähdä pahana tai myytävissä olevana, vaikka Saksan päälle päsmärointiä maltillisesti moititaankin. Barrikadien toisella puolella kyräilee Venäjän hampaitaan teroittava karhu. Itämeri näyttäytyy Virolle EU:ssa yhdistävänä tilana, vaikka tietyt muut tahot näkisivätkin siinä vain tilaisuuden taata energiatuontinsa.

3.2 Energiapolitiikka, ympäristöuhat ja EU – Itämeri vuonna 2008

Energia ja EU

Suomessa Itämeren kaasuputki on vuoden 2008 alussa teoreettinen ympäristökysymys, Virossa taas konkreettinen ympäristöuhka. Ympäristöasiat liitetään Itämereen EU-keskustelussa ja kotimaissa. Suomessa ulkopuolista kritiikkiä, kuten Ruotsin, Baltian maiden ja muiden EU-maiden kantoja esitellään edelleen muiden esittämänä kritiikkinä, eli tuodaan ilmi, mitä mieltä Itämeren kaasuputkesta voisi olla. Hallitustaholta kommentoidaan, ettei putkeen suhtauduta epäluuloisesti vaan kansainvälisiä sopimuksia kunnioittaen. (HS 27.1.2008²) Sekä Suomi että Viro esitetään tahoillaan tiimpelajina. Viro puolustaa aktiivisesti Euroopan Unionia Venäjän hallitsevaa energiapolitiikkaa vastaan, kun taas Suomi noudattaa ennalta sovittua. Loppuvuonna Itämeri ja kaasuputki kytketään retorisesti lukuisiin näennäisesti niihin liittymättömiin asioihin, kuten Georgian sotaan, Suomen ja Venäjän välisiin puutulleihin ja Paavo Lipposeen.

Itämereen liittyviin diskursseihin liittyy edelleen olennaisesti sen toisella rannalla oleva Venäjä. Venäjän ja EU:n energiapolitiikan uhkaavat ja muuten poliittiset ulottuvuudet ovat keskustelussa Suomenlahden molemmin puolin. Keskustelua käydään turvallisuuteen liittyvin termein, Virossa toisinaan sotaisin metaforin. Molemmissa maissa esitetään suomalaisittainkin kärkeästä kritiikkiä, jossa syytetään Nord Streamia välinpitämättömydestä.

Vaikka Suomen kannan kerrotaan useaan otteeseen olevan edelleen pelkkä ympäristökysymys, ylimalkaista suhteutumista ympäristöön voidaan kritisoida kovin sanoin. Suomessa uhattuna on edelleen Itämeri, vaikka energiapoliittiset kysymykset ja ympäristöuhat näkyvät selkeästi myös Suomen uutisoinnissa. Suomessa nämä diskurssit

erotellaan kuitenkin toisistaan. Kyseessä on sekä ympäristöhaitta Itämerelle että mahdollisesti Venäjän kukkoilu energiaviennissään.

Vuonna 2008 Postimeehen sivuilla keskitytään energiapoliittisiin uhkiin, Euroopan Unioniin ja meriympäristön tilaan. Energiapolitiikka kytkeytyy kansalliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen, samoin kuin ympäristöhuoli. Kyse ei ole kilpailevista diskursseista, vaan enemmänkin yhteen kytkeytyvien diskurssien muodostamasta laajemmasta ”sosiaalisesta totuudesta”, joka määrittelee sen minkälaisena asiana kaasuputki ja sen kautta Itämeri nähdään. Itämeri näyttäytyy kokonaisuudessaan uhattuna, ja kaasuputki tätä kautta huolestuttavana ja vaarallisena.

Vaikka kaasuputkeen viitataan Postimeehessä sanaparilla Nord Stream, se kytketään voimakkaasti Itämereen. Kyse ei ole pelkästään Venäjän ulkopoliittisiin tarkoituksiin käyttämästä energiaprojektista, vaan Itämerta ja sen kautta Viroa koskevasta uhkaavasta asiasta. Tästä syystä näissä diskursseissa on nähtävissä se, millaisena poliittisena tilana Itämeri nähdään Virossa, ei pelkästään se, millaisena poliittisena toimijana Venäjä nähdään.

Venäjä ja energiapolitiikka

Postimeehessä julkaistaan 21.1 pitkä artikkeli otsikolla ”*Venäjän ote Euroopan energiahuollossa vahvistuu*”.³² Tässä vaiheessa Postimees alkaa uutisoida melko tiheään tahtiin myös Gazpromin South Stream-projektista jota verrataan Nord Streamiin. Molemmat projektit nähdään Venäjän kasvavana hallintana Euroopassa. Seuraavana päivänä Kreml kaasuttaa Eurooppaa. (PM 22.1.2008, otsikko Kreml gaasitab Euroopat.) Artikkelissa huomautetaan suoraan EU:n olevan liian riippuvainen Venäjästä energiantuojana ja kysytään, miksi EU on halukas perustamaan energiapolitiikkansa kahden kauppaan. Energiapolitiikka ja turvallisuus kulkevat käsi kädessä. Virolainen europarlamentaarikko Andres Tarand kysyy artikkelissa: ”*Kenen hyökkäyksiltä Venäjä aikoo suojella kaasuputkea sotalaivoillaan?*” Tarandin mainitaan korostaneen keskustelussa Venäjän halua käyttää kaasuputkea ulkopoliittisena aseena.³³

32. Venemaa haare Euroopa energiavarustus tugevneb, otsikko

33. “Eestist valitud saadik Andres Tarand rõhutas arutelul Venemaa-poolset praktikad kasutada energiatarneid oma välispoliitilise relvana. «Kelle rünnakute eest kavatseb Venemaa sõjalaevastik gaasijuhet kaitsta?» küsis Tarand arutelul.”

Venäjän on epäilty virolaisessa ja välikäsien kautta suomalaisessakin uutisoinnissa perustavan energiapolitiikkansa vaikutusvaltansa lisäämiselle. Tätä ei kielletä Venäjälläkään. (Smith [Aalto 2012, 130]) Kansainvälisen vaikutusvallan kasvattaminen energiakaupan avulla on jopa Venäjän duuman hallitusohjelmassa vuodelta 2009. (Smith, [Aalto 2012, 130]) Vaikutusvallan kasvattamispyrkimys rauhanomaisin keinoin ei sinänsä vielä merkinne ulkopoliittista uhkaa muille maille. Tarandin maininta kaasuputkesta aseena puolestaan tuo sotametaforan myötä uhkakeskustelun osaksi Itämerikeskustelua. Tämä ulkopoliittinen ase ei suinkaan osoita Saksaan vaan Viroon, tai laajemman tulkinnan mukaan Euroopan Unioniin joka on riippuvaisuudessaan joutunut sitoutumaan aseiden heiluttelijaan.

Postimeehessä (Bahovski, PM 15.3.2008) Baltian maat joutuvat uuden kylmän sodan eturintamaan³⁴, ainakin jos on uskominen the Economist-lehden toimittajaa Edward Lucasia. Tällä kertaa Venäjä haluaa maita takaisin taloudellisin, ei sotilaallisin keinoin. Esimerkkinä lyhyessä haastattelussa toimii Nord Stream. Tämä Virossa Suomea enemmän esillä ollut Euroopan jako Itämeren kautta Venäjän hyviin ja huonoihin asiakkaisiin on muuallakin Baltian maissa käytetty argumentti. Kaasuputkea on analysoitu valtiotieteellisessä tutkimuksessa myös ajankohtansa kannalta, Neuvostoliiton jälkeisenä Venäjän Neuvostoliiton aikaisen vaikutusvallan palauttamiseen tähtäävänä projektina. (Godzimirski 2012, 33 [Aalto, 2012, 122], Balmaceda [Aalto 2012, 137–140])

Kesäkuun lopussa Venäjän presidentti Medvedevin kerrotaan hyökänneen Latviaa ja Viroa vastaan³⁵, tosin retorisesti, syyttäen näitä kaasuputken aiheettomasta politisoinnista ja eurosolidaarisuuden käyttämisestä lyömäaseena kahdenvälisessä kiistassa. Hän syyttää maita myös yhteisen historian valikoivasta ja tarkoitusperäisestä politisoinnista.³⁶

Kansalliseen turvallisuuteen ja kansainväliseen voimapolitiikkaan kytkeytyvä energiapolitiittinen keskustelu on usein otsikoissa Postimeehessä vuonna 2008. Itämeren kaasuputkella, ja sen kautta Itämerellä on läpi keskustelun nähty lukuisia ulottuvuuksia joita yhdistää läpitunkeva poliittisuus. Kaasuputkea olisi mahdollista tulkita ainoastaan

34. Balti riigid seisavad uue külma sõja eesliinil, otsikko

35. Medvedev ründas teravalt Eestit ja Lätit, otsikko

36. "ühisele ajaloole valikulise ja politiseeritud lähenemise tendents."

talouskysymyksenä, sikäli kun kansainväliset talouskysymykset voitaisiin väkisin erottaa kansainvälisestä politiikasta. Itämeri voitaisiin tällöin nähdä ainoastaan kauttakulkualueena, jolla itsellään ei olisi valtioille poliittista merkitystä. Kaasuputkea ja sen kautta Itämerta voisi analysoida myös yksin ympäristönsuojeluasiana, mihin ei ole yrityksistä huolimatta päästy edes Suomessa. Kansainvälisenä merialueena, joka sijaitsee monen EU-maan ja yhden itäisen suurvallan rannikon vieressä, Itämerellä on kuitenkin väkisinkin poliittinen ulottuvuus.

Itämeren poliittinen ulottuvuus Suomessa ja Virossa näyttää liittyvän hyvin voimakkaasti nimenomaan Venäjän läsnäoloon naapurirannalla. Jos ajatellaan Itämeren poliittista merkitystä poliittissävyyteisenä luonnonsuojelukeskusteluna, yhdeksi ongelmaksi nimetään kaasuputkikeskustelussa Venäjällä ratifioimaton Espoon sopimus (Sipilä, HS 9.7.2008³) ja Venäjän päästöjen kuriin saaminen. (Poutanen, Eurooppatiedotus 2010, 34–49) Kun ajatellaan historiapoliittisesti tuotettavaa poliittista merkitystä, merkityksellistäviksi tekijöiksi tuodaan paitsi yhdistänyt meritie, myös sotien jäljet sekä Venäjän ja Suomen/Viron yhteinen poliittinen historia. Kun taas ajatellaan Itämerta energiapolitiikan väylänä ja kaasuputkea energiapoliittisena objektina, olkoon se sitten metaforinen lyömäase jompaankumpaan suuntaan (Sipilä, HS 9.7.2008¹), uusi rautaesirippu tai EU:n energiaturvallisuutta lisäävä projekti, eteen tulevat Venäjä ja sen energiapoliittiset käytännöt.

Se, että itse Venäjän presidentti (Kamps, PM 22.8.2008¹) ja pääministeri näkevät asiakseen mainita ettei tyystin taloudellista projektia tulisi turhaan politisoida, tuskin vakuuttaa ketään uskomaan ettei Nord Streamilla olisi mitään tekemistä kansainvälisen politiikan kanssa. Putken energiapoliittista ulottuvuutta ja Viron lähistoriaa analysoimalla voidaan esittää, miksi putken perustellaan olevan niin läpeensä poliittinen juuri Virossa. Viron itsenäistymisen jälkeinen kaasukiista on vielä hyvässä muistissa. (Aalto 2003) Voidaan myös väittää että kansainvälinen energiakauppa on juuri kansainvälisyytensä vuoksi automaattisesti poliittista. Energiaa ovat ostamassa ja myymässä yritysten lisäksi myös Valtiot. Venäjänä on energiaviennin suurvalta, jonka voidaan ajatella käyttävän myymäänsä energiaa poliittisiin tarkoituksiin. (Liuhto 2009, Aalto 2012, Barysch 2008, Liuhto 2010) Balmacedan mukaan (Balmaceda [Aalto 2012] 137–140) energian voidaan ajatella olevan Venäjälle eräänlainen soft power-ase, jolla maa takaa vaikutusvaltansa

itäeurooppalaisiin naapureihinsa, ensisijaisesti Valko-Venäjään ja Ukrainaan. Näin ollen Balmacedan mukaan Venäjän energiakauppa on aina ollut ensisijaisesti poliittista.

Itämeren kaasuputken voidaan argumentoida olevan myös EU:n energiaturvallisuutta lisäävä projekti. Tällainen näkökulma uutisoidaan Virossa, mutta siihen ei liitytä. Saksan ulkoministeri Steinmeier korostaa että putki ei ole vain Saksan ja Venäjän kahdenvälinen kauppa vaan se kuuluu EU:n tärkeiden energiaverkkojen joukkoon. (PM 9.1.2008) Helsingin Sanomat uutisoi 9.5.2008 presidentti Halosen kommentin kaasuputkesta ja Itämerestä lyhyesti. *“Suomi näkee Venäjältä Saksaan rakenteilla olevan Itämeren kaasuputken keinona parantaa Euroopan energiaturvallisuutta. (--) Putkessa kaasua kulkee turvallisesti, mutta ympäristöseikat on selvitettävä huolellisesti.”* (HS 9.5.2008) Vaakakupissa on turvallisuus, mutta Itämeren ja Euroopan, ei Suomen. Kaasuputki saa ”korkean tason vetoapua” loppukesällä (HS 6.6.2008¹), kun *“Angela Merkel ja Venäjän presidentti Dmitri Medvedev vakuuttivat torstaina Berliinissä, että Itämeren kaasuputki on koko maanosan energiaturvallisuudelle tärkeä hanke, joka ”ei uhkaa ketään”.* (HS 6.6.2008²)

Ympäristödiskurssi EU:ssa

Energiapolitiikan lisäksi vuoden 2008 Itämeri-diskurssit liittyvät meren rooliin Euroopan Unionissa ja sen ympäristön suojeluun, joissa niissäkin Venäjä on läsnä. Virolaisessa uutisoinnissa läsnä oleva konkreettinen ympäristöuhka tuodaan ilmi EU-keskustelussa, samalla kun Itämeren pohjan pelottavia asioita esitellään. Erityisesti virolaisessa uutisoinnissa rakennetaan nähdäkseen Itämerta EU:n sisäisenä tilana, EU:n sisämerenä. Tämä retorinen alueen tuottaminen liittyy paitsi kaasuputkeen, myös Ruotsin puheenjohtajakaudella vuonna 2009 käynnistettyyn Itämeri-strategiaan, josta keskustellaan vuonna 2008 etenkin Virossa.

Avoimesti kaasuputkikriittinen virolainen EU-parlamentaarikko Andres Tarand esittelee Postimeehessä 15.2.2008 Euroopan parlamentin informaatiopäivillä Tallinnassa Europarlamentin energiakomission näkemyksen kaasuputkesta. Suurimpana huolenaiheena ovat ympäristökysymykset. Tarand huomauttaa Suomenlahden hyllyistä ja kemiallisista aseista, jotka ovat levänneet pohjassa vuodesta 1941. Se, vetoaako hän tällä ainoastaan

räjähteisiin ja biologisiin aseisiin vai myös historialliseen perintöön jää lukijan tulkinnan varaan. Nord Streamin kerrotaan (Kamps, PM 28.2.2008) löytäneen Suomen talousvyöhykkeeltä miinoja. Suomen puolustusvoimien kerrotaan kuitenkin resurssien puutteesta johtuen kieltäytyneen auttamasta raivauksessa.

Seuraavana päivänä Andres Tarand varoittaa jälleen pitkässä artikkelissaan Postimeestä kaasuputken ympäristöhaitoista. Itämeren maanjäristykset herättävät huolta. Tarand käy kirjoituksessaan läpi turvallisuuteen liittyviä argumentteja luonnonsuojelullisesta näkökulmasta. Hän vetoaa jälleen toisen maailmansodan jälkeen Itämeren syvimpiin kohtiin upotettuihin biologisiin aseisiin ja räjähteisiin. Itämeren kaltaisen matalan meren tapauksessa syvin kohtakaan ei ole niin syvä että se välttyisi merenpohjan liikkeeltä. Tarandin mukaan upotuspaikkojen välttäminen on kestämaton argumentti sillä sinappikaasutynnyreitä on jäänyt verkkoihin kaukana niistä. Itämerta koskevia ympäristöongelmia on hänen mukaansa huomattavasti yksinkertaistettu. (Tarand, PM 29.2.2008)

Europarlamentti suosittelee (Pors, PM 6.5.2008) Nord Streamia harkitsemaan maan päällisen kaasuputken mahdollisuutta ja ottamaan huomioon Itämeren pohjalla lepäävät biologiset aseet ja räjähteet. Lausunnossa korostetaan suljetulle, matalalle ja pienelle merelle aiheutuvaa korostunutta vaaraa. Artikkelissa kerrotaan virolaisista edustajista lausunnon takana. Postimeehessä kerrotaan 23.5.2008 presidentti Ilveksen argumentoineen Kiovassa, että Euroopan unionin on puhuttava yhdellä äänellä ja että energian ostoa tulisi laajentaa useampiin maihin, jotta tietyt maat eivät voi käyttää energiakauppaa oman poliittisen profiilinsa nostamiseen.³⁷ 27.5. Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta antaa ylivoimaisella enemmistöllä mietinnön, jossa esitetään että Itämeren kaasuputki olisi vakava uhka Itämeren alueelle. Mietinnössä kerrotaan kehotettavan rannikkovaltioiden hallituksia pyrkimään pienentämään projektia laillisin keinoin.³⁸ Nord Streamin kerrotaan tuominneen raportin harhaanjohtavana ja puolueellisena.³⁹

37. President Toomas Hendrik Ilves ütles täna Kiievis toimuval energiaalasel tippkohtumisel, et Euroopa Liit peab rääkima energiaküsimustes ühel häälel ning toimima ühtse sihtturuna, et vältida mõne riigi katseid kasutada energiatarneid oma poliitilise profiili tõstmiseks.

38. "Raportis kutsutakse liikmesmaade valitsusi üles kasutama kõiki seaduslikke vahendeid, et vähendada projekti ulatust."

39. "Nord Stream tegi värskel raportil kohta juba avalduse, milles seda nimetatakse eksitavaks ja eelarvamuslikuks."

Itämereen liittyvään EU-keskusteluun liitetään Virossa turvallisuuteen ja luonnonsuojeluun liittyvää kuvastoa. Edellisvuoden energiapolitiittisen painotuksen lisäksi uutisoinnissa esitellään yhä enemmän myös ympäristönsuojeluun ja samalla turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä, joita Viron edustajien kerrotaan ajavan parlamentissa ja vetoamusvalionkunnan kautta. Viro on edelleen kriittinen Baltian maa EU:n asialla. Itämeri nähdään EU:n sisämerenä, jonka asialla Viro on.

EU:n energiapolitiikasta keskustellaan vuonna 2008 myös Suomessa, joskin eri tavalla kuin Virossa. Helsingin Sanomien välittämässä keskustelussa ei kerrata suomalaisten edustajien kaasuputkikantoja tai osallistumista keskusteluun, vaikka kaasuputken käsittelyä raportoidaan säännöllisesti. Suomen kantaa kaasuputkikeskustelussa ei liitetä Suomen toimintaan EU:ssa. Itämeri on suomalaisessa EU-keskustelussa (esim. HS 6.5.2008), EU:n ja Venäjän sisämeri. Sitä alueellistetaan EU:n ja Venäjän välisen energiapolitiikan väylänä ja yhteisenä suojeltavana alueena. Energiapolitiittinen jännite tiedostetaan kuitenkin myös suomalaisessa keskustelussa.

Olli Kivinen arvostelee pääkirjoituksessa Helsingin Sanomissa 6.5 Itämeren alueen valtioiden välisen yhteistyön tasoa. Yhdeksi syyksi merialueen poliittisuuteen ja rantavaltioiden tulehtuneeksi kuvailtuun kanssakäymiseen hän mainitsee kaasuputken. *“Juuri nyt ei Itämeren alueen turvallisuuspoliittinen ilmapiiri ole hyvä. (--) Syitä vaikeuksiin on monia, niiden joukossa Venäjän otteen tiukentuminen, suurten EU-maiden sooloilu Venäjäpolitiikassa sekä useiden entisten sosialististen maiden syvä epäluulo Venäjän pyrkimyksiä kohtaan.”* (Kivinen, HS 6.5.2008)

Brysselin kritiikkiä esitellään poikkeuksellisen kärkevästi Suomessa. 9.7.2008¹ Annamari Sipilä kommentoi euroedustajien alkaneen “mätkiä kaasuputkella Venäjää” *Euroedustajat päättivät tiistaina, että merenalaisen kaasuputken ympäristövaikutuksista pitää teettää kunnan selvitys. (--) Kaasuputki herätti europarlamentissa tiistaina isoja tunteita. Euroedustajat huusivat, buuasivat ja taputtivat, kun putkessa äänestettiin.”* (HS 9.7.2008²) Tällä kertaa EU-uutisoinnissa kerrotaan myös Suomen edustajien kanta. Suomalaismepit haluavat Venäjän ratifioivan Espoon sopimuksen. (Sipilä, HS 9.7.2008³) Itämeri-strategialla retorisesti EU:n sisämereksi rakennettava Itämeri on nyt lainehtinut Strasbourgiin EU:n yhteiseksi mereksi. Suomen rajojen sisällä pääministeri Vanhanen

painottaa jälleen putken olevan Suomelle poliittinen asia vaan ympäristökysymys. (HS 12.7.2008)

Ympäristökysymys, läsnäolo ja poissaolo

Siinä missä suomalaisessa keskustelussa korostetaan lähes pelkästään putken roolia ympäristökysymyksenä jolla ei ole minkäänlaista poliittista agenda, virolaisessa keskustelussa Suomen poliittiseksi kannaksi mainitaan juuri sana ”ympäristökysymys”. Välillä sanojana on presidentti Tarja Halonen, välillä pääministeri Matti Vanhanen, ulkoministeri Ilkka Kanerva tai europarlamentaarikko Alexander Stubb. Suomalainen toisto ei herätä artikkeleissa vielä tässä vaiheessa ärtymystä, vaikka Vanhasen on kuvailtu unohtavan putken poliittisen roolin. Suomi ei kuitenkaan ole vihollinen vaan lähinnä vaiti oleva ystävä.

Virolaista kantaa esittelee Helsingin Sanomissa Viron ulkopoliittisen instituutin johtaja Andres Kasekamp. ”*Virallisesti Viro pitää putkea ympäristökysymyksenä, mutta kaikkien mielestä se on turvallisuuspoliittinen kysymys. ”Suomalaiset ja virolaiset katsovat samaa kaasuputkea, mutta sen eri päitä. Suomalaiset näkevät sen menevän Saksaan, virolaiset sen tulevan Venäjältä”, Kasekamp arvioi.*” (HS 10.3.2008²) Suomen suhtautumista artikkeli kuvailee neutraaliksi.

“*Suomi epäilee myös Nord Streamin otaksumaa, että merenpohjan tasoittaminen (--)* ei aiheuttaisi merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia. Suomen mielestä asia pitäisi selvittää. Poliittisella tasolla Suomi on kuitenkin suhtautunut putkeen perusmyönteisesti ja pelkkänä ympäristökysymyksenä, toisin kuin esimerkiksi naapurimme Ruotsi ja Viro.” (HS 27.1.2008²) Putken rakentamatta jättämisestäkin saattaisi suomalaisten mukaan aiheutua ympäristöhaittoja. Venäjä vääjäämättä lisää kaasunkuljetusta ulkomaille (HS 27.1.2008²) Tässä vaiheessa kukaan ei edes ole ainakaan Helsingin Sanomien mukaan älähtänyt; miten niin *pelkkä* ympäristökysymys?

Suomalainen varovainen suhtautuminen herättää keskustelua Virossa ja Suomessa. Maaliskuussa Itämeren kaasuputken poliittisia vaikutuksia arvioidaan nimettömiksi jäävien asiantuntijoiden voimin Helsingin Sanomissa. Asiantuntijat ovat artikkelin mukaan

halunneet itse esiintyä nimettöminä. (HS 10.3.2008¹) Venäjän tai Saksan panettelua artikkelista ei löydy, jos ei oteta lukuun jo aiemmin useasti kerrottua muiden maiden harmistusta siitä, että putkesta sovittiin ensin kahden kesken. Venäjän ja Saksan ei arvella perääntyvän. Itämeri esitetään poliittisena alueena. Pinnalla ovat historialliset perustelut, maarajat ja yhteinen ympäristönsuojelu putkiprojektissa.

*”Suomalaislähteiden mukaan Suomi voi kaataakin hankkeen ympäristösyihin vedoten. (--)
Jos hylkäystilanteeseen joudutaan, Helsingissä toivotaan, että joku muu maa ehtisi ensin,
käytännössä Ruotsi. Putiniinkin henkilöityneen hankkeen kaatuminen viilentäisi EU:n ja
Venäjän suhteita selvästi.”* Suomen suhteessa Venäjään ei nähdä muutoksia, toteutuu putki
tai ei. *”Kun on yli 1200 kilometrin maaraja Venäjän kanssa, niin putki ei tuo suurta
muutosta.”* (HS 10.3.2008¹) Epäselväksi jää, miksi jokainen useista asiantuntijoista halusi
pysytellä nimettömänä.

Helsingin Sanomissakin kuullaan 13.3.2008 suomalaispoliitikolta kielteinen kommentti kaasuputkesta. Artikkelin otsikoinnin mukaan (ulkoministeri) ”Kanerva ei kannata kaasuputkea.” Artikkelin mukaan ministeri kuitenkin kritisoi vain sitä, että putkea rakentaa yksityinen yhtiö. Se ei hänen mukaansa ole *”Suomen mielestä hyvä ajatus.”* Kanerva painottaa, ettei epäile putken olevan voimapoliittinen vallannäyttö, vaan ympäristökysymys. *”Kanervan mukaan Suomi on huolestunut kaasuputken ympäristövaikutuksista. Mitään turvallisuuspoliittista uhkaa kaasuputken rakentamisessa Kanerva ei näe.”*

Kun Suomalaisessa keskustelussa vedotaan Itämeren kaasuputken olevan ainoastaan, pelkästään tai vain ympäristökysymys, herää kysymys siitä mitä diskurssista yritetään sulkea ulos. Jos Itämeren kaasuputki on vain jotakin, mitkä ovat ne asiat joita se ei ainakaan ole. Yllä mainitun esimerkin mukaisesti yksi näistä asioista on voimapoliittinen vallannäyttö, ulkopoliittinen ase, jolla Venäjä uhkaa Suomea. (HS 13.3.2008) Metaforisen voimapoliittisen ”aseen” lisäksi kyse voisi olla esimerkiksi vakoilusta tai Itämeren luonnon tuhoamisesta.

Norman Fairclough’n mukaan kaikki tekstit ovat yhdistelmiä eksplisiittisistä merkityksistä eli siitä mikä ”tuli sanotuksi” ja implisiittisistä merkityksistä eli alkuoletuksista, toisin sanoen siitä mitä annetaan ymmärtää sanomatta suoraan. (Fairclough 1997, 140) Näin

ollen poissaolo tekstissä voi olla yhtä merkityksellistä kuin läsnäolokin. (Fairclough 1997, 139) Ideologioita ja oletuksia tulkitsemalla voidaan käsitellä rivien välissä sanottua ja sitä, josta ”kaikki tietävät” miksi se jää sanomatta. Implisiittinen merkitys suomalaisessa Itämeren asemaa ja olemusta tuottavassa keskustelussa on nähdäkseni juuri Venäjän tarkoitusperä.

Tämä esisopimus (Perelman 1996), Venäjän ympärille muodostunut diskursiivinen totuus, voidaan nähdä osana Suomen identiteetti-projektia (Harle ja Moisio 2000) joka on historiallisesti perustunut Venäjän näkemiselle Suomen negaationa. Venäjän läsnä olevaa poissaoloa Itämeri-keskustelussa ei tarvitse kaivaa erityisen syvältä rivien välistä luettavaksi, sillä Venäjä on suomalaisessa uutisoinnissa läsnä toisinaan ei-perusteena, asiana jonka puuttuminen perustellaan ja joka näin on osa diskurssia. (Esim. HS 13.3.2008)

Ympäristödiskurssien eroista

Ympäristöhuoli liitetään Itämeri keskusteluun molemmissa maissa vuonna 2008, mutta eri tavalla. EU:ssa ja kansallisella tasolla, ympäristöhuoli on voimakkaasti läsnä Virossa. Nord Stream harkitsee Postimeehessä 24.1 myrkyllisen puhdistusaineen käyttöä Ruotsin vesillä. Verrattuna suomalaisen uutisoinnin teoreettiseen ympäristökysymykseen, virolainen konkreettinen ympäristöhuoli tuodaan voimakkaasti läsnä olevaksi. Konkreettiset uhkakuvat ja hauras luonto korostuvat artikkeleissa esimerkeillä ja vaihtoehtoisilla tulevaisuuskuvilla. Kaavailtu puhdistusaine tuhoaisi tieltään jopa pienissä määrin käytettynä viherleviä, kaloja ja pieneläimiä, kuten artikkelissa kahteen otteeseen mainitaan. Esimerkit ovat ”vaikutuksia” selkeämpiä uhkia. Erityisesti Postimeehen kesää värittää EU-kritiikki kaasuputkea kohtaan ja Itämeren haurauden korostaminen. Kesän aikana julkaistaan useampi Itämeren haurautta ja erikoislaatuisuutta, kuolevaa flooraa sekä merkittävää ja haurasta kalakantaa ja muuta faunaa käsittelevä artikkeli, ilman kaasuputkea.

Itämeren kaasuputki ei Helsingin Sanomissa edes ole niin kovin suuri uhka ympäristölle, ainakaan muihin uhkiin verrattuna. Kaasuputki on pientä fosfaattipäästöjen rinnalla (Koponen, HS, 23.4.2008²). Itämerta uhkaavat myös maatalouspäästöt ja tarpeettoman kookkaat ja palveluiltaan hyvin varustellut risteilyalukset. (HS 18.5.2008²) Kaasuputken

sijoitusalueen mainitaan sitä paitsi olevan Itämeren parhaiten kartoitettu kaistale. (HS 18.5.2008²) Sen ansiosta on myös löydetty uusia hylkyjä (Koponen, HS, 23.4.2008¹). Ympäristövaikutuksista tulee huolehtia, mutta suoranainen uhka ne eivät ainakaan virallisesti ole.

Helsingin Sanomissa vaativat ”ympäristövaikutukset” tai ”kielteiset ympäristövaikutukset” (HS 27.1.2008²), Postimeehessä ”tuhoavat” myrkyt (PM 24.1.2008), uhkaavat ”ulkopoliittiset aseet” (Rudi, PM 29.1.2008) ja muut hyvin konkreettiset uhat. Näitä metaforia vertailemalla voisi päätellä, että Itämerestä kerrotaan Suomenlahden molemmin puolin kahta hyvin erilaista tarinaa. Toisessa Venäjä uhkaa Itämerta ja sen myötä EU:ta ja Itämeren asialla olevaa Viroa ylivoimaisena mutta silti vastustettavana vihollisena, ei välttämättä juuri sotilaallisena uhkana mutta uhkana kuitenkin. Yritettävä on, vaikka vihollinen saisikin todennäköisesti tahtonsa läpi. Toisessa tarinassa viholliset ja uhat ovat joko olemattomia tai ratkaistavissa. Suomalainen Itämeren tarina alkaa tässä vaiheessa muistuttaa enemmän romanssia kuin tragediaa tai satiiria. Vaikka huolestuttavia asioita on edessä, niistä selvitään sääntöihin turvautumalla ja sopimuksia noudattamalla. Uhatkin ovat sovittavissa.

Sopimuksia ja muualla olevaa kritiikkiä

Valituksia tehdään muissa rantavaltioissa, Suomi kunnioittaa kansainvälisiä sopimuksia ja huolehtii meriympäristön hyvinvoinnista. *“Suomessa Itämeren kaasuputkihanketta on seurailtu viime aikoina naapurien harmiksi lähinnä sivullisen silmin. On kunnioitettu kansainvälisen merioikeuden periaatteita, jotka antavat rantavaltioille oikeuden esittää lähinnä ympäristönäkökohtiin liittyviä huomautuksia.”* (HS 12.1.2008) Suomi näyttäytyy Helsingin Sanomissa (yleisen poliittisen linjansa mukaan) maltillisena, järkevänä lain ja sopimusten noudattajana myös EU:ssa. Viro näyttäytyy Postimeehessä (virallisenkin poliittisen linjansa mukaan) huolehtivana mutta järkevän kriittisenä EU-maana, joka ajaa nimenomaan EU:n etua huolestumalla sen epäterveestä energiapolitiikasta. Viro ei virolaisen uutisoinnin mukaan ole vastarannan kiiski, vaan EU:n kanssa Itämeren asialla.

Suomen kansainvälisiä sopimuksia noudattavaa kaasuputkikantaa käsitellään useaan otteeseen kesällä 2008. Nord Streamin uutisoidaan painostavan kiirehtimään

ympäristölupien aikataulua. (HS 6.6.2008²) Tätä kuvaillaan kriisiksi. (Moskovan kokous päättyi kriisiin, HS 6.6.2008²) *“Ympäristöministeri Paula Lehtomäki (kesk) sanoo Suomen etenevän lupa-asioissa kansainvälisten ja kansallisten ympäristölakien mukaisessa järjestyksessä. (--)* *”Espoon kansainvälinen vesisopimus kertoo, minkälaisin askelmerkein tässä edetään.”* *”Suomi ei jarruttele vaan etenee niin ripeästi kuin mahdollista, mutta Nord Streamin on syytä myös ymmärtää, että Suomi on oikeusvaltio.”* (HS 6.6.2008²) Kansainvälisin sopimuksin perustellaan myös kritiikkiä. Kansanedustaja Heidi Hautala kritisoi (HS 10.6.2008) kaasuputken rakennusta Kotkassa. *”Kansanedustaja (--)* *pitää putkien tuomista Kotkaan kansainvälisten sopimusten rikkomisena, sillä lupaprosessi on vielä kesken.”* Nord Stream lupaa odottaa ympäristölupia. (Arola, HS 10.6.2008³) Hautalan kritiikki uutisoidaan hyvin painokkaasti myös Postimeehessä. (Kamps, PM 4.6.2008, Seaver, PM 6.6.2008 ja Kamps, PM 10.6.2008¹)

Kansainvälisiin sopimuksiin liittymätön kritiikki ei Suomessa ole taaskaan meillä vaan muualla, Ruotsin, Viron, muun Baltian ja Puolan lisäksi Brysselissä. (HS 27.1.2008², Niinivaara, HS 9.2.2008) Suomen ympäristöhuoli on etelänaapuria merkittävästi neutraalimpaa, kuten on myös EU-tason suhtautuminen. Ruotsilla ja Virolla on putkesta painavampaa sanottavaa. *“Ruotsalaiskeskustelussa vedotaan turvallisuuspolitiikkaan, ympäristöön sekä taloudellisiin seikkoihin - tai oikeammin taloudellisten hyötyjen puuttumiseen Ruotsin kohdalla.”* (HS 8.1.2008)

”Viro vaatii tarkempaa selvitystä vaikutuksista ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.” (HS 27.1.2008²) *“Baltian maita ja Puolaa jurppii ennen kaikkea se, että putki (--)* *heikentää niiden asemaa venäläisen maakaasun kauttakulkumaina. Ruotsi (--)* *on ollut huolissaan siitä, että Ruotsin rannikkojakin viistävä kaasuputki antaa Venäjälle syyn tehostaa Itämeren alueen poliittista ja sotilaallista valvontaa.”* (HS 12.1.2008) Helmikuussa Ruotsin uutisoidaan palauttaneen Nord Streamin hakemuksen. Ympäristöministeri Andreas Carlgren kertoo olevansa henkilökohtaisesti yllätynyt hakemuksen puutteellisuudesta. *“Ruotsi vaatii Nordstreamilta lukuisia laajoja päivityksiä hakemukseen.”* (Koponen, HS 13.2.2008)

Loppuvuoden Suomen kritiikki on jälleen enimmäkseen muilla mailla ja ympäristöhuoli Suomessa. Pääkirjoitus 6.9.2008 ruotii ruotsalaisten suhtautumista Itämeren kautta Venäjään. Esimerkkeinä ovat 80-luvun sukellusveneet ja Itämeren kaasuputki. *“Suomessa*

ja Ruotsissa suhtautuminen monen muun asian lailla Venäjään on tänäkin päivänä erilaista hallitustasoa myöten. Se ilmenee havainnollisesti esimerkiksi suhtautumisessa Itämeren kaasuputkeen. Kaasuputkea vastustetaan Ruotsissa vähintään yhtä paljon turvallisuuspoliittisiin näkökohtiin vedoten kuin ympäristösyistä, jotka Suomessa ovat ainoa peruste.” (HS 6.9.2008) Omasta mielestäni suomalaisessakin keskustelussa ovat olleet läsnä myös puolustuspoliittiset näkökannat ja EU:n energiapolitiikka, tosin enemmän ei-perusteina.

Kaikkoava geopolitiikka

Itämeren puolustuspoliittinen rooli on alkanut painua unholaan suomalaisessa uutisoinnissa. Vuoden 2007 alussa läsnä ollut Itämeren geostrateginen rooli on lähes tyystin kadonnut suomalaisesta Itämerestä. Postimees esittelee suomalaista geopolitiikkaa argumentaatiota Helsingin Sanomia enemmän. Tällöinkin suomalaisittain kyse on tosin jostain, mitä Itämeri ei ole, eli geopolitiittinen tila. Suomen puolustusministeri Jyri Häkämies kertoo, ettei näe kaasuputkessa sotilaallispoliittista merkitystä koska kyse on puhtaasti ympäristökysymyksestä. Häkämiehen mukaan Itämerellä ei enää ole niin suurta sotilaallista merkitystä kuin sillä oli kylmän sodan aikana.⁴⁰ (Tiks, PM 2.2.2008) Itämeren geopolitiittinen ulottuvuus on tällä kertaa historiallinen, mutta olemassa.

Vuoden 2007 alkupuolella pinnalla ollut Itämeren geostrateginen asema on jäänyt uhkakuviakin maalailtaessa energiapolitiittisen keskustelun varjoon. Siinä missä Robert L. Larssonin tutkimukset Virossa uutisoitiin julkaisemalla pitkä käänösartikkeli, Suomessa tutkijan johtopäätökset käsitellään sitaattina Brysselissä pidetystä kokouksesta kertovassa uutisessa. *"Venäjän neuvotteluvalta kasvaa. EU:n on vaikea luoda yhteistä energiapolitiikkaa, kun (energiariippuvuus Venäjästä) jakaa jäsenmaita", tutkija Robert L. Larsson ruotsalaisesta The Swedish Defence Research Institutesta sanoi.*” (HS 30.1.2008) Energiapolitiikalla liittyy keskustelussa vain EU:n ja Venäjän suhteeseen, eikä vertaudu esimerkiksi Suomen ja Venäjän keskinäiseen kauppaan.

Loppuvuonna virolaisessa keskustelussa lisätään turvallisuuskysymyksiä. Kaasuputken reittiä on muutettu turvallisuussyistä. Tämä uutisoidaan lyhyesti myös Suomessa. Uusi

40. Paasikivi ühingu neljapäeval ettekande teinud Häkämies avaldas samas arvamust, et Läänemeri ei saa enam sedavõrd suureks sõjaliste huvide objektiks, nagu see oli Külma sõja ajal.

reitti on Nord Streamin mukaan monien tekijöiden, kuten purjehdusturvallisuuden ja ekologisten ratkaisujen summa.⁴¹ Kemiallisten aseiden ja räjähteiden välttely on ajanut putken mutkalle. ”*Tunnettujen alueiden, joihin oli heitetty aseita ja kemiallisia aseita, välttely oli suurin prioriteetti.*”⁴² (PM 3.9.2008) Marraskuussa pääministeri Putin ilmoittaa että jos Eurooppa ei halua kaasuputkea ei Venäjä sellaista rakenna. Tällöin kaasu pakataan laivoihin ja myydään Euroopalle kalliimpaan hintaan.⁴³ (PM 12.11.2008 ja Kamps, PM 14.11.2008) Joulukuussa Postimeehestä löytyy ensimmäinen uutinen virolaisesta joka puolustaa kaasuputkea, työllisyyteen vedoten. (Kamps, PM 11.12.2008)

Kaasuputki ja sen kautta Itämeri yhdistetään Suomessa ja Virossa myös lukuisiin näennäisesti kumpaankaan liittymättömiin asioihin, jotka kaikki liittyvät Venäjään. Alkukesästä Suomen ja Venäjän suhteita rasittaa kiista puutulleista (mm. HS 19.7.2008), joista käytetään huomattavasti värikkäämpää retoriikkaa kuin kaasuputkesta. Kokoomus esittää kannanotossaan huolensa Itämerestä ja muun muassa “*vaatii, että Venäjä on pantava tiukoille kaasuputkihankkeille. Kannanottoa tarkennettiin sunnuntaina siten, että Venäjän täytyy pitää hankkeen ympäristövaikutukset kurissa, mikäli kaasuputkelle myönnetään rakennuslupa.*” (Mielonen, HS 16.6.2008) Medvedev varoittaa “*politisoimasta putkea, sillä se on hänen mukaansa taloudellinen hanke.*”(HS 28.6.2008)

Elokuussa Venäjä on otsikoissa Georgian sodan vuoksi, joka näyttää rasittavan Viron ja Venäjän välisiä suhteita. Puolan pääministeri Donald Tusk (Kamps, PM 8.9.2008) ehdottaa Saksalle Nord Stream-hankkeen hylkäämistä Georgian sodan vuoksi. Hänen mukaansa konflikti osoittaa, ettei riippuvuutta Venäjältä ole aiheellista kasvattaa. Otsikoissa on myös EU:n Itämeri-strategia ja sen tärkeys, etenkin Virossa.

Helsingin Sanomissa 15.8 eduskunnan puhemies Paavo Lipposen kerrotaan ryhtyneen Nord Streamin neuvonantajaksi. Tämä nähdään arveluttavana Suomenlahden molemmin puolin. Postimees tituleeraa Lipposta Lobbari-Lipposeksi. (PM 18.8., Asu, PM 19.8.2008 ja Kamps, PM 26.8.2008) 13.10.2008 Postimees pohtii, edustaako Lipponen suomettu-

41. «See on paljude tegurite, näiteks laevasõidu ohutus ja ökoloogia, ettevaatliku hindamise tulemus.»

42. «Teadaolevate alade vältimine, kuhu on heidetud tavalisi ja keemiarelvi, oli marsruudi valikul suurim prioriteet.»

43. «Me ei suru seda otsust läbi. Meil ei ole seda rohkem vaja kui Euroopa tarbijatel. Kui toru pole vaja, hakkame gaasi veeldama ja müüma tankeritega maailmaturgudele, kaasa arvatud Euroopa turg. Ainult, et see on kallim. Ja seda on lihtne kokku arutada.»

mista. Lipponen puolustaa kaasuputkea. (Arola, HS 15.8.2008³) Helsingin Sanomien taloustoimituksen uutispäällikkö Marko Junkkari julkaisee 15.8 kolumnin otsikolla ”Pohjoinen nolostuvuus”. Hän mainitsee Lipposen ”tehneen Schröderit”. ”*Lipponen menee ajamaan Gazpromin taloudellista etua samalla hetkellä, jolloin Venäjä on aloittanut voimapolitiikassaan uuden aikakauden Georgian sodassa.*” Postimeehen keskustelupalstalla Suomi kerrotaan nimetyn ”Putkistaniksi”, mutta Postimeehen toimituksen lempinimestä ”lobbari-Lipponen” ei kerrota. Kerrankin suomalainen ja virolainen keskustelu tuomitsevat yhtä suurin sanoin ja painokkaasti.

3.3 Uhkakuvien politiikka ja herkkä luonto – Itämeri vuonna 2009

Alkuvuonna 2009 Itämereen liitetyt merkitykset ja Itämeri-uutisoinnin pääpiirteet eroavat huomattavasti toisistaan Suomessa ja Virossa. Suomessa kirjoitetaan enemmän ympäristöselvityksistä kun taas Virossa Venäjän energiapoliittisesta roolista. Virossa puhuttaa myös suomalainen Itämeri-keskustelu. Loppuvuonna 2009 Suomessa ja Virossa analysoidaan suomen suhtautumista Venäjään, Itämeren ympäristönsuojelua ja Itämeren turvallisuuspoliittista roolia. Virolaiseen ympäristödiskurssiin liitetään pelottavia tulevaisuuskuvia, suomalaiseen huolta ja luontokuvastoa. Suomalainen teoreettinen ympäristöhuoli rakentuu pohjan sedimenteille ja rehevöitymiselle (Saavalainen, HS 10.3.2009¹), virolainen kuolemalle, tuholle ja myrkkytynnyreille. Erityisesti virolaisessa keskustelussa on lisäksi läsnä EU.

Uhkakuvat

Alkuvuodesta 2009 Suomenlahden molemmin puolin puhuttaa Ukrainan ja Venäjän välinen kaasukiista. Se kytketään Itämeren kaasuputkeen molemmissa maissa, joskin hyvin erilaisin sävyin. Venäjä aktiivisena osapuolena on toki tiedossa molemmin puolin merta. Suomessa tapahtumien arvioidaan kritiikin ja Venäjän pelon sijasta synnyttävän mahdollisesti uutta kannatusta Itämeren kaasuputkelle. ”*Ukrainan kautta kulkevan kaasun tyrehtyminen herättää Euroopassa keskustelua maanosan energia- ja huoltoturvallisuudesta. Tätä kautta kriisi saattaa lisätä uusien hankkeiden kannatusta. Näin Nord Streamin rakentamista ajavat Gazprom ja Venäjä ainakin toivovat.*”

(Niskakangas, HS 7.1.2009) Venäjä on avainasemassa EU:n energiaturvallisuudesta puhuttaessa joka tapauksessa.

Postimees uutisoi tapauksen painokkaammin, käyttäen herkullista metaforaa. Vaikka uutisointi myöhemmin laantuukin ”kriisiin” tasolle, kyseessä on alkuun ”kaasusota”⁴⁴ (PM 4.1.2009, Kamps, PM 7.1.2009), jota Venäjän spekuloidaan käyttävän näyttääkseen, ettei lama tule laskemaan kaasun hintoja. Artikkelissa (PM 4.1.2009) haastatellaan venäläistä asiantuntijaa. EU:n energiariippuvuus Venäjästä on jälleen kiivaan keskustelun aiheena. (Kamps, PM 7.1.2009, PM 11.1.2009, Lampi, PM 14.1.2009 ja Suli, PM 19.1.2009) Saksalaisen Die Welt-lehden kerrotaan myös huomioineen, että Itämeren kaasuputken rakentamisen tarkoitus voi olla jakaa Eurooppa hyviin ja huonoihin asiakkaisiin.

Suomessa kaasukriisikeskustelu on melko nopeasti ohi, mutta Virossa se liitetään kaasuputken turvallisuuspoliittiseen puintiin pitkin kevättä. Alkuvuoden artikkeleissa Ukrainan kriisi (ohimentyään muuttunut sodasta kriisiksi tai ongelmaksi) muistetaan mainita asiana josta huolimatta Saksa ja Venäjä painottavat Nord Streamin tarpeellisuutta. (esim. Kamps, PM 4.2.2009)

Lakoffin ja Johnsonin mukaan metaforat voivat toimia eräänlaisina poliittisina ohjeina, sillä niiden avulla rakennetaan todellisuutta, erityisesti sosiaalista todellisuutta. (Lakoff ja Johnson 2003, 156) Metaforat voivat näin ollen toimia itsensä toteuttavina ennustuksina sikäli, että ne voivat ohjata käsittämisen lisäksi käyttäytymistä. (Lakoff ja Johnson 2003, 156–157) Tietynlaisen metaforan valinta poliittisessa puheessa on tietynlaisen diskurssin rakentamista, sen määrittelyä, miten ja millä termein tietystä asiasta on mahdollista puhua ja mitä toimia se edellyttää.

Kutsumalla tiettyä asiaa sodaksi siihen liitetään sotaan liittyvää termistöä. Sodassa hyökätään, sodat hävitään ja voitetaan (nehän puolestaan ovat metaforisesti pelejä), niiden takana on aie ja niistä ollaan vastuussa. Kriisi sen sijaan on neutraalimpi metafora. Kriisit tapahtuvat, niiden takana ei välttämättä ole aietta. Kriisien uhreja autetaan, kriisejä lievitetään eikä voiteta tai hävitä. Vaikka sotametaforan käyttö ei poliittisessa viestinässä välttämättä olisikaan kutsu aseisiin, se tuo tapahtumien kuvailuun väkivaltaisempaa

44. ekspert: gaasisõda on vaja hinna hoidmiseks, otsikko

uhkakuvastoa kuin kriisi. Metaforan käyttö sisältää tietoisien valinnan (Lakoff ja Johnson 2003, 156–157, Lakoff 1991, 1–4), sillä metaforia on aina tarjolla useita.

Uhkakuvaston liittäminen osaksi energiapolitiikka- ja Itämeri-diskursseja muodostaa Itämeren sosiaalista todellisuutta, jossa meri on uhattuna tai/ja uhkaava tila. Itämereen liitettävät myrkkytynnyrit, myrkkylaineet, vakoojat, pommit ja sukellusveneet ja uhkaavaa kuvastoa sisältävä yhteinen historia Venäjän kanssa luovat Itämerestä tietynlaista poliittista tilaa puhunnan avulla. Kriittisen geopolitiikan näkökulmasta alueet, kuten muutkin geopolitiittiset ilmiöt ovat sosiaalisesti tuotettuja. (Turunen 2001, 8–9, Harle ja Moisio 2003, 27) Puhumalla Itämerestä tietynlaisena alueena tuotetaan samalla aluetta ja määritellään, miten Itämeren alue näyttäytyy suomalaisissa tai virolaisissa diskursiivisissa rakenteissa.

Valikoitujen metaforien kautta on mahdollista tuottaa tietynlaista diskursiivista totuutta alueesta, tietynlaista sosiaalista totuutta poliittisesta tilanteesta ja tietynlaista tarinaa Itämerestä. Sotametafora, samoin kuin muu uhkaava kuvasto näyttäytyy Whiten argumentatiivisen, diskurssin ohjailun perustuvan tarinanmuodostuksen läpi analysoituna tragedian luonnonvoimana jonka mukaisesti ihmisten on toimittava. (White 1973, 9)

Kuoleva luonto

Toukokuussa Matti Vanhasen kerrotaan ilmoittaneen Suomen seuraavana vuonna järjestämästä kokouksesta Itämeren hyväksi, sillä meri on hänen mukaansa hitaasti kuolemassa ilman nopeaa toimintaa. Itämeren turvallisuuskysymykset ovat usein otsikoissa myös kesän mittaan. Itämereen liitetään molemmissa sanomalehdissä haurauden, haavoittuvuuden ja elämän ja kuoleman metaforia. Itämeren kuolemasta puhuminen vetoaa ympäristödiskursseihin ja kutsuu toimintaan. Kuolema vetoaa uhkaan ja pelkoon. Merestä puhuminen metaforisesti yksittäisenä elävänä objektina, jota uhkaa kuolema, on mielenkiintoinen metafora muun muassa orgaanisen geopolitiikan näkökulmasta. Poliittisen kehon metafora mahdollistaa yhteiskunnallisten uhkien esittämisen terveydellisinä uhkina. (Luoma-Aho [Harle ja Moisio 2003, 71])

Itämeren tarinassa meri on tästä näkökulmasta tarkasteltuna se avuton uhri joka kaipaa suojelua. Tällä kertaa tämä poliittinen tila odottaa auttajaa, pelastajaa ja lääkäriä. (PM 19.5.2009) Merialue on toki kirjaimellisestikin heikossa hapessa (HS 23.4.2008⁴, www.wwf.fi). Merestä puhuminen yksittäisenä objektina, josta elämä on pikku hiljaa karkaamassa hengenvaarallisten myrkkujen vuoksi, sopii poliittiseen tarinaan paremmin kuin kemiallisia faktoja luetteleva luonnonsuojelukampanja. Samanlaista poliittisen kehon metaforaa käytetään esimerkiksi suomalaisessa luonnonsuojelukampanjassa, joka viittaa Itämereen hätää kärsivänä merenneitona. (www.wwf.fi)

Luontokuvasto on nähdäkseni sen verran olennainen osa kansallisidentiteettiä, että siihen vetoamalla voidaan yrittää häivyttää toisia kansallisidentiteetin osia, esimerkiksi idän uhkaa. Erityisesti virolaisessa uutisoinnissa Itämeren auttajaksi kaavailtiin Euroopan Unionia, viro mukaan lukien. Suomalaisessa uutisoinnissa ympäristönsuojeluun liittyvillä uhkakuvilla politisointi on etelänaapuria laimeampaa. Useimmiten Itämeri ei ole kuolemassa, vaikka sen herkkään luontoon kohdituukin haittoja ja vaikutuksia. Luontokuvastoa esitellään artikkeleissa silti runsaasti ja tunteita herättävästi. Toisaalta, Postimeehen tarinassa Viro näyttäisi olevan traaginen tai satiirinen uhriksi päätyvä sankari, kun taas suomalaisessa tarinassa Suomi on pikemminkin järkevä mutta hitusen arka sivustakatsoja.

Itsemääräämisoikeus ja pelon politiikka

Tärkein esimerkki siitä, miten ympäristöön liittyvä kaasuputki- ja Itämerikeskustelu on Virossa liitetty Viron itsemääräämisoikeuden loukkaamiseen löytyy maaliskuussa 2009 julkaistusta Tarmo Soomerin haastatteluartikkeleista. Postimees julkaisee 11.3.2009 pitkän artikkelin, jossa asiantuntijat Tallinna Tehnikaülikoolin (Tallinnan Teknillisen yliopiston) professorin Tarmo Soomerin johdolla käsittelevät kaasuputken uhkia. Itämeren kätkeisiin tynnyreihin liitetään voimakkaita uhkakuvia. Kaasuputki saattaa välillisesti johtaa jopa tsunamiin Itämerellä, jos tarpeeksi lähellä putkea sattuisi tarpeeksi voimakas räjähdys.

Saman päivän pääkirjoitus on otsikoitu: ”300 vuotta tuhoa.” (300 aastat hävingut.) Tarmo Soomerin mukaan pahin kaasuputkesta johtuva kauhuskenaario johtaisi Itämeren

kuolemiseen kolmeksisadaksi vuodeksi. Saasteallot kokoontuisivat etenkin Viron rannoille. Pääkirjoitukseen on liitetty pilakuva Nord Stream-hirviöstä jolla on viinilasissa myrkkytynnyreitä. Itämeren luonto huolettaa uudelleen (Lampi, PM 19.4.2009) kun pitkässä artikkelissa kerrotaan saasteista ja puhki ruostuvista myrkkytynnyreistä.

Suomalaisessa keskustelussa vuodelta 2010 vastaava uhkakuva on huomattavasti miedompi, jopa koominen. Vertailemiani esimerkkejä ei ole julkaistu rinnakkain eikä edes lähemmäs toisiaan, mutta niiden kaltainen suhtautuminen Itämeren tulevaisuuteen on sen verran tyypillistä Suomelle ja Virolle että ne käyvät nähdäkseni hyvin vertailukohteista.

”Nord Streamin teettämässä ympäristövaikutusten arvioinnissa vakuutellaan, että kaasuvuoto on äärimmäisen epätodennäköinen - jollain kaavalla sellaisen on laskettu tapahtuvan kerran 28300 vuodessa. Hyvä on - mutta entä jos se yksi kerta onkin vaikka vuonna 2013? Yksikönpäällikkö Juha-Markku Leppänen Suomen ympäristökeskuksen merikeskuksesta kertoo, että kaasuvuoto olisi suhteellisen ongelmaton tapaus.” (Mäkinen, HS 6.6.2010) Tällainen spekulointi on ilmeisesti kuitenkin jännittävää. *”Yksi jännittävä uhkakuva liittyy kaasuvuodon mahdollisesti laivaliikenteelle aiheuttamaan vaaraan. Suuri kaasukupla voisi pahimmillaan upottaa kohdalle osuvan laivan, koska maakaasun alhaisen tiheyden vuoksi veden noste heikkenee paikalla, jossa kaasu nousee pintaan. Mutta tässäkin tapauksessa vaarallinen alue jää läpimitaltaan niin pieneksi että uhka on lähinnä teoreettinen. Öljyturmaan verrattuna kaasuvuoto taitaisi olla pelkkä pieru Itämeressä.”* (Mäkinen, HS 6.6.2010) Myrkkytynnyrit ovat tällä kertaa kadonneet pohjasta jonnekin.

Sekä tsunami että pieru itämeressä ovat asiantuntijalausuntoja, joita tuetaan biologisilla ja kemiallisilla faktoilla. *”Maakaasu on lähes puhdasta metaania. Metaani on ilmaa kevyempää, joten vuodon sattuessa kaasu kuplasi ensin meren pinnalle ja edelleen taivaan tuuliin. Paikallisesti kaasuvuoto tappaisi kaloja ja muita meren eläviä, mutta koska purkauksen suunta on suoraan ylöspäin, ei vaikutus ulottuisi laajalle.”* (Mäkinen, HS 6.6.2010) Tilastot ja kemialliset faktat ovat tietenkin samoja Suomenlahden molemmin puolin sijaitsevilla yliopistoissa ja ympäristökeskuksissa. Molemmin puolin lahtea esiintyy huolta itämerestä, Venäjältä ja luonnonsuojelusta. Näitä kaikkia voi käyttää poliittisina argumentteina, niihin voi tukea metaforia (satojen vuosien tuho, pieru itämeressä), niillä voi perustella omia poliittisia argumenttejaan ja niitä voi käyttää rakentamaan Itämeren tarinaa.

Väkivaltainen ympäristönsuojelukuvasto ja tuhon metaforat, hävitys ja kuolema kutsuvat tietynlaista Itämereen kohdistuvaa toimintaa ja rakentavat Itämerestä tietynlaista tilaa diskursiivisesti myös niin kutsutun pelon politiikan kautta. Vaikka Itämeri tai Itämeren alue onkin hyvin erilainen tila kuin Hille Koskelan analysoima kaupunkitila, Koskelan pelon politiikan käsitettä voidaan soveltaa myös Itämerikeskusteluun. Koskelan mukaan (Koskela, 2009) pelkoa tuotetaan sosiaalisesti, arkikielessä ja lainsäädännöissä. Uhasta puhumalla uhka tuodaan läsnä olevaksi ja konkreettiseksi. Tämänkaltainen toiminta ei liity pelkästään Itämeren politisointiin, se on nähdäkseni käytössä hyvin usein esimerkiksi energiapolitiikasta (Turunen 2001) ja luonnonsuojelusta keskusteltaessa. (PM 19.5.2009) Kun Itämerestä puhuttaessa vaihtoehtoisista tulevaisuudenkuvista ja metaforista valitaan pierun sijasta tsunami, merelle rakennetaan retorisesti uhkaa. Pelottava tila ja pelottava tulevaisuus rakentavat erilaista poliittista ilmapiiriä ja erilaista keskustelua kuin vaihtoehtoinen metafora, huonotapaisen nolostuttava mutta harmiton pieru Itämeressä.

Marraskuun alussa Helsingin Sanomat uutisoi Tarmo Soomerin johtaman tutkijaryhmän tuloksista ympäristövaikutusten suhteen. Tutkimusryhmän kerrotaan kiistelleen kaasuputken vaikutuksista Nord Streamin kanssa, joka vakuuttaa omien tutkimustulostensa paikkansapitävyyttä. (HS 2.11.2009¹) Saman päivän toisessa artikkelissa Viron kerrotaan vastustavan kaasuputkea viimeiseen asti. (HS 2.11.2009²) Vaikka Suomen ja Viron välisten suhteiden ei Virossa arvellakaan kärsivän kaasuputkesta, Suomen maine ympäristökysymysten edelläkävijänä saattaa Virossa vaarantua. *”Virossa luotetaan vahvasti suomalaisten ympäristötietouteen. Maiden välille on kuitenkin syntymässä jännitteitä, kun Suomen tiukka asenne ympäristöriskien suhteen ei näyttäisikään koskevan Venäjän ja Saksan välistä kaasuputkea.”*

Suomen kanta

Suomen ja Viron erilainen suhtautuminen puhuttaa Virossa. Tammikuussa 2009 putken turvallisuuspoliittisten aspektien kerrotaan nousseen puheenaiheeksi myös Suomessa, asiantuntijan kautta. Kyseessä on maanpuolustuskorkeakoulun dosentti Alpo Juntunen. (Kamps, PM 10.1.2009) Turvallisuuspoliittista keskustelua Suomessa ei kuitenkaan ole artikkelin mukaan edelleenkään syntynyt. Artikkeleissa tähdennetään jälleen että Suomessa

putkea on pidetty ainoastaan ympäristökysymyksenä, jolla ei ole pääministeri Vanhasen mukaan ”minkäänlaista poliittista eikä ainakaan turvallisuuspoliittista ongelmaa Suomelle”. Artikkeleissa kerrotaan, ettei yksikään suomalainen korkean tason poliitikko ole vielä kyseenalaistanut tätä näkemystä.⁴⁵ Artikkelissa tähdennetään että putken turvallisuuspoliittiset haasteet on huomioitu esimerkiksi Ruotsissa ja Venäjällä.

Putki puhuttaa lyhyesti Halosen ja Medvedevin tapaamisessa huhtikuussa. Halonen toistaa Suomen kannan. *"Jos se voidaan rakentaa ekologisesti turvallisesti, se on meistä hyvä projekti"*. (HS 21.4.2009) Keskustelu uutisoidaan samalla tavalla myös Postimeehessä. Useat Venäjän viestimet tulkitsevat Suomen kuuluvan putken tukijoukkoihin, kertoo Helsingin Sanomat 22.4.2009. Suomen suhtautumista putkeen kuvaillaan Venäjälle vaivattomimmaksi rannikkovaltioista. Suomen hallituksen kerrotaan päättävän putkesta syyskuussa. (Konttinen, HS 7.6.2009) Käytännössä asian kuitenkin ratkaisee kolmihenkinen kollegio Länsi-Suomen ympäristölupavirastossa. Heitä eivät Helsingin Sanomien mukaan ole yrittäneet painostaa Putin, eduskunta tai ”putkimies Paavo Lipponen”. (Konttinen, HS 7.6.2009) Matti Vanhaselle Putin on jo ehtinyt hanketta lobata. (Konttinen, HS 7.6.2009)

Huolimatta pitkin vuotta 2009 tapahtuvista turvallisuuspoliittisen keskustelun avauksista, pääministeri Vanhanen korostaa edelleen putken olevan Suomelle ympäristökysymys. *"Itämeren turvallisuusympäristö ei Vanhasen mukaan muutu merkittävästi, jos Venäjän ja Saksan välille suunniteltu kaasuputki rakennetaan. "Venäläisillä sotalaivoilla on Suomenlahden ja Itämeren kansainvälisellä merialueella täydet oikeudet olla nytkin."* (Vanhanen Helsingin Sanomissa 31.8.2009) Kokoomuksen varapuheenjohtaja, europarlamentaarikko Eija-Riitta Korhola ihmettelee samassa artikkelissa, miksi valtiovalta on hiljaa, kun hankkeen ulko- ja turvallisuuspoliittista vaikutuksista on esitetty julkisuudessa kysymyksiä. *"Hänen mukaansa vaitioloa on niin paljon, että "tavalliselle suomalaiselle syntyy mielikuva uudelleen viriävästä suometumisesta"*.

Syksyllä 2009 Postimeehessä analysoidaan jonkin verran Suomea. Suomessa asuva virolainen kirjailija Imbi Paju puhuu Postimeehessä (Tamm, PM 27.10.2009³) suomalai-

45. Peaminister Matti Vanhanen on väitnud, et toru pole Soome jaoks poliitiline ega mitte mingil juhul ka julgeolekupoliitiline probleem. Seda seisukohta pole küsitavaks kuulutanud ükski tipp-poliitik.

sesta kaasuputkikeskustelusta. Hänen mukaansa Suomessa putkesta puhuttaessa ollaan oltu hyvin varovaisia eikä turvallisuuspoliittisista näkökulmista ole haluttu puhua. Poikkeuksen ovat tehneet Suomen Vihreät. Hänen mukaansa suomalaisessa yhteiskunnassa on totuttu alistumaan poliittiselle johdolle ja uskomaan tarinoita siitä että kaasuputki on turvallinen ja hyödyllinen Suomelle.

Samana päivänä Viron parlamentti on todennut, ettei kaasuputken rakentamisen ympäristövaikutuksesta ole riittävästi tietoa eikä sitä tulisi näin ollen sallia. Yhtenä syynä tähän mainitaan se, ettei Venäjä ole kyllin luotettava kumppani sillä se ei ole ratifoinut Espoon sopimusta. (Seaver, PM 27.10.2009²) Seuraavana päivänä Alexander Stubb vakuuttaa Postimeehen mukaan Baltian maiden kannan olevan erittäin tärkeä, mikä se sitten onkin.

Turvallisuus ja suomen kanta puhututtavat myös 30.10, kun Postimees julkaisee jälleen europarlamentaarikko Andres Tarandin pitkän artikkelin. Tarand puhuu tällä kertaa kaasuputken turvallisuuspoliittisista vaikutuksista. Hänen mukaansa Viron suurin huoli on ollut poliittinen. *”Kuvainnollisesti sanottuna teräsputki kulkee enemmän tai vähemmän siellä missä rautaesirippu aikoinaan kulki. Ja Putinin selkeä kanta, että putkea tullaan tarvittaessa suojelemaan sotalaivaston voimin on meille uhka, sillä putki kulkee pisimmän matkan meidän vesiemme ohi.”*⁴⁶ Tarand arvostelee kirjoituksessaan Paavo Lipposen lobbausta ja kertoo että kaasuputki on maksanut Lipposelle mahdollisuuden pyrkiä EU:n presidentiksi. Tätä rajummaksi kritiikki suomalaisia tai suomettumista kohtaan ei käy. Suomi on edelleen yhteistyöhön kykenevä ystävä, toisin kuin Gazprom-tykkilaivasta Postimeehen pilapiirroksessa (27.10.2009) tähtäilevä Venäjän karhu.

Eija-Riitta Korholan vihjailema (HS 31.8.2009) suomettuminen esiintyy suomalaisissa Itämeri- ja Venäjä-diskursseista vuonna 2009. Sen läsnäoloa kielletään ja perustellaan. Pekka Vuoristo käsittelee artikkelissaan 9.10 eduskunnan keskustelua kaasuputkesta ja sen seurauksista Itämerelle. *”Itämeren kaasuputken tosi vastustajia ei eduskunnasta löytynyt, kun se torstaina omasta aloitteestaan kävi keskustelun putkihankkeesta.”* Artikkelista päätellen putkea on joko puolustettu tai puolustettu tietyin ehdoin. (Vuoristo, HS 9.10.2009¹) Kimmo Sasi on jopa ehdottanut putken hyväksymistä ja Suomen liittämistä

46. Piltlikult öeldes kulgeb terastoru enam-vähem sealt, kus omal ajal raudne eesriie. Ja Putini selgesõnaline seisukoht, et toru tuleb vajadusel sõjalaevastikuga kaitsta, on meile kui kõige pikema torust riivatava rannajoonega riigile ähvardus.

tästä johtuen Natoon. *“Itse putkesta puhuttaessa kutakuinkin kaikki korostivat, että hanke lähentää Venäjää Eurooppaan ja tuo kivihiilialueille ympäristöystävällisempää polttoainetta. Pohdinta keskittyi kahteen kysymykseen: voidaanko Venäjää tässä yhteydessä painostaa paremmin mukaan Itämeren suojeluun, ja lisääkö putki sotilaallista jännitystä Itämerellä.”* (Vuoristo, HS 9.10.2009¹) Tärkeimpänä seikkana näyttäytyy siis sittenkin Venäjän korostuva asema Itämerellä ja EU:ssa. Lokakuussa Tanska hyväksyy putken. Suomen hallitus antaa lupansa marraskuun viidentenä (HS 5.11.2009³), samoin kuin Ruotsi.

Virolainen kritiikki

Postimeehessä kerrotaan Wall Street Journalin (Kaldoja, PM 12.11.2009²) nimittävän kaasuputkea Molotov-Rippentrop – putkeksi. Siteeratun artikkelin mukaan olisi ollut huomattavasti halvempaa rakentaa putki maata myöten. *“Nord Streamin tavoitteena oli alusta alkaen kiertää maista jotka Moskova lukee vaikutuspiiriinsä. Venäjän geopoliittinen viesti on selvä. Kauttakulkumaihin ei luoteta. Toinen viestiin piilotettu vihje on, että Kremlille on nyt mahdollista keskeyttää kaasunjakelu Itä-Eurooppaan sen haittaamatta Saksan energiahuoltoa.”*⁴⁷ Matti Vanhasen pitkä haastattelu julkaistaan Postimeehessä 14.11.2009. Pääasiana on Viron liittyminen euroalueeseen, mutta otsikkona on *“Kaasuputki on Suomelle ympäristökysymys”*, jonka Vanhanen toistaa haastattelussa. Joulukuun lopussa saksan ja Venäjän kerrotaan odotetusti sallineen putken rakentamisen.

Virolaisessa uutisoinnissa kaasuputken vastustaminen on näyttäytynyt toivottomana taisteluna melko lailla alusta alkaen. Hayden Whiten termien Postimeehen kertoma tarina esittää tapahtumat tragedian muodossa. Tragedia on tyyllilaji, joka luo katseensa menneeseen. Siihen sisältyy pieni mahdollisuus vapautumisesta. (White 9, 1973) Tragedialle tyypilliset eri muotoja ottavat luonnonvoimat, kuten kohtalo, ovat vihamielisiä ihmiskuntaa kohtaan. Tässä tapauksessa luonnonvoiman roolissa voidaan ajatella olevan Venäjän. Sankari joutuu usein näiden luonnonvoimien kiroamaksi ja joutuu työskentelemään parempien aikojen toivossa ilman toivoa paremmasta. (White 9, 1973)

47. «Palju odavam oleks olnud ehitada mööda maad kulgev toru läbi Ida-Euroopa, kuid Nord Streami eesmärk oli kohe alguses minna mööda riikidest, mida Moskva loeb oma mõjusfääris olevaks,» kirjutas ajaleht. «Venemaa geopoliitiline sõnum on siin selge: ta ei usalda transiitmaadena või isegi energiatarbijatena ELi uusliikmeid ning on valmis katma tohutuid lisakulusid nendeks möödumiseks,» jätkas Wall Street Journal. «Teine sõnum või varjatud vihje on see, et Nord Stream võimaldab Kremlil peatada praegused gaasitarned Ida-Euroopale läbi praeguste torude, vähendamata Saksamaa energiaga varustamist.»

Putkiprojekti vuonna 2009

Kaasuputken rakennusta seurataan aktiivisesti molemmissa maissa. Viralliset valitukset, rakennusvaiheet ja (etenkin Suomessa) Nord Streamin toimet ja vakuuttelut ympäristön suojelemiseksi uutisoidaan nopeasti. Virolaisessa uutisoinnissa putken rakennus näyttäytyy rivien välistä tappiona etenkin luonnolle. Venäjän on onnistunut runnoa tahtonsa läpi. Putin muistuttaa Postimeehen mukaan jälleen 15.1, että ilman kaasuputkea Venäjä tulee myymään Eurooppaan vähemmän ja kalliimpaa kaasua. Näin tulee tapahtumaan pääministerin mukaan siksi että samat maat tuottavat jatkuvia ongelmia yrittäessään saada kaasun kauttakulkumaksuilla itselleen kannattavammaksi.⁴⁸ Ukrainan kaasukriisi ei kuitenkaan nopeuta Itämeren putken rakentamista. (Tamme, PM 13.1.2009) Tammikuun lopussa Angela Merkel etsii kaasuputkelle tukijoita EU:sta.⁴⁹ (Kamps, PM 29.1.2009 ja 30.1.2009¹) Turvallisuuspoliittinen painotus kaasuputkea epäilevässä uutisoinnissa vaihtuu kun Ruotsin hallituksen kerrotaan viivyttävän kaasuputken lupaa⁵⁰ vaatimalla ympäristövaikutusten tarkempaa selvittämistä. Postimeehen paperiversiossa 30.1.2009 julkaistu vieraskynä luonnehtii Venäjää epäluotettavaksi, valehtelevaksi kiristäjäksi josta EU:n ei todellakaan tule olla riippuvainen.⁵¹

Uhka ympäristölle esitetään uhkana myös Virolle. Helmikuun lopussa tutkimukset ovat valmistuneet ja putken kerrotaan olevan käytössä 2011. Maaliskuussa turvallisuuspoliittiset ja ympäristönsuojelua koskevat argumentit näkyvät usein Postimeehen artikkeleissa. Huolestuttavan saastuneen Itämeren (Kamps, PM 2.3.2009) pohjassa pyörivät jälleen räjähteet ja tuntemattomat kemikaalitynnyrit. (Tiks, PM 5.3.2009 ja PM 11.3.2009.) Mahdollisen kaasuputki-onnettomuuden seuraukset ovat huolestuttavat ja arvaamattomat (Linnamäe, PM 10.3.2009, useat artikkelit) vaikka Nord Streamin mukaan sen todennäköisyys olisikin vain noin 30 % ilman pohjakosketusta. Nord Stream on torjunut myös väitteet putken tuottamista ongelmista kalastajille. (Linnamäe, PM 10.3.2009¹, Linnamäe, PM 10.3.2009² ja Filippov, PM 29.4.2009) Virossa on uutisoitu vuosina 2008 ja

48. «needsamad riigid hakkavad tekitama pidevaid probleeme, et tõsta transiidimaksu ja saada seeläbi gaasi enda jaoks tulusamalt». «See aga tähendab, et ülejäänud tarbijad saavad seda kallimalt,» sõnas Putin.

49. Merkel otsib Nord Streamile EList toetajaid, otsikko

50. Rootsi ei kiirusta Läänemere gaasijuhtmele loa andmisega, otsikko

51. Ei, aitäh! "Ehk siis käitus täiesti ebausaldusväärse äripartnerina, segades ülejäänud Euroopa toore jõuga vaidluse, mis neid üldse ei puudutanud." "Venemaa valetab ja pressib välja. Viimane asi, mida EL vajab, on veelgi suurem sõltuvus nende energiast."

2009 kaasuputken aiheuttavan tulonmenetyksiä Itämerestä elantonsa saaville virolaisille.

Projektin kauttakulkuvesien rantavaltioissa järjestetään kyselytilaisuuksia. Helsingin uutisoidussa tilaisuudessa on paikalla enimmäkseen toimittajia. (HS 11.3.2009) Kuntatasolla kommentoidaan eduskuntaa negatiivisemmin. *”Kalastukselle koituvat haitat ja huoli merenkulun turvallisuudesta nousevat esiin Itämeren kaasuputkesta annetuissa lausunnoissa. Helsingin kaupunki suhtautuu hankkeeseen varauksella, ja ahvenanmaalaisen Lemlandin kunnan mielestä putkea ei pitäisi rakentaa lainkaan.”* (Saavalainen, HS 7.5.2009)

Kyselytilaisuudet uutisoidaan Postimeehessä varsin sarkastisesti 12.3.2009. Nord Streamin palkkaaman biologin Matias Järvisen kuvaillaan vastaavan yleisön luonnonystävien kysymyksiin ovelasti tai ei lainkaan. Julki tuotu raportti ympäristövaikutuksista herättää huolta vielä useassa artikkelissa (Mäekivi, PM 16.3.2009, PM 25.3.2009 ja PM 9.6.2009.) Lisäksi Nord Stream ilmoittaa pitävänsä löytämänsä Itämeren hylt ja muut merenalaiset löydöt omana tietonaan pitääkseen sukeltajat loitolla. (Jürgen, PM 18.3.2009)

Torstaina 2.7.2009 Uudenmaan ympäristökeskus julkistaa Helsingin Sanomien mukaan lausuntonsa kaasuputkihankkeesta. Ympäristökeskus ei vastusta venäläis-saksalaisen kaasuputken rakentamista Itämeren pohjaan. Ympäristökeskus pyytää yhtiötä kuitenkin vielä, luontokuvaston myötä, *”selvittämään muun muassa putken rakentamisvaiheen meriturvallisuutta, kalakantojen kohtaloa ja veden lämpötilan muutoksia.”* (HS 2.7.2009)

Naapurien toiminta on Suomessa jälleen hyvin raportoitua. Venäjän viipyvä ympäristöselvitys tosin aiheuttaa närkästystä lahdan molemmin puolin. *”Suomi on kritisoinut sitä, että Venäjä painostaa muita Itämeren rantavaltioita lupien antamiseen, mutta omat selvitykset ympäristövaikutuksista on tekemättä. Tietoja on kaivattu muun muassa sotatarvikkeiden sijainnista ja muista ympäristöongelmista.”* (Perttu, HS 3.7.2009²) Samana päivänä uutisoidaan naapurivaltioiden mielipiteitä. *”Viron mielestä kaasuputken rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista tehty arvio on hyvin pinnallinen ja riittämätön. (-) Venäjällä puolestaan ei ollut mitään huomautettavaa.”* (HS 3.7.2009³) Venäjän presidentti Medvedev patistaa Ruotsia hyväksymään kaasuputken ja kiittelee Suomea. (HS 17.7.2009) Suomessa toteutetun kyselyn mukaan 40 % epäisi rakennusluvan putkelta ja 40 % sallisi sen, kertoo Helsingin Sanomat 21.7.2009.

Elokuun lopussa Suomessa puhuttaa periaatelupa kaasuputkelle. Ympäristöministeri Paula Lehtomäen mukaan valtioneuvosto voi hyvin antaa periaateluvan Itämeren kaasuputkelle jo ennen kuin ympäristöviranomaiset ratkaisevat oman kantansa. *"Hänen mukaansa suunnitelmat ovat monelta osin menneet ympäristölle ystävällisempään suuntaan"*. (Mölsä ja Tulonen, HS 30.8.2009) Ympäristöviranomaisten luvan kerrotaan olevan hallituksen luvasta erillinen. Artikkelin mukaan lupa on herättänyt kohua Helsingin Sanomien keskustelupalstalla. Samaisella palstalla on tivattu, onko edustajille tarjottu vaalirahoitusta Nord Streamilta. Sebastian Sass kieltää tämän *"naurahtaan"*.

Vilkasta Itämeri-kesää seuraa vilkas ja merellinen syksy. Yksin syyskuussa kaasuputkesta julkaistaan 25 artikkelia. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 1.9.2009 Pääministeri Matti Vanhasen kerrotaan taas saaneen väistää kysymyksiä kaasuputken mahdollisista turvallisuusvaikutuksista pääministerin haastattelutunnilla. Pääministerin kerrotaan kiirehtineen Nord Streamin rakennuslupaa. *"Länsi-Suomen ympäristölupavirasto kokee Itämeren kaasuputken lupaprosessin aikataulut "haastaviksi"*. (Ympäristöneuvos Mika) *Seppälä ei myönnä, että putkiyhtiö Nord-Stream tai johtavat poliitikot olisivat painostaneet lupaviranomaisia asiassa mutta sanoo, että lupaprosessien "aikataulujen yhteensovittaminen" on vaatinut työtä. (--)* Pääministeri Matti Vanhanen on korostanut, *että luvilla alkaa olla jo kiire."* (HS 1.9.2009³)

Vladimir Putinin kerrotaan kiirehtineen putkea Matti Vanhaselle. Helsingin Sanomien mukaan Putin on luvannut Suomelle Venäjän vielä salaisia ympäristötutkimuksia putken kiirehtimiseksi. (Markkanen ja Pohjanpalo, HS 2.9.2009¹) Ulkoministeri Alexander Stubbin mukaan *"lupaprosessi etenee täsmälleen oikeassa järjestyksessä"*. *"Suomi on oikeusvaltio, jossa asiat käsitellään oikeassa järjestyksessä"*. (Markkanen ja Pohjanpalo, HS 2.9.2009¹) Samana päivänä kerrotaan Länsi-Suomen Ympäristölupaviraston työstä. Lobbausta virastossa ei kuulemma esiinny. (Raeste, HS 2.9.2009³) Maltillinen ja lainkuuliainen linja näyttää siis toimivan, eikä uhittelua tai painostusta esiinny, vaikka muutakin voisi epäillä.

Lokakuun alussa Nord Streamille myönnetään lupa poistaa sotatarvikkeita kaasuputken tieltä ja aloittaa heti eikä vasta valitusajan loputtua. Sebastian Sass lupaa, että mukana prosessissa on nisäkäsasiantuntija, ja hylkeet ja kalaparvet hätyytetään pois räjäyttelyn

tieltä. Nord Stream ei vaadi pysyviä kalastuskieltoalueita, ja rakentamisen aikaiset tulonmenetykset korvataan kalastajille. Nord Stream aikoo aloittaa räjäyttelyn jo ennen rakennuslupaa. *“Putkiyhtiö ilmoittaa, että se haluaa raivata sotatarvikkeet yleisen edun nimissä. Se ei kerro, onko kyseessä Suomen vai Nord Streamin yleinen etu.”* (Ahtiainen, HS 4.10.2009)

EU ja yhteisödiskurssi

Itämeri EU:n yhteisenä merenä on paljon käytetty argumentti erityisesti Virossa. Ruotsin puheenjohtajakausi loppuvuonna 2009 tuo itämeri-strategian entistä ajankohtaisemmaksi. Etenkin Virossa Itämeren hyvinvointi liitetään sekä venäjän aikeisiin kaasuputken suhteen että EU:n toiveita herättävään Itämeri-strategiaan, usein samoissa artikkeleissa. Suomessa uutisointi Itämeri-strategiasta on vähäisempää. Venäjä on kuitenkin EU:n näkökulmasta osa Itämeri-diskurssia myös Suomessa. Esimerkkinä suomalaisesta EU ja Itämeri-diskurssista mainittakoon Eurooppatiedotuksen Itämeri-strategiasta ja Itämeren yhteisestä suojelusta kertova Kansalaisen Itämeri-kirja, joka painottaa monessa artikkelissa Venäjän läsnäoloa. (Eurooppatiedotus, 2010) Suomalaisessa EU-diskurssissa Itämerta alueellistetaan Euroopan Unionin mereksi enemmän vasta vuonna 2010, Itämeri-kokouksen yhteydessä. Tällainen alueellistamiselementti on kuitenkin ollut läsnä Postimeehen Itämeri-uutisoinnissa alusta asti, vielä enemmän vuodesta 2008 lähtien. Viron rooli EU:ssa on nähty olennaisena Itämeren tarinalle.

Euroopan Unionissa huolehditaan edelleen (Rudi, PM 26.3.2009) kaasuputken vaikutuksesta Itämeren luontoon. Apuun tulee EU:n Itämeri-strategia. (Tiks, PM 5.3.2009, 10.6.2009) Maaliskuun lopussa Ruotsin ja Viron ”hyvät ja aktiiviset” suhteet (Sulbi, PM 30.3.2009) ovat pääosassa artikkelissa jossa ulkoministerit Urmas Paet ja Carl Bild keskustelevat Ruotsin alkavasta EU:n puheenjohtajakaudesta ja yhteisestä huolesta Itämeren vuoksi. Virolaista ja ruotsalaista lobbausta Itämeren hyväksi EU:ssa on käsitelty Postimeehessä usein esimerkkinä Viron hyvistä aikeista. Kaasuputken ympäristövaikutusten epäselvyys herättää edelleen huolenaiheita erityisesti ulkoministeri Paetin mukaan. *”Nord Stream-hanke tuottaa Virolle edelleen huolta, sillä sen vaikutus erittäin herkkään Itämereen on edelleen epäselvä.”*⁵²

52. ”Paet tõdes kohtumisel ka, et Nord Streami projekt valmistab Eestile jätkuvalt muret, kuna selle mõju Läänemerele kui eriti tundliku merekeskkonnana seisundile on jätkuvalt ebaselge.”

Itämeri-strategia näyttäytyy Virolaisessa uutisoinnissa tärkeänä ja merkityksellisenä. Se nähdään mielestäni EU:n konkreettisenä sitoumuksena Itämeren suojeluun, jonka puolesta Viro on osoittanut aktiivisuutta EU:ssa. Toisaalta Itämeri-strategia tekee merestä yhteisen nimittäjän tiviimpää alueellista yhteistyötä tavoittelevalle alueelle. Itämeren aluetta rakennetaan virolaisessa uutisoinnissa ympäristönsuojelun ja meren hyvinvointiin liittyvän yhteistyön varaan.

Itämeren alue on ensimmäinen EU:n tunnustama makroalue (Antola 2009, 9). Vastaavanlaista tarinankerrontaan perustuvaa alueellistamista voidaan nähdä myös vuosituhannen vaihteen pohjoisessa ulottuvuudessa (Turunen 2001). Itämeren rantavaltioiden yhteistyötä kyseinen alue ei ole helpottanut tai edistänyt, joskaan ei myöskään jarruttanut. Itämeren alue on sateenvarjokäsite jo olemassa olleille projekteille. (Poutanen, Eurooppatiedotus 2010, 5) Itämeren alue on rakennettu ympäristön lisäksi vanhan yhteistyön varaan, Euroopan Unionia vanhemmalle pohjalle.

Itämeren aluetta voidaan pitää diskursiivisena keksintönä joka on kylmän sodan lopussa tähdännyt Euroopan tietyn alueen yhdentymiseen. (Lehti ja Smith, 2003) Kun suurin osa Pohjoismaista liittyi Euroopan Unioniin, Itämeren alueen korvasi nähdäkseni viiteryhmänä Pohjoinen ulottuvuus. Baltian maiden liittyttyä Unioniin makroalueellistamisen keskuksiksi, houkuttelevan menestyneen eurooppalaisvaltioryhmän yhteiseksi nimittäjäksi, tuli jälleen Itämeri Itämeren alueena. Meren itsensä roolia yhteisöä rakentavana tai tiivistävänä tekijänä pyritään nähdäkseni korostamaan Itämeri-strategialla, joka käyttää motiiveinaan kansainvälistä yhteistyötä jossa Venäjäkin saa olla mukana, luonnonsuojelua ja kaupallista yhteistyötä. Itämeri-strategia on esitelty koko Unionin intressinä, vaikka Itämereen rajautuu EU-maista vain vajaa kolmannes. Pohjoisen ulottuvuuden Baltian maissa aiheuttaman harmistuksen vuoksi Itämeren alueen voidaan ajatella olevan nimenomaan Baltian maille mieluinen viiteryhmä.

Itämeri herättää suomalaisestakin näkökulmasta huolta Brysselissä, kun esiteltyä Itämeri-strategiaa moititaan liian lepsuksi. (Sipilä, HS 11.6.2009²) Itämeri kansainvälisenä kysymyksenä on pinnalla keskustelussa. Helsingin Sanomien vieraskynässä 12.6.2009 Timo Koivurova, tutkimusprofessori Lapin yliopiston Arktisessa keskuksessa, ja Joensuun yliopiston ympäristöoikeuden erikoistutkija Ismo Pölönen kiittelevät tapaa jolla

ympäristöselvitykset on toteutettu. Jopa Venäjä, joka ei ole ratifioinut Espoon sopimusta on joutunut toimimaan sen mukaisesti. *"Kansainvälinen ympäristövaikutusten arviointi järjestettiin innovatiivisella ja toimivalla tavalla. Vaihtoehtona olisivat olleet maakohtaiset arvioinnit, joista olisi ollut selvästi vaikeampi saada kokonaiskuvaa hankkeesta ja sen vaikutuksista."* Itämeri on tuonut politisoitumalla rantavaltiot yhteen.

Kaasuputken käsittely EU:ssa aiheuttaa arvostelua. Alexander Stubbin mukaan myös muita EU-maita olisi pitänyt konsultoida, vaikka kyseessä onkin pitkälti Venäjän ja Saksan kahdenvälinen hanke. *"Hankkeessa ei sinänsä ole mitään vikaa, mutta tapa, jolla se lanseerattiin, herätti pahaa verta. Olisimme voineet vältyä paljolta, jos tästä hankkeesta olisi konsultoitu laajemmin kaikkien - varsinkin Itämeren ympärillä olevien - EU-maiden kanssa."* Stubb pitää jupakkaa osoituksena siitä, että Euroopan unioni tarvitsee yhtenäistä energiapolitiikkaa." (HS 3.9.2009) Stubbin puheet uutisoidaan kattavasti myös Virossa. Stubbin mukaan Saksa ja Venäjä eivät ole huomioineet tarpeeksi EU:n jäsenmaiden vaatimuksia ja kaasuputken kömpelö valmistelu on heikentänyt EU:n sisäistä luottamusta. (Kamps, PM 2.9.2009¹)

Itämeren poliittinen merkitys EU:n kannalta nähdään keskustelussa monella tavalla. Putkea vastustetaan koska se ei turvaisi EU:n energiapolitiikkaa ja (muualla kuin Virossa) puolustetaan koska se olisi hyväksi EU:n energiapolitiikalle. (Pääministeri Vanhanen artikkelissa HS 12.9.2009².) Itämeri on tarvittaessa EU:n sisämeri, jonka hyvinvoinnilla valtioiden luonnonsuojeluhuolet voidaan kääntää EU:n asiaksi. Meren kyseessä olo edellyttää suojeleasioissa tietenkin kansainvälistä yhteistyötä, johon EU tarjoaa hyvän areenan. Itämeri-strategiaa on mahdollista kannattaa Venäjältä huolimatta tai siitä johtuen.

Yli puolitoista vuotta vähän väliä lomaillut Itämeren puolustus- ja turvallisuuspoliittinen rooli suomalaisittain palaa uutisointiin vuonna 2009. Europarlamentaarikko Liisa Jaakonsaari kritisoi, että Suomen hallituksen olisi pitänyt toteuttaa putkesta myös turvallisuuspoliittinen selvitys. Hänen mukaansa EU:n pitäisi kiireesti löytää yhteinen ääni Venäjä-suhteissaan. (HS 12.9.2009¹) Pääministerin sijaisena kyselytunnilla toimiva valtiovarainministeri Jyrki Katainen ilmoittaa, että hallitus on katsonut läpi Venäjän ja Saksan välisen kaasuputkihankkeen ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset. (Vuoristo, HS 18.9.2009) *"Ei kannata sitä epäillä, etteikö Suomen hallitus olisi katsonut kaasuputken vaikutukset myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta. Ei se ole ollut kielletty*

keskustelunaihe, mutta siitä ei ole keskusteltu kansalaistasolla tai eduskunnassa riittävästi" (Katainen Vuoriston mukaan) Yksi vuoden 2009 keskustelua ohjaavista diskursseista näyttäisi olevan suomalaisen keskustelun diskurssi, siitä näkökulmasta mitä implisiittii ja ekplisiittisiä merkityksiä se sisältää.

Venäjä ja puolustuspoliittiset diskurssit

Dosentti Alpo Juntunen puhuu Venäjän suhteesta Itämereen Helsingin Sanomien haastattelussa (HS 6.3.2009). Hän mainitsee Itämeren kaasuputken yhtenä suomalaisia Venäjässä huolestuttavana asiana. *"Itämeri on ollut ja on edelleen Venäjän ikiaikaisen kiinnostuksen kohde, ja se pitää ottaa huomioon. "Venäjän kannalta Itämeri on elintärkeä. Venäjä haluaa, että se pysyy väylänä Venäjän ja lännen välillä."* Juntunen muistuttaa, että kaasuputki on saksalais-venäläinen hanke, mutta Venäjä käyttää energiaa valtansa välikappaleena." (Alpo Juntunen Riitta Vainion mukaan, HS 6.3.2009) Hänen mukaansa Suomen ei kannata kuitenkaan olla Venäjästä huolissaan.

Vaikka Venäjä näyttäytyy sekä suomalaisessa että virolaisessa uutisoinnissa päätekijänä Itämeren politisoinnissa alueena ja resurssina, Itämeren turvallisuuspoliittiset ja geopoliittiset merkitykset ovat ymmärrettävästi otsikoissa myös muista syistä kesällä ja syksyllä 2009. Arctic Sea-aluksen kaappaus puhuttaa lahden molemmin puolin. Suomessa ja Virossa on vähän väliä syytä olla varuillaan Venäjän vuoksi, jos ei voimapolitiittisten seikkojen niin sitten päästöjen vuoksi. (Poutanen, Eurooppatiedotus, 34–49) Nyt Itämeren aavalle ulapalle on hiipinyt myös toisenlaista turvattomuutta. Sopivaan Ultima Thule-tyyliin nimettykin Arctic Sea on tuonut valtioiden väliselle, kaikille ja ei kenellekään kuuluvalla alueella kansainvälisen terrorismin ja merirosvouksen uhan.

Itämeren strateginen rooli tulee puheeksi kesällä ja syksyllä myös perinteisessä mielessä, Venäjän pullistellessa metaforisia lihaksiaan alueella. Itämeren poliittinen merkitys julkistetaan Jarmo Virmavirran pitkässä kolumnissa Postimeehessä 14.8.2009, jossa hän pohtii Itämerellä olevan *"myös poliittista ja puolustuspoliittista merkitystä"*. Ajankohtainen sotaharjoitus Itämerellä sekä Arctic Sean kaappaus pitävät ymmärrettävästi puolustuspoliittisen roolin pinnalla keskustelussa. *"Historia opettaa, että Itämeren alueen tasapaino ja turvallisuus lisääntyvät, kun Venäjä saa käyttää Itämerta."*

*Ja päinvastoin: jos Venäjä työnnetään pois Itämereltä, niin jännitteet alueella kasvavat.*⁵³ (Virmavirta, PM 14.8.2009) Venäjän sotilasharjoitukset palauttavat 20.8.2009 kaasuputken jälleen otsikoihin Postimeehessä, vaikka harjoitukset eivät artikkelin mukaan todennäköisesti johdukaan kaasuputkesta. Lagoda 2009-sotaharjoitus uutisoidaan laajasti sekä Suomessa että Virossa. Molemmissa maissa harjoitus liitetään kuitenkin jollakin tapaa kaasuputkeen. Helsingin Sanomissa tämä liittäminen on melkoisen selkeää. Venäjän strategiset aiheet itämerellä ovat sen verran selvillä että on tarpeen selittää, miksi tämä on luonnollista eikä uhka.

“Venäjä pullistelee sotilaallisia lihaksiaan poikkeuksellisen näyttävästi Itämerellä ja sen lähialueilla elo-syyskuun aikana.” (Pugin, HS 20.8.2009) Artikkelissa haastatellaan Maanpuolustuskorkeakoulun tutkijaa Alpo Juntusta ja lisäksi nimettömäksi jäävää asiantuntijaa. *“Erään suomalaisen sotilasasiantuntijan mukaan Nord Stream on toteutuessaan Venäjälle niin merkittävä asia, että se valmistautuu putken suojaamiseen harjoittelemalla sitä hyvissä ajoin.”* (Pugin, HS 20.8.2009) *“Monet sotilasasiantuntijat niin Venäjällä, Ruotsissa kuin Suomessa pitävät etenkin Ladoga-2009:n yhtenä tavoitteena Venäjältä Saksaan kaavaillun Nord Stream - kaasuputken suojaamisen harjoittelua.”* (Pugin, HS 20.8.2009)

Alpo Juntusen mukaan Itämeren *“kansainvälispoliittinen, geopoliittinen ja strateginen asema on kasvamassa Nord Stream -hankkeen myötä. Luonnollisesti Venäjänkin kiinnostus Itämerta kohtaa lisääntyy entisestään.”* (Pugin, HS 20.8.2009) Näkemyksistään kertoo myös Suomen ulkoministeriön suunnittelu- ja tutkimusyksikön erikoistutkija Hiski Haukkala: *“Mikäli tällainen kriittinen infrastruktuuri lasketaan merenpohjaan, niin kyllä sitä tarvittaessa tietysti puolustetaan. Ei siinä ole sen kummallisempaa.”* Vaikka Itämeren merkitys kasvaakin, Haukkalan mukaan Venäjällä ei ole alueella ensisijaisesti sotilaspoliittisia intressejä. Venäjän intressit Itämeren suhteen ovat pikemminkin kaupallisia ja logistisia. *“Venäjän sotilaspoliittiset intressit löytyvät muualta kuin pohjoisesta ja lännestä.”* (Haukkala Puginin mukaan, HS 20.8.2009)

53. ”Läänemerel on ka poliitiline ja kaitsepoliitiline pool. Siin on võtmetegijaks Venemaa vajadus kasutada Läänemerd oma majanduse väinana. Ajalugu õpetab, et Läänemere piirkonna tasakaal ja turvalisus kasvavad, kui Venemaa saab Läänemerd kasutada. Ja vastupidi: kui Venemaa surutakse Läänemerelt eemale, siis pinged piirkonnas kasvavad.”

Postimeehessä julkaistaan 17.9 Helsingin Sanomissa julkaistu Arto Luukkasen kirjoitus, jonka mukaan kaasuputki on Suomelle sotilaallinen uhka. Suomelle putki on edelleen ympäristökysymys (Kamps, PM 6.10.2009), vaikka Alexander Stubb omien sanojensa mukaan ymmärtää myös niitä jotka näkevät projektissa talouspoliittisia ja turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia.

Itämeren puolustuspoliittinen rooli on palannut suomalaiseen keskusteluun loppuvuonna 2009, vaikka valtion virallinen kanta on edelleen ympäristöpainotteinen. Viroon verrattuna Itämeren luonto on ollut Helsingin Sanomissa hyvin epäpoliittista. Luonnonsuojelu liittyy luonnon hyvinvointiin, ei Suomen hyvinvointiin eikä itsemääräämisoikeuteen. Itämeri geostrategisena alueena on aivan erillinen diskurssi. Tässä diskurssissa Venäjä on sen verran varteenotettava uhka että ajatus sen uhkana olemisesta on ainakin torjuttava. Venäjä on voimakkaasti läsnä, vaikkei aina asiaan liittyisikään, kuten Naton sotaharjoitusten tapauksessa. Loppuvuonna 2009 Suomalaiseen keskusteluun nousee kotimaista kritiikkiä siitä, miten Itämeren geostrateginen merkitys on unohdettu.

Helsingin Sanomien Pääkirjoituksessa 25.8.2009 kolumnisti Olli Kivinen puhuu Itämeren strategisesta merkityksestä melko kovin sanoin.

”Suomen ulkopoliittisen keskustelun musta aukko on Nord Stream - kaasuputki. Maamme johtajat toistavat toistamistaan mantraa, että Kannakselta Saksaan vedettävän putken ainoa ongelma Suomelle on huoli rakentamisen aiheuttamista ympäristöongelmista. Väitteellä torjutaan kaikki muut arviot niin tarmokkaasti, että ulkopuolinen alkaa pelätä päättäjien uskovan omia sanojaan. (--) Pientä ja osin kapeaa Itämerta voi hyvin verrata Punaisenmeren suulla sijaitsevaan Hormuzin salmeen, jonka kautta Persianlahden öljy virtaa maailmalle ja jonka merkityksestä on saatu vuosikymmenten ajan mitä surullisimpia muistutuksia”. (HS 25.8.2009)

Kivinen luonnehtii kaasuputkea “läpeensä poliittiseksi hankkeeksi jossa ei ole mitään taloudellista järkeä”. *“Energian kuljetukseen tarvittavat putket eivät ole Venäjälle mitä tahansa yhteyksiä. Energia ja muut raaka-aineet ovat maalle ainoa keino korvata sotilaallinen ja taloudellinen heikkous kilvoittelussa supervalta-aseman rippeiden säilyttämiseksi.”* (Jokinen, HS 25.8.2009) Venäjän energiapolitiikkaa kuvaillaan “ajoittain

häikäilemättömäksi”.

Myös mysteerilaiva Arctic Sean kaappaus nousee esiin. Salaliittoteorioihin uskova voisi pitää sitä Venäjän juonena tehostaa valvontaa ja “ennalta ehkäiseviä toimia Itämerellä”. (HS 25.8.2009) *“Venäjän energiapolitiikka on onnistunut varsin hyvin, ja maa on osoittautunut liian taitavaksi pelaajaksi esimerkiksi Euroopan unionille. Venäjä murentaa pahasti EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se on toteuttanut klassisen hajota ja hallitse - operaation jakamalla EU-maat hyviin, joiden kanssa ollaan läheisissä suhteissa, ja energia-asioissa mariseviin pahoihin, joita syrjitään erilaisin keinoin.”*

Suomalaisessa uutisoinnissa on nähdäkseni läsnä kaksi hallitsevaa diskurssia jopa kaksi erilaista Itämerta. Itämeri on herkkää luontoa, jonka suojelusta ollaan virallisesti ja lainkuuliaisesti huolestuneita. Tämä Itämeri on epäpoliittinen entiteetti, jonka suojeltavina objekteina ovat merenpohja, kirjohylkeet ja muut sympaattiset nisäkkäät sekä kalakannat. Vuoden 2009 syksyllä hylje-, lintu-, ja suojelualueet sekä kätkeyt kemialliset aseet ovat Helsingin Sanomien artikkeleissa suuressa roolissa, eivät tosin samoissa artikkeleissa kuin sotaisat asiat. Tällaista luontokuvastoa liitetään Nord Streamin raivauksista, ympäristöluvista ja tutkimuksista kertoviin artikkeleihin. (Mm. Saavalainen, HS 10.3.2009¹) Itämeri herttaisen hauraana luonnonpuistona ei ole poliittisessa mielessä alue, vaikka se rajaa ja yhdistää valtioita. Itämeri on objekti, johon kaadetaan valitettavasti saasteita mutta myös vilpítőntä huolenpitoa.

Sen sijaan Itämeren geopolitiittinen merkitys tekee suomalaisissa diskursseissa Itämerestä niin voimakkaasti alueen että sitä voisi jopa verrata Karjalaan. Tämä alue on venäjän vieressä, rajautuu Venäjään ja muuttaa merkitystään venäjän mukaan, sekä historiapolitiittisesti että sotilaallisesti. Tässä Itämeressä on valtioiden vesialueita, luonnonpuisto-Itämeressä aallot ovat yhteiset. Tämä merta voisi seilata Natoon, näillä vesistöillä voi jäädä venäläisen sotalaivan runnomaksi. Tämä Itämeri on osa suomalaista kansallisidentiteettiä eri tavalla kuin luontokuvasto sisältävä kaksosensa. Tämä meri on osa sitä suomalaista kansallisidentiteettiä, joka aikoinaan rakentui Venäjän negaatioksi. (Harle ja Moisio, 2000)

Se Itämeri, joka vuonna 2010 on osa Euroopan unionia Venäjän kanssa yhteinen sisämeri, on näiden kahden alueen sekoitus. Tämä oikeuttaa suomalaisissa diskursseissa Itämeren

alueellistamisen EU:ssa, tosin huomattavasti vähemmässä määrin kuin miten sitä alueellistetaan Virossa. Itämereen liitetään näiden kahden lisäksi muitakin merkityksiä suomalaisessa keskustelussa, mutta nämä ovat vallitsevia diskursseja.

Vaikka kansainvälinen poliittisten tahojen toimeksiannosta tapahtuva ekologisten vahinkojen arviointi, valtiopäämiesten välinen keskustelu Itämeren luonnosta ja EU:n sisäinen kädenvääntö Itämeren asemasta viimeistään tehnevät luonnosta poliittista, putki on vain ympäristökysymys. Tämän on suoraan sanonut muun muassa pääministeri. (Esim. HS 5.9.2009) (Pääministeri Matti) ”*Vanhanen kirjoittaa perjantain Turun Sanomissa, että kaasuputki ei ole Suomelle poliittinen asia vaan ympäristökysymys.*“ (HS 12.7.2008) Ei-poliittista ympäristökysymystä voi tietysti perustella sillä että lopullisen luvan antoivat sekä ympäristölupavirasto (joka on periaatteessa ainakin puoluepolitiikan ulkopuolinen toimija) että valtioneuvosto. Ympäristöviranomaisten voidaan katsoa puuttuvan muuten poliittiseen päätökseen täysin epäpoliittisesti. Itämeren kaasuputken tapauksessa ympäristövaikutuksista on kuitenkin keskusteltu valtioiden kesken sekä EU:n kautta että ilman. Ympäristönsuojelua voimakkaasti painottava kommentoija voinee tivata (esim. Moring, HS), Miten niin vain ympäristökysymys? Toisaalta kysymys voi myös kuulua: Miten niin ei-poliittinen ympäristökysymys?

Virolainen ympäristödiskurssi

Ympäristökeskustelu Itämerestä on otsikoissa useasti molemmissa lehdissä syksyn mittaan. Postimeehessä ympäristökeskustelu liittyy edelleen myös Viroon kohdistuviin uhkiin. Tarmo Soomerea ja eduskunnan ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa Mart Jussia haastatellaan ja siteerataan useaan otteeseen kaasuputken ympäristöhaitoista (Sulbi, PM 15.10.2009, Tamm, PM 21.10.2009, Henno, PM 26.10.2009¹, PM 27.10.2009¹, Soomere, PM 28.10.2009¹ ja Sulbi, 31.10.2009¹) Postimeehen pääkirjoitus 27.10.2009, tällä kertaa kuvanaan karhu sotalaivassa Gazprom-nimisessä tankissa, kysyy: ”*Kuinka monta ihmiselämää kaasuputki maksaa*⁵⁴”? Kirjoituksessa painotetaan sitä kuinka vaarallinen putki on ihmisille ja ympäristölle. Vaikka putkea ei rakenneta Viron vesille, siitä johtuvat saasteet ajautuvat Viron rannoille. Kirjoituksessa moititaan Nord Streamin selvitystä putken ympäristövaikutuksista salailevaksi ja epäselväksi. ”*Varmasti ei ole itämeren ran-*

54. mitu inimelu maksab gaasitoru?

noilla elävien ihmisten edun mukaista että Kreml tukee putkella omia geopoliittisia pyrkimyksiään jättäen ympäristöriskit muiden kannettaviksi.”⁵⁵ Ympäristöuhat ja politiikka nivoutuvat jälleen yhteen. Siinä missä suomalainen itämeri on kaksi eri merta, joilla välillä ei ole edes tekemistä toistensa kanssa, Länsimeri on yksi meri Viron jatkeena. Siihen kohdistuu monta uhkaa jotka ovat useimmiten venäläisperäisiä.

3.4 Itämeren hauraus ja puolustuspolitiikka – Hiljenevät keskustelut vuonna 2010

Kun kaasuputkea ei oikeusteitse voi enää mikään estää, uutisointi odotetusti hiljenee. Vuodelta 2010 Postimees on julkaissut 44 Itämeren kaasuputkea koskevaa artikkelia, Helsingin Sanomat 54. Postimeehen yhteydessä viihteellisempien uutisten elu24.ee-sivustolla ja muissa lähteissä kärkkäitä kannanottoja oli huomattavasti enemmän. Vuonna 2010 Gazpromin muut kaasuprojektit saivat Virossa enemmän palstatilaa. Postimeehen kriittiset kannanotot ovat laantuneet, mutta Nord Streamille esitettyä kritiikkiä muistetaan uutisoida. (Esim. Kamps, PM 7.1.2010)

Alkuvuodesta 2010 molempien maiden Itämeri-keskustelut ovat melko saman sävyisiä. Eniten huolestuttaa Itämeren luonnon hyvinvointi. Mainittakoon, että Nord Streamin lisäksi Itämeri-keskustelu pyörii keväällä Helsingissä järjestetyn Itämerikokouksen ympärillä. Helsingin Sanomissa keskustellaan myös Itämeren puolustuspoliittisesta roolista. Postimeehen uutisoinnissa vuodelta 2010 vaihtelevat harmistus vääryyksistä, pelko Itämeren uhkia kohtaan ja tunteikas Itämeren luonnosta puhuminen, jota tällä kertaa ei aina edes liitetä kaasuputkikeskusteluun. Helmikuussa kaasuputki on otsikoissa useasti Itämerikokouksen vuoksi. (Tamme, PM 10.2.2010¹) kokouksen uutisointiin liittyy Putinin puheiden raportointia (lobbaamista ja kehumista) ja Viron edustajien tunteikkaita puheita.

Ympäristö

Itämerta merkityksellistetään myös vuonna 2010 luonnonsuojelun kautta. Luonnolla on keskustelussa vaihtelevasti poliittista merkitystä. Toisaalta luonto nähdään erityisesti Hel-

55. Aga kindlasti ei ole see Läänemere ääres elavate inimeste huvides, et Kreml teostab torujuhtme abil oma geopoliitilisi ambitsioone, jättes keskkonnariskid teiste kanda.

singin Sanomissa selkeästi epäpoliittisena sikäli että se on vastakohta poliittiselle. Itämeren kaasuputkihan on ympäristökysymys, jota ei siis turhaan politisoida. Toisaalta luontokuvastoa käytetään myös Helsingin Sanomissa samaan tapaan kuin historiallisia tapahtumia historiapolitiikassa, rakentamaan tilaa ja tarinaa. Itämeren luontokuvastoa tuodaan mukaan kaasuputkikeskusteluun. *”Jäiden aikaan miinoja ei raivata, sillä räjäytykset häiritsevät hylkeiden pesimistä ja kalojen kutemista. Putkiyhtiö Nord Streamin suunnitelmassa on jatkaa työtä huhtikuussa.”* (HS 6.1.2010²) Tällaista kuvailua esiintyy molemmissa lehdissä.

Toisaalta luonnolla on poliittista merkitystä myös sikäli, että sen suojelusta kiistellään yhteiskunnallisissa elimissä. Ympäristöjärjestöjen valitukset putken rakennusluvasta ja niiden hylkäämiset uutisoidaan molemmissa lehdissä. Tammikuun alussa Suomessa uutisoidaan suomalaisten ympäristöjärjestöjen kritiikistä kaasuputkea kohtaan. Luonnonsuojeluliiton mielestä hankkeen haitat ovat hyötyjä suuremmat. (HS 6.1.2010¹) Helsingin Sanomissa käydään lyhyesti läpi myös Tarmo Soomeren vuoden 2009 tutkimusten kaltaisia uhkakuvia. Artikkelissa (HS 6.1.2010³) kerrotaan merikapteeni Pekka Joen huoli siitä, että hajonneen kaasuputken vuoto voisi upottaa laivan. Kommenttiin suhtaudutaan Postimeestä (2009) alemmalla vakavuustasolla, jopa humoristisesti. *”Putkiyhtiö Nord Stream kiistää luovansa Suomenlahdelle Bermudan kolmiota. Putki voi vaurioitua yhtiön mukaan vain kerran 100 000 vuodessa.”*

Ympäristönsuojelullista kaasuputki- ja Itämeri-puhetta kuullaan muun muassa helmikuisen Itämeri-kokouksen ja putken laskutöiden yhteydessä. *”Sotilaalliset uhkakuvat eivät ole Helsingin Itämerikokouksen asialistalla, ja se on hyvä. Ympäristötuhot ovat selvästi todennäköisempiä Itämerellä kuin sotilaalliset selkkaukset. Ympäristöuhkiin on lisäksi varauduttu riittämättömästi ja sotilaallisiin ehkä turhankin hyvin. Kokouksen myönteistä tunnelmaa pitää kuitenkin hieman rikkoa, koska Itämeren sotilaalliset uhkakuvat ovat oireilleet aivan viime päivinä. Kuin kauhuelokuvien muumio, ne palaavat aina.”* (Huhta, HS 10.2.2010³)

Kaasuputken ympäristölupien myöntämistä, niistä tehtyjä valituksia ja kaasuputken rakennusta ympäristövaikutuksineen seurataan aktiivisesti Helsingin Sanomissa. *”Putkihankkeesta tehdyn ympäristöarvion mukaan putken rakentaminen myllertää merenpohjaa ja haittaa kalastusta Suomenlahdella. Valtaosa ympäristövaikutuksista*

arvioitiin kuitenkin paikallisiksi ja lyhytaikaisiksi.” (Sippola, HS 12.2.2010¹) Itämeren kaasuputken rakennuksen ympäristövaikutuksista kerrotaan ilmaistavan huolta. Artikkeleissa toistellaan ympäristöselvityksen myöntämisperusteita. Itämeren luonnon hyvinvointi on kiinnostuksen kohteena pitkin vuotta myös muiden uutisten yhteydessä. ”Työt satamissa ja väylillä irrottavat haitta-aineita paljon enemmän kuin kaasuputkityöt. Itämeren kaasuputken ympäristöluvassa edellytetään, että putken laskussa käytetään ilman ankkureita kulkevaa alusta, jotta pohjassa olevat haitalliset aineet eivät leviäisi.” (Saavalainen, HS 21.2.2010)

Siinä missä suomalaisessa keskustelussa putken rakennustöiden raportointiin liittyy raportointia tutkimuksiin ja lupiin vedoten unohtamatta haurasta luontoa, Postimeehen sivuilla raportoidaan enemmän myös haitoista ja harmistuksesta. Putken rakennustöiden kerrotaan helmikuussa haittaavan virolaista laivaliikennettä, joka on jo valmiiksi ongelmissa huomattavan jäisen talven takia. (Ratt, PM 12.2.2010¹) Luonnonsuojelu herättää huolta. (Sulbi, PM 14.5.2010) Kun Suomi myöntää helmikuun alussa lopullisen luvan kaasuputkelle, Matti Vanhanen ei usko luvan vaikuttavan Suomen ja Viron suhteisiin ja vetoaa kaasun kulkemisen putkessa olevan ympäristöystävällisempää kuin kaasun kuljettaminen laivassa. (Ratt, PM 12.2.2010¹) Myös Helsingin sanomat uutisoi Suomen ja Viron suhteiden säilyneen ennallaan kaasuputkesta huolimatta. (HS 12.2.2010² ja HS 12.2.2010³) Samana päivänä Tarmo Soomere vahvistaa, että vaarallisinta aikaa putken kanssa on juuri sen rakentamisen aika, jolloin pohjan yllätykset eivät vielä ole selvillä.

Myös muiden maiden huoli Itämeren ympäristöstä huomioidaan edelleen Helsingin Sanomissa. ”Viron pääministeri Andrus Ansip ei myönnä olevansa pettynyt siitä, että Suomi on näyttänyt vihreää valoa Itämeren Nord Stream-kaasuputkelle. Myös Ansip korostaa ympäristötekijöitä. ”Tiedämme Virossa, ettemme ole ainoita, jotka ovat huolissaan ympäristökysymyksistä. Itämeri ja Suomenlahti ovat erityisen herkkä merialue, ja toivon, ettei tule lisää ympäristöhaittoja”, Ansip sanoi Helsingissä. (Pugin, HS 10.4.2010) Ansip totesi, ettei hän ole kovin kiinnostunut puhumaan turvallisuuskysymyksistä. Hänen mukaansa sotilasvoiman lisäämiseen Itämerellä löytyy niin haluttaessa muitakin syitä. Turvallisuusasioihinkin pitää kiinnittää huomiota. ”Itämeri on meidän yhteinen meri, se ei ole minkään yksittäisen valtion omistuksessa”. (Pugin, HS 10.4.2010)

Vuoden 2010 suomalaisessa uutisoinnissa kulkee rinnakkain kaksi toisiinsa liittymätöntä diskurssia, puolustuspoliittinen diskurssi ja ympäristödiskurssi, joka ei suoranaisesti uhkaa juuri Suomea vaan haurasta, kansainvälistä merialuetta. *”Herkän merialueen pohjaa myllätään mahdollisimman vähän. Samalla vältetään Suomenlahden keskiosan pohjassa olevia sodanaikaisia miinalinjoja”*. (Saavalainen, HS 19.10.2010) Suomalaisessa ympäristökeskustelussa vedotaan lakeihin ja sopimuksiin, virolaisessa uhkiin ja vaaroihin. Meri on molemmissa hauras ja suojeltava.

Puolustuspolitiikka

Yllättäen suomalaisessa uutisoinnissa puolustuspoliittinen diskurssi on vuonna 2010 näkyvillä enemmän kuin Virossa. Itämeren ja muiden vesistöjen puolustuspoliittista potentiaalia sivutaan useassa artikkelissa. (HS 27.1.2010¹, HS 27.1.2010³, HS 28.1.2010, HS 13.2.2010, HS 14.2.2010, HS 31.5.2010, HS 11.9.2010) Vaikka Itämereen liitetään selkeästi sotilaallista merkitystä analysoimalla sotaharjoituksia (mm. HS 11.9.2010) ja puhumalla geopolitiikasta (mm. HS 8.6.2010), mahdollinen Venäjän, tai muunkaan valtion, uhka on joko voimakkaasti ei-läsnä tai oikeasti poissa. Itämerellä sen sijaan on Helsingin Sanomien sivuilla geopolitiittinen merkitys. Itämeri on tila, joka ulottuu kansainvälisen merisotaharjoituksen myötä Suomen jokiinkin. (Lapintie, HS 11.9.2010) *”Aurajokeen ahtautui 40 sotalaivaa 13 maasta” (otsikko)*.

Venäjä on edelleen läsnä Itämeren geopolitiittisessä diskurssissa. Toisinaan mainitaan, ettei Venäjä ole, ilmeisesti yleisön alkuoletuksista huolimatta, läsnä diskurssissa. Toisinaan Venäjä on hyvinkin läsnä, muttei todellakaan mikään uhka. *”Dosentti Alpo Juntunen ei usko, että Venäjä alkaisi horjuttaa Itämeren sotilaallista tasapainoa. ”Venäjä alkaa olla vahvoilla verrattuna Saksaan ja Ruotsiin. Mutta se haluaa pelata varman päälle.”* (Ahonen, HS 31.5.2010) *”Suomen merivoimat odottaa, että tuleva kaasuputki tuo Itämerelle lisää sota-aluksia. Niiden läsnäolo ei ole sen mukaan kuitenkaan uhka.”* (Kunnas ja Konttinen, 27.1.2010¹) Virossa tästä ollaan Helsingin Sanomien mukaan eri mieltä. Virolaisen sotilaslähteen mukaan Venäjän aktiivisuus on lisääntynyt merkittävästi Itämerellä. (HS 27.1.2010¹)

”Merivoimien tulkinnan mukaan kaasuputki merkitsee Venäjän laivaston läsnäoloa, mutta ”läsnäolo ei tarkoita uhkaa”, muotoili komentaja Savisaari. Kaasuputken tulo ei asiantuntijoiden mukaan kuitenkaan merkitse vastakkainasettelua, sillä Venäjä ei halua konfliktia, joka estäisi väylän toiminnan. The Military Balance -hakuteoksista selviää, että Venäjän Itämeren laivaston alusmäärät ovat hieman laskeneet 2000-luvun alusta.” (Kunnas ja Konttinen, HS 27.1.2010³)

Puolustuspoliittinen uhka Itämerelle on mahdollinen muutenkin kuin Venäjän myötä. Merta uhkaavat myös terroristit. *”Maakaasuputken rakentaminen saattaa jopa vähentää Itämereen kohdistuvan uhan mahdollisuutta. Näin arvioi lauantaina strategiaopettaja Juha-Antero Puistola Maanpuolustuskorkeakoulusta. Hänen mukaansa maakaasuputken vaihtoehdoksi aiemmin kaavailtu nestekaasun kuljettaminen laivoilla olisi ollut houkuttelevampi vaihtoehto esimerkiksi terroristeille. Itämerta halkova Nord Stream -putki kuitenkin lisää Venäjän sotilaallista läsnäoloa Suomenlahdella, Puistola muistuttaa.” (HS 14.2.2010)* Terrorismin liittyvät uhkakuvat merestä puhuttaessa selittynevät muun muassa Arctic Sea-alueen kaappauksen ympärillä pyörineellä keskustelulla.

Kaasuputki henkilöityy sekä Suomessa että Virossa hyvin voimakkaasti nimenomaan Venäjään. Itämerelle geopoliittisena alueena hiipii Helsingin Sanomien uutisoinnissa myös Nato. Venäjän kaltaista tunnesidettä siihen ei kuitenkaan liity. *”Staffin mukaan harjoitus ei liity mitenkään Itämerellä rakenteilla olevaan kaasuputkeen. Natoon se liittyy siten, että suurin osa harjoitukseen osallistuvista aluksista tulee Natoon kuuluvista maista.” (Lapintie, HS 11.9.2010)* Toisaalta yllä mainitusta sitaatista voisi vetää myös johtopäätöksen, että Itämeri on nyt poliittinen tila Venäjän ja Naton välissä. Jommallekummalle rannalle täytyisi jossain vaiheessa seilata.

Itämeren puolustuspoliittinen rooli on keskustelussa myös Virossa. Suomen maanpuolustuskorkeakoulun opettaja Juha-Antero Puistola arvelee myös Postimeehessä 13.2, ettei kaasuputki todennäköisesti vaikeuta huomattavasti Itämeren puolustuspoliittista roolia. Venäjän näkökulmasta alue on jo huomattavan tärkeä. Toisaalta venäläisten sotalusten määrä Suomenlahdella tulee kasvamaan, sillä Putin on itse todennut että tärkeitä kansallisia etuja on suojeltava myös asevoimin. (Tiks, PM 13.2.2010)

Venäjä ja turvallisuus

Sekä Suomen että Viron sanomalehdissä on analysoitu aina välillä maiden suhdetta Venäjään kaasuputki- ja muun Itämeri-keskustelun yhteydessä. Venäjän liittyminen Itämereen poliittisena alueena, toisinaan jopa se, miten juuri Venäjä tekee Itämerestä poliittisen alueen, ei ollut mikään rivien välistä kaivettava yleinen salaisuus. Itämeren henkilöityminen Venäjään ei ollut täydellinen retorinen selviö, siitä ja vaihtoehtoisista tarinoista keskusteltiin. Venäjä-traumaa analysoi muun muassa Arto Luukkanen Helsingin Sanomissa (HS 8.6.2010) ”*Jälkisuomettuneisuuden traumasta johtuen kuvamme Venäjästä on joko intellektuaalisesti heikko tai sitten vääristynyt. Tämä tuli ilmi esimerkiksi eduskunnan keskustellessa kaasuputkesta; äänestämämme edustajat eivät voineet puhua asiasta vaan todistelivat sitä, kuinka paljon he rakastivat Venäjää. Maamme parlamentti muuttui herätyskokoukseksi, jossa kansanedustajat kertoivat kilvan palavasta kiintymyksestään suurvaltanaapuria kohtaan.*”

Sotilaallisen turvallisuuden nimissä käytävä keskustelu kiinnittyy Itämeren, Venäjän ja merirosvojen lisäksi terrorismin luomaan turvattomuuteen. ”*Varsinainen putken turvallisuudesta huolehtiminen esimerkiksi vahingontekojä vastaan ei kuulu Suomelle sen enempää kuin millekään muulle maalle. Kansainvälinen merioikeuden yleissopimus toteaa vain, että kaikilla valtioilla on oikeus laskea putkia kansainvälisille merialueille.*” (Konttinen, HS 27.1.2010²) ”*Terrori-isku tai uhka yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle olisi Suomen lain kannalta ongelmallinen tilanne. Asiasta ei ole selkeästi säädetty, eikä voikaan, kun talousvyöhyke ei ole Suomen lainkäyttöaluetta.*” (--) ”*Kaukanen pitää kaasuputkea vastaan tehtyä iskua hyvin epätodennäköisenä. Putkeen ei ole tulossa vartiointiin tarkoitettuja sensoreita.*” (Konttinen, HS 27.1.2010²)

EU, historia ja Itämeri

Euroopan Unioniin perustuva Itämeren retorinen rakennus yhteisön yhteiseksi nimittäjäksi jatkuu Postimeehessä. Lehdessä keskustellaan EU:n Itämeri-strategiasta paljon enemmän kuin Helsingin Sanomissa. Maaliskuussa otsikoissa ovat Itämeri-strategian hyvät puolet ja presidentin mielipiteet strategiasta. Presidentti Ilves puhuu Postimeehessä (Sulbi, PM

14.10) Itämeri-strategian puolesta painottaen Itämeren roolia yhteisöllisyyttä ja liikkuvuutta edistävänä alueena.

Yhteisöllisyys liittyy myös Itämeren historialliseen rooliin. Suomen aluevesiltä löytyy jälleen historiallisesti merkittäviä hylkyjä (Kamps, PM 30.12.2009), joista huolehtiminen herättää huolta. Itämeren alueellistetaan lehdessä historiapolitiikan keinoin. Postimeehessä kaasuputkesta saadaan 9.3.2010 toista kertaa positiiviseksi miellettyä kaasuputkea koskeva uutinen Virossa. Ruotsin vesiltä on löydetty 12 erittäin hyvin säilynyttä hylkyä 1600- ja 1700-luvuilta ja jopa keskiajalta. Itämeressä lepää uutisen mukaan vähintään 100 000 hylkyä. Uutinen on artikkelin mukaan kulttuurihistoriallisesti merkittävä. Itämeren historiallinen rooli Euroopan tärkeänä kulkuväylänä korostuu. Tällä hetkellä näitä yli 100 metrin syvyydessä lepäviä hylkyjä ei ole kuitenkaan tarkoitus nostaa ylös. Niiden alueelle ankkuroituu Nord Streamia rakentavia aluksia.

Myöhemmin maaliskuussa keskusteluun tuodaan uhkaavampaa historiallista kuvastoa. (Lohk, PM 17.3.2010) Nord Streamin uutisoidaan salanseen Virolta 581 Itämeressä lepäävän kemikaalitinnyrin olemassaolon. Tynnyreissä oleva kaliumsyaniidi voisi Tarton yliopiston asiantuntijan mukaan tappaa vapautuessaan puolet elämästä suurehkolla alueella Itämeren muutamassa päivässä. Tynnyrit paljastavasta asiakirjasta käy ilmi että 39 tynnyrissä on reikiä. Kemikaalilöydön riskien arvioinnissa ei ole otettu huomioon räjäyttelyn riskejä. Tämän jälkeen kaasuputken ympäristövaikutukset ja Nord Streamin lupahakemusten puutteellisuudet ovat jälleen otsikoissa. Virolaisten ja suomalaisten ympäristöjärjestöjen kaasuputkivalituksista raportoidaan usein. Suomenlahden räjähteet ovat jälleen otsikoissa (Kamps, PM 23.3.2010) kun Nord Streamin palkkaaman brittiläisen Bactec Internationalin hiljattain alkanutta räjäytysurakkaa Ruotsin vesillä käydään läpi.

Itämerikokous

Itämerikokous aiheuttaa keskustelua, toisinaan varsin tunnelmallista ja toisinaan sarkastista, molemmissa maissa. Postimees uutisoi harmistuneeseen sävyyn Putinin käyttäneen kokousta vain putkensa lobbaamiseen. (Kamps, Sulbi, Ratt, PM 12.2.2010) Putinin kaasuputki-innostus uutisoidaan Helsingin Sanomissa sarkastiseen sävyyn, Postimeehen harmistuneeseen ironiaan verraten. (HS 11.2.2010¹) Lieneekö Putinin

innostus kaasuputkeensa, ”jonka kaikki jo tietävät”, ”uudenlaista avoimuutta”, kuten presidentti Halonen kommentoi Putinin putkipuhetta? Putin-komentointia lukuun ottamatta kokouksen uutisointi keskittyy Postimeehessä enemmän virolaisten puhujien ja Itämeren kaasuputkeen liittymättömien asioiden, kuten rannikkoalueen ja Suomen ja Viron yhteistyön, uutisointiin. Kokouksen aikaan Andrus Ansip kertoo Postimeehelle Virossa laadittavasta laista Itämeren suojelemiseksi. (Tamme, PM 10.2.2010¹)

Itämerikokouksen aikaan otsikoissa on toinenkin merellinen tapahtuma, joka liittyy Itämeren historialliseen merkitykseen ja ajaa virolaiset ja latvialaiset symbolisesti pakoon Venäjää, nyt kaasuputken tieltä (Koch, PM 10.2.2010³). Kyseessä on Gotlannissa sijaitseva muistomerkki joka muistuttaa syysyöstä vuonna 1944, kun kymmenentuhatta virolaista ja latvialaista pakolaista saapui Gotlantiin. (Syysyö mainitaan artikkelissa, kuten myös muita voimakkaita romantisoivia sanoja kaikista sanaluokista.) Muistomerkki on siirretty kalliin (artikkelissa siteerattu Ruotsi-Viro seuran jäsentä näin) Nord Stream-laiturin tieltä syrjään. Artikkelissa on kuva kiiltävästä kuparisesta muistomerkistä, jossa lukee ”Tack för Hjälpen 1944–1945” syysyön myrskyaaltojen yllä. Artikkelissa tosin mainitaan että uusi laiturin tuo Gotlantiin myös työtä ja lisää matkailijoita. (Virolaiset ilmeisesti joutuvat ainoina, symbolisesti, evakkoon kun ruotsalaiset saavat neutraaliudestaan etuja.) Kevään 2007 patsaskiistan verraten Gotlannin muistomerkki on siirretty museoon, ei hautausmaalle.

Sarkastinen uutisointi Venäjästä jatkuu Helsingin Sanomissa huhtikuussa kun kaasuputken kunniaksi pidetään juhlia. Juhlissa ovat läsnä suomalaisista diskursseista ainakin energiapolitiikan ympärillä pyörivä keskustelu ja jonkinlainen Euroopan unionin ja venäjän yhteistyöstä tiedetty tulkintaskeema. ”Putkijuhla pursusi jäykkää komiikkaa”. (Otsikko) ”*Pidettiin puheita. Saksan liittokansleri Angela Merkel lähetti videotervehdyksen.*” (Venäjän presidentti sentään vaivautui paikalle.) ”*Sitten oli vuorossa päivän kohokohta. Presidentti Dmitri Medvedev ja Saksan entinen liittokansleri Gerhard Schröder marssivat ulos tuuleen. Hiekalla makasi kaksi mustaa putkenpätkää, joista toisessa luki "Europe", toisessa "Russia". Venäjä ja Eurooppa yhdistettiin lujalla hitsaussaumalla, jonka tekeminen kesti alle puoli minuuttia. Medvedeville annettiin valkoinen kynä, jolla hän kirjoitti putken kylkeen "Onnea matkaan!" Venäjää ja Eurooppaa yhdisti nyt luja sauma, mutta molempien putkenpätkien uloin pää ammotti tyhjyyttään.*” (Ahonen, HS 10.4.2010²)

4. JOHTOPÄÄTÖS: ITÄMEREN TARINA

Itämereen liitetään voimakkaasti politisoitavia merkityksiä Suomenlahden molemmin puolin. Itämeri on ympäristökysymys, kansallisen turvallisuuden areena ja talousalue. Itämeri on sekä Suomessa että Virossa poliittinen tila. Suomalaisissa diskursseissa Itämeri on läsnä epäpoliittisena luonnonpuistona ja merkittävän geostrategisen aseman omaavana alueena, jonka politisointi tapahtuu historiapolitiikan keinoin sekä pohtimalla, onko Itämerellä suojelupoliittista roolia vai miksi sillä ei sitä ole. Suomalainen Itämeri on myös EU:n ja Venäjän sisämeri, luonnonsuojelualueena ja talousalueena, mutta ennen kaikkea Suomen vieressä sijaitseva tila jossa nämä merkitykset vuorottelevat. Itämeri on talousalue (Valtioneuvoston selonteko 2009), luonnonympäristöä ja historiapolitiittisesti määritellen strategisesti merkittävä alue, tosin lähinnä menneisyydessä.

Ne uhat, mitä Itämereen kohdistuu kohdistuvat Suomessa tunteisiin vetoavaan luontokuvastoon; pohjan sedimentteihin, lintuihin ja kirjohylkeisiin. Ne uhat, mitkä kohdistuvat Suomeen Itämereltä, tässä tapauksessa kirjaimellisesti itä-mereltä liittyvät Venäjän kasvavaan asemaan. Nämä uhat ovat retorisesti akuutteja ja hyvinkin läsnä, mutta Suomen virallisen linjan mukaan kieltosanojen kautta. Venäjä on ei-uhka, jonka uhkaamattomuus täytyy perustella.

Viron Itämeri, suoraan ja symbolisesti käännettynä Länsimeri, on osa virolaista kansallisidentiteettiä, ainakin kaasuputkikeskustelussa jossa tällä näkökulmalla voidaan perustella meren merkitystä Virolle. Meren merkitys länteen johtavana (Ansip, www.valitsus.ee) historiallisen merkityksen omaavana alueena on peruste sille, että mereen kohdistuvat uhat ovat Viroon kohdistuvia uhkia. Myrkkylaineet (PM 24.8.2007¹) löisivät Viron rannoille. Edesmenneen presidentti Lennart Merin sanoja siteeraten: *"kansallisvaltio, joka rajoittuu mereen, ei voi olla pieni"*. (Aittokoski, HS 4.3.2007¹)

Kaasuputkiuutisoinnissa Viro ei rajoitu mereen eikä meri Viroon. Viro esiintyy aktiivisena meren puolustajana Euroopan Unionissa. Itämeri on Virolle paitsi rannikkovaltioiden yhteistyön perusta myös EU:n sisämeri, yhteisöllisyyden perusta laajemmassa kansainvälisessä yhteisössä jonka jäsen Viro on. Itämeri on yhteisöllinen suojeltava tila,

Viron jatke EU:ssa ja Itämeren alueella sekä historiallisesti merkittävä kokonaisuus. Yhteisöllisyysdiskurssi on suomalaista vastinettaan voimakkaampi.

Merkittävin erottava tekijä suomalaisessa ja Virolaisessa keskustelussa oli Itämeri-diskurssien erottelu. Suomessa Itämeri on pääasiassa kaksi poliittista tilaa, näennäisen epäpoliittinen, vain kansainvälistä suojelua vaativa luonnonpuisto ja geostrateginen alue. ”Länsimerta” puolestaan leimasi virolaisessa uutisoinnissa yhteen kietoutuvien uhkien diskurssi, tai oikeammin diskursiivinen kokonaisuus. Viron jatkeena olevassa merialueessa yhdistyivät historiallinen merkitys, yhteisöllinen merkitys, hauras, mahdollisesti jopa tuhon partaalla oleva luonto sekä sotilaallinen uhka. Merestä ei keskusteltu monesta eri näkökulmasta vaan kattavana kokonaisuutena, uhanalaisena, Viron jatkeena olevana merenä, jonka toiselta rannalta silmäilee uhkaavat hampaat omistava Venäjän karhu.

Toinen huomattava yhteinen tekijä Suomen ja Viron Itämeri-uutisoinnissa oli ulkomailla sijaitseva kritiikki. Huomattava ero oli kyseisen kritiikin käyttö. Virolaisessa Itämeren tarinassa Viro esiteltiin lähes alusta asti tarinan sankarina, Itämeren puolesta taistelevana kriittisenä pikkuvaltiona. Postimeehen sivuilla kriittisiä olivat myös muut maat, mikä toimi myös oikeutuksena Viron kannalle.

Suomalaisessa uutisoinnissa kritiikki taas oli alusta alkaen rajua ja huolestunutta, nimittäin Ruotsissa. Suomalaisella Itämerellä oli huolestuneita rantavaltioita, joissa ajateltiin asioista vähän samalla tavalla kuin Suomessakin voisi ajatella. Tällainen kritiikin käyttö on esimerkki suomalaisessa uutisoinnissa toistuvasta tyylistä, kieltämällä myöntämisestä. Perelmanin uuden retoriikan mukaisesti perustellen, sama ajatus voidaan muotoilla joko myöntävästi tai kieltävästi. Jälkimmäisessä tapauksessa se näyttää kieltävän jonkun muun esittämän myönnön, joka kuitenkin on siinä määrin pätevä että maksaa vaivan tulla torjutuksi. Kielto voi myös näennäisen viattomasti vihjata, että kiistetyssä ajatuksessa on perää. (Perelman 1996, 56) Kun suomalaisittain kerrotaan, ettei Venäjän sotilaallinen läsnäolo Itämerellä ole uhka tai että Ruotsissa on esitetty toisenlaista kritiikkiä kuin Suomessa, keskusteluun tuodaan uhkaava Venäjä ja toisenlainen mahdollinen suhtautuminen Itämeren käyttöön.

Suomalainen Itämeri on haavoittuva mutta strategisesti tärkeä tila Suomen vieressä, kun taas Viron Länsimeri on maan jatke, vaikkei omaisuutta olekaan. Molemmissa maissa

Itämeren aallot ovat yhteiset, sikäli että ne kaipaavat yhteistä suojelua. Etenkin Virossa tämä yhteisöllisyys näkyy myös EU:n sisämeri-argumentointina. Virossa Itämeri liittyy Euroopan Unioniin ja Viroon, kun taas Suomi huolehtii Itämeren alueesta Suomen vieressä. Sekä Suomessa että Virossa Itämeren aallot huuhtovat myös Venäjän rantaa, enemmän kuin minkään muun yksittäisen rannikkovaltion.

Kaasuputki- ja muussa Itämerikeskustelussa Suomi sijoitetaan geopolitiiselta asemaltaan osaksi EU:ta, Venäjän viereen ja Itämeren rannalle. Virolaisessa keskustelussa etenkin sinä aikana, jolloin kaasuputki oli eniten pinnalla, Viro sijoitettiin nähdäkseni ensisijaisesti Itämeren rannalle tai yhteyteen ja Venäjän viereen uhkaavassa merkityksessä. Sijainti Venäjän vieressä näyttäytyy hyvin voimakkaisiin ja historiallisiin diskursseihin liittyvinä diskursiivisina käytäntöinä, rakenteena, joka ohjaa puheen sijasta puheen puutetta. Venäjän mainitseminen tai Venäjän hiljainenkin läsnäolo Itämeren naapurissa ja kaasuputken rakentajana viittaa sellaisiin esisopimuksiin (Perelman 1996), joita ei tarvitse selittää suomalaisille tai virolaisille.

Venäjä on suurin tekijä niistä asioista, jotka tekevät Itämerestä poliittisen asian ja nimenomaan poliittisen tilan. Viron puolella Venäjän Itämerelle tuoma uhka on hyvin selkeä ja voimakkailla metaforilla tuettu läpi uutisoinnin. Venäjän karhu tähtäilee tykkiveneestä Postimeehen pilakuvassa 27.10.2009 ja Nord Stream-hirviö kilistelee myrkkytynnyreillä ja merivedellä täytettyä samppanjalasia bisnespuvussa 11.3.2009. Näiden kuvien lisäksi vastaavanlaista kantaa Venäjältä lähtöisin olevaan Itämeren uhkaan kerrottiin arviolta juuri niillä kuuluisilla tuhannella sanalla. Venäjää vastaan esitetty kritiikki on konkreettista ja julkista. Vaikka Venäjältä osoittavat tykit ja voimakkaat hyökkäykset (PM 27.6.2008 "*Medvedev ründas teravalt Eestit ja Lätit*") ovat metaforisia, Venäjän Itämereen kohdistamat uhka ja tuho (PM 11.3.2009³) ovat todellista tulevaisuutta, mikäli Viro ei onnistu tavoitteessaan pelastaa Itämerta Nord Streamilta. Niiden esitleminen tieteellisten tutkimusten valossa on tehokasta pelon politiikkaa (Koskela, 2009), jolla tarinan vihollinen rakennetaan tarinassa läsnä olevaksi retorisin keinoin.

Suomalaiset Itämeri-diskurssit rakentuvat Venäjän rantanaapuruuden varaan hienovaraisemmin. Toisessa suomalaisessa Itämeri-tilassa, näennäisesti epäpoliittisessa Itämeren luonnonpuistossa Venäjä, joskaan ei ainoana uhkana, uhkaa saasteillaan, jotka nekin on saatavissa kuriin kansainvälisten sopimusten avulla. (Poutanen ja Lind,

Eurooppatiedotus 2010, 34–49, 52–56) Geostrategisessa Itämeri-diskurssissa puolestaan Venäjä on sotilaallinen uhka, joko historiallisesti, kiellon kautta tai muutamissa normin haastavissa Itämeri-artikkeleissa yhä edelleen. Tämä geostrateginen Itämeri on selkeä alue Suomen ja Venäjän välissä.

Suomalaisessa ja Virolaisessa uutisoinnissa Itämeren retorinen sijoitus on varsin selvä. Venäjän läheisyys määrittelee molemmissa tapauksissa Itämeri-diskursseja. Koska uutisointiotoksessa on kyse Venäjän ja Saksan projektista, Venäjän osuus keskustelunaiheista on ymmärrettävästi huomattava. Itämeren sijoitus Venäjän viereen on kuitenkin nähdäkseni niin läpitunkeva ja voimakas diskursiivinen käytäntö ettei Nord Streamin venäläisomistuksessa olevilla osakkeilla ja duuman lobbauksella voida katsoa olevan niin määräävää roolia että se tekisi Itämerestä tietynlaisen tilan vain ja ainoastaan tässä tapauksessa. Tällöinkin olisi tarpeen selvittää, mikä Venäjästä tekee tietynlaisen vain ja ainoastaan nyt.

Venäjän sijainnin valinta Itämeren määrittelyyn oli läsnä kaikissa diskursseissa, historiapolitiisessa keskustelussa, yhteisöllisessä keskustelussa, virolaisessa uhkakeskustelussa, molempien maiden ympäristökeskusteluissa, energiapolitiisessa keskustelussa ja puolustuspolitiisessa keskustelussa. Tällainen Itämeren tarina ei ole ainoa vaihtoehto. Toisenlaisen tarinan saisi aikaan vaikkapa puhumalla Saksasta, yhteisestä historiasta Itämerellä germaanivoittoiseen Hansaliittoon tukeutuen, saksalaisesta ympäristönsuojelusta ja Saksan roolista EU:ssa.

Venäjän läsnäolo on tulosteni mukaan niin voimakas ja vallitseva diskursiivinen käytäntö että se määrittelee meren sijainnin. Suomalainen Itämeri sijaitsee Suomen vieressä ja johtaa Itään, siihen kaikista merkityksellisimpään suomalaiseen itään eli Venäjälle. Virolainen Länsimeri taas johtaa länteen, pois päin siitä kaikkein merkityksellisimmästä idästä. Venäjän uhka on kuitenkin molemmissa maissa niin täydellinen retorinen selviö, niin vakiintunut puhunnan tyyli, että se ansaitsee tulla mainituksi, edes torjutuksi, tai edes rivien välissä hiljaisesti tiedostetuksi. Kun suomalainen tai virolainen poliitikko mainitsee Venäjän, mielikuvat eivät automaattisesti käänny borssikeittoon ja maatuskoihin, vaan todennäköisemmin Venäjän aikeisiin.

Hiski Haukkalan mukaan Suomi on aina sijainnut vaaranalaisessa paikassa, idän ja lännen välimaastossa. *”Epäselvää ei kenellekään liene, mistä vaara on perinteisesti kummunnut. ”Ryssä on ryssä vaikka voissa paistais”, on suomalaisen kulttuuriperinnön keskeisiä opinkappaleita. (–) Venäjä on ”vanha vainolainen”, joka viimeistään isostavihasta (1713-1721) lähtien on Suomea ja suomalaisia toistuvasti uhannut, piinannut ja vainonnut.”* (Haukkala 2012, 15) Suomalainen kansallisidentiteetti on rakennettu Haukkalan mukaan kolmen pilarin varaan. Nämä ovat selviytymiskamppailu, josta huolimatta Suomi on pärjännyt hyvin, vaarallinen sijainti sekä yksin jäämisen kokemus. (Haukkala 2012, 15) Tästä johtuu Venäjä-pakkomielleisyys, joka on peräti suomalaisen kulttuurin ominaispiirre. (Haukkala 2012, 23)

Suomalaisessa puolustuspoliittisessa diskurssissa Itämerta rakennettiin alueena historiapolitiikan keinoin, valikoimalla historialliselta kentältä (White 1973) sotilaspoliittista kuvastoa kuten kylmän sodan sukellusveneitä. (HS 15.2.2007¹) Marko Lehden mukaan geopoliittinen retoriikka vetoaa useimmiten historiaan: menneisyys on olennainen argumentti alueen merkityksen luomisessa. (Lehti [Harle ja Moisio 2003, 112]) Ja kuten White esittää, historia on kirjoitettu tietynlaiseksi.

Harlen ja Moision mukaan Suomen turvallisuuspoliittinen sijainti, tai pikemminkin retorinen sijoittaminen asettaa Suomen idän ja lännen välille sekä Eurooppaan, joskin sen rajoille. Tätä sijoittamista kutsutaan Suomen kansalliseksi identiteettiprojektiksi. (Harle ja Moisio 2000, 7) Suomi on pyrkinyt hyvien kansakuntien joukkoon rakentaen samalla itseään Venäjää negaationaan peilaten. Suomen sijainti uhkaavan negaation vieressä selittää sen, miksi juuri Venäjän aikeet, sotilaspoliittiset varusteet ja esimerkiksi ydinvoimat ovat uhkia, kun taas esimerkiksi Ruotsin vastaavat eivät ole. (Harle ja Moisio 2000, 56)

Suomi on Harlen ja Moision mukaan liikkunut vain yhteen suuntaan, idästä länteen. Kansallinen identiteetti-projekti on rakentunut suomalaisten ja venäläisten jyrkän ja selvärajaisen erottelun avulla. Näin suomalainen identiteetti on muodostettu sanomalla voimakkaasti mitä he eivät ole, että he eivät ole venäläisiä. Ruotsi tätä vastoin on nähty positiivisena toisena. (Harle ja Moisio 2000, 56) 1900-luvun aikana Suomea sijoitettiin oikeanlaisten kansakuntien joukkoon, pois päin Venäjältä. Sankarillinen talvisota sai vihdoin myös muut eurooppalaiset tunnustamaan suomalaisten aseman itää vastaan

käytävä taistelun uloimmaisimpana linnakkeena. (Harle ja Moisio 2000, 100) Tämänkaltaiselle historialle voidaan nähdä luontevana jatkona Eurooppaan, pois Venäjän alta, kiipeäminen.

Suurin osa suomalaisesta turvallisuuspoliittisesta keskustelusta on Harlen ja Moisioin mukaan rakentunut idän uhan varaan. (Harle ja Moisio 2000, 178) Venäjän läheisyydellä ja intresseillä on voitu perustella liittymistä tai liittymättä jättämistä Natoon, Euroopan Unioniin ja useisiin pienempiin yhteisöihin ja sopimuksiin. Idän uhan jatkuva läsnäolo, riippumatta siitä onko se konkreettista vai retoriikkaa, on muodostanut suomalaisia diskursseja tiettyyn muotoon ja sitä kautta vaikuttanut kansallisidentiteettiin. Suomen 1900-luvulla rakennetun identiteettiprojektin voidaan nähdä vaikuttaneen ulkopoliittisen toiminnan tyyliin paitsi yhteisöihin pyrkimisessä ja niistä pois jäämisessä, myös toimintamalleja muodostaen. Anne Koski näkee (Koski 2005, 27) kansainvälisten sopimusten noudattamisen ja kaikin puolin lainkuuliaisen ja kunnioittavan ulkopoliittisen linjan muodostuneen eräänlaisena selviytymisstrategiana kylmän sodan aikana.

Mielestäni vastaavanlainen, joskaan ei täysin samankaltainen identiteetti- ja poliittinen projekti on olennainen osa myös virolaista kansallisidentiteettiä. Esimerkiksi Vahur Made esittää periferiaan kuulumisen kokemuksen olevan olennainen osa virolaista identiteettiä. Tätä on käytetty perusteena Eurooppaan pyrkimiselle. Periferianäkemyksen olennainen, joskaan ei ainoa, tekijä on historia Neuvostoliiton alusmaana. (Made [Lehti ja Smith 2003, 181–188]) Anssi Paasin mukaan Baltian maiden identiteettitarinat (Paasi [Harle ja Moisio 2003, 119, 126–127]) perustuvat toisen maailmansodan ja neuvostomiehityksen vaaraan. Historian tragedian voidaan ajatella ennustavan helposti tulevia tragedioita. Näissä identiteettitarinoissa Venäjä on ollut uhka, joten se asettuu tähän rooliin helposti missä tahansa tarinassa.

Pami Aallon (Aalto 2003, 27, 95) mukaan Venäjä toiseutena on olennainen osa virolaisia diskursseja. Venäjän historiallinen luonne, kulttuuri ja mentaliteetti ovat, suurimmilta osin juuri Viron aiemmin alisteisen aseman vuoksi, merkinneet uhkaa virolaiselle kulttuurille, valtiolle ja mentaliteetille. (Aalto 2003, 95–96) Venäjän kulttuurinen traditio on nähty ekspansionistisena. (Aalto 2003, 100–101) Aallon mukaan Venäjän ja Viron suhdetta voi luonnehtia ”kylmäksi rauhaksi”, jota leimaavat epäselvyydet yhteistyössä ja yhteistyön voimasuhteiden määrittelyssä. (Aalto 2003, 157) Tähän näkemykseen verraten on hyvin

loogista, että Venäjän alueelliset pyrkimykset, siinäkin tapauksessa että alueelliset pyrkimykset kattavat kaasuputken laskemisen merialueelle, nähdään uhkana Viron itsemääräämisoikeudelle.

Suomalaisen ja virolaisen identiteetti-projektin, tai toisin sanoen identiteettitarinan, valossa Itämeren alueellinen määrittely venäjän vieressä sijaitsevaksi, geostrategista merkitystä omaavaksi alueeksi sekä yhteen kietoutuvien uhkien vaikutuksen alaiseksi, Viron yhteydessä sijaitsevaksi alueeksi näyttäytyy luonnollisena tuloksena Venäjän läheisyydestä. Tämä selittää sen, miksi Itämeri on niin voimakkaasti poliittinen tila molemmille maille, vaikka se ei merialueena ole varsinaisesti kenenkään maata. Tämä näyttää tekevän Itämerestä poliittisen alueen toisellakin tavalla, yhteisöllisessä mielessä luonnonsuojelun kautta.

Ehkä tästä syystä Suomen virallinen linja kaasuputkikeskustelussa ei nojautu yhtenäisyyteen vaan omaan varovaiseen näkemykseen. Itämeren asiassa ei olla EU:n kanssa kuten Virossa, suomalainen Itämeri-romanssi rakentuu kansainvälisten sopimusten noudattamisen varaan. Itämeren uhat ovat voitettavissa jos kaikki noudattavat ennalta sovittua. Tämä tekisi Itämerestä läpeensä turvallisen alueen. Hieman sarkastisesti voisi todeta ettei Venäjä olisi uhka ensinkään, ei edes kieltosanan kanssa ilmaistuna, jos Medvedev raapustaisi allekirjoituksensa Espoon sopimukseen.

Anne Kosken mukaan (Koski 2005) Suomen sortokaudella saama kansainvälinen maine on muokannut Suomen poliittista luonnekuvaa tietynlaiseksi. Suomi esiintyi itsenäisyytensä aluksi pienten maiden oikeuksien ja erityisesti kansainvälisiä sopimuksia kunnioittavan laillisuusperiaatteen puolustajana, mikä on pysynyt olennaisena osana Suomen ulkopoliittista linjaa siitä asti. (Koski 2005, 27) Vaikka Suomen ja Viron identiteetti-projekteissa on ehkä enemmän yhtäläisyyksiä kuin minkään muun kahden valtion naapurusparin, ”Länsimeren” suojelun mahdollisuudet taas löytyvät kansainvälisestä yhteistyöstä, tarkemmin sanottuna uudesta viiteryhmästä EU:sta.

Molemmissa valtioissa tiedostetaan myös pikkuvaltioidentiteetiksi kutsumani sosiaalisen todellisuuden rakennuspalikka. Haukkalan mainitsema yksin jäämisen kokemus on nähdäkseni olennainen osa myös virolaista kansallisidentiteettiä, mutta tähän vastataan toisella tavalla kuin Suomessa. Nähdäkseni Viron kansainvälinen asema määritellään

Suomea enemmän kansainvälisten ystävien ja liittolaisten kautta, ainakin poliittisten asioiden uutisoinnissa. Siinä missä Suomessa poliittisiin liittoihin ryhtymistä on säestänyt huoli siitä mitä Venäjänkin meistä nyt ajattelee, Virossa tämän voidaan katsoa lisänneen kyseisten liittojen kiinnostavuutta. Kuten presidentti Ilves napautti Postimeehessä (Tiks, PM 13.3.2007), Venäjän suhtautumista Viroon ei kannata turhaan vatvoa sillä Viro ei voi tehdä sen eteen mitään. Kahdenväliset suhteet riippuvat siitä miten Venäjä päättää Viroon suhtautua. Avoin kritisointikin näyttää menevän naapurin karhun toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos, eikä uhkaavuutta vähennä mikään Viron toiminta. Itämeren hyväksi kannattaa silti taistella, vaikka se turhaa olisikin.

Ilmari Susiluodon mukaan suomalaisten Venäjä-kuvassa on perspektiiviharha: suuri Venäjä kummittelee alati suomalaisten mielissä uhkaavana alitajuisena varjona ja samasta syystä oletetaan, että myös Suomi riivaa venäläisten mieliä. (Susiluoto, 2009, 126–127 [Haukkala 2012, 143–144]) Erityissuhdetta ei kuitenkaan ole hyvässä eikä pahassa enää nykyisin. Suomi ei ole erityistapaus vaan yksi naapuri muiden joukossa. (Haukkala 2012, 144) Kuten presidentti Ilves antoi edellä analysoidussa lausunnossaan ymmärtää, sama taitaa päteä myös Viroon. Venäjän uhkaavuus, olivat sen perustana sitten virolaiset myrkkylaineet tai sotilaallinen läsnäolo, ei välttämättä ole Suomessa tai Virossa niin konkreettinen uhka kuin niiden Itämeri-diskursseista käy ilmi. Se on silti olennainen osa Itämerestä tuotettua puhetta ja tärkeä määrittelijä Itämerelle poliittisena tilana. Se on myös olennainen osa Suomen ja Viron virallisten Itämeri-kantojen muodostusta.

Itämeren tarinat

Molemmilla mailla oli vuosina 2007–2010 virallinen näkemys kaasuputkesta. Suomen virallinen linja oli se, että Itämeren kaasuputki on pelkkä ympäristökysymys. Itämereen kohdistettavia toimia tulisi tästä syystä arvioida vain ympäristövaikutusten näkökulmasta. Suomen virallinen poliittinen linja käsittelee Itämeren epäpoliittisena luonnonpuistona, jolla ei ainakaan ole mitään tekemistä puolustuspolitiikan tai Venäjän sotilaallisten aikeiden kanssa.

Viron virallinen poliittisen linjan mukaan Itämereen rakennettava kaasuputki on ensisijaisesti ympäristökysymys, mutta sen muutkin ulottuvuudet, kuten turvallisuuteen

liittyvät, tulee huomioida. Tämä turvallisuus ei ole pelkästään Venäjän läsnäoloon liittyvää vaan se liittyy myös saasteisiin. Viron virallinen poliittinen linja käsittelee Itämeren uhanalaisena kokonaisuutena.

Lehtiartikkeleiden välittämä poliittinen ja muu yhteiskunnallinen keskustelu on virallisia poliittisia lausuntoja kattavampi näkökulma, ainakin demokraattisissa valtioissa. Näissä artikkeleissa ovat mukana myös muiden poliittisten tahojen edustajat sekä kansalaisten mielipide, johon lehdistö pyrkii mielipidettä muokkaavasta luonteestaan huolimatta vastaamaan. Näin ollen artikkelit tarjoavat laajemman näkemyksen Suomen ja Viron poliittisista kannoista ja yhteiskunnallisista keskusteluista, ainakin mikäli politiikka ymmärretään valtiohallinnon toimia laajemmaksi kokonaisuudeksi. Lehdistöaineistoa analysoimalla välittyy selkeämmin se Itämeren tarina, jota Suomessa ja Virossa kerrotaan.

Suomen tai Viron virallisten poliittisten linjojen ei voida olettaa syntyneen tyhjästä. Suomalaisilla ja virolaisilla, ainakin suurimmalla osalla, voidaan olettaa olevan jonkinlaisia Itämereen ja Venäjään liittyviä premissejä, jotka ohjaavat näistä aiheista keskustelua. Puhujan on valittava argumentaationsa lähtökohdat yleisön jo hyväksymien väitteiden joukosta. (Perelman 1996, 41) Jokainen argumentti edellyttää määrättyjen tosiseikkojen ja arvojen valitsemista ja niiden tietynlaista kuvaamista annetulla kielellä ja itse kunkin merkitystä ilmentävällä painolla. (Perelman 1996, 42) Tällainen valinta tulkitaan kannanotoksi sitä helpommin mitä enemmän vaihtoehtoisia valintoja on löydettävissä. Tässä tapauksessa yleisön voidaan ajatella jo sisäistäneen tietynlaisen Itämeri-diskurssin, johon vetoamalla oma argumentti saadaan kuulostamaan vakuuttavammalta. Itämeren tiedetään jo olevan merkittävä ja huonovointinen luonnonsuojelukohde. Kun Itämerestä puhutaan tällaisena alueena, voidaan todistella sekä kantaa jonka mukaan herkkään luontoon kohdistuu entistä enemmän uhkia että kantaa, jonka mukaan Itämerestä puhuttaessa kyse on vain ympäristöstä.

Suomen virallinen linja Itämeren kaasuputken tapauksessa on täysin epäpoliittinen ympäristökysymys. Kuten pääministeri Vanhanen asian ilmaisee; ”*kaasuputki ei ole Suomelle poliittinen asia vaan ympäristökysymys*“. (HS 12.7.2008) Ympäristökysymysargumentti auttaa liittämään Itämereen luontokuvastoa. Epäpoliittinen luonnonpuisto vaatii suojelua, ei kannanottoja.

Nykyään, kun ympäristönsuojelu mielletään osaksi ainakin sivistyneen ja moraalisen valtion politiikkaa sekä intressiksi kansainvälisissä sopimuksissa, Itämeren esittäminen luonnonpuistona, jonka merkitys alueena rakennetaan yhteisen suojelun varaan on oikeastaan aika luonnollista. Olkoonkin, että suomalaisessa uutisoinnissa meri oli täysin epäpoliittinen luonnonsuojelualue, jolla ei ainakaan ollut mitään tekemistä puolustuspolitiikan kanssa, vastapainona kilpailevalle geostrategisen Itämeren diskurssille. Virolaisessa keskustelussa tähän hauraaseen luonnonsuojelualueeseen puolestaan liitettiin monia muitakin uhkaavia merkityksiä.

Valtioiden historiaa on mahdollista rakentaa satamien kautta käydyn yhteistyön varaan, mutta olennaista roolia näyttölee myös kansallistunteita kutitteleva luontokuvasto. Tämä luontokuvasto on toiminut myös EU:n Itämeri-strategian yhtenä rakennuselementtinä, tosin lähinnä silloin kun aluetta on myyty rannikkovaltioiden kansalaisille. Kalastus, puhtaat laineet ja soutuveneet ovat esimerkiksi Eurooppatiedotuksen Kansalaisen Itämeri-kirjan kuvastoa. (Eurooppatiedotus 2010) Kirjohylkeet ja lintujen pesinnät vetoavat ympäristönsuojeludiskursseihin Helsingin Sanomien uutisoinnissa.

Kaasuputken rakennukseen sovelletaan Suomen poliittisen linjan toista argumenttia. Suomi noudattaa kansainvälisiä sopimuksia, oikeusvaltio kun on. (HS 27.1.2008², Sipilä, HS 9.7.2008³) Venäjän läsnäolo Itämerellä on vahva myös tässä argumentissa. Venäjä huolestuttaa lähinnä siksi, ettei se ole ratifioinut valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa Espoon sopimusta. (Sipilä, HS 9.7.2008¹, Sipilä, HS 9.7.2008³)

Helsingin Sanomissa välittyvä virallinen Suomen linjaa kattavampi näkemys suomalaisesta suhtautumisesta Itämereen. Sen mukaan Itämeri on enemmänkin kuin luonnonpuisto. Se on geostrateginen alue. Tämän argumentin mukaan Venäjän sotilaallinen läsnäolo Itämerellä on lisääntynyt. (HS 08.02.2007, Vainio, HS 06.03.2009) Tämä on joko ollut historiassa uhka Suomelle tai tämä ei ole uhka Suomelle. Joka tapauksessa Venäjän uhkaavuus ansaitsee tulla torjutuksi. Itämeri merkityksellistetään tässä diskurssissa Venäjän rantanaapurisuuden kautta. Venäjän merkitykseen Suomessa liittyy myös se etenkin vuonna 2009 usein kuultava argumentti, jonka mukaan Suomen virallinen linja on liian varovainen ja väärässä. Näin suoraan tämä argumentti sanotaan vain mielipidekirjoituksissa ja eräässä pääkirjoituksessa (Kivinen, vieraskynä, HS 25.8.2009). Sen sijaan vihjailuja esitetään

muutamaan otteeseen vuonna 2009, kun ympäristökysymysnormi haastetaan puolustuspoliittisella diskurssilla. Esimerkiksi europarlamentaarikko Korholan mukaan ”vaitioloa on niin paljon, että ”tavalliselle suomalaiselle syntyy mielikuva uudelleen viriävästä suometumisesta”. (HS 31.8.2009)

Viron virallisen linjan mukaisesti Nord Stream huolestuttaa siksi että sen rakennus luo konkreettisen, joskin ennalta hankalasti määriteltävän ympäristöuhan Itämeren herkälle luonnolle. Ulkoministeri Paetin sanoin: ”Nord Stream-hanke tuottaa Virolle edelleen huolta, sillä sen vaikutus erittäin herkkään Itämereen on edelleen epäselvä.”⁵⁶ (Postimeehet 30.3.2009¹ ja 30.3.2009²)

Toinen virallisen linjan opinkappaleista on se, että myös muut kuin ympäristöuhat on otettava huomioon. Näihin liittyy Venäjän läsnäolo Itämerellä, minkä yhteydessä voidaan keskustella myös itsemääräämisoikeudesta Viron aluevesillä.

Kolmas virallisessa linjassa usein julki tuotava näkemys on argumentti jonka mukaan Itämeri on EU:n sisämeri. (Esim. Tiks, PM 13.3.2007) Virossa meri liitetään Euroopan Unioniin sekä siksi että se on yhteinen suojeltava että sen pohjaan tuleva kaasuputki vahingoittaa Unionia sitomalla sen liian voimakkaasti Venäjään. (Esim. Oppi, PM 3.3.2007) Itämeren ja kaasuputken tilanne näyttäytyy esimerkkinä siitä, miten EU tarvitsee yhtenäisemmän linjan.

Postimeehen sivuilta välittyvät virolaiset Itämeri-diskurssit täydentävät virallista poliittista linjaa kärkkäämmäksi. Venäjä on se tekijä, joka on mereen ja näin ollen Viroon kohdistuvien vaarojen toimeenpanija. Venäjä uhkaa Viron itsemääräämisoikeutta⁵⁷ (Raun, PM 20.9.2007²) aluevesiä häiritsemällä ja saastuttamalla sekä turvallisuutta myrkyttämällä laineet. (PM 24.8.2007¹) Postimeehessä 30.1.2009 julkaistu vieraskynä luonnehtii Venäjää epäluotettavaksi, valehtelevaksi kiristäjäksi josta EU:n ei todellakaan tule olla riippuvainen.⁵⁸ Nämä näkemykset ovat loistava esimerkki siitä yhteen kietoutuvien uhkien

56. ”Paet tõdes kohtumisel ka, et Nord Streami projekt valmistab Eestile jätkuvalt muret, kuna selle mõju Läänemerele kui eriti tundliku merekeskkonnale seisundile on jätkuvalt ebaselge.”

57. Kui gaasijuhtme rajamise käigus vigastatakse mehaaniliselt merepõhjas lebavaid reservuaare ja mürske, siis võib see tekitada ökoloogilise katastroofi. Aga kuna Läänemeri on suletud ja madal meri, siis on reostuse võimalik mõju keskkonnale ja inimesele veelgi suurem.

58. ”Venemaa valetab ja pressib välja. Viimane asi, mida EL vajab, on veelgi suurem sõltuvus nende energiast.”

diskurssista jonka kautta Itämerestä puhutaan Postimeehessä. Saasteet, tykkiveneet ja Euroopan jako hyviin ja huonoihin asiakkaisiin (Esim. Löhmus, PM 20.9.2007³) uhkaavat sekä merta ja sen asemaa EU:ssa että Viroa itseään. Viron Itämeri on huolestuttavan hauras alue kuten suomenkin. Se on kuitenkin myös monien vaarojen kenttä, jota tuotetaan retorisesti metaforien ja pelon politiikan keinoin, Venäjään, Viroon ja Euroopan Unioniin rajautuvaksi alueeksi.

Valtion virallista poliittista linjaa on tarpeen perustella rakentamalla Itämerestä, johon kaasuputkea ollaan analysoimani aineiston julkaisuhetkellä sijoittamassa, yleisön hyväksymää tarinaa. Yleisö, tässä tapauksessa kansalaiset, on tarpeen saada tukemaan tiettyjä väitteitä jotta valtion toiminta kansainvälisessä keskustelussa näyttäytyy perusteltuna. Riikka Kuusiston (Kuusisto 1999, 14–17) mukaan tällaisella tarinankerronnalla voidaan vaikuttaa tapahtumien suuntaan. (Myös Lakoff 1991, 1–5) Tätä valtiotahojen kannanotoista koostuvaa Itämeren tarinaa täydentää laajempi yhteiskunnallinen keskustelu joka välittyy uutisoinnista. Tätä tarinanrakennusta voidaan tarkastella diskursiivisena argumenttina (White 1973, 13).

Itämeren tarina, sellaisena kuin se kerrottiin kaasuputkikeskustelun yhteydessä, lähti muotoutumaan diskursiivisesti rakentuneeksi sosiaalisesti totuudeksi vuoden 2007 aikana. Suomalaista Itämeren tarinaa verrattiin muiden maiden tarinoihin, niissä esitettyyn kritiikkiin Itämeren menneisyyttä ja tulevaisuutta kohtaan. Itämerestä rakennettiin retorisesti yhteisöllistä aluetta historiapolitiikan keinoin, tuomalla keskusteluun Suomenlahden historiaa tunnelmallisten majakoiden sekä levottomuutta herättävän kylmän sodan kuvaston kautta. Tässä vaiheessa Itämeren tarinan taustan roolista kilpaili kaksi diskurssia, joista aluksi pinnalla oli geostrateginen diskurssi, joka määrittelee Itämeren itäisen rantavaltionsa ja voimapoliittisten vallannäyttöjen sävyttämän historiansa kautta. Tähän diskurssiin liitettiin keskustelua energiapolitiikasta ja sen yhteydessä Venäjästä. Itämeri rajattiin geopolitiittiseksi, historialliseksi alueeksi johon nyt oltiin suunnittelemassa energiapolitiittista projektia.

Melko pian suomalaisen kaasuputkiuutisoinnin alettua keskustelua ankkuroitui säätelämään toisenlainen diskursiivinen kokonaisuus, jonka olemassaoloa voitiin perustella yleisön premisseillä Itämerestä suojeltavana ja herkkänä merialueena. Tämän diskurssin puhunta näyttäytyy uutisoinnissa toteavana ja maltillisena, järkeväksi kommentoijaksi

esiteltyä Suomea korostaen. Loppuvuonna 2007 tämä diskurssi on jo saanut nimen. Suomen kanta on ympäristökysymys. Edes Euroopan Unionista käytyä keskustelua ei suoranaisesti liitetty kaasuputkeen, vaikka EU:n energiapolitiikkaa käsiteltiin monessa artikkelissa alkuvuonna.

Toisin kuin Suomi, Viro asettuu Postimeehen sivuilla alusta asti kritisoijan asemaan Venäjää vastaan. Venäjä esitetään uhkaavana alusta asti, sekä rivien välistä luettavin historiallinen perustein että uhkaavin metaforin. Esimerkkinä on Venäjän käyttämä ulkopoliittinen ase, energiakauppa. Itämeri rakennetaan jo vuonna 2007 EU:n sisämereksi. Itämerikeskustelua, samoin kuin energiapoliittista keskustelua käydään sekä Viron että EU:n kannalta. Venäjä esitetään epäluotettavana, oli kyse siten energiasta tai ympäristönsuojelusta. Kaasuputkesta keskustelevalle EU ei kuitenkaan (ei edes Saksa) saa osakseen juurikaan kritiikkiä. EU on mahdollisuus, viiteryhmä Venäjää vastaan, vaikka taistelu EU:N järkevemmän energiapolitiikan puolesta onkin jo lähes täysin turhaa. Viro on aktiivinen jäsenmaa joka puolustaa Unionia Venäjää vastaan.

Yhteisöllisen Itämeri-diskurssin lisäksi mukaan tuodaan etenkin loppuvuonna 2007 sotilaallinen diskurssi. Venäjä esitetään puolustuspoliittisena uhkana (Löhmus, Kamps, Sepp, Raun, PM 20.9.2007, 10.10.2007¹) pienelle Virolle. Kun tähän yhdistetään vielä ympäristöön kohdistuva vakava uhka, saadaan alkupääoma yhteen kietoutuvien uhkien diskurssille joka kertoo Itämerestä tarinaa uhanalaisena alueena joka on kiinteässä yhteydessä Viroon. Itämereen osoittavat aseet, esimerkiksi saasteet ja tykkiveneet, osoittavat myös Viroon.

Virossa Itämereen ja Euroopan Unioniin liittyvä uutisointi esittää Viron jälleen aktiivisen ja kriittisenä jäsenmaana. Luontokeskustelua sen sijaan säestetään Itämeren haurauden toisintamisella. Suomi esitetään loppuvuodesta 2007 asti kansainvälisiä sopimuksia noudattavana, järkevänä sivustakatsojana, kun taas Viro esiintyy vuoden 2007 alkupuolelta asti kriittisenä Baltian maana, joka ajaa aktiivisesti meren etua ja vastustaa tarinan vihollista, Venäjää.

Vuonna 2008 turvallisuus ja ympäristö puhuttavat molemmissa maissa. Virolaisen uutisoinnin turvallisuuskysymyksiin liittyy huoli Venäjän vaikutusvallan kasvusta, EU:ssa ja Itämerellä. Turvallisuushuolta säestetään uhkaavalla kuvastolla, biologisilla aseilla ja

muilla myrkkytynnyreillä meren pohjassa. Itämeren kaasuputki on konkreettinen ympäristöuhka, Suomessa taas teoreettinen ympäristökysymys. Suomessa ympäristökysymysdiskurssi on vakiintunut Itämerikeskustelun viitekehikseksi. Suomi kunnioittaa jälleen sopimuksia, tällä kertaa kansainvälistä merioikeutta (HS 12.1.2008). Itämeren kohtelu aiheuttaa tuhtumusta, kun kaasuputkea kiirehditään sopimuksista huolimatta. Ympäristöselvitys ei ole vielä valmis. Puolustuspoliittinen puhe Itämerestä on vajonnut pinnan alle ja nostaa päätään vain naapurimaissa, lähinnä Ruotsissa.

Suomen ja Viron kannat kaasuputkikysymykseen ja Itämeren olemukseen, sekä Helsingin Sanomissa ja Postimehessä näkyvät Suomen ja Viron representoinnit tietynlaisina toimijoina voidaan nähdä juonittamisena. Hayden Whiten neljästä juonittamisen arkkityypistä, romanssista, tragediasta, komediasta ja satiirista (emplotment, White 1973, vars. 29), Suomen ja Viron Itämerten tarinoita lukiessa olennaisimmiksi osuvat satiiri, romanssi ja tragedia.

Luonteeltaan eteenpäin vievässä romanssissa tulevaisuuden onni saavutetaan tavoitteet täyttämällä. Romanssi sisältää uusia elementtejä lopputuloksen saavuttamiseksi. (White 1973, 8–9) Romanssi on itsensä tunnistamisen draamaa, jota symboloi sankarin kokeman maailman ylittäminen ja voittaminen ja sankarin vapautuminen pahan vallasta. (White 1973, 9) Romanssissa sankari usein etenee etsien vastustajaansa. Kun sankarin matka on tullut päätökseen, hän voittaa vihollisensa ja saa takaisin sen mitä tarinan alussa on menettänyt, vaikka hän kohtaisi matkallaan myös pilkkaa.

Satiirissa romanssin, komedian ja tragedian toivot ja mahdollisuudet on esitetty ironisesti. Maailman lopulliset totuudet ovat inhimillisen käsityskyvyn ulkopuolella. (White 1973, 10) Satiirin ominaisin tyylilaji on toisin sanoen ironia. (White, 1973, 28) Satiiri on romanssin vastakohta jossa ei ole toivoa paremmasta. Ihminen on maailmansa vanki ja hänen tietoisuutensa ja tahtonsa ovat pimeiden kuoleman voimien uhkaamat (White 1973, 10, 28). Ihminen on riittämätön uhkaa vastaan ja kykenemätön voittamaan sitä. (White 1973, 9)

Kuten satiiri, myös tragedia suuntaa katseensa menneeseen. Tragediaan sisältyy pieni mahdollisuus vapautumisesta. (White 1973, 9) Komedian kaltaisia iloisia sattumuksia tragedioista ei kuitenkaan löydy, elleivät ne ole valheellisia. (White 1973, 9) Tragedialle

tyypilliset eri muotoja ottavat luonnonvoimat, kuten kohtalo, ovat vihamielisiä ihmiskuntaa kohtaan. Sankari joutuu usein näiden luonnonvoimien kiroamaksi ja joutuu työskentelemään parempien aikojen toivossa ilman toivoa paremmasta. (White 1973, 9)

Vuonna 2009 sekä Suomessa että Virossa käydään keskustelua turvallisuuteen ja uhkiin liittyvin termein. Virossa tämä turvallisuus liittyy pelottaviin, väkivaltaisiin tulevaisuuskuviin, jotka ovat mahdollista seurausta Nord Streamin toiminnasta. Tykkiveneestä tähtäilevä karhu, 300 vuoden tuho ja myrkkylaineet ovat voimakkaita tulevaisuutta maalailevia metaforia, joilla kirjoitetaan todeksi sitä uhkaa jota Viro vastustaa. Ne toimivat ohjeina kaasuputkeen ja Itämeren tulevaisuuteen suhtautumiselle. (Kuusisto 1999, Lakoff 1991, 1–5) Sarkastinen uutisointi kaasuputken ympäristöselvityksistä, artikkelit kaasuputkitöiden häiritsemistä kalastajista ja meren strategisen roolin korostaminen epävarmuutta luovalla kansainvälisen terrorismin uhalla sekä Venäjän voimistuvalla läsnäololla luovat Itämerestä uhan alaisen vaarojen kentän. Nämä vaarat ovat enimmäkseen venäjältä lähtöisin, vaikkakin uutisoinnissa esiintyy myös runsaasti Venäjän toimiin liittymättömiä Itämeren haurauden korostamista sekä Arctic Sea-alueen kaappauksesta kertovaa uutisointia.

Viron oma rooli on jälleen kriittinen Baltian maa, joka ajaa aktiivisesti Itämeren asiaa myös EU:ssa. Vuonna 2009 ajankohtainen Itämeri-strategia herättää paljon keskustelua, jossa EU näyttäytyy myönteisessä valossa epäterveestä energiapolitiikastaan huolimatta. Viron osallistuminen EU:ssa juonitetaan Whiten termein romanssiksi, jonka onnellisessa tulevaisuuskuvassa näkyy tiivistyvä yhteistyö meren hyväksi, kontrastina Venäjän uhalle. EU esitetään myönteisenä viiteryhmänä, jossa Viron asema on pienuudesta huolimatta tärkeä ja enimmäkseen tasa-arvoinen. Vuoden 2009 Itämeri-uutisoinnissa tämän romanssin keskuksessa on meri.

Tämä erillinen merellinen romanssi on melko paradoksaalinen kontrasti sille Itämeren tarinalle, joka Unioniin liittymättömästä mutta kaasuputkeen liittyvästä uutisoinnista välittyy. Euroopan Unionin voisi tässä tarinassa esittää pienenä mahdollisuutena uhkaavaa ja kohtalokasta Venäjän toimintaa vastaan, mutta taistelu näyttää jo alussa hävityltä. Tällainen urhea ja uhmakas vastustus muistuttaa Whiten määritelmä satiirista. (White 1973, 9) Venäjän kanssa yhteiseen menneisyyteen perustuva uhka, jota rakennetaan ympäristön hävityksen, taloudellisen häviön ja sotilaallisen turvallisuusuhan kuvastolla,

joka konkretisoituu Itämerellä ja uhkaa Viron itsemääräämisoikeutta, vastaa Whiten juonista eniten tragediaa. Tarinan sankari Viro tietää joutuvansa jyrätyksi yhtä lailla kuin Viroon olennaisesti liittyvä merialuekin, mutta taisteltava on.

Suomalaisen uutisoinnin uhkakuvasto vuonna 2009 liittyy ympäristöön kohdistuvien vaarojen sijasta historiapoliittisesti ja ajankohtaisilla tapahtumilla perusteltavaan puolustuspoliittiseen tilanteeseen. Se, onko Venäjän Itämerellä lisääntyvä sotilaskalusta uhka vai miksi se ei ole uhka on kysymys, johon vastataan sekä Suomen virallisella linjalla että sen vierestä. Sotaharjoitukset ja Arctic Sea voimistavat Itämeren poliittista merkitystä ja tekevät siitä geostrategisesti merkittävän alueen, jonka asemasta Suomeen nähden ja johon liittyvistä strategioista voidaan keskustella. Tässä diskurssissa on läsnä myös energiapoliittinen keskustelu, joskaan ei suomen, vaan EU:n osalta. Tähän Itämereen liittyy olennaisesti kritiikki Suomen virallista Itämeren tarinaa kohtaan, joka painottaa epäpoliittista luontoa. Tämän Itämeren tarina on Hayden Whiten teorian pohjalta tarkasteltuna satiirinen komedia.

Maailman realiteetit, Suomen suhtautuminen Venäjään ja Venäjän toistuva toiminta, on tunnistettava ja niiden mukaan on toimittava. (White 1973, 9) Komediasa vaikuttaa useimmiten kahdenlaisia hahmoja, niitä jotka työntävät tarinaa eteenpäin ja niitä jotka vastustavat sitä. (White 1973, 9) Whiten mukaan komediassa on toivoa tilapäisestä huonojen olosuhteiden voittamisesta. Sellaiset sovinnolliset tilanteet, joissa toivoa ilmenee symboloivat tarinan iloisia tapahtumia. (White 1973, 9) Pohjimmiltaan on kuitenkin kyse maailman realiteeteista joita ei voi muuttaa mutta jotka voidaan tunnistaa ja joiden mukaisesti ihmisten on toimittava. Komedia on luonteeltaan eteenpäin vievä ja uusia elementtejä sisältävä. Satiirin tyyllilajin mukaisesti tässä tarinassa ei ole juuri toivoa paremmasta, tai ainakin tämä toivo on ironisesti esitetty.

Vaikka Itämeri on tämän tarinan keskiössä selkeänä alueena, tämä satiirinen komedia kertoo enemmän Suomen ja Venäjän tarinasta. Suomen poliittisen linjan mukainen Itämeren tarina, johon Helsingin Sanomissa suhtaudutaan enimmäkseen raportoivasti ja luontokuvastoa viljellen vieraskynien ja pääkirjoitusten ulkopuolella, on romanssi.

Tämä Itämeren tarina esiintyy vuoden 2009 aikana Helsingin Sanomien uutisoinnissa kilpailevana diskurssina. Tämän diskurssin mukaan Itämeren kaasuputki on ainoastaan

Itämereen liittyvä ympäristökysymys. Tähän tarinaan liittyy Itämeren puolustuspoliittisen roolin kieltäminen ja luonnon esittäminen korostetun epäpoliittisena. Itämeren kaasuputki on vain, ainoastaan, pelkästään tai ensisijaisesti ympäristökysymys, jota ei tulisi turhaan politisoida. Huolta tästä epäpoliittisesta luonnonpuistosta korostetaan sympaattisella luontokuvastolla, puheella Itämeren pohjasta, happipitoisuudesta, kirjohylkeistä ja kalakannoista. Itämeren laajasta luontokuvavalikoimasta on poimittu tunnettuja eläimiä ja asioita.

Tässä tarinassa kritiikki on muilla mailla. Suomi tarinan sankarina on maltillinen sivustakatsoja ja luonnonsuojelusta huolehtiva oikeusvaltio, joka noudattaa kansainvälisiä sopimuksia. Tulevaisuuden onni, yhteisen huolenpidon kohteena oleva Itämeri, saavutetaan yhteisillä pelisäännöillä, eli kansainvälisiä sopimuksia noudattamalla. Venäjä on kyllä epäilyttäväksi tiedetty, Itämerta tilana ja poliittisluonteisena käsitteenä rajaava asia, jonka tiedetään toisinaan olevan uhka. Venäjä on enemmän ei-vihollinen kuin vihollinen, vaikka sen läsnäoloa ei todellakaan vähätellä tässä tarinassa. Varsinainen vihollinen ovat saasteet. Itämeri on turvassa, kunhan sankarin matka on tullut päätökseen, eikä rikkeitä ole tehty. Itämeren olotila ei ole turhan ruusuinen, mutta parannettavissa.

Vuonna 2012 suomalaisen keskustelun puolustuspoliittinen termistö painuu jälleen pinnan alle, vaikka Itämeren geostrateginen rooli herättää vielä keskustelua. Itämeren kaasuputken arvellaan jopa lisäävän turvallisuutta merellä (HS 14.2.2010) Kritiikkiä löytyy myös kotimaasta, lähinnä ympäristövaikutusten liian ylimalkaista tarkastusta kohtaan. Itämereen liittyvä turvattomuus liittyy jälleen lähinnä luontoon, kuten siihen, kuka vastaa mahdollisista kaasuputken korjauksista jos se hajoaa. Kaasuputken rakennuksen valmistuminen herättää keskustelua, toisinaan melko sarkastista.

Postimeehen Itämeren tarinassa puhutaan merestä haurasta ja tärkeää asiaa. Itämeri alueena ja alueen yhteisenä nimittäjänä on läsnä EU-uutisoinnissa. Itämereen liitetyt uhat, esimerkiksi myrkkytynnyrit (PM 17.3.2010), sekä Itämeren poliittinen historia auttavat muodostamaan Itämerestä sitä haurasta, yhteisöllistä ja Virolle hyvin tärkeää tilaa, minkä sen toivotaan olevan myös EU:ssa.

Vaikka Postimeehen sivuilta löytyi myös Itämereen liittyvän EU-romanssin juonittamista, luonnehtisin Postimeehen Itämeren tarinaa, sellaisena kuin se kerrotaan

kaasuputkikeskustelussa, satiirisia elementtejä sisältäväksi tragediaksi. Aktiivinen EU:n jäsen, pikkuvaltio Viro, on Itämeren asialla omaa etuaan ajavaa Venäjän terävähampaista karhua vastaan. Itämeri esitetään Viroom ja sen itsemääräämisoikeuteen olennaisesti liittyvänä alueena, jota uhkaavat yhteen kietoutuvina uhkina ympäristömyrkyt, kemialliset asept, historiallinen rooli, venäjän välinpitämättömyys sekä sotilaspoliittiset intressit. Ympäristö ja venäjä ovat huolenaiheista tärkeimmät, mutta ne liittyvät olennaisesti kaikkiin muihinkin huolenaiheisiin.

Helsingin Sanomissa Itämeren tarina alkaa uhkaavana. Puolustuspoliittinen kuvasto, höystettynä muiden maiden rinnastettavissa olevilla kritiikeillä, luo jännittävän, uhkaavia elementtejä sisältävän alun. Pian tämä alku korvataan epäpoliittiseen ympäristökysymykseen, ei edes ympäristöuhkaan, liittyvällä romanssilla. Vaikka lopputulos on selvä alusta asti, suuri voitto on silti mahdollinen. Tämä tapahtuu kun Itämeri huomioidaan luonnonsuojelualueena kaupallisista intresseistä riippumatta. Tässä tarinassa on vastustajansa, ympäristöselvityksiä kiirehtivä ja laiminlyövä Venäjä, joka on kuitenkin voitettavissa jos meren luonto otetaan huomioon. Tässä tarinassa itämeri on epäpoliittinen alue, luonnonpuisto, joka kaipaa suojelua, ja joka on osoitettavissa kartalta Venäjän ja EU:n sisämerenä.

Tämän lisäksi meri on kuitenkin myös poliittinen alue, jolla on merkittävää geostrategista merkitystä. Tätä aluetta, josta kertovaa tarinaa juonitetaan satiirisella komedialla Suomen suhtautumisesta, voidaan pitää Suomen vieressä sijaitsevana voimakkaasti poliittisena alueena joka on määriteltävissä toisella rannalla sijaitsevan Venäjän läsnäolon kautta. Sekä suomalaiset että virolaiset Itämeri-diskurssit rakentuvat voimakkaasti Venäjän läsnäolon varaan. Suomessa Itämeri on joko epäpoliittinen luonnonpuisto romanssin kaltaisen kaasuputkitarinan mukaan kerrottuna tai tragikoomisen kaasuputkitarinan mukainen geopoliittisesti merkityksellinen alue Suomen vieressä. Virolainen tarina kaasuputkesta näyttäytyy satiirisena tragediana jonka konna on Venäjän omistama suuryritys. Joka tapauksessa kaasuputkesta puhuttaessa käytettävät diskurssit ovat muodostuneet Venäjän läsnäolon mukaisiksi.

LÄHDELUETTELO:

- Aalto, Pami (toim.), *Russia's Energy Policies –National, Interregional and Global Levels*, United Kingdom, 2012
- Aalto, Pami, *Constructing Post-Soviet Geopolitics in Estonia*, 2003, Routledge, Iso-Britannia
- Antola, Esko, *Baltic Sea Strategy: a Pilot Project for Macro-Regionalisation in the EU*, Centre for European Studies 2009, Bryssel
- Aldighieri, Denis, *SHAKING HANDS UNDER THE BALTIC SEA The Nord Stream pipeline and the Baltic Sea region*, syyskuu 2009, University of Tampere International School of Social Sciences, Department of Political Sciences and International Relations, International Relations/CBU, Master's Thesis
- Alhanen, Kai, *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault'n filosofiassa*, Gaudeamus, Helsinki 2007
- Anderson, Benedict, *Kuvitellut yhteisöt, Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua*, 2007, Vastapaino Tampere
- Barysch, Katinka (toim.) *Pipelines, Politics and Power- The Future of EU-Russia Energy Relations*, Centre for European Reform, October 2008
- Eurooppatiedotus, Ulkoasiainministeriö, *Kansalaisen Itämeri*, Edita Publishing Oy, Helsingissä 2010, toimitus Pitkänen, Outi, Niinivaara, Susanna, Toivanen, Päivi, Alarotu, Elli ja Launis, Mika
- Fairclough, Norman, *Miten media puhuu*, Vastapaino, Tampere 1997, alkuperäisteoksesta *Media Discourse*, 1995, suomentaneet Blom ja Hazard
- Foucault, Michel, *Tarkkailla ja rangaista*, Otava 2005, teoksesta *Surveiller et punir*, 1975, suomentanut Eevi Nivanka
- Harle, Vilho ja Moisio, Sami, *Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka*, 2000, Vastapaino, Tampere, painettu Gummerus Kirjapaino Oy:ssä Jyväskylässä 2000
- Harle, Vilho ja Moisio, Sami (toim.), *Muuttuva Geopolitiikka*, Gaudeamus Kirja, Oy Yliopistokustannus University Press Finland, Helsinki 2003, Tammer-Paino, Tampere 2003
- Haukkala, Hiski, *Suomen muuttuvat koordinaatit*, 2012, Gummerus Kustannus Oy, Juva 2012
- Holsti, K.J., *Taming the Sovereigns*, Cambridge University Press, 2004, ensipainos 2004, ISBN 052183403

- Itämeren alue – Yhteenottoja ja yhteistyötä – matka menneestä tulevaan, lukuisia kirjoittajia ja tuottajia, toteutettu Euroopan Unionin ohjelman Kulttuuri 2000 rahoituksella, hakija Euroyliopisto, Viron Eurotiedon Yhdistys
- Jackson, Patrick T, *Civilizing the Enemy German Reconstruction and the invention of the West*, The University of Michigan press, 2006, käytetty elektroniseen muotoon tallennettua painosta Jyväskylän yliopiston kirjaston tietokannassa osoitteessa https://jykdok.linneanet.fi/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?SC=Title&SEQ=20111129173039&PID=_nSXAE8Wg2JII6S7djzQtKRsNPSV&SA=Civilizing+the+enemy+German+reconstruction+and+the+invention+of+the+West+/
- Korhonen, Pekka, *Japanese Island Geopolitics*, Shanghai: Shanghai Institute for European Studies. SIES Working Papers, 2011/04. Viitattu sähköiseen versioon osoitteessa <http://sies-cn.org/Show.aspx?articleid=562&lan=en>, muuttumaton 3.3.2013
- Koskela, Hille, *Pelkokierre – Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*, Gaudeamus, Helsinki 2009
- Koski, Anne, *Niinkö on jos siltä näyttää? Kuva ja mielikuva Suomen valtaresursseina kansainvälisessä politiikassa*, Tutkijaliitto, Helsinki 2005
- Kuusisto, Riikka, *Western Definitions of War in the Gulf and in Bosnia The Rhetorical Frameworks of the United States, British and French Leaders in Action*, Suomen Tiedeseura, Gummerus oy, Saarijärvi 1999
- Lakoff, George ja Johnson, Mark, *Metaphors we live by*, The University of Chicago Press, Lontoo, alkuperäisteoksesta 1980 uusittu painos, 2003
- Lakoff, George, *Metaphor and War –The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf*, University of California at Berkeley, 1991, ladattavissa ilmaiseksi Google Scholar-palvelusta ja sivustolta <http://georgelakoff.files.wordpress.com/2011/04/metaphor-and-war-the-metaphor-system-used-to-justify-war-in-the-gulf-lakoff-1991.pdf>, löydetty 20.1.2013, muuttumaton 26.1.2013
- Larsson, Robert L., 12.2.2008, *Security Implications of the Nord Stream Project*, European Parliament's Committee on Foreign Affairs Security, Safety and Vulnerability analysis, löydetty 30.11.2011 osoitteesta http://www.foi.se/upload/nyheter/2008/security_implications_of_nord_stream_robert_larsson.pdf, muuttumaton 5.12.2011
- Lehti, Marko ja Smith, David J. (toim), *Possessing a Baltic Europe*, 2003, Frank Cass Publishers, Lontoo
- Liuhto, Kari (toim.), *The EU-Russia gas connection: Pipes, politics and problems*, Electronic Publications of Pan-European Institute 8/2009, löydettävissä osoitteesta <http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/pei/Documents/Julkaisut/Liuhto%200809%20web.pdf>, ladattu 1.10.2012, muuttumaton 7.12.2012

- Liuhdo, Kari, Energy in Russia's foreign policy, Electronic Publications of Pan-European Institute 10/2010, viitattu sähköiseen versioon osoitteessa http://www.tse.fi/FI/yksikot/erillislaitokset/pei/Documents/Julkaisut/Liuhdo_final.pdf, löydetty 1.10.2012, muuttumaton 9.12.2012
- Nord Stream, yrityksen virallinen internet-sivusto osoitteessa www.nord-stream.com, viitattu 26.1.2013
- Perelman, Chaïm, Retoriikan Valtakunta, käännös julkaistu Tampereella 1996 (*L'empire rhétorique. Rhétorique et argumentation, 1977*, suomentanut Leevi lehto)
- Pihlainen, Kalle, Historia, historiatietoisuus ja menneisyyden käyttö, Kasvatus & Aika 5 (3) 2011, 5–17, viitattu sähköiseen versioon osoitteessa <http://elektra.helsinki.fi/oa/1797-2299/5/3/histpihl.pdf>, muuttumaton 1.3.2013
- Shima, Sonoko, Dimensions and Geopolitical Diversity of the Baltic: Then and Now, 2007, Japanese Center for Slavic and Eurasian Studies, Hokkaidon yliopisto, ladattu 20.5.2012 Hokkaidon yliopiston sivuilta osoitteesta http://srch.slav.hokudai.ac.jp/coe21/publish/no15_ses/04_shima.pdf, muuttumaton 4.1.2013
- Torsti, Pilvi, Divergent Stories, Convergent Attitudes - Study on the Presence of History, History Textbooks, and the Thinking of Youth in post-War Bosnia and Herzegovina, 2003, Helsinki, University of Helsinki, Viitattu sähköiseen versioon osoitteessa <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/yhteivk/torsti/>, muuttumaton 1.3.2013
- Turunen, Minna, Pohjoinen ulottuvuus Helsingin Sanomissa 1998–2000, Valtio-opin pro gradu – työ, Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofianlaitos, 2001
- Unger, Thomas ja Ekvall, Tomas, Benefits from increased cooperation and energy trade under CO2 commitments—The Nordic case, 2003, Climate Policy, 3:3, 279-294 Viitattu sähköiseen versioon osoitteessa <http://dx.doi.org/10.3763/cpol.2003.0333>, muuttumaton 21.2.2013
- Vabariigi Valitsus, Viron valtioneuvoston kanslian sivusto osoitteessa <http://www.valitsus.ee/et/valitsus>. Muun muassa pääministeri Ansipin ja presidentin puheet ovat saatavilla sivustolta. Aineistona muun muassa pääministeri Ansipin puhe Itämerikokouksessa helmikuussa 2010, joka löytyy kokonaisuudessaan sivulta <http://www.valitsus.ee/et/valitsus/peaminister-ja-ministrid/andrus-ansip/peaministri-koned-ja-seisukohad/5/peaminister-andrus-ansipi-sonavott-laanemere-keskkonna-alasel-tippkohtumisel-helsingis-10022010>, viitattu 1.4.2011, muuttumaton 5.12.2011
- Valtioneuvoston selonteko, itämeren haasteet ja Itämeri-politiikka, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 23/2009
- Vuoristo, Kai-Veikko: Poliittinen maantiede, Werner Söderström Osakeyhtiö Kirjapainoyksikkö, 1997, ISBN 951-0-21446-9

Whist, Bendik Solum, Nord Stream: Not Just a Pipeline An analysis of the political debates in the Baltic Sea region regarding the planned gas pipeline from Russia to Germany, 2008, online report found from <http://www.fni.no/doc&pdf/FNI-R1508.pdf>, löydetty 10.12.2012, muuttumaton 11.12.2012

White, Hayden, Metahistory -The Historical Imagination of Nineteenth Century Europe, 1973, John Hopkins University Press, London

World Wildlife Federationin Suomen alueosaston Internet-sivusto osoitteessa <http://wwf.fi/>, viitattu kohta Operaatio merenneidon esittelysivu osoitteessa http://wwf.fi/yritykset/miten-yritysyhteisty-toimii/operatio_merenneito/ , viitattu 7.12.2012, muuttumaton 14.12.2012

Postimeehen käsitellyt artikkelit julkaisupäivän mukaan:

Õepa, Aivar, Eesti: gaasijuhe peab arvestama looduse ja laevaliiklusega, Postimees 15.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 19.2.2007, Leedu nõuab Läänemere-aluse gaasijuhtme alternatiivide arutamist, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Oppi, Triin, Südametunnistus on Euroopa gaasi hind, Postimees 3.3.2007, julkaistu Tartton Postimeehen paperiversiossa ja Tallinnan Postimeehen sähköisessä versiossa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Ilves: Eesti suhted Venemaaga sõltuvad Kremlist, Postimees 13.3.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Pajula, Raigo ja Olesk, Arko, Lipulaev viis presidendi sõprade juurde, Postimees 15.3.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Ilves, Toomas Hendrik, Toomas Hendrik Ilves: Eestlastele ja soomlastele on võõras olnud alati lähedal, Postimees 15.3.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Mäekivi, Mirjam, Ilves arutas Poola peaministriga Euroopa infrastruktuuri teemat, Postimees 4.4.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Õepa, Aivar, Eesti tahab gaasitrassi konsortsiumilt korrektset taotlust, Postimees 13.4.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Larsson, Robert L., Robert L. Larsson: Kas gaasijuhe Läänemere põhjas ohustab meie julgeolekut? Postimees 14.4.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Püüa, Marko, Marko Püüa: Ajalugu kuuris Postimees 6.6.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Õepa, Aivar, Nord Stream: maapealne gaasitrass pole alternatiiv, Postimees 25.7.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 24.8.2007¹, Reostuslained Läänemerel, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Püüa, Marko ja Olesk, Arko, Maailma Looduse Fond põrmustas Eesti töö Läänemere kaitsel, Postimees 24.8.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Nord Stream sai loa baasi rajamiseks Gotlandile, Postimees 30.8.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lõhmus, Alo, Alo Lõhmus: gaasijuhe? Tänan, ei! Postimees, 12.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Matti, Nord Stream: merepõhja uuring valmiks nädalatega, Postimees 13.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 15.9.2007¹, pääkirjoitus, Juhtkiri: gaasifarss, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Häkämies, Jyri, Jyri Häkämies: Soome samasugune, aga ometi erinev, Postimees 15.9.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 15.9.2007³, Gallup: Nord Streamile ei peaks uurimisluba andma, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Ilves: partei hetkehuvid tuleb Nord Streami loa puhul ohverdada, Postimees 18.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Mäekivi, Mirjam, Rohelised: gaasijuhet pole meile vaja, Postimees 19.9.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Nord Streami juht: täidame kõik Eesti nõudmised, Postimees 19.9.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Lavrov: Eesti ei peaks gaasijuhtet politiseerima, Postimees 20.9.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Valitsus ei andnudki Nord Streamile uuringuluba, Postimees 20.9.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lõhmus, Alo, Rootsi: toru eraldab Balti riigid Euroopast, Postimees 20.9.2007³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream naaseb esialgse projekti juurde, Postimees 20.9.2007⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Ergma hoiatas Läänemere gaasijuhtme ohtlikkuse eest, Postimees 27.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Ergma võrdleb Saksamaad narkomaaniga, Postimees 28.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Halonen: torujuhtmesse ei peaks suhtuma müstiliselt umbusklikult, Postimees 1.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lohk, Marina, Schröder palub seoses Eesti otsusega gaasijuhtme osas euroliidu abi, Postimees 9.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 10.10.2007¹, pääkirjoitus, Juhtkiri: vene karu musklid, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Rudi, Hanneli Eesti saab anda hinnangu Nord Streami gaasitrassi keskkonnamõjule, Postimees 10.10.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Laar: käitumine gaasijuhtme osas lubab valitsusele pikka iga, Postimees 13.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Vene minister: Eesti rikkus rahvusvahelist õigust, Postimees 17.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Itaalia ajaleht: sakslased takistavad gaasijuhtme ehitust, Postimees 24.10.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Virmavirta, Jarmo, Jarmo Virmavirta: sama meri ja toru, erinevad järeldused, Postimees 24.10.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome ei näe Läänemere gaasijuhtmes julgeolekuohtu, Postimees 28.10.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Eesti otsib liitlasi Läänemere gaasijuhtme vastu, Postimees 28.10.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Paet: gaasitoru peab kulgema maad mööda, Postimees 28.10.2007³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 29.10.2007, Kross soovib Venemaaga gaasijuhtme asjus läbi rääkida, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Meedia: Rootsi nõuab Läänemere gaasitrassi nihutamist Baltimaade poole, Postimees 31.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 4.11.2007, ETV: Eksperdi sõnul puudub Eestil ülevaade vee all toimuvast, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 5.11.2007, pääkirjoitus, Juhtkiri: kasutamata potentsiaal, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 6.11.2007, Juhtkiri: kasutamata võimalused, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Linnamäe, Lauri, Gaasitoru PR-tiim määrib meediale mett moka peale, Postimees 10.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome soovib Nord Streami keskkonnamõjude uurimist, Postimees 12.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Eksperdid: Läänemere gaasijuhe võib hilineda, aga valmib kindlasti, Postimees 19.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Rudi, Hanneli, Eesti ja Rootsi saavad euoliidu asjadest sarnaselt aru, Postimees 20.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vanhanen: Soome ei liitu Nord Streami torujuhtmega, Postimees 27.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Bärenklau, Ingvar, Eestil pole Vene-Saksa gaasitoru vastu kaalukaid argumente, Postimees 29.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Henno, Erik, TV3: Nord Streami väitel leiti ohutu tee Venemaalt Saksamaale, Postimees 6.12.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Poola ei välista kolmepoolseid läbirääkimisi Nord Streami küsimuses, Postimees 12.12.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Barroso: Läänemere gaasijuhet peaks toetama, Postimees 20.12.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream lükkas gaasitarnete alguse 2011. aastasse, Postimees 21.12.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 31.12.2007, Valitsus ei andnud Vene-Saksa gaasitoru uuringuteks luba, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Halonen väljendas uusaastakõnes muret ühiskonna löhenemise pärast, Postimees 1.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami allhankija uuris Soome territoriaalvetes merepõhja ilma loata Postimees, 7.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Keskkonnauuringu sobivuse korral Soome Nord Streamile takistusi ei tee, Postimees 9.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver & Poll, Liisi, Venemaa haare Euroopa energiavarustuses tugevneb, Postimees

21.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 22.1.2008, Kreml gaasitab Euroopat, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 24.1.2008, ETV: Nord Stream kaalub Rootsi vetes mürgise aine kasutamist, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 25.1.2008, Kasjanov: Läänemere gaasijuhtme suhtes on vastamata küsimusi, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Rudi, Hanneli, Tarand koostab Nord Streami gaasitrassi keskkonnriskide kohta europarlamenti arvamuse, Postimees 29.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 1.2.2008, ETV: Rootsis kasvab vastuseis Nord Streami gaasijuhtmele, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome kaitseminister soovib mereseirekoostööd Eesti ja Venemaaga, Postimees 2.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Eesti, Leedu ja Poola soovivad gaasitorustiku rajada maismaale, Postimees 5.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Poola peaminister ei taha Nord Streamiga liituda, Postimees 6.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Moskva tõrjub maapealse gaasijuhtme idee, Postimees 8.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Rootsi nõuab Nord Streamilt loataotluse täiendamist, Postimees 12.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Martti, Tarand: Nord Stream peaks uurima uppunud sõjalaevade ohtu, Postimees 15.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream leidis gaasitorustiku trassilt meremiine, Postimees 28.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tarand, Andres, Andres Tarand: gaasijuhe vajab lisauuringuid, Postimees 29.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 8.3.2008, Merkel ja Putin: gaasijuhe valmib õigeaegselt, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Bahovski, Erkki, Balti riigid seisavad uue külma sõja eesliinil, Postimees 15.3.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sepp, Andreas, Nord Streami projekt kallines 1,4 miljardi euro võrra, Postimees 31.3.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 10.4.2008, Soome soovib näha Nord Streami keskkonnamõjude uuringut, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vene ajakirjanik: Nord Streami torujuhtme mõjud on alahinnatud, Postimees 15.4.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 17.4.2008, Nord Stream tahab taas gaasitoru Eestile lähemale ehitada, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Pors, Merje, Europarlament soovitab kaaluda maismaal kulgevat gaasitrassi, Postimees 6.5.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome minister ei näe gaasitorus julgeolekuohtu, Postimees 14.5.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Martti, Ilves: Euroopa peaks energiaküsimustes vaatama Kaspia regiooni poole, Postimees 23.5.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Saksamaa pöörab Nord Streami torustiku kvaliteedile suurt tähelepanu, Postimees 23.5.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Europarlamendi komisjon hoiatas Nord Streami, Postimees 27.5.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Venemaa kiirustab Nord Streami torujuhtmega, Postimees 4.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Seaver, Urmas, Riigid pidurdavad kannatamatut Nord Streami, Postimees 6.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami kavandatava gaasitorustiku detailid jõudsid Kotkasse, Postimees 10.6.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 10.6.2008², Gazprom kaalub Nord Streami võimsuse suurendamist, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Holstov: Läänemere põhjas lebavad keemiarelvad Nord Streami ei sega, Postimees 17.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, ELi volinik: Nord Streami torustik on energiatuleviku mõttes oluline, Postimees 20.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 24.6.2008, Moskva: Nord Stream võib tulla jutuks Vene-ELi tippkohtumisel, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Pors, Merje, Kelam hindab europarlamenti ja Riigiduumat kohtumist konstruktiivseks, Postimees 25.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Medvedev ründas teravalt Eestit ja Lätit, Postimees 27.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 12.7.2008¹, Läänemeri seisab vankumatult reostunumate hulgas, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Filippov, Madis, Eesti teadlased võtavad Läänemere põhjalikult luubi alla, Postimees 12.7.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Henno, Erik, Reporter.ee: Läänemere vesi saastub ja elu meres väheneb, Postimees 12.7.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Paet, Urmas, Urmas Paet: Läänemere strateegia nimel, Postimees 17.7.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen,

muuttumaton 21.12.2012

Filippov, Maris, Rahanappus ja ükskõiksus seavad ohustatud loomaliikide püsijäämise küsimärgi alla, Postimees 21.7.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Henno, Erik, ERR.ee: Gazpromi kutset Eesti poliitikutele peetakse ebatõenäoliseks, Postimees 15.8.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 18.8.2008, Lipponeni uus töö tekitab Soome poliitikutes eriarvamusi, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Asu, Veiko, Lipponen loobub oma kabinetist parlamendis, Postimees 19.8.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Uurijad näevad Nord Streami torujuhtmes keskkonnariske, Postimees 22.8.2008¹, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream soovib oodata ära keskkonnaraporti, Postimees 22.8.2008², leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 25.8.2008, Merkel: Gruusia konflikt ei mõjuta Nord Streami elluviimist, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vanhanen kaitseb lobby-Lipponeni, Postimees 26.8.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Koorits, Vahur, Merkel kinnitab toetust Gruusiale, Postimees 27.8.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 3.9.2008, Nord Stream muutis Bornholmi saare juures taas marsruuti, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Lipponen: rootslaste vastuseis gaasitoru ei peata, Postimees 4.9.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Poola peaminister soovib Saksamaal Nord Streami projekt peatada, Postimees 8.9.2008, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, USA suursaadik hoiatab Rootsit Nord Streami torujuhtme eest, Postimees 10.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Niitra, Sirje, Reiljan: õlifond on vaja tingimata luua, Postimees 17.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome ei nõustu Nord Streami keskkonnauuringute kavaga, Postimees 21.9.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Nord Stream tervitas eestlaste gaasitoru Veneetsia biennaalil, Postimees 21.9.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Schröder hoiatas läänt Venemaaga sõdimise eest, Postimees 25.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Aavi, Marti, Kaldre: kas lord Robertson on Nord Streami palgalehel? Postimees 27.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

VonAmeln, Dirk, Nord Stream: miks Eesti toru väärib tähelepanu, Postimees 27.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Aavik, Marti, Kaldre: kas lord Robertson on Nord Streami palgalehel? Postimees 27.9.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Austraallased õpetasid Eesti poliitikuid mereprobleeme lahendama, Postimees 29.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 12.11.2008, Putin: Euroopa peab Nord Streami osas otsuse langetama, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Pors, Merje, Mihkelson: Venemaa on Nord Streami osas kõhklema hakanud, Postimees 13.11.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, BASF ja Vene diplomaat kinnitavad Nord Streami ehitusplaanide jätkumist, Postimees 14.11.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Gazprom investeerib Nord Streami 2009. aastal 80 miljardit rubla, Postimees 5.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee

29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Lugtmeijer: Nord Streami lubamine Eestisse tooks raha, Postimees 11.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Riikoja, Hindrek, Tõnu Püssa: dioksiinimürgituse tekitab vaid kuri käsi, Postimees 12.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Gazpromi asejuht teatas firmade huvist osalemise vastu Nord Streamis, Postimees 18.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 21.12.2008, Gazprom: Nord Streami ehitus enam ei kalline, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Prantsuse firma huvitub osalusest Nord Streamis, Postimees 23.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome pikendas Nord Streami mereuuringute luba, Postimees 30.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Gazprom tellis Rolls Royce'ilt Nord Streami jaoks turbiinid, Postimees 30.12.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 4.1.2009, Vene ekspert: gaasisõda on vaja hinna hoidmiseks, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Poola: gaasikriis võib anda tõuke Nord Streami ehitusele, Postimees 7.1.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Schröder: Nord Stream käivitub 2011. aasta sügisel, Postimees 7.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome dotsent: Nord Streamil on sõjaline tähendus, Postimees 10.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 11.1.2009, Die Welt: Venemaa tahab Nord Streamiga Euroopat lõhestada, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, Kuberner: Venemaa Nord Streami ehitamist ei kiirenda, Postimees 13.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lamp, Berit-Helena, Toomas Savi: EL peab murdma sõltuvuse Venemaa gaasist, Postimees 14.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 15.1.2009, Putin: Nord Stream teeb Euroopale gaasi kättesaadavamaks, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Poola välisminister taunis Merkeli toetust Nord Streamile, Postimees 19.1.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Mihkelson: Nord Stream kahandab ELi julgeolekut, Postimees 19.1.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Saksa gaasifirma: turvalisem transiidimaa on Läänemeri, Postimees 22.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Merkel otsib Nord Streamile EList toetajaid, Postimees 29.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 30.1.2009¹, Ei, aitäh!, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kaldoja, Evelyn, Merkel küsib ELis Nord Streamile toetust Postimees 30.1.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 30.1.2009³, Rootsi ei kiirusta Läänemere gaasijuhtmele loa andmisega, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Filippov, Madis, Nord Streami toru ähvardab nudida kalurite püügiala, Postimees 2.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Gazprom tahaks alustada Nord Streami ehitusega sel aastal, Postimees 4.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Euroopa Liit elavdab oma Läänemere poliitikat, Postimees 5.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Nord Streami keskkonnaraport tuuakse rahva ette, Postimees 13.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Miller: Nord Stream alustab tööd 2011. aastal, Postimees 18.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 28.2.2009, Valinskas: Nord Stream ei lahendaks ELi energiaprobleemi, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome pealooduskaitaja nõuab Läänemere tõhusamat kaitsmist, Postimees 2.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soomlased saavad hinnata Nord Streami mõju keskkonnale, Postimees 5.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Linnamäe, Lauri, Nord Stream: gaasijuhtme ohud kalastusele on kaduvväikesed, Postimees 10.3.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Linnamäe, Lauri, Nord Stream peab gaasilekke ohtu minimaalseks, Postimees 10.3.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Linnamäe, Lauri, Nord Stream: gaasijuhtme ohud kalastusele on kaduvväikesed, Postimees 10.3.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 10.3.2009⁴, ERR.ee: Nord Streami aruanne pannakse arutelule, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 11.3.2009¹, Tarmo Soomere: hoovused juhivad reostuse Eestisse, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Berendson, Risto, Gaasitoru esitlus Helsingis jäi tähelepanuta, Postimees 11.3.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 11.3.2009³, Juhtkiri: 300 aastat hävingut, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Filippov, Madis, Teadlased näevad gaasitorus merele surmaohtu, Postimees 11.3.2009⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Berendson, Risto, Gaasitoru loojad andsid Helsingis aru, Postimees 12.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Mäekivi, Mirjam, Ekspert: gaasitoru võimalikku kahju pole adekvaatselt hinnatud, Postimees 16.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Jürgen, Tamme, Nord Stream jätab aardekütid tühjade kätega, Postimees 18.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 25.3.2009, Leedu eksperdid: Nord Stream võib takistada energiasilda Rootsiga, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Rudi, Hanneli, Eurosaadikud muretsevad Nord Streami keskkonnamõju pärast, Postimees 26.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Paet: Rootsi eesistumine langeb keerukale ajale, Postimees 30.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kase, Kajar, Ojulang: Nord Stream peab arvestama Eesti huvidega, Postimees 31.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Nord Streami teema toob eksperdid riigikogulaste ette, Postimees 5.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lamp, Berit-Helena, Läänemere põhjas tiksub mürgiprügila, Postimees 19.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Poll, Liisi, Halonen: Soomele on Nord Stream keskkonnaküsimus, Postimees 20.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tarand, Andres, Andres Tarand: meie mere gaasitorust, Postimees 23.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, President Ilvesel juhtus geograafiaalane keelevääratus, Postimees 25.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Filippov, Madis, Nord Stream püüab kohalike kaluritega kokkuleppele jõuda, Postimees 29.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Mäekivi, Mirjam ja Kaser, Kaja, IRL: mida arvate Euroopa ühisest energiapoliitikast? Postimees 8.5.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 19.5.2009, Vanhanen: Läänemeri on suremas, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo, Strandberg: võitleme Nord Streami vastu välismaal, Postimees 28.5.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vanhaneni gaasitorulubadused Putinile tekitasid kriitikat, Postimees 4.6.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 9.6.2009, Leedu kritiseerib Nord Streami keskkonnamõjude hindamisakti, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Saksa relvajõud pole rahul Nord Streami gaasitoru asukohaga, Postimees 10.6.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Hübner, Danuta, Danuta Hübner: ELi Läänemere piirkonna strateegia - üks nägemus, üks tulevik, Postimees 10.6.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 1.7.2009, Rootsi seisukoht Nord Streami osas selgub augustis, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 3.7.2009, Soome ekspert: Nord Streami ehitamist ei saa peatada, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vosman, Hendrik, Medvedev: Soomel ja Venemaal on palju ühiseid eesmärke, Postimees 11.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Virmavirta, Jarmo, Jarmo Virmavirta: taas Ultima Thules, kolumni, Postimees 14.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vosman, Hendrik, Kaitseministeerium: Vene õppused ei kujuta endast sõjalist ohtu, Postimees 20.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Rootsi lobist õigustab Nord Streami torude Karlskronasse saabumist, Postimees 21.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Jurist: Venemaa pakkus soomlastele kaeveplaanist loobumise eest raha, Postimees 27.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 28.8.2009, Soome on valmis andma Nord Streamile luba, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 31.8.2009, Moller: Taani kiidab Nord Streami projekti ilmselt heaks, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Stubb kritiseerib Nord Streami projekti vedavaid suurriike, Postimees 2.9.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Mäkelä, Jarmo, Jarmo Mäkelä: Läänemeri, rahumeri, Postimees 2.9.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 9.9.2009, Peskov: Soome ei «pidurda» Nord Streami, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Medvedev: Prantsuse firmast saab Nord Streami aksionär sügisel, Postimees 14.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 16.9.2009, Putin taotleb Taani toetust Nord Streamile, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome teadlane: Nord Streami gaasitorustik on sõjaline oht, Postimees 17.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Stubb: Nord Streami gaasitorustik on keskkonnateema, Postimees 6.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 7.10.2009, Nord Stream tutvustab projekti Leedu seimiliikmetele, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami gaasitoru põrkus vastu Saksa uusi seadusi, Postimees

8.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome sai Rootsilt Nord Streami kohta selgitusi, Postimees14.10.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Henno, Erik, Nord Streami ekspertgrupp andis riigikogus seletusi, Postimees14.10.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Riigikogu komisjonid: Nord Streami keskkonnariskid on maandamata, Postimees 15.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamm, Merike, Jüssi: riigid peaks vahetama teadmisi Nord Streami ohtudest, Postimees 21.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Chlon, Tomasz ja Hanz, Martin, Läänemere võimalused ja väljakutsed, Postimees 24.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 25.10.2009, Vanhanen: Soome võib anda Nord Streamile tänavu heakskiidu, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Henno, Erik, Professor: kogu gaasitrassi ümbrust peab jälgima, Postimees 26.10.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Ansip: oluline on uus Kyoto-järgne kliimaleping, Postimees 26.10.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 27.10.2009¹, Juhtkiri: mitu inimelu maksab gaasitoru?, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Seaver, Urmas, Lotman: näen Nord Streamil ja Pakri tuumajaamal sarnasusi, Postimees 27.10.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamm, Merike, Imbi Paju: Nord Streami vastu uue Balti ketiga, Postimees 27.10.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Seaver, Urmas, Teadlane tegi Nord Streami gaasitoru keskkonnauuringu riigikogus maatas, Postimees 27.10.2009⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Seaver, Urmas, Riigikogu: Nord Streami gaasitoru ei tohi lubada, Postimees 27.10.2009⁵,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Soomere, Tarmo, Tarmo Soomere: Nord Stream eirab tundliku Läänemere eripära, Postimees 28.10.2009¹,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee
29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 28.10.2009², Stubb peab Balti riikide arvamust Nord Streamist väga tähtsaks,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tarand, Andres, Andres Tarand: suur projekt väikeses meres, Postimees 30.10.2009,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Ansip: Läänemere regiooni edu aluseks on ühtsus, Postimees 31.10.2009¹,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Korv, Neeme, Merejutt Toompeal, Postimees 31.10.2009², löydetty sähköisestä arkistosta
osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, ELF vaidlustas Soome kohtus Nord Streami miiniõhkimisloa, Postimees
2.11.2009, Postimees 3.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta
www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Eesti juhtis Soome tähelepanu Nord Streami riskidele, Postimees 3.11.2009,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome valitsus ütleb homme Nord Streamile ilmselt «jah», Postimees
4.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011,
vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lotman, Aleksei, Aleksei Lotman: kas lihtsalt jonnime Nord Streamiga? Postimees
4.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011,
vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome valitsus näitas Nord Streamile rohelist tuld, Postimees 5.11.2009¹,
löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii
kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream: miinide õhkimine algab novembri teisel poolel, Postimees
5.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011,
vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami juht väljendas Rootsi ja Soome otsuse üle rahulolu, Postimees
5.11.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011,

vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Mihkelson: Eesti pole jäänud Nord Streami asjus üksi, Postimees 5.11.2009⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Kommersant: rootslaste «jah» Nord Streamile on seotud mitme tingimusega, Postimees 6.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Putin on kindel Nord Streami toruprojekti realiseerumises, Postimees 8.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lamp, Berit-Helena, Jüri Mõis: Eesti jääb Nord Streami hüljates paljust ilma, Postimees 10.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Vanhanen: Soome on valmis Ilvest toetama, Postimees 12.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kaldoja, Evelyn, Wall Street Journal nimetas Nord Streami Molotovi-Ribbentropi toruks, Postimees 12.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees13.11.2009¹, Soome kohus andis loa demineerimiseks Nord Streami teel, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Medvedev sõidab Stockholmi Rootsi tungiva palve tõttu, Postimees 13.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, Vanhanen: Nord Stream on Soomele keskkonnaküsimus, Postimees 14.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 19.11.2009, Soome vetesse saabus miinilaev gaasijuhtmele teed puhastama, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vosman, Hendrik, Helsingi lähistel hakati gaasijuhtmele teed puhastama, Postimees 22.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vosman, Hendrik, Miinilõhkamine Soome lahel lükati edasi, Postimees 22.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Miinide õhkimist Soome lahes tabas taas ebaõnnestumine, Postimees 25.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 3.12.2009, Landsbergis: Nord Streami abil annekteerib Kreml Läänemere, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 8.12.2009, Nord Streami trassil algasid õhkimistööd, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, Venemaa andis oodatult loa Nord Streami ehituseks, Postimees 18.12.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, Saksamaa näitas Nord Streamile rohelist tuld, Postimees 21.12.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami trassilt leiti vanu laevavrakke, Postimees 30.12.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Poola välisminister nimetas Nord Streami gaasitoru raha raiskamiseks, Postimees 7.1.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, Soome teatab lõpliku otsuse Nord Streami gaasitorust veebruaris, Postimees 25.1.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamme, Jürgen, 10.2.2010¹ Putin kaitses Helsingis Nord Streami, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tamm, Merike, Eesti teeb Läänemere kaitseks seaduse, Postimees 10.2.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Koch, Tuuli, Nord Stream sundis Gotlandil teisaldama paadipõgenike mälestusmärgi, Postimees 10.2.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Putin Helsingis: Peterburi ja Kaliningradi heitveed muutuvad puhtamaks, Postimees 10.2.2010⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vene meedia: Putin sõitis Helsingisse üksnes Nord Streami pärast, Postimees 11.2.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee

29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Ekspert: kõige ohtlikum on Nord Streami paigaldamise aeg, Postimees 12.2.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Ratt, Kadri, Ekspert: Nord Streami rajamine meie laevaliiklust oluliselt ei häiriks, Postimees 12.2.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Vanhanen: Nord Streamile antud luba Soome-Eesti suhteid ei riku, Postimees 12.2.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome keskkonnaametnikud näitasid Nord Streamile rohelist tuld, Postimees 12.2.2010⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vilgats, Kalev, Juhtkiri: Läänemere puhtuse nimel, Postimees 12.2.2010, pääkirjoitus, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome leht: gaasitoru kahandab Läänemerel terroriohtu? Postimees 13.2.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Soome eksperdid: Nord Streami külge pannakse Vene sidekaabel, Postimees 25.2.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Vosman, Hendrik, Nord Stream avastas Läänemere põhjast 12 laevavrakki, Postimees 9.3.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Ilves: Läänemere strateegia on euoliidu sisepoliitika, Postimees 9.3.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Keskkonnaühendused vaidlustasid Soome kohtus Nord Streami ehitusloa, Postimees 16.3.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lohk, Marina, Nord Streami mahasalatud mürgivaadid ohustavad Eestit ja Läänemerd, Postimees 17.3.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Ratt, Kadri, Teadlane: Eesti talitas Nord Streami asjus õigesti, Postimees 17.3.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Maasalu, Sandra, Soome kohus lükkas tagasi Nord Streami miiniõhkimisloa peatamise taotluse, Postimees 18.3.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Stream alustas Rootsi vetes miinide õhkimist, Postimees 23.3.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Maasalu, Sandra, Nord Streami torujuhtme paigaldamise laev jõudis Läänemerele, Postimees 28.3.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Tiks, Oliver, Nord Streami ehitustööd saavad ametliku avapaugu, Postimees 9.4.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Pesur, Veiko, Halonen: loodame teile öelda tere tulemast eurotsooni järgmise aasta alguses, Postimees 5.5.2010¹, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Postimees 5.5.2010² Ergma rõhutas Läänemere piirkonna teaduspotsentiaali², leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Martti, Gaasijuhtme ehitus mõjutab Soome lahel väikelaevade liiklust, Postimees 6.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Ideon, Argo, Nord Stream paneb gaasitorud Soome lahe põhja sügisel, Postimees 12.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Aleksei Lotman Peterburis: gaasijuhe ohustab Läänemerd, Postimees 14.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Martti, Ansip: Eestist on saamas kõige integreeritum Läänemere liik, Postimees 17.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kass, Martti, Nord Streami ehitus viis Eesti maavärinakaardile, Postimees 18.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Nord Streami gaasitrassilt leiti oodatust rohkem lõhkekehi, Postimees 27.5.2010, leitud sähköisest arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 16.6.2010 Soome vetes algab gaasitoru paigaldamine, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Soome lahes algas Nord Streami torudetailide vette laskmine, Postimees 28.6.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Postimees 30.6.2010, Nord Stream võib segada NATO sõjalaevade ankurdamist, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Koorits, Vahur, Ka Läänemerel võib tekkida orkaan, Postimees 14.7.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Läänemere gaasitorustiku erilaev saabus Helsingi lähistelev, Postimees 24.8.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Smutov, Martin, Torupaigalduslaev alustab Nord Streami rajamist, Postimees 1.9.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Smutov, Martin, ELF: majandushuvid võitsid keskkonnakaitse, Postimees 2.9.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Smutov, Martin, Torupaigalduslaev alustab Nord Streami rajamist, Postimees 1.9.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Sulbi, Raul, Ilves: Läänemere strateegia võimalusi tuleb senisest rohkem ära kasutada, Postimees 14.10.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Raun, Alo Politoloog: Põhjala liitriik võib tuua Eestile kahju, Postimees 1.11.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Lucas, Edward, Edward Lucas: Poola ja Venemaa - samm liiga kaugele? Postimees 6.11.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Medvedev tänas Rootsit Nord Streamile antud jah-sõna eest, Postimees 18.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Kamps, Mari, Üle poole Nord Streami gaasitorustikust on lastud merre, Postimees 23.12.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.postimees.ee 29.11.2011, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 21.12.2012

Helsingin Sanomien artikkelit julkaisupäivän mukaan

Ahtiainen, Ilkka, Saksan tiedustelujohtaja varoitti energiasodista, Helsingin Sanomat 9.1.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Ruotsissa vilkas keskustelu turvallisuuspolitiikasta, Helsingin Sanomat 17.1.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Tymosenko, Julija, Pääkirjoitus, vieraskynä, EU:n pysyttävä tiukkana Venäjää kohtaan energiakysymyksissä, Helsingin Sanomat 25.1.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Ruotsi saanut niukasti tietoja kaasuputkihankkeesta, Helsingin Sanomat 3.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Hellman, Heikki, Isänmaan asialla, Helsingin Sanomat 4.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Astikainen, Arto, Valiokunta varoittaa Venäjän liikehdinnästä Itämerellä, Helsingin Sanomat 8.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Ruotsalaisten vaikea suhde Venäjään, Helsingin Sanomat 15.2.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle Huoli Venäjästä kasvaa Ruotsissa, Helsingin Sanomat 15.2.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahtiainen, Ilkka, Schröderin Venäjän-politiikan jatke, Helsingin Sanomat 17.2.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahtiainen, Ilkka, Itämeren kaasuputki jäämässä ilman EU-rahaa, Helsingin Sanomat, 17.2.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, Vaara vaanii, Suomi, Helsingin Sanomat 18.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 20.2.2007, Ruotsi ja Liettua eivät hyväksy Itämeren kaasuputken linjausta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luoma, Jukka, Kylmässä sodassa epäiltiin myös omia liittolaisia, Helsingin Sanomat 25.2.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 28.2.2007¹, 400 kilometriä Suomen vesillä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Karismo, Anna, Venäjä-Saksa-kaasuputkelle moitteita ympäristöviranomaisilta, Helsingin Sanomat 28.2.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 1.3.2007¹, Pääkirjoitus, Itämeren kaasuputken linjaus ohittaa ympäristövaikutukset, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Suominen, Heli, Ruotsalainen ex-diplomaatti: Kaasuputkelle oltava vaihtoehtoja, Helsingin Sanomat 1.3.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Aittokoski, Heikki, Demarijohtaja Kurt Beck: Saksa luopuu ydinvoimasta suunnitelmien mukaan, Helsingin Sanomat 2.3.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Astikainen, Arto, Tutkija: Suomen pitäisi hankkia sukellusveneitä, Helsingin Sanomat 2.3.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Aitokoski, Heikki, Suomenlahti tekee Virosta suuren, Helsingin Sanomat 4.3.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Aittokoski, Heikki, Ikivanha talvitie, Helsingin Sanomat 4.3.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, MEIDÄN LAHTI, Venäjän muutos tuntuu Suomenlahdella rajuna, Helsingin Sanomat 4.3.2007³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.3.2007, Itämeren kaasuputken reitille on vaihtoehtoja, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saarinen, Juhani EIT ei käsitellyt vaateita Karjalan kiinteistöjen palauttamisesta, Helsingin Sanomat 6.3.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Pinnan alla kuohuu, 18.3.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 18.3.2007², Putki läpi Karjalan, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 2.4.2007, Gaspromille ehdotetaan omia asejoukkoja, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Karismo, Anna, Venäjä-Saksa-kaasuputken sijainti uuteen pohdintaan, Helsingin Sanomat 7.4.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 7.4.2007², Putki halutaan käyttöön 2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Virta, Kaija, Entinen kansleri Schröder puolusti Putinia Helsingissä, Helsingin Sanomat 8.5.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.5.2007, Saksa potee patsaskammoa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Myllylä, Yrjö, Pääkirjoitus, vieraskynä Venäjä pyrkii hallitsemaan itse tuotteidensa kuljetusreittejä, Helsingin Sanomat 31.5.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Eriksson, Hanna ja Mikkonen, Minttu, Kaasuputkiyhtiö luopuu aikeistaan ruopata Itämerellä, Helsingin Sanomat 16.6.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 16.6.2007², Nord Stream tutkii vaihtoehtoista linjaa kaasuputkelle, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luoma, Jukka, Schröderiä syytellään oikeastaan muiden myymisestä, Helsingin Sanomat 16.6.2007³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Nurmi, Esko, Gazpromin uusi kaasuputki ohittaa Turkin, Helsingin Sanomat 26.6.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luoma, Jukka, Kaliningradin eristetty sotilasalue on Venäjän raskas kortti Itämerellä, Helsingin Sanomat 7.7.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pursiainen, Christer, Pääkirjoitus, vieraskynä, Itämeren kaasuputki heijastaa EU:n ja Venäjän kireitä suhteita, Helsingin Sanomat 22.7.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Karismo, Anna, Baltian maat ja Puola haluavat kaasuputken pois Suomenlahdelta, Helsingin Sanomat 25.7.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Karismo, Anna, Itämeren kaasuputki halutaan vetää maalle, Helsingin Sanomat 25.7.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 25.7.2007³, Merenalaista putkea on arvosteltu, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Parkkonen, Mika, Gazprom palkkasi laivaston tutkimaan kaasuputken reittiä, Helsingin Sanomat 26.7.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Parkkonen, Mika, Venäjä tutkii Itämeren kaasuputki- reitin, Helsingin Sanomat 26.7.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 2.8.2007, Viron tiedeakatemia vastustaa kaasuputkea, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Backman, Nils-Erik, Halonen: Darfuriin ei riitä Suomesta rauhanturvaajia, Helsingin Sanomat 15.8.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luoma, Jukka, Venäjä nostaa merivoimat alennustilasta, Helsingin Sanomat 17.8.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luoma, Jukka, Merimahti käy joskus karilla, Helsingin Sanomat 17.8.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.9.2007, Schröder varoitti ohjuspuolustus- järjestelmän seurauksista, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pennanen, Erkki, kolumni, pääkirjoitus, Venäjä, Venäjä ja Venäjä, Helsingin Sanomat 16.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kaus, Pilvikki, Puolan presidentti kävi Venäjällä muistamassa Stalinin tapattamia upseereja, Helsingin Sanomat 18.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja, Venäjä-Saksa-kaasuputki on Virolle ulkopoliittinen haaste, Helsingin Sanomat 20.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Katja ja Siukonen, Timo, Viro ei anna lupaa tutkia kaasuputken reittiä vesillä, Helsingin Sanomat 21.9.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 1.10.2007, Halonen ja Putin keskustelivat Moskovassa itärajan rekkajonoista, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Määrätietoista energiapeliä, Helsingin Sanomat, 4.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, MTV3: Venäjä suunnittelee tutka-asemaa Suursaareen, Helsingin Sanomat 5.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Mikkonen, Minttu, Kansanedustajat vaativat hallitukselta rivakampaa Itämeri-politiikkaa, Helsingin Sanomat 25.10.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Rajamäki, Tiina, Suomi pitää putkea pelkkänä ympäristökysymyksenä, Helsingin Sanomat 28.10.2007¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja, Viron ulkoministeri haluaa kaasuputken maalle, Helsingin Sanomat 28.10.2007², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 28.10.2007³, Viro haluaa Itämeren maiden vielä hylkäävän putken, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Ruotsi haluaa vaihtoehtoja Itämeren kaasuputkireittiin, Helsingin Sanomat 1.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 15.11.2007, pääkirjoitus, Kaasuputkella monta vastustajaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Itämeren pohjasta löytyi merkittävä hylky, Helsingin Sanomat 16.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vaahtoranta, Tapani, Pääkirjoitus, vieraskynä, Itämeri tarvitsee oman Al Goren, Helsingin Sanomat 19.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Venäjä kielsi julkaisemasta kaasuputkireitin pohjakuvia, Helsingin Sanomat 24.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Autamurto, Tanja, Viron ulkoministeri Paet torjui Lipposen arvostelun, Helsingin Sanomat 28.11.2007, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 8.12.2007, pääkirjoitus, Toisissa oloissa toisenlaista politiikkaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 21.12.2007, Barroso kehui Shengenin lisäämää liikkumavapautta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 29.12.2007, Halonen ja Putin keskustelivat vaaleista ja taloudesta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 30.12.2007, Uuden vuoden aapinen, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.1.2008, Yle: Kaasuputken tutkimuksissa aluerikkomus, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 23.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Baer, Katariina, Itämeren kaasuputkesta tulee odotettua kalliimpi, Helsingin Sanomat 8.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.1.2008, Pääkirjoitus, Venäjän maakaasua myös Turkuun, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Itämeren kaasuputken kova hinta, Helsingin Sanomat 15.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 27.1.2008¹, Luvan saaminen vie vielä kuukausia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Mikkonen, Minttu, itämeren maat tyytymättömiä kaasuputken lisäselvityksiin, Helsingin Sanomat 27.1.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, Tutkijat varoittavat Itämeren kaasuputkesta, Helsingin Sanomat 30.1.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Puolan Tusk sovitteli riitoja Moskovassa, Helsingin Sanomat 9.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Ruotsi palautti Nordstreamin kaasuputkihakemuksen, Helsingin Sanomat 13.2.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Putin: Medvedevin kanssa ei ole helpompaa, Helsingin Sanomat 9.3.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Huhta, Kari ja Niemeläinen, Jussi, Itämeren kaasuputkihanke on törmännyt suuriin vaikeuksiin, Helsingin Sanomat 10.3.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Huhta, Kari ja Niemeläinen, Jussi, Itämeren rantavaltiot suhtautuvat putkeen monella lailla, Helsingin Sanomat 10.3.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.3.2008³, Aikataulu venyy jo nyt, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 13.3.2008, Kanerva ei kannata Nordstreamin kaasuputkea, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 14.3.2008, Ilkka Kanerva: Ympäristö kaasuputken suurin huolenaihe, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Viro odottaa jo Medvedevin kutsua, Helsingin Sanomat 14.3.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.4.2008, Nord Stream odottaa vielä lupia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Juutilainen, Ville, Venäläistoimittaja: Kaasuputken haittaa luonnolle aliarvioitu, Helsingin Sanomat 15.4.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Juutilainen, Ville, Nord Stream: Arviointi kesken, Helsingin Sanomat 15.4.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Itämeren aika, Itämeri säilöö historian aarteet, Helsingin Sanomat 23.4.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Itämeren pohja ruokkii levää, Helsingin Sanomat 23.4.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koponen, Kalle, Itämeren aika, Itämeren pohja rankaisee holtittomia saastuttajia, Helsingin Sanomat 23.4.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 23.4.2008⁴, Niukasti elämää pohjassa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kivinen, Olli, Poliittinen tahto puuttuu, Helsingin Sanomat 6.5.2008, pääkirjoitus, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.5.2008, Tarja Halonen: kaasuputki parantaa turvallisuutta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 18.5.2008¹, Itämeren aika, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 18.5.2008², Itämeri-paneeli vaati tiukkoja päästörajoja, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vainio, Riitta, Itämeren aika, Itämeri kuolee ilman nopeita toimia, Helsingin Sanomat 18.5.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Väyrynen uskoo Venäjän muuttavan puutulleja, Helsingin Sanomat 20.5.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Itämeren kaasuputken rakennustyöt aloitettiin jo vaivihkaa Suomessa, Helsingin Sanomat 25.5.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 25.5.2008², Kaasun pitäisi virrata jo 2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 28.5.2008, EU-parlamentti: Itämeren kaasuputken saatava kaikkien maiden tuki, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka ja Ahtiainen, Ilkka, Rantavaltiot tyrmäävät Itämeren kaasuputken tiukan aikataulun, Helsingin Sanomat 6.6.2008¹

Moring, Kirsikka ja Ahtiainen, Ilkka, Venäjä ja Saksa haluavat runnoa kaasuputken vaatimat luvat nopeasti läpi, Helsingin Sanomat 6.6.2008¹

Virtanen, Jenni, Merenpohja on jätettävä rauhaan ennen lopullista lupaa Helsingin Sanomat 6.6.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 8.6.2008, Mieliopide, Moskovan kokous ei päättynyt kriisiin, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka ja Arola, Heikki, Itämeren kaasuputken pätkä odottaa jo pinnoitusta Kotkassa, Helsingin Sanomat 10.6.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Itämeren kaasuputkea tuli junilla Kotkaan, Helsingin Sanomat 10.6.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Arola, Heikki, Kaasuputkiyhtiö tahtoo päästä töihin heti lupien varmistuttua, Helsingin Sanomat 10.6.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.6.2008⁴, Kaasun pitäisi virrata jo 2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pohjantalo, Olli, Vanhanen näkee Venäjän puutullit naapurisuuspolitiikan särönä, Helsingin Sanomat 14.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Mielonen, Matti, Vapaavuori puolustaa tiivistä rakentamista, Helsingin Sanomat 16.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Kaasuputken linjaus on taas epävarma, Helsingin Sanomat 19.6.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.6.2008², Kotka päätti kaasuputken betonointitehtaan rakennusluvasta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 23.6.2008, Halonen tapaa tällä viikolla Medvedevin, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Sulava ikirouta uhkaa Siperian kansoja, Helsingin Sanomat 25.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Mandelson: Puutulleista neuvoteltava Venäjän kanssa, Helsingin Sanomat 27.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, EU-komissaari Mandelson patistaa Venäjää ratkaisuun puutullikiistassa, Helsingin Sanomat 28.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Ystävällisesti historiaa vältellen, Helsingin Sanomat 29.6.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 1.7.2008, Kotkan kaasuputkitekhaan rakentaminen viivästyy, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Raivio, Jyri, Italialaisyhtiölle miljardiurakka Itämeren kaasuputkesta, Helsingin Sanomat 8.7.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Raivio, Jyri, Kaasuputken laskemisesta tehtiin jo sitova sopimus, Helsingin Sanomat 8.7.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.7.2008¹, Kaasuputki jakaa meppejä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, Euroedustajat alkoivat iskeä Venäjää Itämeren kaasuputkella, Helsingin Sanomat 9.7.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, Itämeren kaasuputkesta tuli Euroopan tason asia, Helsingin Sanomat 9.7.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.7.2008⁴, Tekniikka kunnossa, luvat eivät, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Passi, Minna, Nord Stream lykkää Itämeren kaasuputken avaamista, Helsingin Sanomat 11.7.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.7.2008, Vanhanen ei hyväksy puutullien kytkemistä kaasuputkeen
Kuokkanen, Katja, Kaasuputken työmaalta löytyi toisen maailmansodan sukellusvene, Helsingin Sanomat 17.7.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.7.2008, pääkirjoitus, Kaasuputki koplausten kohteena, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Siukonen, Timo, Energiakomissaari tutustui turpeeseen, Helsingin Sanomat 22.7.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Arola, Heikki, Paavo Lipponen sai valtiojohdon hyväksynnän Nord Stream tehtävään, Helsingin Sanomat 15.8.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lassila, Anni, Poliitiikkaa, ravinteita ja vakoilulauttoja, Helsingin Sanomat 15.8.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Arola, Heikki, Lipponen Nord Streamin leipiin: Putkihankkeen koplaus olisi virhe, Helsingin Sanomat 15.8.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Junkkari, Marko, Pohjoisen nolottuvuus, Helsingin Sanomat 15.8.2008⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Miettinen, Anssi, Miten rangaista Venäjää? Helsingin Sanomat 15.8.2008⁵, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Baer, Katarina ja Kunnas, Kaja, Virossa Suomi on nyt Putkistan, Helsingin Sanomat 16.8.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lassila, Anni, Mielonen, Matti, Poliitikot suhtautuvat valtaosin myönteisesti Lipposen lobbarinrooliin, Helsingin Sanomat 16.8.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Arola, Heikki, Euromeppi Lehtinen kehottaa yhä koplaamaan kaasuputken ja puutullit, Helsingin Sanomat 16.8.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 16.8.2008⁴, Putkitöissä on paljon demareita, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lassila, Anni, Putki tarvitsee luvat niin hallitukselta kuin viranomaisilta, Helsingin Sanomat 16.8.2008⁵, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.8.2008, Venäjää ja sen lähialueita hiertäviä seikkoja, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 24.8.2008¹, Lipponen: Hyvästit luottamustehtäville, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Hänninen, Jyri, Presidentin luvalla, Helsingin Sanomat 24.8.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lyytinen, Jaakko, Putkimies Paavo, Helsingin Sanomat 24.8.2008³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 29.8.2008, Kaasuputken reitiltä löytynyt miinoja , löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahtiainen, Ilkka, EU-maat huolestuivat kaasutoimituksista, Helsingin Sanomat 30.8.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 6.9.2008, pääkirjoitus, Mauno Koiviston pitkä muisti, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 15.9.2008, Yksinäisen miehen putki, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kiviranta, Marja-Terttu, Kuvia meren elämästä ennen kuin se tuhoutuu, Helsingin Sanomat 18.9.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Kaasuputki on ”vain” ympäristöuhka, Helsingin Sanomat 18.9.2008², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kotkan kaasuputkitehtaan rakentamista ei kytkeä Itämeren putkihankkeeseen, Helsingin Sanomat 20.9.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Leukumavaara, Jenni, Valtaushakemus tuskin estää Itämeren kaasuputkea, Helsingin Sanomat 13.10.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Venäjällä vihjattiin Nord Streamin kaasuputken kallistumisesta, Helsingin Sanomat 28.10.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kivinen, Olli, Kaasuongelma on EU:n luomus, kolumni, Helsingin Sanomat 11.11.2008, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Suomenlahdessa olevat miinat räjäytettävä kaasuputken tieltä, Helsingin Sanomat 25.11.2008¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 25.11.2008², Yva ei vielä anna lupaa rakentaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 4.1.2009, Kaasukiistassa monia ulottuvuuksia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niskakangas, Tuomas, Kaasukiista saattaa pönkittää Nord Streamia, Helsingin Sanomat 7.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 11.1.2009¹, Itämeren kaasuputken ympäristöarvio ei kelpaa läpikulkumaille, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 11.1.2009², Yle: Kaasuputken YVA ei kelpaa läpikulkumaille, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputken ympäristöarvio rantavaltioiden puitavaksi, Helsingin Sanomat 27.1.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pullinen, Jussi, Rantavaltiot arvioimaan Itämeren kaasuputken ympäristövaikutuksia, Helsingin Sanomat 14.2.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputki rantavaltioiden syyniin, Helsingin Sanomat 5.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vainio, Riitta, Tutkija: Venäjän imperiumi palaa mutta ei uhkaa naapuri-Suomea, Helsingin Sanomat 6.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputki mylläisi merenpohjaa ja haittaisi kalastusta, Helsingin Sanomat 10.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kaloille ja linnuille paikallista haittaa, Helsingin Sanomat 10.3.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputken haitat osin tilapäisiä, Helsingin Sanomat 10.3.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pullinen, Jussi, Jätevedet ja politiikka askarruttivat Itämeren kaasuhankkeessa, Helsingin Sanomat 11.3.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 15.3.2009¹, Reitti muuttui Bornholmissa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kaasuputken reitillä miinoja, hylkyjä, kalastus- ja hyljealueita, Helsingin Sanomat 15.3.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 31.3.2009, pääkirjoitus, Öljyonnettomuudet estettävä ennalta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Medvedev markkinoi uutta turvallisuussopimusta Helsingissä, Helsingin Sanomat 21.4.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 22.4.2009, ääkirjoitus, Medvedev löysi Suomesta paikan puhutella maailmaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kaasuputki laskettaisiin ilman ankkureita Suomenlahdelle, Helsingin Sanomat 1.5.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Haitat kalastukselle ja meriturvallisuus huolina kaasuputkihankkeessa, Helsingin Sanomat 7.5.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Raeste, Jukka Pekka, Nord Stream: Ukrainan kaasukina ei edistä Itämeren putkihanketta, Helsingin Sanomat 5.6.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.6.2009², Suomen hallitus päättää putkesta syyskuussa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Itämeren keisari, Helsingin Sanomat 7.6.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Perttu, Jukka, Suomi vaatii lisätietoa kaasuputken riskeistä, Helsingin Sanomat 9.6.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.6.2009, Liettua epäilee kaasuputken vaikutuksia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 11.6.2009¹, pääkirjoitus, Itämeren kaasuputkessa on vielä rutkasti selvitettävää, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, Suomalaiset tyytymättömiä EU:n Itämeri-strategiaan, Helsingin Sanomat 11.6.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Koivurova, Timo ja Pölonen, Ismo, Kaasuputken riskien arviointi vaatii eri mailta hyvää yhteistyötä, vieraskynä Helsingin Sanomissa 12.6.2009, pääkirjoitus, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 2.7.2009, Itämeren kaasuputkelle vihreää valoa ympäristökeskukselta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Perttu, Jukka, Öljyturman uhka vaatii lisätyötä kaasuputken suunnittelijoilta, Helsingin Sanomat 3.7.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Perttu, Jukka, Nyt odotetaan päätöksiä luvista, Helsingin Sanomat 3.7.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 3.7.2009³, "Hyvin pinnallinen ja riittämätön", löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 3.7.2009⁴, pääkirjoitus, Itämeren kaasuputken riskit selvitettävä tarkasti ennen lupia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, EU-parlamentin Itämeri-ryhmän tulevaisuus vaakalaudalla, Helsingin Sanomat 10.7.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.7.2009, Medvedev patisti Ruotsia hyväksymään kaasuputken, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 21.7.2009, Nord Stream -kaasuputki jakaa suomalaisia, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Venäjä pitää Itämeren alueella sotaharjoitukset kymmenilletuhansille, Helsingin Sanomat 20.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kivinen, Olli, Ulkopoliitiikan musta aukko, Helsingin Sanomien pääkirjoitus 25.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kervinen, Elina, Itämeren kaivosvaltaajat haluavat Karjalan takaisin, Helsingin Sanomat 28.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 28.8.2009, Liikemiesryhmä anoi . . . , löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Välimaa, Mikko, Vanhanen: Hallitukselta tulee lupa Itämeren kaasuputkelle syksyllä, Helsingin Sanomat 29.8.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Mölsä, Jouni ja Tulonen, Hannele, Paula Lehtomäki: Kaasuputkihanke on kehittynyt ympäristölle suotuisammaksi, Helsingin Sanomat 30.8.2009

Kangas, Ilppo, Kaasuputken valmistelu yksisilmäistä, Helsingin Sanomien pääkirjoitus 31.8.2009¹ vieraskynä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 31.8.2009², Vanhanen ei pidä Itämeren kaasuputkea turvallisuushkana, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 1.9.2009¹, pääkirjoitus, Kaasuputken mutkia ei pidä oikoa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Markkanen, Kristiina, Helsingin Sanomat 1.9.2009², Hallitus antaa lupansa ensin, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Markkanen, Kristiina ja Kunnas, Kaja, Lupaviranomainen: Itämeren kaasuputken lupaprosessin aikataulu "haastava", Helsingin Sanomat 1.9.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Markkanen, Kristiina ja Pohjanpalo, Olli, Putin kiirehti jälleen kaasuputken lupakäsittelyä Suomessa, Helsingin Sanomat 2.9.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pohjanpalo, Olli ja Raeste, Jukka-Pekka, Putin lupasi Suomelle puuttuvat kaasuputken ympäristöselvitykset, Helsingin Sanomat 2.9.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Raeste, Jukka-Pekka, He päättävät Itämeren kaasuputken laillisuuden, Helsingin Sanomat 2.9.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Markkanen, Kristiina ja Rantanen, Miska, Vihreät näkee kaasuputkessa turvallisuusuhkia, Helsingin Sanomat 3.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputki sivuasi Venäjällä hylje-, lintu- ja suojelualueita, Helsingin Sanomat 4.9.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kaasuputken ympäristöarviossa Venäjän osalta yhä aukkoja, Helsingin Sanomat 4.9.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.9.2009¹, pääkirjoitus, Itämeren kaasuputken arviossa yhä puutteita, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Huhta, Kari, Sotalaivojen liikenne Itämerellä vilkastuu, Helsingin Sanomat 5.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sillanpää, Sami, Putkinäköistä politiikkaa, Helsingin Sanomat 6.9.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sillanpää, Sami, Venäjälle kaasuputki on keino vahvistaa mahtia, Helsingin Sanomat 6.9.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Itämeri oli vuosisatoja merirosvojen vallassa, Helsingin Sanomat 6.9.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.9.2009, Lipponen kehuu hallituksen kaasuputkilinjaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Huhta, Kari, Häkämies: Venäjä, Venäjä, Venäjä pätee yhä, Helsingin Sanomat 10.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.9.2009¹, Mepit moittivat hallitusta lepsuilusta kaasuputkiasiassa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.1.2009², Vanhanen: Kaasuputki lisää Euroopan energiaturvallisuutta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Manninen, Antti, Suomelta lisätietoa naapureille kaasuputkesta, Helsingin Sanomat

16.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sipilä, Annamari, EU-komissio vierittää vastuuta Itämeri-strategiasta, Helsingin Sanomat 17.9.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.9.2009², Pekkarinen tyrmää kaasuputki- koplaukset, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vuoristo, Pekka, Katainen: Puhukaa kaasuputkesta, Helsingin Sanomat 18.9.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.9.2009, Häkämies: Kaasuputki ei muuta Itämeren turvallisuustilannetta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 29.9.2009, Venäjällä esitetään myös sähkölinjaa Itämeren pohjaan, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Nord Stream sai luvan hävittää sotatarvikkeet Itämerelle suunnitellun kaasuputken reitiltä, Helsingin Sanomat 2.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Seuri, Ville, Nord Stream ei vaadi pysyviä kalastuskieltoalueita, Helsingin Sanomat 3.10.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Kaasuputken rakentajat pitävät kiinni Suursaaren pohjoispuolisesta reitistä, Helsingin Sanomat 3.10.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahtiainen, Ilkka, Ympäristökysymyksiä, Helsingin Sanomat 4.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vuoristo, Pekka, Eduskunta sai ruotia kaasuputken ongelmia, Helsingin Sanomat 9.10.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.10.2009², Eduskunnassa sanottua, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saarinen, Juhani, Käräjäoikeus: Kaasuputken reitillä ei saa räjäytellä miinoja, Helsingin Sanomat 10.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.10.2009, Aamulehti: Nord Streamilta korvauksia kalastajille, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 15.10.2009, Vanhasen avustaja: Kaasuputkelle ei lupaa Pietarissa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 21.10.2009, Tanska hyväksyi Itämeren kaasuputken, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Venäjä lykkää puutullien korotuksia ja aikoo poistaa koivukuidun tullin, Helsingin Sanomat 26.10.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 30.10.2009, Kaasuputki ei huolestuta Koivistoa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja, Tutkija: Vaikutukset on selvitetty heikosti, Helsingin Sanomat 2.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja, Viro panee kaasuputkelle hanttiin viimeiseen asti, Helsingin Sanomat 2.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 3.11.2009, Tulot ja verot 2008, Energiakonsultti Lipponen tienasi 220000 euroa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.11.2009¹, Lopullinen päätös kaasuputkesta ehkä vuodenvaihteessa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.11.2009², Lopullinen ratkaisu tammikuussa , löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Suomen hallitukselta tänään lupa Itämeren kaasuputkelle, Helsingin Sanomat 5.11.2009³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sutinen, Teija, Onko Itämeren kaasuputki vain ympäristökysymys? Helsingin Sanomat 5.11.2009⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sutinen, Teija ja Niinivaara, Susanna, Itämeren kaasuputkipäätös eteni puoliväliin, kun hallitus myönsi luvan, Helsingin Sanomat 6.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Joenniemi, Pertti, pääkirjoitus, vieraskynä, Itämeren kaasuputki ei ole turvallisuuspoliittinen ongelma, Helsingin Sanomat 6.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 6.11.2009³, pääkirjoitus, Venäjää olisi voinut vähän puristaa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 9.11.2009, Kaasuputki voi jouduttaa suojelua, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Arola, Heikki, Aurinko on vastaus ilmastolle, Helsingin Sanomat 13.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Perttu, Jukka, Suomenlahden miinojen räjäytyskielto kumottiin, Helsingin Sanomat 14.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Kaasuputkitehdas kohosi Kotkaan ennätysnopeasti, Helsingin Sanomat 18.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.11.2009, Miinanraivausalue saapui Helsingin edustalle, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 20.11.2009, Miinojen raivaaminen lykkääntyi Suomenlahdella , löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Nord Streamin maanpäällinen osa kulkee Kannaksella suojelualueen läpi, Helsingin Sanomat 23.11.2009¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Kaasu tulee kaukaa Vologdan alueelta, Helsingin Sanomat 23.11.2009², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Hylkeet pelotellaan kaasuputken reitiltä ennen miinanraivausta, Helsingin Sanomat 24.11.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 29.11.2009, Miinanraivaaja vei lokkien nahkamunat emännälle sokerikakun tarpeiksi, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Vuokratyöläiset jouluksi pois putkitehtaalta, Helsingin Sanomat 9.12.2009, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 27.12.2009, Vuoden putkimies: Paavo Lipponen, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 29.12.2009, Itämeren kaasuputken rakentaminen enää Suomen luvasta kiinni, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Ympäristöjärjestöt vastustavat Itämeren kaasuputken rakentamista, Helsingin Sanomat 6.1.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Miinojen raivaus keskeytettiin, Helsingin Sanomat 6.1.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Voiko kaasuputken vuoto upottaa laivan? Helsingin Sanomat 6.1.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.1.2010¹, Itämeren kaasuputken rakentaminen alkanee huhtikuussa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.1.2010², Venäjä uskoo: Itämeren kaasuputkityö alkaa jo huhtikuussa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 26.1.2010, Kaasuputken rakentamis- lupapäätös helmikuussa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja ja Konttinen, Jussi, Kaasuputki lisää sotalaivoja Itämerellä, Helsingin Sanomat 27.1.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi ja Vainio, Riitta, Kaasuputken valvonta ei kuulu vielä kenellekään, Helsingin Sanomat 27.1.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 25.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kunnas, Kaja ja Konttinen, Jussi, Virolainen sotilaslähde: Venäjän laivaston liikenne Itämerellä vilkastunut, Helsingin Sanomat 27.1.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lapintie, Pyry, Suomi isännöi suuren meriharjoituksen, Helsingin Sanomat 28.1.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Konttinen, Jussi, Venäläistutka sulki Suursaaren turisteilta, Helsingin Sanomat 29.1.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Vähäsarja, Irina, Pakkastalvi kurittaa Itämerta, Helsingin Sanomat 10.2.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Laita, Samuli ja Vähäsarja, Irina, Rannikkokaupungit syventyivät jo suojeluun, Helsingin Sanomat 10.2.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Huhta, Kari, Itämeren voi tuhota monin tavoin, Helsingin Sanomat 10.2.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 11.2.2010¹, Putin kehui kaasuputkea, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Olisiko viimein tekojen aika? Helsingin Sanomat 11.2.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 11.2.2010³, Nord Streamista oikeusjuttu Saksassa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Itämeren kaasuputki sai rakentamisluvan, Helsingin Sanomat 12.2.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.2.2010², Venäläislehdet riemuitsivat, virolaisten suu meni mutrulle, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 12.2.2010³, Vanhanen: Kaasu parempi putkessa kuin laivassa, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Putin ja Schröder sopivat, Helsingin Sanomat 13.2.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 13.2.2010², Kaasuputkesta sanottua, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Baer, Katarina, Saksassa paljon putken arvostelijoita, Helsingin Sanomat 13.2.2010³, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Kaasuputken rakentamisesta voi vielä valittaa, Helsingin Sanomat 13.2.2010⁴, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Kaasuputken teko alkaa Suomenlahdella kesäkuussa, Helsingin Sanomat 13.2.2010⁵, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 14.2.2010, Tutkija: Kaasuputki vähentää iskun uhkaa Itämerellä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 18.2.2010, Lipposella tilapäinen häiriö, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Merenpohjaa myllätään ruoppauksin ympäri Suomen rannikkoa, Helsingin Sanomat 21.2.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Niinivaara, Susanna, Tulevan vaurauden väylä, Helsingin Sanomat 22.2.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 26.2.2010, Asiantuntijat: Venäjä vetää telekaapelinsa Nord Streamia pitkin, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.3.2010, KHO ei tutkinut kaasuputkivalitusta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 10.3.2010, Ruotsi odottaa lisätietoja 12 vanhasta laivahylystä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.3.2010, Nord Stream saa jatkaa miinanraivausta Suomenlahdella, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 17.3.2010, Nord Stream lainasi 3,9 miljardia euroa kaasuputkeen, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 19.3.2010, Nord Stream saa jatkaa miinanraivausta Suomenlahdella, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Putkijuhla pursusi jäykkää komiikkaa, Helsingin Sanomat 10.4.2010¹, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Pugin, Leo, Ansip: Itämeren kaasuputken vaikutuksista on puhuttava, Helsingin Sanomat 10.4.2010², löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Itämeren suururakka käynnistyi, Helsingin Sanomat 10.4.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Moring, Kirsikka, Porot törmäsivät kaasuun, Helsingin Sanomat 11.4.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kause, Pilvikki, Puolan presidentin viimeinen toive haavojen umpeutumisesta voi toteutua, Helsingin Sanomat 14.4.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Miinanraivaus kaasuputkireitillä edennyt ripeästi, Helsingin Sanomat 7.5.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Kaasuputki rakentuu paloista Itämerellä, Helsingin Sanomat 15.5.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Sippola, Anna-Riitta, Kaasuputken reitiltä löytyi lentopommeja, Helsingin Sanomat 28.5.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Ahonen, Anneli, Merivoimien esikunta siirtymässä Pietariin, Helsingin Sanomat 31.5.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 1.6.2010, Huvialukset törttöilivät kaasuputken raivausalueella, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Mäkinen, Juha, Kuin pieru meressä, Helsingin Sanomat 6.6.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Luukkanen, Arto, Suomettuneisuuden aika vääristi Venäjä-kuvamme, Helsingin Sanomat 8.6.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saarinen, Juhani, Nord Stream aloittaa Itämeren kaasuputken laskemisen Suomessa ensi viikolla, Helsingin Sanomat 17.6.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 4.7.2010, Ostaja löytyi ulkomailta, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 3.9.2010, Hallinto-oikeus hylkäsi kaasuputkivalitukset, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Lapintie, Pyry, Aurajokeen ahtautui 40 sotalaivaa 13 maasta, Helsingin Sanomat 11.9.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 5.10.2010, Kaasuputken rakentamisesta valitettiin KHO:een, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Kankaanpää, Paula, Euroopassa tarvitaan tietoa arktisesta alueesta, Helsingin Sanomat 8.10.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Saavalainen, Heli, Itämeren kaasuputki on edennyt jo Kotkan edustalle, Helsingin Sanomat 19.10.2010, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013

Helsingin Sanomat 23.12.2010, Kaasuputkesta jo puolet Itämeressä, löydetty sähköisestä arkistosta osoitteesta www.hs.fi 26.2.2012, vaatii kirjautumisen, muuttumaton 16.3.2013